Тем, что эта книга дошла до Вас, мы обязаны в первую очередь библиотекарям, которые долгие годы бережно хранили её. Сотрудники Google оцифровали её в рамках проекта, цель которого – сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Эта книга находится в общественном достоянии. В общих чертах, юридически, книга передаётся в общественное достояние, когда истекает срок действия имущественных авторских прав на неё, а также если правообладатель сам передал её в общественное достояние или не заявил на неё авторских прав. Такие книги – это ключ к прошлому, к сокровищам нашей истории и культуры, и к знаниям, которые зачастую нигде больше не найдёшь.

В этой цифровой копии мы оставили без изменений все рукописные пометки, которые были в оригинальном издании. Пускай они будут напоминанием о всех тех руках, через которые прошла эта книга – автора, издателя, библиотекаря и предыдущих читателей – чтобы наконец попасть в Ваши.

Правила пользования

Мы гордимся нашим сотрудничеством с библиотеками, в рамках которого мы оцифровываем книги в общественном достоянии и делаем их доступными для всех. Эти книги принадлежат всему человечеству, а мы – лишь их хранители. Тем не менее, оцифровка книг и поддержка этого проекта стоят немало, и поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые меры, чтобы предотвратить коммерческое использование этих книг. Одна из них – это технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас:

- **Не использовать файлы в коммерческих целях.** Мы разработали программу Поиска по книгам Google для всех пользователей, поэтому, пожалуйста, используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- **Не отправлять автоматические запросы.** Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого рода. Если Вам требуется доступ к большим объёмам текстов для исследований в области машинного перевода, оптического распознавания текста, или в других похожих целях, свяжитесь с нами. Для этих целей мы настоятельно рекомендуем использовать исключительно материалы в общественном достоянии.
- **Не удалять логотипы и другие атрибуты Google из файлов.** Изображения в каждом файле помечены логотипами Google для того, чтобы рассказать читателям о нашем проекте и помочь им найти дополнительные материалы. Не удаляйте их.
- **Соблюдать законы Вашей и других стран.** В конечном итоге, именно Вы несёте полную ответственность за Ваши действия – поэтому, пожалуйста, убедитесь, что Вы не нарушаете соответствующие законы Вашей или других стран. Имейте в виду, что даже если книга более не находится под защитой авторских прав в США, то это ещё совсем не значит, что её можно распространять в других странах. К сожалению, законодательство в сфере интеллектуальной собственности очень разнообразно, и не существует универсального способа определить, как разрешено использовать книгу в конкретной стране. Не рассчитывайте на то, что если книга появилась в поиске по книгам Google, то её можно использовать где и как угодно. Наказание за нарушение авторских прав может оказаться очень серьёзным.

О программе

Наша миссия – организовать информацию во всём мире и сделать её доступной и полезной для всех. Поиск по книгам Google помогает пользователям найти книги со всего света, а авторам и издателям – новых читателей. Чтобы произвести поиск по этой книге в полнотекстовом режиме, откройте страницу `http://books.google.com`.

Digitized by Google

UNIVERSITY OF
ILLINOIS LIBRARY
AT URBANA-CHAMPAIGN
BOOKSTACKS

Digitized by Google

CENTRAL CIRCULATION BOOKSTACKS

The person charging this material is responsible for its renewal or its return to the library from which it was borrowed on or before the **Latest Date** stamped below. **You may be charged a minimum fee of $75.00 for each lost book.**

Theft, mutilation, and underlining of books are reasons for disciplinary action and may result in dismissal from the University.

TO RENEW CALL TELEPHONE CENTER, 333-8400

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY AT URBANA-CHAMPAIGN

DEC 01 1995

When renewing by phone, write new due date below previous due date. L162

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

ВИДАЄ

ІСТОРИЧНО-ФІЛЬОСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.

Т. І.

РУКОПИСИ ЛЬВІВСЬКИХ ЗБІРОК

ВИПУСК І.

У ЛЬВОВІ, 1906.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Беднарского.

Digitized by Google

Digitized by Google

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ.

ТОМ I.

Digitized by Google

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

ВИДАЄ

ІСТОРИЧНО-ФІЛЬОСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.

Т. І.

РУКОПИСИ ЛЬВІВСЬКИХ ЗБІРОК

ВИПУСК І.

У ЛЬВОВІ, 1906.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Беднарского.

Digitized by Google

РУКОПИСИ ЛЬВІВСЬКИХ ЗБІРОК

ВИПУСК I.

ОПИС РУКОПИСІВ НАРОДНОГО ДОМУ

З КОЛЄКЦІЇ АНТ. ПЕТРУШЕВИЧА.

ЧАСТИНА ПЕРША,

ЗЛАДИВ

Д-р ІЛЯРІОН СВЕНЦІЦКИЙ.

У ЛЬВОВІ, 1906.

НАКЛАДОМ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.

Digitized by Google

Digitized by Google

947.7
Uk821
v.1

Переднє слово.

Минуло як раз двадцять літ, як завязане було нове видавництво під назвою „Рускої історичної бібліотеки“, призначене для популяризації серед галицької публіки, на українській мові виднійших праць по історії України, за браком свого оригінального більшого курса. Підперте потім спеціальною запомогою зі сторони галицького краєвого сойму, воно протягом 10 літ (1886—1896) випустило шіснадцять книжок (I—VI і IX—XVIII), що містили в перекладі, в цілости чи в уривках розвідки, більші або меньші, авторів українських і росийських: Костомарова, Антоновича, Іванишова, Дашкевича, Шараневича, Качали, Іловайского, Смирнова (так тут вийшли майже всі моноґрафії Костомарова з української історії, витяги з історії старої Руси Іловайского, коротка історія України в виді витягу з праці Качали Polityka Polaków względem Rusi, вибірка з праць про Галицьке князївство і т. и.). З огляду на популярну ціль видання, сї розвідки й витяги давали ся без наукового апарату, без приміток, часом в скорочених витягах, а перекладчиками були переважно українські письменники — Кониський, Карачевський-Вовк, Комарів й иньші. В 1894 видавництво перейшло від першого його видавця й властителя Ол. Барвінського до Наукового товариства ім. Шевченка, і тоді підписаний, звернувши увагу на те, що виданнє досить слабко росходячи ся в ширшій публїцї, зістаєть ся безхосенним і для наукового ужитку, бо подає переклади неповні, вплинув на те, що почавши від р. 1896 переклади стали виходити уже вповні, з науковим апаратом. В такій формі, під редакцією підписаного, яко ди-

Digitized by Google

ректора історичної секції, до котрої се видавництво стало належати, вийшло вісім томів його (т. VII—VIII і XIX—XXIV), що містили в собі серію розвідок (числом 16) по внутрішній історії українських земель XIV—XVIII в. (розвідка проф. Линниченка про суспільні верстви Галичини XIV—XV вв., статї Ор. Левицького і В. Антоновича про релігійні відносини XVI—XVIII вв., Антоновича, Шульгина, Єфименкової й Целевича про народнї рухи XVIII в., Новицкого, В.-Буданова й Антоновича про українське селянство, В.-Буданова, Антоновича й Багалїя про міське житє й нїмецьке право на Українї).

Та хоч се видавництво, подаючи в дешевих і приступних виданнях повні переклади ріжних цінних праць, часто малоприступних в оригіналах, розкиданих по рідких періодиках і т. и., давало безперечну користь, але годї було не завважити, що таке виданнє, обчислене на потреби тїснїйших кругів, інтересованих сею моноґрафічною науковою лїтературою, являєть ся безперечним luxus-ом супроти пекучих потреб в публїкаціях невиданих матеріалів, сирих або пів-оброблених, які не можуть собі знайти місця по наукових часописях анї не можуть вмістити ся в тих нечисленних публїкаціях, які призначені спеціально для матеріалів. Тому згодом підписаний звернув увагу історично-фільософічної секції на сю сторону справи, заохочуючи заложити, поруч давнїйшої серії, нову серію видавництва, яка б могла містити, для потреб наукових кругів, матеріали сирі й пів-оброблені, або наукові праці спеціальнїйшого характеру. Справа ся, нераз порушувана підписаним на засїданнях секції в р. 1904—5, порішена була вкінці на початку 1906 р. Рішено було, не замикаючи давньої серії, де могли б і далї в потребі містити ся — не так переклади поодиноких чужоязичних праць, як систематичні збірки розвідок і публїкацій мало приступних, розкиданих по ріжних старих видавництвах, — заложити поруч неї нову серію, під назвою „Українсько-руський архив“ і призначити її на публїкацію матеріалів сирих і півоброблених, чи то спеціальнїйших ориґінальних розвідок, випускаючи се виданнє томами 10 до 15 аркушів, по одному на рік, поки фонди Товариства не позволять числа томів помножити, що було б дуже потрібно в огляду на велику масу матеріалу, зголошеного до То-

Digitized by Google

вариства в останнїх лїтах його членами й співробітниками.

Нинї секція випускає разом два перші томи сього нового видавництва, оден за р. 1905, другий за р. 1906. В першім розпочинаємо детальну опись більш інтересних рукописей з львівських збірок; як перший випуск сеї колєкції пускаємо опись рукописей з бібліотеки Народнього Дому, зладжену д-ром І. Сьвєнціцким. У другім томі виходять матеріали до історії селянства й публичного господарства Галичини XVIII і XIX в., звязані з справою сільських шпіхлїрів, під редакцією д-ра І. Франка і з його вступною розвідкою.

У Львові, 5 (18) XII.

Мих. Грушевський

директор історично-фільософічної секції
Наукового товариства ім. Шевченка.

Digitized by Google

ПЕРЕДМОВА.

Сей том містить першу частину систематичного опису рукописів з бібліотеки Народного Дому, з т. зв. „Музея А. С. Петрушевича“.

„Музей А. С. Петрушевича“ становить осібний відділ бібліотеки Народного Дому. Властитель збирав його протягом півстоліття 1850—1900 р. Нині містить ся в „Музею“ близько 15.700 назв авторів по всесвітній літературі, археолоґії, історії, філософії. Про мапи, подобизни і рисунки, яких буде коло 1500, не говоримо. Найкращою одначе частиною Музея являеть ся безперечно відділ рукописів і старопечатних видань. Супроти бідности наших галицких бібліотек на старопечатні славянські видання збірка старих славянських друків (400 назв) каноніка Петрушевича буде належати до богатших. Та найбогатша вона на рукописи, і то не лише числом (усіх славянських рукописів 258), а й якістю.

Понадто кілька рідших друків передав канонік Петрушевич у львівський Церковний Музей, свій „Славянский корнеслов“ у С.-Птб. Академію Наук, а 8 перґам. листків Кристинопольського апостола XII. в., Львівську літопись, Пересторогу ѕѣло потребну і Александрію XV. в. в бібліотеку київського університета.

Руско-славянські рукописи Музея А. С. Петрушевича можна розділити на дві части. До першої війде 45 рукописів з 36-и н-рів [1, 2, 4, 6—9, 28, 29, 34, 50, 55—57, 66, 67, 70, 71, 79, 89, 92, 98, 99, 111, 119, 134, 137, 138, 140, 148, 165, 187, 193, 195, 198 і 219], розбиті в „Описі“ на 7 відділів. Се переважно рукописи близькі своїм характером до старославянського світського і церковного письменства. На другу

Digitized by Google

часть зложать ся русько-польські збірники XVIII. в. і деякі твори отців церкви, що доповнять сю часть, і рукописи чисто-церковного характеру, як списки православно-католицкої полєміки XVII. в., богословіє, учительні евангелія і проповіди, святе письмо, канонїчне право, круг богослужебних книг, метрики і помяники, і новійше карпаторуське письменство.

З описаних рукописів належить: 4 до XV-го в., 24 до XVI. в., один до 1577 р., 7 до XVII. в, один до 1614, один до 1618 р., 6 до XVIII. в. і один до 1725 р. Написані були вони в ріжних місцях: датовані всї, а з недатованих майже половина в Галичинї. Решта перейшла в Галичину, судячи по почерку і правописї, з Румунії, особливо XV. в. Всї ті рукописи, крім 7 і 8 н-рів, були в Галичинї вже в XVIII, а більшість навіть в XVII. в., про що свідчать записки і приписки на полях або на окладках. Словом — на підставі сих рукописів можна вже дещо сказати про лїтературне богацтво Галицкої Руси XVI—XVIII вв. Говоримо про „богацтво" тому, що в бібліотеках львівських, манастирських, перемиській капітульній і польських галицьких знаходимо майже той сам склад рукописного добра; се і дає нам право згадати про богацтво староруського письменства в Галичинї.

Описані рукописи дають нам богатий матеріял у двох напрямах: вони містять в собі досить богатий світський елємент повісти та новелї, особливо в проложних житіях святих і зборниках, з другого боку дають немало свідоцтв про силу польського впливу, переважно через житія сьвятих і історично-повістеві статї. Польський вплив виявив ся з особливою силою в деяких житейниках XVII—XVIII в., в котрі війшли окремі статї з Żywotów Swiętych Skargi (1579 р.) майже живцем, навіть з дуже незначними язиковими перемінами. Рівнож польському впливови треба приписати такі житія, як Кенсіми панни, Потенцѣаны, або поклик на „чортовское право". З иньших впливів згадаємо значний вплив друкованої книжки XVII. в., що ярко пробиває ся в марґінесових нотках Номоканона н-р 137. Цїкаве тут се, що галицькому компіляторови був звісний і Устав церковний, виданий в Москві між 1610—1633 рр.

Повістево-романїчний елємент в описаних рукописах незвичайно богатий. Лишаючи навіть на боці апокрифічні біблійні

Digitized by Google

тексти, які спокійно можна би злучити з повістю-романом в одну цїлість, ми все ще розпоряджаємо немалим матеріялом. Сей матеріял розсипаний щедрою рукою по всїх віддїлах описаних рукописів. В Номоканони війшов він під видом оповідань, що мають наглядно пояснити церковне правило. Найбільше ярким образцем такого поученія-оповіданя єсть „наказаніє нѣкоє... ѡ презвитерѣ“, що в ніч на великодну недїлю, мучений страстю, оставив набожну жону, що не дала осквернити себе в святу ніч, і допустив ся скотоложства. Рано, підчас служби в церкві, налетїло на попа і попадю стадо птацтва і розшарпало їх: „сего подобаєт нам съ ѡпасеніем въсѧ творити. ꙗко да не мнимоє благо вь лоукавꙑи грѣх боудет“ (ст. 57—8). Подібну поучительну тенденцію виявляють також ріжні оповіданя-видїня, взяті в Прологи і Житейники з Патерика скитского.

Зовсїм віддїльну ґрупу творять такі оповіданя, як: про жінку, що зарізала двоє своїх дїтей, щоб вийти за муж за любого чоловіка. Або про жінку, що сиротою вийшла за муж за сина своїх богатих опікунів, але переслїдувана ріжними докорами і насмішками богатої рідні, утїкла на відлюдний остров, де породила і виховала сина і жила з ним до смерти. Або нарештї оповіданє про сотника Ґотина, що обманом оженив ся в друге, а опісля казав обманутій жінцї стати рабинею першої жінки. Послїдне оповіданє визначаєть ся ясною романїчною конструкцією з ступневим розвоєм фабули, від завязки до кульмінаційного пункту колїзій — аж до розвязки, т. є. покараня обманця обманутими. Перші два оповіданя не були привязані до якихось святих, та послїдне злучене з житєм газьких святих, що помагають ошуканим обійтись з ошуканцями на підставі права мести. Се і вказує нам на тїсну звязь двох світоглядів — нового христіянского і старого. Сюди треба долучити оповіданя про бурю на морі із-за грішника на кораблї.

Не мало місця посвятили описані рукописи чистій риторицї в формі високопоетичних описів пустинї в житю Йоасафа і Марії египетскої, плачу матери в оповіданю про Макавеїв, спору землї з морем за старшинство в оповіданю про прихід Христа над море (3—4 сїчня), або розставаня душі з тілом, та спізнених переговорів умираючого зі смертю, ста-

тей про правду і неправду, та про жінок. Згадати ще прекрасні оповіданя про Алексїя чоловіка божого, або Андрія юродивого, богаті поетично-романїчним елементом, і маємо повний репертуар артистичної лїтератури, що входила в склад старуского письменства в Галичині.

Правда, може скаже дехто, що все се неорїґінальне, запозичене безпосередно або посередно з Византії. Певно, що так, але з одною увагою: сам вибір річий браних до перекладу або до перерібок сьвідчить про характер та спосіб думаня перекладача. Досить порівняти засіб старославянських і староруських перекладів з тим, що перекладано прим. у старій Польщі, щоб мати ключ до зрозуміня їх великої цівілїзаційної ріжниці. При тім не треба забувати, що з елементів византийських та болгаро-сербських староруські компілятори творили напів-орїґінальні компіляції та збірники, такі як Толкова Палея, Златоусти, Ізмарагди, Златії Чепи, Пчели та Златії Матиці, що були для свого часу не лише предметом домашньої науки, але також енциклопедіями виховання та кодексами духового і сьвітського житя. Не забуваймо далї, що на тій византійській основі виростало вже від XI. віку власне староруське письменство, якому — при всїй його духовій покревности з византийським — ніхто не може відмовити рисів глубокої орїґінальности.

Сей взаїмний вплив народної словесности і світогляду і одної части запозиченої письменности виступив особливо ярко в рущеню деяких спеціяльно важних для Руси статей. І так староруска традиція звязала появу і дїяльність Кирила і Мефодія[1]) з власним хрещенем. Не диво, що сей анахронїзм повів за собою і инші неточности в родї „Ростиславъ ї Скатополкъ кназѣ Моракскии и тѵрокскии и всеи Россїи“; або — Андрей юродивий родом славянин (VI. в.) стає русином сучасником Романа півця в IX-ім в. чи навіть XI. Леґенда користує ся як найширше правом „поетичної вольности“, щоб тільки показати руській братії, що і у Руси були

[1]) В житю св. Кирила (н-р 9) важна подробиця: по проповідї в Мораві Константин філософ вертає в Царгород на Паннонію, щоби здати справу патріарху і царю. Звідси тілько їде на Венецию в Рим.

Digitized by Google

велнкі святі, ще й до того учителї Греків (Епіфаній, ученик Андрія, був Грек), від котрих спершу самі просвітились. Легенда виразно зазначує сю звязь. Ся охота показати себе не гіршими своїх великих учителїв у вірі і просвітї — Византійців, повела Русь до створеня власних леґенд про Покрову кієвопечерської Богоматери на лад царгородского чуда влахернскої Богородицї. Те саме стало ся і з чудами св. Николи, якими особливо прославив ся Київ, та з чудом Ілії над купцем у Новгородї ниж.,

Окремо стоїть більша статя, яку стрічаємо кількома наворотами в Прологах і Торжественниках описаної частини, н. з. „Бꙗ҇щанина архаггелови марїи и Ѡкѣты бꙗ҇а“. Се довший діялоґ арх. Гавриїла і Марії, а далї Марії й Йосифа, взятий східно-південними славянами з Византії вже в XIII. в. Ся статя цїкава тим, що явилась в давній Руси одинокою памяткою нїби церковного дїйства — містерії. Сама памятка складаєть ся з текстів канонїчного і апокрифічного евангелій Луки і Якова та з канона Благовіщеню Феофана (зглядно Івана Монаха). У Славян вона так і лишила ся перекладом, та на Заходї, у Французів і Італїянців, византійський діялоґ став основою благовіщенскої містерії, що війшла складовою частиною в цикль „La Nativitè de Jhesu Crist“ або явила ся самостійним драматичним твором, як се мало місце в Італїї.

В описаних нами рукописах знаходимо надто значне число святоотеческих правил і поучень, що викладають основи християнської моралї, внутрішної віри, погодженя людського житя з законами Христа. З другого боку стрітимо немало обличень і погроз за „пѣнїє — гудѣнїє — плѧсанїє — конноє ристалище — скомраньство — русальи — скокрадопечьство — обаванїѧ — наꙋзы — стрѣлы громнїѧ“ і инші традиції глубокої старовини. Хоч і в тім староруске поученє не оріґінальне, але певно, не будь тих всенародних „гріхів“ на Руси, ся проповідь не перейшла би до нас. Так само, як не появилась би у нас — вже в самих початках руского християнства — анї византійска полєміка з латиною, анї обличенє жидівства і могамеданства, що попадаєть ся часто в Кормчих і Зборниках. Їх появу визвала внутрішня потреба.

Самостійний відділ проповідий творять статї о почитаню духовенства, о приносах і десятинах йому, о почитаню покій-

ників третинами-девятинами-сорокоустами-роковинами, о бідних і богатих, панах і рабах (смиреніє перед богатим, послух пану) і наконець чисто обрядовий елємент о способі хрещеня, о сімволїцї частей церкви і служби. Послїдні статї звертають на себе нашу увагу тому, що пізнїще вони явились основними каменями північно-руских сект.

Для повноти сего огляду повістевих елєментів в описаних житіях святих вкажемо ще на житя Пелаґії блудницї (властиво акторки — 8. жовт.), Ардалєона і Ґенезія шпільманів, що перейшли очевидно з західних житейників у славянскі Прологи. Приняте христіянства Ґенезієм цїкаве для нас слїдуючим моментом: він приймає христіяиску віру під впливом власної гри на сценї, де виступив в ролї христіянского проповідника; щось подібного лучилось і з Нахором, що виступив на соборі, скликанім царем Авенїром, в ролї Варлаама; Нахор так переняв ся свою ролею христіянського старця, що сам приняв нову віру. — До запозичених із західних житейників статей належить також житіє св. Вальпурґи. До елєментів же, звісних нам з инших жерел, хочби з ґерманської саґи, належить зачислити поміч ангела Андрею юродивому (1. серп.) в його борбі з великаном Ефіопом. Ангел, невидимий для Ефіопа, шептав Андрею в ухо ради і вказівки, як і куди ударяти на Ефіопа, щоб його побідити.

Нам лишило ся сказати ще кілька слів про сам опис. Він можливо детальний, бо у нас майже нема повної біблїоґрафії в области староруского письменства, винявши хиба апокріфи, видавані д-ром Франком. Не диво, що з браку домашнїх біблїоґрафічних робіт, дослїди над старорускою лїтературою ідуть у нас дуже пиняво. З другого боку в рукописах Музея А. С. Петрушевича розсипані такі скарби, що годї було задоволити ся побіжним описом. Місцями старались ми вказати біблїоґрафію сего або того питаня, найчастїйше однако відсилаємо читача до жерел такої біблїоґрафії. Розуміє ся, що сї відсилачі не всюди вичерпуючі. Засіб підручних справочників у Львові, особливо в самій біблїотецї Народного Дома, невеликий — тож і нїяк було дати повну біблїоґрафію віддїльних питань. Та се й не було нашою головною метою. Що до поданих текстів, то ми старали ся подавати їх по прінціпу: слово в слово, буква в букву; на жаль значну часть корек-

Digitized by Google

тури прийшлось вести з-заграниції в літній час, коли і в самій бібліотеці не можна було навести ніяких справок.

Д-ру І. Франкови сердечно дякую за ласкаві доповненя підчас складаня і коректури тексту, а Зарядови бібліотеки Народного Дома за щиру і охочу поміч в часі самої роботи.

Львів. 21. XI, 1906.

І. Свєнціцкий.

Digitized by Google

I. Ізмараґд і Паренезіс.

(Ркп. N. I).

Збірник зложений із двох полууставних рукописів XV. і XVI. віка, на тонкім, гладженім папері, 329 к. в 2 стовпції.

Ізмараґд, рукопис початку XVI. в., на папері знаку ▬, без початку і з обшарпаними верхнїми і крайнїми полями перших 13-и карток. Починаєть ся продовженєм житія св. Івана Златоустого, а то словами Івана Зл. до Царгородців: „и слышиши акие народъ константина града вѣрныи иди на поуть. и тож услышиши. иди на море любо в' поустыню".

Далї йдуть: оповіданє про відносини св. Івана Зл. до цариці, житє Олїмпії, борба св. Івана з єретиками, його вигнанє до м. Коукуса, чуда, „ѡ оуспенїи блаженнаго Иоанна" 25 к.: „Оумръшю же великомꙋ оучителю всего мира. взыдоста же два презвитера . . . но и насъ поминаи стыи Ѡче и треблаженныи. иже божественою любовїю прилежим тобѣ жадаще тебе предстоꙗи оу грядаго того и славнаго пртла бжїа проса Ѿ него грѣховнаго прощенїа нам и дшамъ нашим велїа млти. За всѣж се доброѡдарствимъ Ѿца и бга. емоуже слава и дръжава коупно съ сномъ и съ стымъ и животворꙗщимъ дхомъ. ннѣ и прно и въ вѣкы вѣком аминь.

к. 34. Главы извѣстны настоꙗщиꙗ книгы. рекомыꙗ измарагда — всїх 164.

к. 36 об. Книги измарагдъ рекомыꙗ съ богом блгослови Ѡче: „Рече стыи їѡаннъ златоустыи. сѣдꙗщꙋ ти на почитаньи и послꙋшающю словесъ бжїих то

Digitized by Google

пръвѣе помоли° бг҃ꙋ да ти ѿвръзет ҆ѡчи срдчныѧ. не токмо написанаѧ чести но и творити ꙗ да не к҆ грѣх собѣ оученїѧ ст҃ых прочитаем не сътворѧюще. егда оубо чтеши книгы, то прилѣжно всѣм срдцемъ чти внимаꙗ. и двократы прочитаи словеса, а не тщисѧ листы токмо обращаѧ. но без҆ лѣности чти. да плѡд прїимеши спнїа. и страх бжїи вселить в тѧ". Відповідає гл. 2 Ізмараґда першої редакції, пор. Яковл. ст. 42.

к. 37. Слово ст҃го грогорїа [sic!] папы рꙋмскаго. „Добро братїе и полезно есть всѧкомꙋ вѣрноу почитанїе книжное". Відповідає статї 2 Ізмараґда другої ред. пор. Яковл. 2 (ст. 172).

к. 37 об. Слово павла ап҃ла истолковано їѡанном златоустым и василїемь великым. „Придем братїе да слышим слово пльзы дховны испльнено". Яковл. 3, ст. 172.

к. 38. Слово їѡанна злат҃уста. како не лен҃. чести книг҆: „Мнози непочитанїемъ бжственых писанїи ис пръваго пꙋти съвратишасѧ и заблꙋдивше погыбоша". Як. ст. 42.

к. 38 об. Слово ст҃го Ефрѣма какѡ слꙋшати книгъ бл҃ви ѿче: „Егда брате лꙋкавыи ти помыслъ мꙋчит оумъ. оутѣши сѧ почитанїемъ ст҃ых книгъ". Яковл. 5, ст. 172, пор. ст. 43.

к. 38 об. Слоко ст҃ых ап҃лъ и ст҃ыхъ ѿць како жити крестїаномъ: „Подобаеть всѧкомꙋ крестїанинoу ч҃то жити". Яковл. 6, ст. 172.

к. 39 об. Слово їѡанна Златꙋстаго ѿ гл҃щих ꙗко нѣ° мощно сп҃сѧ в мирѣ". Извѣсто да е҃ ꙗко не спсть мѣсто на°. аще не творим волѧ божїѧ". Яковл. 7, стор. 207—208.

к. 40. Слово їѡанна златоꙋстаго ѡ гѡрдѣньи. „Да ꙗко садъ непотреблѧем ѿ хврастїа не может расти". Як. 8.

к. 40 об. (егоже) ѡ кленꙋщихсѧ во лжю. „Егда ꙋбо видиши кого живꙋща въ злобнѣм бг҃атствѣ". Як. 9.

к. 41. (егоже) ѡ лѣчащих болѣзни. волхвованиемъ и наоузы. „Житьѧ сего наводимаа нам скръбнаѧ. или имѣнїа лишенїе или болѣзни тѧжки. ѿ онѣх моукъ ѡслабꙋ нам творит". Як. 10, ст. 173.

Digitized by Google

к. 42. Слово стго їѡан млтиваго ѡ исходѣ дѹши. „зѣло многъ страх ѡбдержит дшю. тогда истязаемѹ въ исход ея ѿ тѣла“. Як. 11. Друк. Памятки IV, 227.

к. 42 об. Слово їѡанна златѹстаго ѡ играх и ѡ плясанїи. „Земная вся ѿвръгше зла смышленїя. придѣте и оуслышим дховная ѹчнїа“. — В низу 43. карти дописано пізнійше на полю: „плꙗшющїя сведе на водно адово. но и тїи иж ея с любовїю позороуют и в сластех раждизаютсꙗ на ню похотю, зелщающи стыя мѹжи плясанїем якож ирод'ы ирода“. Як. 12, ст. 173.

к. 43. Слово стых ѿць ѡ пїанствѣ: „Ижебы не пити ѿиноудъ того възбраняет велми“. Як. 13, ст. 173.

к. 44. Слово їѡанна злат. егож реч любит гь того и казнить. „И аще кого видиши не праведна и зловна члка въ здравїи ѡбилно живоуща. то не чюдися томѹ“. Як. 14.

к. 44 об. (того же) ѡ самовластьи. „Коея дѣла вины быхом самовластни“. Як. 15.

к. 45. (того же) ѡ зависти. „Любимїи азъ длъгъ свои на всякъ днь ѿдаю“. Як. 16.

к. 46. Слово стго анастасїа игѹмена синайскаго. иже не имѣти гнѣва. „Много может млтва праведнаго поспѣваема“. Як. 17, ст. 174.

к. 46 об. (того же) еже не ѡсѹжати. „И еже ѡсѹжанте реч да не ѡсѹжени бѹдете“. Як. 18.

к. 47. Слово їѡанна златѹстаго ѡ сѹдѣ. „Ѹже помыслите брате донелѣ живи есмы“. Як. 19.

к. 47 об. —48. (того же) яко не приятна без исповѣдания млтыни. „Преходяще брате ѿ пищя на пищю. хвалим и прославим ха ба ншего“. Як. 20, і ст. 216—217.

к. 48 об. Слово стых ѿць к хртїаном. „Рекѹ вы послѹшайте любовно брате“... „вездѣ бо прїимет ны бѣ правоживѹщая по законѹ а не спсоуть нас чръныя ризы аще в'лѣности жити начноум“. Як. 21.

к. 49 об. Слово антиѡха великаго како дѡстоить блюстис злых женъ безѹмных. „Хвалѹ въздаждьмы бгоу. яко ѹчнїемь сим на истиннѹ наставляемы есмы“ . . . „и антиѡх великыи книжникъ иж пандокъ съставилъ“ Як. 26, ст. 175.

Digitized by Google

к. 50 об. Слово їѡанна златоустаго. ѡ глю-щих ꙗко нѣс грѣшным мѹкы. „Свѣтъ нечлченъ се, како братїе ѹбѣжимъ мѹкъ“. Як. 27.

к. 51. Слово стых Ѿць еже не ѡбидѣти вдо-вы ни сирот. „Црь ли еси или кнзь. или воевода или сѹ-дьꙗ то помысли Ѿ коего еси власть прїꙗлъ“. Як. 28.

к. 51 об. Притча о бгатыхъ Ѿ болгарьскыхъ книгъ. „Члкъ нѣкыи хожааше на поли чистѣ. и не бѣ на поли том ни дебри ни лѣса“. Зміст статї такий як в Синод. № 230. к. 52. (см. Описаніе слав. рукоп. моск. Синод. Библ. II—прибавленіе стр. 58). Як. 29, пор. Ів. Франко, Притчата за еднорога, стор. 24—26.

к. 52 об. Слово стго ефрѣма ѡ соудѣ и ѡ по-каꙗнїи. „Ширины земльꙗ и конци еꙗ ничто нам при-спѣють“. Як. 30.

к. 53. Слово стго їѡанна златѹстаго како вставати внощи молитисꙗ. „Щитъ прїими ѡ члче рекъше стыꙗ млтвы и ѡградисꙗ ими“. Яв. 31.

к. 53 об. Слово стго нифонта ѡ искоушенїи бжїи. „Сего дѣлꙗ братїе попоущает бъ ѹкоры прїимати и скорби“. Як. 32, стор. 208—209.

к. 54 об. того же: ѡ роусальꙗх „Иногда быс идѹщю блаженномѹ нифонтѹ въ црквъ стыꙗ бца на ѹтренюю“. В сїй статї говорить ся про поборене сили діявольскої розпя-тіем Христа, що „сказакъ его въ ѡгненѣи глѹбинѣ повелѣ ѹтвръдити“, і про те, як пожадана звязаному діявольскому князеви жертва від христіян, яку приносять йому грою на сопілках, танцями і співами. Як. 33, пор. стор. 14—15; Ко-стомаровъ, Памятники стар. русс. лит. I, 207—208.

к. 55. Слово їѡанна златѹстаго о расмотре-нїи и млтыни. „Кый ѹбо ѹспѣх ест съкльщи много. ѡбле-щиж ѹбгаго“. Як 34, ст. 176, 217.

к. 55 об. того же: ѡ вероущихъ много имѣнїе. „Ннѣ ѹбо брате благоврѣмꙗ ес възгласити к вам прорчь-ское слово и рещи чюдесна дѣла твоꙗ и дща моꙗ свѣсть ꙗ зѣло. ико азъ днь пирникъ вамъ аще и не своа разда-валю. но взаим взем Ѿ пира златоустаг“. Як. 35.

к. 56 об. Слово стго и великаго васильꙗ. „Иже в' вѣрѣ сѹт хрстїанстѣ всꙗкомѹ члкѹ даетсꙗ Ѿ бга аггелъ на съхраненїе“. Як. 36.

Digitized by Google

к. 57. Слово Їωанна Златоустаго ω кротости. „Рече гь искати ес кротости нежели мудрости". Як. 37.

к. 57 об. Слово ѿ патерика. яко не достъ ити ѿ црькви егда поють. „Иже древле быс повѣда нам нѣкто ѿ вѣрных". Як. 38, Памятники старинной русской литературы I, 22; Revue des questions historiques 1903, janv. ferv. статя Коскена.

к. 58 об. Слово їωанна Златоустаг яко оставль дѣло ити къ црькви хртїаном. „Ї ω сем убо дроузи, и братие глю вы азъ бо днь ѿ дне". Як. 39, стор. 177.

к. 59 об. Сидорово посланїе къ евсѣвию еппу. „Зижеши ты црквъ въ пилусїи. якож повѣдають хытростьми". Як. 40 і ст. 221—222.

к. 60. Слово їωанна Златоуста яко не подобаеть престати учаще. „Молю вы убо придѣте нн҃ѣ и слышите возлюбленїи. се бо вам духовныя ѿдаю дългы.... а мы сщенници дома всегда пребывающе. и ѿ сщеньства пищю и ωдѣжю прїемлем. а небреженїем книгъ имѣем. ни готовых почитаемъ, но точю порты различны збираемъ. Како се не зло ее и оучащих бо ненавидимь. а ѿ сщенничьства чть и кормлю прїемлемъ. на болшее ес намь осуженїе чть та. аще лѣностїю не учимъ и небреженнием нашим. то на пагубу днамъ ншимъ сщенничьская чть..." Як. 41.

к. 60 об. Поученїе стго ѿца їωанна Златоустаг. „Азъ любимии друзїи и брате свои дългъ ѿдаю всегда". Як. 42.

к. 61. Слово стго ѿца афанасїа о различьи спснїи. „Речено бо быс сице бгъ свѣдыи немощь рода ншего". Як. 43, стор. 209.

к. 61 об. того же: ω милостыни. „А и се же видѣже нам потребно ес". Як. 44, стор. 209.

к. 62 об. Слово їωанна златоустаго о глющихъ въ црькви. „Глю вы възлюбленїи, и извѣстую волю бжїю". Як. 45.

к. 63. того же: яко неподобает вѣры няти оклеветающим. „Добро убо ее възлюбленїи надѣяти ся на га, нежели надѣяти ся на кнзя". Як. 46.

Digitized by Google

к. 63 об. Притча стго варлаама ѡ трех дрѹзѣхъ. „Чл҃къ нѣкыи имаше три дрѹгы. двою же любляше и чташе. а на третіемь небреженіе имаше велми“. Як. 47, ст. 178 і 219—220; пор. Ів. Франко, Варлаам і Йоасаф ст. 23—24.

к. 64 об. Поѹченіе ленивым. еже не дѣлают. и похвала дѣлателем. стго василья. „Еже вы глю братіе слышите. не хотѣвшю бо ми о сих к вам гл҃ти“. Яковл. 48.

к. 65. Слово к ленивым стго василя. „Любиміи. о сем апл҃ъ павелъ извѣстоуеть“. Як. 49.

к. 65 об. Слово їѡанна златоустаго о добрых женах. Ѹслышите жены заповѣдї бжїа и наѹчите ся в молчанїи повиноватися мѹжем своим да спасете своа дшӑ“. Яковл. 50.

к. 66. того же: ѡ злых и добрых женах. „Въ посланьих к римляном апл҃ъ павелъ мѣнить. многы добрыя жены с похвалою“. Як. 51 і ст. 231.

к. 67. того же: ѡ злыхъ женах. „Есть лѹче к пѹстыни съ звѣрми жити, ниж съ злою женою. Нѣкыиж е͡с звѣрь подобенъ женѣ язычнѣй злѣ. львовѣ бо въ рвѣ данила ѹстыдѣша ся. анаѹфѣя езавель ѹби. кит їѡнѹ въ ѹтробѣ невредима съхрани“. Далї говорить ся про злобу біблїйних жінок, про те як „еоудоксия црца їѡанна златѹстаго заточи“ і як бояринї заставляють бояр грабити: длятого „лѹче трясцею болѣти ниж злою женою обладанѹ быти. трясца бо трясши попѹстит. а жена зла до смрти сѹшить“ . . . „аще ся зачнет младенець по преслѹшани бо заповѣди бжїя. то нѣ͡с добра в нем“, що сталось з Каіном, зачатим у грісї прародичів; зате Авель, зачатий іще в часї послуху оказав ся добрим. Як. 52.

к. 68. Слово о притчи и о наказаньи, дѣтей к родителем. „Чл҃вци внемлѣте извѣсто о глемых. кажите за млада дѣти своя“. Як. 53 і ст. 231—236.

к. 68 об. Слово їѡанна златоустаго како имѣти чадь. „Еще же аще кто ѿ васъ братіе рабы имат и рабыня“. Як. 54, ст. 179.

Digitized by Google

к. 69 об. Слово стых Ѡць. како дѣтем чтити родителѧ. „Послꙋшаите братїе и сестры заповѣди гнѧ“. Яковл. 55.

к. 70. Слово їѡанна златоустаг како чтити презвитеры. „Оувидисте вси колѣна ерѣиска власть и чть“. Як. 56, пор. Чтенія въ Имп. Моск. Общ. 1861, кн. III.

к. 70 об. Слово стых Ѡць о женитвѣ и о любодѣинїи. „Чювъствїа разꙋмно. и ꙋмныѧ слꙋхы Ѡвръзше“. Як. 57, і ст. 213—214.

к. 71. Слово їѡанна златꙋстаго о тръпѣнїи блгохвалении. да не мнoго оумршиx плачемсѧ. „Прно имѣите в' памѧти днь смртныи многы бо вчера с' вами бывша члкы. нне же нѣс их с вами“. Як. 58.

к. 74 об. того же: о хрстїанствѣ. „Послꙋшайте и итвсѣсто [м. б. извѣсто] мнози ꙋбо толико слытьемь хртїане. а по житїю еллине“. Як. 59, пор. Тихонравовъ, Лѣтоп. русск. лит. IV, 110.

к. 76. Слово Ѡ еуглїа. и Ѡ лꙋки о бгатом и о лазарѣ. „Иже о бгатѣм. и лазарева притча велми на плъзоу ес“. Як. 60, ст. 180.

к. 77. Слово о нѣкоем блꙋдницѣ иже млтню творѧаше а блоуда не остасѧ. „Такови о сем сказаеть в' лѣта лешна црѧ бѣ славен члкъ“. Як. 61 і стор. 220—221.

к. 77 об. Слово їѡанна златоустаго. како оученїа слꙋшать. „Азъ ꙋбо по вся дни възлюбленїи творю вы. дабы есте добродѣтелно пожили“. Як. 62.

к. 78. Поученїе стго Ѡца ншего їѡнна златоустаг. „И аще кто бгочтикъ и бголюбивъ, придѣте и слышите“. Як. 63.

к. 78 об. Поученїе о млтни, того же: „Яко в' садѣх винограда различны плодове соуть“. Як. 64.

к. 79. Поученїе стго Ѡца кѵрила архїеппа. „Дховное ꙋбо сѣмѧ въ вашиx дшахъ. ꙋже и първое и второе всѣялъ есмь и многажды. нне млъбами стыхъ простираю днь неключимыи свои ѧзыкъ к вашеи любви... гльть во кѵрилъ архїеппъ. аще кто в' бѣдѣ пособїе Ѡ кого прїимъ или книгам Ѡ кого наꙋчил сѧ бꙋдеть. подоба тако-

Digitized by Google

выҳ въ срдци си дръжати и въ ȣмѣ и до дне исҳода". Яковл. 65, пор. Сухомлиновъ, Рукоп. гр. Уварова, стор. 130—131.

к. 79 об. Слово їѡанна златоустаго к вѣрнымъ. „Азъ любимїи свои дльгъ на всакъ дн ѡдаю. ȣченїемъ волю бжїю извѣстȣю вы". Як. 66.

к. 80. того же: о крѣпости, и о разȣмѣ гдѣ живет въ чл҃вцѣ. „Се оубо азъ любимїи. часто оучнїе твора. надѣа са възбранити пїанства наоукъ злыи". Яковл. 67.

к. 81 об. того же: о твари бжїи, и о кончинѣ смртьнѣи. и о покаꙗнїи. „Премдростїю своею бг҃ всю тварь сътвори ѿ небытїа въ бытїе". Як. 68.

к. 81 об. того же: о мл҃ти. „Аще беспечалн члче желаеши быти". Як. 69.

к. 82. того же: да не излише по младенцѣҳ плачем. „Се обаче мыслиши младенца ȣмирающа зра. семȣ было наслѣдникȣ быти моего имѣнїа, се старости моеа бѣ подпоръ". Як. 70 і ст. 236—237.

к. 82 об. того же: о не въстающиҳъ на ȣтрьню. „Еже в лѣности кто в' жити семь пребывает. то не спсетса". Як. 71, ст. 210.

к. 83. Поȣченїе їѡана златȣстаг к вѣрным „Ширыни земскаа, и дльгота. и мора и рѣкы и источныкы вса велѣнью бжїю повинȣют са". Як. 72.

к. 84. Слово їѡанна златоустаг. почто бгъ оставилъ напасти и скорби и болѣзни стымъ прїимати. „И се намъ извѣсто да есть братїе многы бо попȣстилъ бг҃, прїимати страсти ȣгодникомъ своимъ. дабы къ величанїе не прїшли". Як. 73 і 238.

к. 84 об. того же: о впадающиҳ в' печали и к бѣды. „Се же да вѣсте, ꙗко частыа печали любима бȣ и прїатна сътворают чл҃ка". Як. 74, ст. 182 і 239.

к. 85. того же: еже не ѿчаꙗтиса в бѣдѣ. „Ꙗко аще кто доброткора в' бѣдȣ впадет. или в' болѣзни люты". Як. 75 і ст. 239—240.

к. 85 об. Слово стыҳ ѿць. о льсти мира сег. „И аще кто ѿ чл҃къ славы сеа желаеть врѣменныа. то не может славы божїа разȣмѣти". Як. 76 і ст. 240.

Digitized by Google

к. 86 об. тих же: о покаянїи. Глеть писанїе нѣцїи многажды кающеся о грѣсѣхъ. и пакы таа же творят". Яковл. 77.

к. 87. тих же: о завѣщанїи покаянїа. „Любимїи слышите. аще въ грѣсѣхъ състарѣвся человекъ". Яковл. 78.

к. 87 об. тих же: слово и наказанїе. „Аще убо скота не презрим въ калу гразаща. то вси простираем руцѣ извлещи хотяща". Як. 79.

к. 88. въпросы антиωха ѿвѣти стго епифанїа". „Гй бгъ что дѣла попустилъ е҆ воевати дїаволоу на члкы. Ѿвѣ. да любащїи бга проявятся... Як. 8, пор. стор. 24 ч. 67.

к. 89 об. Слово о умирающих внезапу и утопающих. „Убо что хощем глати о умирающих внезапу ли събрега летѣвшю". Як. 81 і ст. 240.

к. 90. Слово блажнаго евсѣвїа архїеппа. „Лѣте въ едїнъ ѿ днїи члкъ превозяся рѣку утопе". Яковл. 82, ст. 183 і 241, пор. Migne, Patr. ser. graeca t. 86, pars 1, стор. 349.

к. 90 об. Слово стго ѿца деωнисїа о желѣющихъ. „Иногда ко стму ѻцю деонисью мнози придоша хвлюбци". Як. 83.

к. 91 об. Слово стыхъ ѿць. о съблазнѣ бѣсовъстѣм. „Се како бѣси възмогают на ны". Як. 74.

к. 92. Слово стго ѻца ефрѣма о покаяни. „Иже въ ѱлтыри слышим братїе блжна двда глюща". Яковл. 85.

к. 93. Слово їωанна златоустаго. како подобно въ цркъ приходити с вѣрою. „Црквы ꙗко е҆ любимїи что сих вещеи страшнѣе". Як. 86.

к. 93 об. того же: к вдовцем и вдовам. „Еще же сеа заповѣди слышите вси". Як. 87.

к. 94. того же: о чстотѣ дшевнѣи. „Мы убо да навыкнем. что е҆ иже члка скверни. да расмотривъ и ωбѣгнем их". Як. 88.

к. 95. Слово стго ѿца ефрѣма о матежи житїа. „Уже наводит ны врѣмя на дѣло вѣчнаго живота

Digitized by Google

и неразоримыѧ славы". Як. 89, пор. Правосл. Собесѣдникъ 1858, т. II, ст. 481.

к. 95 об. Слово їѡанна златѹстаг. о прїатїи тѣла и крови г҃дни. „Любимїи слышите. сего ради влдка гь нашь іс хс в нашю плот облече сѧ". Як. 90.

к. 96 об. того же: о казнех бжїихъ на ны. „Якоже млрдїи врачеве не ожидают. да к ним болнїи придѹт". Як. 91, ст. 184, пор. Пѣтуховъ, Серапіонъ Владимірскій, ст. 215—224.

к. 98. того же: како попом ѹчити люди. „яко аще не слѹшают ѹчнїи. но мы не престаем ѹчаще". Як. 92.

к. 99. Слово ст҃го ѡца генадьа патрїарха. „Готовите братїе на исход дѣла добраа. с нимиж ѡидемъ ѡ свѣта сего". Як. 93.

к. 99 об. Слово ст҃го сщ҃нномчника понкратїа. „Ѹслышите братїе извѣсто. яко о бѣднѣи трапезѣ двѣ млтвы еста". Як. 94, пор. Опис. рукоп. Синод. библ. II, ч. 3, ст. 256.

к. 100 об. Аггеловоу повѣсть сказаеть ст҃ыи васнлїи. „Се да слышите слово ѡ га аггль сказаеть вѣрнымъ". Як. 95.

к. 101. Слово ст҃го ѡца семїѡна еппа месопотамска. како боятисѧ смрти. „Послѹшаите братїе. как страх и бѣдѹ прияти имать дша". Як. 96.

к. 102. Слово о погребаемых въ црквн. „Ѹжасно чюдо и памяти достойно повѣда їѡаннъ римлѧнинъ". Як. 97, ст. 185 і 243.

к. 102 об. Слово ѡ кладѹщихсѧ в цркви. „Да слышите еще о погребаемых в цркви". Як. 98.

к. 103. Слово сведено притчею ѡ съставѣ тѣла члчѧ. „И еже писанїе реч что е егда ѡпѹстѣеть землѧ. и црь изнеможет". Як. 99.

к. 103 об. Слово їѡана златѹстаго како въ црквъ приходити с вѣрою. „Иде же бо реч хс два ли три съвокѹплени въ имѧ мое. тѹ есмь посредѣ их а мы аще снидемсѧ въ црквъ. то на кощюны и бладословїа". Як. 100.

к. 104 об. Поученїе їѡанна златѹстаго впадающим в бѣды. „Яко се иже хотять ѡгнь възгнѣтити преже дым посиме слезят". Як. 101.

Digitized by Google

к. 105. Слово ѡ старци. иже мл҃твою дождь с нбси сведе. „Быс нѣкогда в' мурстѣи области бездождїе велико“. Як. 102 і ст. 229—230 Костомаровъ, Памятники стар. р. лит. I. 76.

к. 105 об. Слово Григорїа дво̆словца. „Бѣ нѣкаа жена матрена именем“. Як. 103.

к. 106. Поученїе ст҃го васильа. „Научиса вѣрныи чл҃че. быти блгочстїю дѣлатель“. Як. 104, ст. 186.

к. 106 об. Поученїе їѡанна златоустаг҃ на памать ст҃ых апл҃ъ. „Помыслите убо и разумѣите. какова будет слава и чт҃ь прїати угожешим бг҃у“. Як. 105.

к. 107 об. Слово прпдбнаг҃ ларнона о житїи сем. „Хоудо и мало врѣменно житїа сего наслаженїе. скоро погыбающїа слава мѣчетнаго свѣта сего“. Яковл. 106, пор. Migne, Patr. gr. t. 31, ст. 1713.

к. 108. Слово ст҃го василїа. кесарїйскаго ѡ ст҃ѣмъ постѣ. „Въстроубите реч в новомѣсачную трубу. в нарочнт дн҃ь праздника вашего“. Яковл. 107, пор. Migne, Patr. gr. t. 31, ст. 1.

к. 109. Слово ст҃ого Нифонта. о богатѣмъ и скупѣмъ. „Иногда стыи нифонтъ хода видѣ чл҃ка ему же молаше са множество нищих просаще у него мл҃тна“. Яковл. 108 і ст. 223.

к. 109 об. Слово о немл҃твых бг҃атых. „Не гл҃ю убо на бг҃атыа. иже подативи добрѣ живут“. Яковл. 109, стор. 201.

к. 110 об. Слово ѡ еуглїа. иже ѡ матдѣа. Еже прорк҃ъ рече. да са исправить мл҃тва моа“. Як. 110.

к. 111. Слово бж҃твено. ѡ блзѣм покаинїи. „Ӕко подобаеть нам братїе и ѡ҃ци. блюсти себе хытрѣ да не погыбнем“. Як. 111.

к. 112. Слово ст҃ых ѡ҃ць о житїи чл҃чстѣмъ. „В рокоу ли хощемъ реч҃ жити чл҃че. велико бо всѣми нщемо. аще ли е° рокъ то како прорк҃ъ двд҃ъ реч҃ къ бг҃у не възведи мене въ преполовенїи днїи моих“. . . „убїйци бо и льстивїи маловѣчни умирають злѣ. ӕкоже се. . . . и стополкъ братоубїиць“. Яковл. 112; Migne Patrol. gr. 28, стор. 668.

Digitized by Google

к. 112 об. Слово ѡ глющих, ѩко злѣ ѹмирающіи не бжїимъ повелнїем ѹмирають. „Ѹбо нелѣпо несмысленых послѹшати глющь. ѩко въ рѣках и в мори погыбающіи. ли ѿ разбойникъ. ли враги избитыи. не повеленїемъ бжїимъ ѹмирають". Як. 113, ст. 187.

к. 113 об. Слово стго ѿца курила ѡ пръвозданѣмъ. „Създа бгъ преже адама ѿ землѧ, и ѿ ребра его женоу емѹ създа". . . . „ѹстави же бъ рокъ члкѡм житїю на земли ҂з. тысоущь лѣт. и что сѧ их в тоу седмь тисоущь лѣтъ изберетъ въ стыѧ. по законоу бжїю живших. тѣми аггльскыи чинъ съпадшіи. исполнѧеть". Як. 114, пор. Правосл. Собес. 1859, т. I, стор. 256; Сухомлиновъ, Рукоп. ст. 120.

к. 114. Слово їѡанна златоустаго ѡ стѣмъ постѣ. „То почто соут мнози глюще не требѣ постъ въ чтѡтѣ живѹщим". Як. 115.

к. 115. того же: ѡ пощени. „Иже кто бголюбивъ и веѣренъ. прїидѣте и слышите сказанїе о постѣ". Як. 116.

к. 115 об. того же: о стѣмъ постѣ. „Ѹже ѡ постѣ истиннѹ сказѹемѹ да ѹвѣсти вси. се бо алканїю врѣмѧ настоить". Як. 117.

к. 116. Слово ѿ видѣнїа павла апла. „Тако гь пророком глеть. доколѣ съгрѣшаете и прилагаете грѣхы на грѣхы и прогнѣвлаете съткоршаго вы". Як. 118. Часть апокріфічного Видінія Павла, надрукована з сього рукопису Ів. Франком, див. Памятки IV, стор. 117—118, пор. Тихонравовъ, Памятники отреч. лит. II, 40.

к. 117. Слово стго ѿца курила о страсѣ бжїи. „Всегда любимїи братїе и сестры имѣим страх бжїи пред очима своима". Як. 119, ст. 188, пор. Сухомлиновъ, Рукоп. 125—128.

к. 117 об. Слово стго ѿца пахѡмьѧ ѡ средѣ и о пѧтници". Юже потаи врагъ таинѹ дабы нам спснїа не прияти". Як. 120, пор. Правосл. Собес. 1859, т. I, ст. 183; Ів. Франко, Памятки IV, 91.

к. 118. Слово стых ѿць, како христїаномъ жити. „Братїе и сестры слышите ѹченїа стаѧ. соут бо въ хрстїанѣх нѣцїи. иже имѧ токмо хрстїанско дръжат" . . . „немощь вльшебою лѣчать. и наоузы чарами. бѣсѡм требы

приносать и бѣса глемаго трасцю творать Ѿгонаюче. еллинска пишють на ıаблоцѣ слова. и кладоуть и на прстолѣ вгод слꙋжбы. се проклато е҃. того дѣла многы Ѿ бга казни на ны за неправды наша. гь не реч лѣковати чарами ни наꙋзы. ни встрѣчю ни в' полазъ, ни в чих вѣровати. то поганьско е҃ дѣло... съ скотом блоуженїе. въ пламени поıатїе погански е҃... каждо їерѣйстко дръжить дабы тѣмса кръмилъ. ане печалоуеть ѡ духовных чтобы прияти мъзда вѣчнаго живота. и не глеть правого ꙋченїа имжса спсьти. но паче гладить и лащеть и дарꙋ дѣла. без ѡпитемьи прощаеть. чрева ради все творить и глеть добы не Ѿпасти врѣменныа чти. того ради оучители лише осоудатса". Яковл. 121, пор. Правосл. Собес. 1859, т. I, ст. 473—477.

к. 119 об. Слово їѡанна златоустаго о страсѣ бжїи и о покаанїи. „Любимїи павлова сладкаг оученїа послꙋшающе распространите срдца и ꙋши и доброплодное сѣма прїимѣте въ ꙋмнаа села ваша". Яковл. 122.

к. 120 об. Слово стых Ѿць како духовнѣ праздновати. „Иже кто вѣренъ бгочтникъ лѣпо ны бжственныа праздникы имѣти въ чти духовнѣи". Яковл. 123.

к. 121 об. Слово їѡанна златоустаг ѡ велицем постѣ и ѡ апльскыхъ. „Члвци вѣрнїи ѡ постѣ сказанїе слышите и вижьте бга въздающа црство а млтыню ꙋбогых". Яковл. 124.

к. 122. Слово стыхъ аплъ и стых оць о великом постѣ. и ѡ петровѣ, и о филиповѣ. „Иже вѣрнїи соут. слышите братїе и сестры. и вси старци и ꙋнїи писаныа о постѣ". Як. 125, ст. 189.

к. 124. Слово стых Ѿць како хрстьяномъ жити. „Ннѣ любимїи ꙋчнїе слышите". Як. 126 і стор. 217, пор. Правосл. Собес. 1859, т. I, ст. 132—146.

к. 126. Павла апла заповѣдь. „Иже въздръжишиса жено не совокꙋплающиса с' моужемъ своим. онже раждегхса Ѿходить и съгрѣшает индѣ"... „рѣзоимѣнїа же останиса... неимоущим ноужа бꙋдеть люта. давайте ꙋбо взаим, но не отагчайте лихвою. по ѕ҃-ти рѣзанъ на гривнꙋ емаете. да не боудете осоужени рѣзоимства дѣла. рѣзоимець идолослоужителю подобенъ". . . . „Еже много събрати имѣнїе того са хабити ıако бѡ валовѣ мора корабль то-

пать. тако братіє многе дшю губить“. . . . „Блюдѣтеже са и пласаньа. и гусли, и сопѣлїи, и сотонинскых пѣснїи, и позорищь всѣх таковаа бо творащїи дїаволоу работають“. Як. 127 і ст. 227—228.

к. 129 об. Слово блженаго евсѣвїа, еже бга хвалити болащемꙋ и ѡ їевѣ. „Оузрѣвъ единъ ѿ дни црь алеѯандръ нѣкоего болна человѣка лежаща“. Як. 128.

к. 131 об. Слово стго кирила ѡ исходѣ дши и о к. мытарствѣ. „Еюже таины не вѣдать мнози. сїю нам кирилъ философъ повѣда“. — Сей твір безпідставно признавано Кирилови Туровскому, пор. Калайдовичъ, Памятники стр. 92—101. Із сього рукопису вид. І. Франко, Памятки IV, 196—206.

к. 134. Поученїе хртїаном їѡанна златоустаго. „Узриши аще кого живоуща в' заповѣдех гних. и въ кротости и въ мдрости. смиренѣ книгамъ прилежаща“. Яковл. 130.

к. 134 об. Слово стых ѿць. о тазнотѣ. „Иже въ картаганьи быс в' лѣта патрикїа никыты“. Яковл. 131 і ст. 226 і 227, пор. Combefis, Auctarium Bibliothecae gr. noviss. I, 324.

к. 135 об. Слово їѡанна Златоустаго ѡ слепци. егоже ѡчи ѿвръзе хс. въ ерихѡнѣ градыи. „Мы убо да слышим вѣрнїи сказанїе ѿ еуглїа“. Яковл. 132, стор. 190, 218—219.

к. 136 об. Слово стых ѿць ѡ врѣменнѣмъ житїи. „Еже подобает нам братїе в кратцемь сем житїи творити“. Яковл. 133.

к. 137. Слово о нѣкою двою соусѣдꙋ шевцꙋ. „Послоушаите и ѡ сем, бѣста два соусѣда шевца. в' коупѣ живьща“. Яковл. 134, пор. Костомаровъ, Пам. стар. рус. слов. I, 87.

к. 138. Слово стых ѿць о правдѣ и ѡ неправдѣ. „Убо прѣже быс правда бгмъ сътворена въ чл̃вцех потом же ѿ непрїазнина дѣйства неправда въста“. Яковл. 135, пор. Ів. Франко, Пісня про правду і неправду (Записки Наук. Тов. ім. Шевч. т. LXX, стор. 5—69).

к. 138 об. Слово ѡ покаанїи грѣшных. „Како видѣ сїю вещь, повѣда блженный павелъ простыи уч̃никъ

ѿца антоныа... одинаго брата видѣ черна дшею, бѣси же оба полы его. мллицею имше за носъ влечахоу". Як. 136.

к. 139 об. Слово стго ефрѣма ѡ втором пришествїи бжїи. „Я егда житїа чл҃кѡм лѣта речнаа скончаются прїити имат гь съ нбсѣ. съ силою и со славою многою безщисленою сѫдити всѣм. и ѿдати комѫждо по дѣлом". Як. 137, пор. Ів. Франко, Памятки IV, ст. 360.

к. 144 об. Слово ѡ недли блженаго евсѣвьа архиепискоупа. „Недели сѫщи по ѫтрени сѣдѧщю евсѣвїю блженомѫ епп҃ѫ. пришед црь александеръ въпроси гла". Після слів — „въ тъ днь блговѣсти гаврїилъ архагг҃ъ двци мрїи" 8 речень зачеркнуто („в' тъ днь гь ѫчникѡм своим таинаы на вечри преда, о прїатїи тѣла и крови. и запокѣдаа памать свою тако творити памать бо га ба нашего днь тъ, тог дѣла недла наречна быс а пръвнѣе гна мѫкы пръвыи днь именоваше са") — далї йде: „в' тъ бо днь нача бгъ тварь строити". Яковл. 138, пор. Migne, Patr. gr. 86, ч. I, стор. 413.

к. 147. Слово ѡ недли їакова брата гнѧ. еппа їерслимскаго. „Хс бж почи ѿ дѣлъ своих въ з днь". Яковл. 139.

к. 149. Слово Їѡанна Златоустаг поученїе дшеполезно. „Иже дѣла злаы погывающаго житїа сего възненавидит тъ спсть дшю свою". Яковл. 140, ст. 191.

к. 150. того же: еже не ѿчаатиса спсенїа. „Сего житїа матежь разсмотрите ѡ члкци доколе ѫбо не помѧнемса". Яковл. 141.

к. 150 об. Слово стго ефрѣма ѡ кончинѣ мира. „Тѣмъ воитеса братїе грозы и страха соуда бжїа в' незапоу бо днь тъ наидет страшныи, а аще не ѫготовимса добродѣтелми". За сим слідує продовжене другої статї — притчи о сребролюбци і змії: „едїноу запокѣдь престѫпль всѣх лишиса блгъ. и раы быс изгнанъ". Яковл. 142, пор. Правосл. Собес. 1858, т. II, 475—480.

к. 153. Слово о тативѣм слѣпци. „Бѣ нѣкїй слѣпець въ восточнѣи странѣ, в' мѣстѣ рекомѣмъ навлонъ". Яковл. 144.

к. 153 об. Сказанїе стго афанасїа, архїеппа александрьского къ антиѡху кнзю въпросившю.

Digitized by Google

„Ѿ коуда въ срдци члкъ бывають помыслы и словеса хоулна и неподобна, и самаг бга многажды беществѹюще". Дальше ідуть питаня: „каа е вещь сама та дша члча...", „кым образом дша ѿ телеси ѿходить", „чтоже нне е дѣло тамо, ѿселе взятым дшамъ"; чи давати бідним прилюдно, як хто із вірних розтратить майно невірного, як розуміти — „въ всѣхъ языцех боюися бга. и творяи правдѹ приятенъ бѹдеть бгом". Яковл. 145.

к. 155. Поученіе іѡанна златѹстаго на памят апла или мчника. „Да есте вѣдѹще братіе и сестры, яко в' сіи днь памят стго імрк. въ црквъ вси да снидетеся ѿ мала и до велика". Яковл. 146.

к. 155 об. Слово дроугое ѡбщее стым поученіе іѡанна златѹстаго. „Братіе прно жадет спсенія нашего хс бъ нашь. и всегда призывая ны, не престает мнозѣми ѹчители". — В сім слові обличають ся і ті, що кладуть треби ідолам, „и еже въ ѹстрѣчю, вчех к' полазъ и вптичь граи вѣрѹють". Як. 147, пор. Срезневскій, Древніе памятники письма и языка, первое изд. 199—202.

к. 157. Слово стго ѿца ефрѣма ѡ казнехъ бжіих и о ратех. „Ѹдивимся братіе и почѹдимся. члколюбію и млсти бга нашего. како не хощеть ни ѡдинаго нас смрти въ грѣсѣх". Яковл. 148, пор. Пѣтуховъ, Серапіонъ Владимірскій, ст. 7—10.

к. 157. Посланіе нѣкоего ѿца къ сноу дховному. „Желаю люби(ми)че спсенія твоего. тѣм блгвеніе даюти. вѣси бо ты снѹ и чадо, дхѡм родимое, еже вдал ми бгъ ѹчнія талантъ". Яковл. 149.

к. 158 об. Поученіе стых ѿць дшеполезно. „Еще вы се извѣщаю любиміи, понеже вижю вы ѹбо приходяща къ црькви". Яковл. 150.

к. 159 об. Слово ѡ филиповѣ постѣ иже пред ржством хвымъ. „Братіе се врѣмя е въздержанію, ѹставленыи постъ стыми нашими ѹчители". Яковл. 151 і стор. 210—212, 219, пор. Правосл. Собес. 1859, т. II, стор. 453—455.

к. 160 об. Поученіе стго и великаго ѿца василіа. „Оустроиите любиміи, спсеніе дшамъ своимъ в' малое

Digitized by Google

сє врѣма“ — рада умираючим розпорядитись майном. Яковл. 152, пор. Правосл. Собес. 1858, т. Ш, ст. 509–512.

к. 161. Поученїє стго Ѻца генадїа патрїарха. „Желаю любимїи и сє вы извѣстити, да бгоугодно поживше спстєтєса. мене Ѻца послꙋшаитє чада“. Яковл. 153, пор. Архангельскій, Творенія отцовъ церкви IV, 11–13.

к. 162. Слово стго Ѻца афанасьа алеѯандрьскаго еже не осꙋжати. „Еже что ꙋбо не подобает или съгрѣшающих оглати“. Яковл. 154.

к. 162 об. Слово їωанна златоустаго еже не осꙋжати но ꙋчити. „Мыслно да слышитє. еже гь реч въ стѣмь еуглїи, не сꙋдитєса да не ѡсꙋжени бꙋдєтє“. Як. 155.

к. 163 об. Слово ѡ черьци егѡж бѣси хотѣли прельстити. „Ꙋбо сѣдмаше безмлъвствꙋѧ брат. и хотахꙋ бѣси прельстити его“. Як. 156.

к. 164. Слово петра черноризца о житии сем. „И аще кто ѡ члкъ. ꙋкоры и скорби и бѣды прїемлет в хꙋдом житїи сем, тъ въ оном вѣце Ѿ бга въ велицѣ чти боудеть“. Як. 157.

к. 165. Слово Ѿ патерика о нѣкоем игꙋменѣ. „Общемꙋ житїю началникъ имыи с. братїи к манастыри своемь“. Як. 158.

к. 165 об. Слово о нѣкоем кꙋпци бгобоязникѣ. „Ѡ семь повѣда енпъ евсѣвїи. бѣ коупець въ алеѯандрїи и бгобоязникъ“. Як. 159 і ст. 215–216, пор. Migne, Patr. gr. т. 87, гл. 187.

к. 166 об. Слово Ѿ пандока о снѣхъ. „Ѡ снѣхъ антиѡх глеть. понеж нѣцїи вѣрꙋ имше снѡм и вѣры ѡсташаса, сего ради вам написахом, ꙗко не подобает вѣры ꙗти сномъ“.

к. 167. Пророчество исаино сна амосова, иж пророчьствова с рыданием о последних днехъ провидѣвъ дхѡм стымъ хотащих быти ны. Ѡ члци слышите тако глеть гь и внемлѣте глы ꙋстъ моих“. Як. 162, стор. 262—264, пор. І. Франко, Памятки т. IV, стор. 249—252.

к. 168 об. Слово о неповѣданїи грѣхов. „Ѻцю етерꙋ живꙋщю близъ старца зинона. сего нѣкто о помыслех въпроси“.

к. 169 об. **Слово стго оца кνрила о нбныχ силаχъ. „Ѡ небытїа к' бытїе благыи чλколюбецъ бъ сътвори мира сего“.**

к. 170. **Слово генадїа патрїарχа константина града о чтущиχ многыѧ книгы. „Ѡ паче что требуеши многыχъ ища книгъ“.** — Се остатня статя Ізмарагда, означена в оглавленію 164. — Як. ст. 18, ч. 40, пор. Архангельскій op. cit. IV, ст. 9—10.

Відсилачі дописані головно до книги В. А. Яковлевъ, Къ литературной исторіи древне-русскихъ сборниковъ Опытъ изслѣдованія „Измарагда“. Одесса 1893.

„Пролога“ *уривок*, 170 об. — 247 об.

к. 170 об. **Стго василиа еппа амасинскаго посланїе к' нѣкоему иноку кпадшему въ Ѳчаанїе. „Увы мнѣ что имам писати тобѣ или что помыслю иже на трїеχъ путеχ поврьженный. аще бо прїиду к' помѣновенїе прьва ти светнаго χожденїа, егда тѧ обьдрьжааше бгатство и малаа славица ужасаася и егда ωкружалχу тебе ласкавци множество“.** — Се посланіе містить у собі богато виписок із старозавітних і святоотческих книг, як напр. Давида, Малахії, Єзекіїла, Второзаконія, Івана Зл., Григорія, Теодорита, Атанасия — з окремими статями:

к. 179 **Ѡ соугоубѣ жител'ствѣ. „Аще ли же что и прекрасное въспрїимет кто аще и жестоко к' началѣ. паче и бѣдно исправлѧемо видитсѧ. но имать позаконнѣм страданїи трьпѣнїи даро̀ванїа чюднѣйша и достоχвална“.**

к. 180 **Василье ω инокыχ и мирьскыχ. „Ѡ отвержєнїи иночестѣмъ житїи вѣрааѧ реч“.**

к. 190. **Павликїанскаѧ ересь. „При нечтивѣм'же копронимѣ нечтивааѧ си и богомерьскаѧ прозѧбе ересь“.**

к. 203. **Послѣднее видѣние стого прорка данила. „Тако глеть гь. горе тобѣ земли егда агглькое скипетро в тобѣ црствуеть.** Відомий апокріф. Отсей текст надрукований Ів. Франком, див. Памятки IV, стор. 255—257. Пор. В. Истринъ, Слово Мееодія Патарского и Послѣднее видѣніе Даніила. Москва, 1898, стор. 255 і д.

Digitized by Google

к. 205. Василья архїеппа кесарїа капподокїйскыя бесѣда на рж҃ство хв҃о". Хв҃о рж҃ство еже ѹбо свое и прьвое. и ѡсобное того бж҃ства. мльчанием да почитается".

к. 209. Иже въ ст҃ых ѿца нашего їѡанна архиеппа константина града златѹстаго слово на рж҃ство г҃а б҃а и сп҃са нашего ї҃с х҃а. „Нн҃ѣ моего ества ѡбетованию обновленїе приходит. адамова злонравїа язва исцѣлается".

в. 213. того самого: „Хоу праведномоу с҃лнцѹ днес ѿ девы пр҃чтыя въсїавшоу т'ма нечеста ѿбѣжe".

к. 215. В тонж д҃нь иже въ ст҃ых ѿца н҃шего їѡанна архїеппа константина града златѹстаго слов на рж҃ство г҃а нашег ї҃с х҃а. „Что сїе д҃нь знаменїе прорицанїю вижд ѹ и таины страшны и дивны зрю".

к. 217. Иже въ ст҃ых ѿца нашег епифанїа архїеппа бывшаго в' кѵпрѣ, похвала ѡ ст҃ѣ бц҃и мрїи и ѡ воплощенїи г҃а нашег ї҃с х҃а". „Сияющїя свѣтлыя бц҃а заря велїа и непостигномы силы н҃бесе и земля и мира всего таиное чюдо".

в. 222. Иже въ ст҃ых ѿца нашег їѡанна архїеппа константина града златѹстаг. слов ѡ иродѣ и младенцех избїенных х҃а ради. „Хотѣлъ бых вы иинѹ дѹховная словеса повѣдовати".

к. 224. того самого: слово на свята богоявленїя. „Да ѿвръзаются всяка ѹста днес къ богоявленїю".
-- 224. карта очевидно пізнїще вставлена: папір тонкий, чорнило і киновар свіжійші; почерк иншьй. — 225. к. містить продовжене проповіди св. Івана.

к. 228. Їоулїана епиа тавїйскаг слово на ст҃ое кр҃щнїе г҃а нашег ї҃сѹ х҃а. „Иже зданїю в҃ладка. ѿ нѣдръ нам ѿчьских прїиде".

к. 235. Слово на просвѣщение г҃а нашего ї҃с х҃а їѡанна златоустаго. „Х҃с и Г҃ь свѣтъ великыи и в' нынѣшнїи ст҃ыи д҃нь пришелъ есть къ їерданѹ рецѣ".

к. 240 об. м҃ца марта въ к҃е. слово иже въ ст҃ыхъ ѿца нашего їѡанна дамаскына на б҃говѣщенїе престыя в҃лчца нашея бц҃а. „Нн҃ѣшнемѹ ч҃тномѹ и ц҃рьскомѹ събранїю свѣтломѹ и пречюдномѹ. въ-

Digitized by Google

споминанію страны колѣна языци". Ся проповідь (пор. Migne Patr. gr. t. 96 p. 647—50, 643—8, 651 ss.) складаєть ся із двох частий: проповіди з величаніями-похвалами Богородиці і діялоґа Mariї з ангелом, а далї в Йосифом. Величанія першоЇ части проповіди зложені на взір: „Радоуися ѡбрадованнаа иже ѿ дѣтъства к' самаа стаа стыхъ воспитавшися, възрастъши же и родословивши ся и ѿ аггла таино пищю пріємши" 241 об. 1. — Таких величаний 23. ПослЇдне, по котрім зачинаєть ся діялоґ: „радѹися ѡбрадованнаа. хрстїаном дивное и блгоувѣтливое прибѣжище. и всяко и велико сдѣланѣи добротѣ превышнее чюдо"... „но сиа ѹбо мы грѣшніи ѿ бгодѹхновеныхъ писанїи наѹчивше(ся) къ нбсни невѣсте недостоиными ѹстнами бесѣдовахомъ. придѣмъ ѹбо прочее къ бжтвенномѹ блговѣщенію. архагтла гавріила и ѹслышим яже к' непорочнѣи ѹвѣраа гласе. слыши преславнаа словеса ѹтаєнаа вышняго. слыши се зачнеши во чревѣ и родиши снъ и наречеши имя емѹ їс. оуготовися прочее на хво пришествїе прїидохъ благовѣстити ирадимаа тобѣ прежде сложнїа мирѹ". На се відповідає 242 об. 1: „бца. ѿиди града моего и ѿчьствїя чяче ѿиди, и тощно моея остави ся хыжа. далече ѿбѣгни ѿ предверїа моего глан ми и неіаково благовѣщенїе моемѹ смиренію приноси. агтъ. ѿвѣт древнїи исполнити хотя бгъ и восхотѣвъ помиловати заблоужшаго чяка чякъ быти изволилъ есть. и почто прочее мое не пріемлеши целованїе съ всякою радостїю окрадованнаа. бца. видящи юноше благовиднаго неописаннаго зрака твоего, и образѹ свѣтозрачїе. и глы твоа слышѹ яже николиж слышахъ. и мню яко прелстит мя пришелъ еси". Пор. Востоковъ, Описаніе рукоп. Рум. музея № 188 к. 299, № 434 к. 393 і № 437 к. 470 и Петровъ, Описаніе рукоп. Кіев. Дух. Акад. № 529 к. 42. БіблЇотека львівского унїверситету, рукоп. 1 В. 1, стор. 283—306. Се слово появило ся факсімільованим виданєм О—ва любит. древ. письм. N. XII, 1877 р. із Торжественника Моск. Синод. б-ки 1675 р. № 213 (306). Редакція виданого слова цЇкава тим, що відріжняє саме слово від діялоґа, додаючи до заголовка (як у нас): „сѹть же зде глн бѹквамъ гречьскимъ архангловы, и бгдчнїи вѣщанія и отвѣти".

Digitized by Google

На 247 об. читаєм скоропнсну записку: „Сиа книга реко маа прелогъ е̑ власнаа его мл҃тн Пана Єѵстафиа Шумлан-ского Ротмистра Єго Королм Мл҃ти Иоанна Казимера. Кото-рую придалъ до манастира Чорногодѣлка своим коштом фундованого, Успениа Прчтѡ̑ Бц҃и Влдчци, вѣчними часи. А кто би ю мѣл҃ѡддали ѿ сего храма неха̑ буде анаѳема проклмтъ аминъ“.

Із змісту статей видно, що збірка, якої частину маємо перед собою, зовсім не Пролоґ, а власне т. зв. Торжественник, тоб то збірка просторих Промов на празники Господські, Богородичні та значнійших святих.

Паренезис — Ркп. полууставом XV. в. на папері знаку ✱——✕

к. 248. Книга ст҃го Єфрема гл҃ема греческымъ языком҃ пареннсисъ. сказаетжеса паренисис. притча утѣшенїа, моленїа, поученїа, наказанїа, потрѣбна къ различнымъ дш҃евным ползам. сказанїе ѡ самом ефреме сирине, и ѡ двоу блуд-ницю. „Сь ѹко прпдбныи ѿць нашь ефрѣмъ родѡм бѣ сиринъ, ѿ града едеска. родителю хрстїану сн҃ъ“.

к. 249. Сказанїе ѡ самом ефрѣме и ѡ двою блудницу. и ѡ ст҃омъ василїи. слово в҃. „Бѣ етеръ моуж на въстоцѣ именем ефрѣмъ родом сыи сиринъ, сѝ бѣ чл҃къ бг҃очтикъ, ѡгрѣбла са ѿ всакыа злы̑ вещи“.

к. 249 об. Ѿселе починати ефрѣмъ чести. в нд҃лок ст҃го великаго поста. ст҃го ѿца на-шего ефрѣма сирина. слово а҃. е. ѡ ѿкровенїи бжїи иже ѡ ст҃ом и ѡ ползѣ дши, и ѡ умиленїи, и ѡ подвизѣ дх҃овнѣмъ блги ѿче. „Азъ ефремъ грѣшныи, неразумныи, слабыи, прснсоунылыи, на подвизанїе дх҃овнее гл҃ю вамъ“.

к. 251 об. Наказанїе о разумѣ книг҃, слов. в҃. „Слава тобѣ бже слав тобѣ. и паки реку слава тобѣ бже. хвалимыи прѣвозносимыи въ вѣки. хвалити дол҃жьни есмы възлюбленїи бг҃а выну“.

Digitized by Google

к. 252. стаго ефрѣма поноуженїе къ блгочестїю слово д҃. „Възлюблене крестїанин еси бжїею благатїю то съблюд' заповѣди га̑ нашего ic̑ ха̑. и спсенъ боудеши".

к. 253. тогож ефрѣма наказанїе к' новоначалным черницемъ ѡдобродѣтели. слов. е҃.

к. 254. наказанїе ѡ страсѣ бжїи. ѕ҃. „Възлюблене. се прѣдлагаю ти дроугое прѣдложенїе ѡ гѣ. аще сохраниши е. послѣжде дасть ти веселїе".

к. 254 об. наказанїе ѡ кротости. з҃. „Възлюблене. аще съткориши начало добродѣтели, подвизалсѧ ꙗко да свершиши до конца".

к. 255. тогож ефрѣма наказанїе ѡ всакωм дѣлѣ стерпѣнїемъ и надѣжею, слов. и҃. „Брате ѡ роучнѣмъ дѣлѣ не пренемогаи".

к. 256. тогож наказанїе ѡ искоусѣх ѳ҃. „И ѡ врѣмени не пренемагаи. въ ткое во похотѣнїе вложить врагъ безврѣмене ꙗко да не терпѧ братъ гладкаго похотѣнїѧ. бѣжить поприще".

к. 256 об. Наказанїе ѡ смоущенїи і҃. „Възлюблене. оуклонаѧсѧ ѿ лица находѧщим ти помысламъ начало во подвизанїемъ есть".

к. 257. Стго ѡца нашего ефрѣма наказанїе ѡ подвизѣ. аі҃. „Брате подвизаисѧ. ꙗко добрыи воинъ ic̑ хвъ".

к. 257 об. Наказанїе ѡ смѣренїи. слов. ві҃. „Брате аще ѿвергъсѧ еси свѣтнаго житїа. и внидеши въ ѡбщежитїе и преданъ боудеши игоуменом братоу дроугомоу".

к. 258 об. Наказанїе ѡ въздержанїи ѿ всего зла дѣла. слов. ді. „Брате пороучилсѧ еси пешисѧ ѡ своеи дши. прѣпоѧши чресла своѧ ꙗко моужь".

к. 259. Стго ѡца нашего ефрѣма. наказанїе ꙗко подобаеть сраслоуженїем все творити. и братїю оучити. слов аі҃. „Подобноу съзидаетсѧ град. и по съвершени бываеть вранъ, нъ неможеть невѣжа недоумѣкѧ".

к. 260. наказанїе. ѡ хотѧщих великомоу ѡбразоу. слово еі҃. „Брате сподобилъ ли сѧ еси стмоу ѡболченїю мнишьскомоу. не възнесисѧ терпѣнїемъ на градоущее врѣмѧ".

Digitized by Google

к. 261. стго ѿца нашего ефрѣма наказанїе ѡ тщеславїи и гордыни. слово. ѕї. „Брате что прелщаешися. побѣжаемъ дїаколомъ, преходя степѣнь иже, не есть на ѹспѣхъ“.

к. 261 об. наказанїе. ѡ бодрости на дхоѵныи трѹдъ слово зї. „Брате егда клепаеть ти крат нощью ѩко да въстанеши на славословїе бжїе“.

к. 262. наказанїе. ѩко подобаеть съ страхом въ цркви стоят. иї. „Възлюбленїи. поразѹмѣимо стоящая пред земнымъ црмъ“.

к. 262 об. наказанїе. ѡ лѣности. и ѡ трьпѣнїи. слово дї. „Брате помышляю. ѩко три сѹт дрѣманїя“.

к. 263 об. стго ѿца нашего ефрѣма наказанїе. ѡ прѣкословїи и притча ѡ трѹдѣ мнишьстѣмъ, слово к҃. „Аще ключится нѣкоторомѹ братѹ. прїити въ мнишьское житїе ѿ нѣкоея вины“.

к. 264 об. наказанїе. ѡ искѹсѣхъ вражїих, съ ѡбещежїтелѹщими мнихи (слово. ка). „Съ ѡбщежителѹщими ѹными мнихи. различно борется врагъ“.

к. 265 об. стго ѿца нашего ефрѣма наказанїе ѩко не подобает черньцю ѿлѹчатис ѿ братїя и манастыря. слово кв҃.

к. 268. еже подобаеть на едином мѣстѣ жити мнихѹ до кончины своея. кг҃. „Блажит помыслъ братоу. елико лѣт имаши въ стмь семь мѣстѣ гви работая“.

к. 268 об. ѩк не подобает смѣятися мнїхѹ ни глѹмитис. слов. кд҃. „Начало развращенїю дши мниховъ смѣхъ и дерзость“.

к. 270 об. поученїе къ ѹным мнихом. ѡ послѹшанїи слов. ке҃. „Вънемли ѹбо себѣ ѿ ѹности еда когда лѣностїю и смѣхом погѹбиши врѣмя, во нимъ ѿ нинѣ“.

к. 272. ѡ терпѣнїи и слабости. кѕ҃. „Любимици бѹдем ѩко храбрїи воини. за цря нашего ѹмїрающе“.

На 3-х вклеених листах читаєм сл. 27 е: еже непрѣходити ѿмѣста на мѣста мнїхѹ; 28 — е. — ѡ любвѝ и ѡ прїятїи блѹдившаго брата; 29 — е: ѡ поладїи черньци иже безстраха бжїя живяше внепокорстве.

Digitized by Google

к. 273 об. притча. ѡ страннолюбїи. наказанїе еж имꙋщемꙋ даетьсѧ. слов л҃. „Пишетсѧ, имоущемꙋ дастьсѧ и избыточьствꙋеть“.

к. 274 еже стоѧ въ скорѣ. или ходѧ ѡмраченїемь своимъ падет не землѧ внезапꙋ. ла҃. „Брате, аще кто ѿ говѣнныѧ братѧ, стоѧ въ скорѣ и ходѧ ѡмраченїемъ своимъ внезапоу падетсѧ ницъ“.

к. 275. ѡ смиренѣй мдрости. слов лв҃. „Възлюблене аще полꙋчиши прѣдостоѧнїе. ꙗко възити ти на вышнїи стѣпенъ чьсти“.

к. 275 об. ꙗко подобает крстїаноу долготерпѣливоу быти. и беззлобивꙋ къ всѣмъ. слов. лг҃. „Аще приключит тис злоба. не въ злобꙋ сї еа полагаи брате“.

к. 276 об. ѡ стр҃стех плотскых. слов. лд҃. „Моужь дни своѧ въ лѣности живыи. самсѧ прелщаеть“.

к. 277. ꙗко подобаеть ꙋтѣшати пренемагающꙋю братю а не ѡпытати. ле҃. „Братъ искаше своего брата. и ѡбрѣтъ его реч к немꙋ где бѣ брате“.

к. 279 об. како подобает чтꙋщемꙋ въ ꙋши братїи прилѣжно почести слово лѕ҃. „Брате аще повелѣно ти бꙋдет. почїсти въ ꙋши братїи. знаменаи съ опытанїемъ кде кончалъ есть начныи“.

ѡ сꙋпротивных помыслѣхъ. и ѡ хранении двства цѣломдрїем. лз҃. „Братꙋ или сестрѣ. вложит помыслы нечтыи бѣсъ гл҃ѧ, не всѧ ли часы одержимъ еси блꙋдом“.

к. 281. ѡ чстотѣ телѣснѣи. и ѡ любви духовнѣй. слов. ли҃. „Възлюбленыи брате. ꙋподобїсѧ чтотою финикови. финикъ во срдце точїю бѣло имат. ѡ крстъ же его червїи полно есть ѡколо бѣли его“.

к. 281 об. еже не намѣтати ѡчїма. но долоу имѣти ѡчи. въпросъ. слово лѳ҃. „Чимь оупражнѣетсѧ брань блоуднаѧ. въздержанїем ли брашеньным, или ни. ѿвѣт, не токмо въздержанїемь брашеньным, но еже въздержании ѡчи“.

к. 282 об. ꙗко да терпим до концѧ. бещестїе и скорби съ кротости. слов. м҃. „Мнише нѣси лї сѧ

Digitized by Google

обѣщалъ хсѹ ѹгодити, то како напасти и скорби и находящих ти ѿ сѹпостата не терпиши хракорьски".

к. 284. наказаніе w говѣніи. и страсѣ бжи. еже е правыи поут мнихоу. слово. мā. „Брате внемли собѣ зѣло. погѹби правато пѹти".

к. 285. наказаніе к непокорикым, и w оустроеніи, и w страсѣ бжіи, и w сѹдѣ бѹдѹщем. мв̃. „Брате, аще пришед братъ молит та гл҃а, пріиди с нами пріобщіса крови, съвѣтъ нашь съставим в коупѣ".

к. 288. w покааніи. ꙗко да не ѿчаем себе грѣх ради, ниже пакы дерзаемъ правды ради, блсви ѿч. мг̃. „Оумилиса дше моа ѹмиліса, w всѣхъ блгых иже еси пріала ѿ бга и несохранила".

к. 290 об. сказаніе w ѿпадающих ѿ своеа лѣности. и не пщюющих виноу w грѣсѣхъ. слово мд̃. „Брате мнишьскомѹ житію похотѣлъ еси, добрѹ дѣлѹ похотѣ. аще съхранишие до конца".

к. 293 об. наказаніе w блаженых черноризцех творащих волю бжію втерпѣніи. мѕ̃. „Блжнъ есть черноризець иже възненавидить житие чл҃чьское".

к. 296 об. w бѹдѹщем соудѣ. и w бл҃татѣмъ и w масти. и w вѣчнѣи мѹцѣ. слово. мз̃. „Бгъ сй блгыи и члколюбець многи нам wбразовалъ есть поути спсеніа".

к. 300 об. w двьствѣ и w храненіи чстоты телесныа. слов. ми̃. „Ѡ двьствѣ и w сщ҃еніи дшевнѣмъ глю".

к. 302. (вставлені 4 к.) на исправленіе стретно живѹщих, и чти и санокъ взискающих. слово мд. „Подвижюс братіе моа".

к. 303 об. тогож ефрѣма w стрсти спсокѣ. слово. н̃. „Боюса гл҃ти и ꙗзыком косноутис страшнѣи повѣсти спсовѣ".

к. 305. (вставл. 5--7 к.) того же: егда пріидоша к немоу братіа иного манастыра въпросиша й о дѣтелех слово на̃. имы глав к̃. прологъ: „Блжю вашю жизнь w хсолюбци", глави 1–6, без кінця „не презрит брата в напастех"; слѣдують части глави 9-ої „ніе стяжить. ꙗко терпѣніе надежю имать" -- глави 12-ої „си-

цевыи тихости кромѣ есть. сицевыи мира чюжь есть"; засим 306 к.. з продовженем 17-ої глави: „во всякои вещи правъ и истиненъ" і пр. гл.

к. 306 об. тогож. ѡ непокорствѣ, и роптанїи. глав. дї. слов. ѯд. Проклятъ и ѡкаянъ. иже послѹшанїа не стяжит, но роптанїе на всѣхъ творит, сицевыи в манастыри язва всѣмъ велика".

к. 307. тогож ефрѣма. поученїе ѡ том еже не имѣти зависти ни ревности. глав. к. слов. о. „Блжнъ иже зависти и ревности не послѣдова. имѣяже единѹ ѿ сею, ѡбое имат".

тогоже ѡ зависти и ревности, ка. оа. „Всих же себе ѹязвивыи ѡкаяненъ есть. и сь причастьникъ есть диаволоу".

к. 307 об. тогож. наказанїе еже не быти клеветнїкѹ. глав. кв. слов. ов. „Блжнъ и треблжнъ. иже своего языка не ѡбострить на дроуга клеветою. и языкомъ срдца не ѡсквернит".

к. 308. тогож поученїе ѡ клеветѣ. глав. кг. ог. „Наслажаяися въ клеветах дроуга своего. се якѣ есть яко имже ѡклевещет".

ѡ въздръжанїи. глава. кд. слово. од. „Блжнъ въистинноу, и треблжен съхранивыи въздержанїе".

к. 309. ѡ невъздержанїи глав. ке. слово. ое. „Яне въздержаи себе и не имѣя въздержанїа. къ всяком безоумьствѣ ѹдобь ѹвязнет".

к. 310. Тогож ефрѣма наказанїе ѡ любви. и разоумѣ. слов. оѕ. „Любимиче аще сподобишїся разѹма и расѹженїа. или дарованїю ицѣленїемъ".

к. 310 об. тогож наказанїе. ѡ злоѡбычных мыслѣхъ. да не творим воля их. слов. оз. „Имцѣмже ѡбразом мѣчь жилы прѣсѣкаеть коневи и всадника низлагаеть. тако и злоѡбичная мысль пресѣкаеть простертїе дшное и скорбъ прилагает".

к. 311 об. яко не подобаеть клятис и заклинати ой. „Гоу и спсоу нашемоу іс хоу рекшѹ".

к. 313. тогож ефрѣма слово поносно къ согрѣшающим часто икающимся всегда. оѯ. До-

колѣ ѡ дрѹже держим врагом. стваряеши емоу оугоднаꙗ. доколѣ ѡ дрѹже тѣлѣсным҃ъ стрстемъ работаеши смртоносномъ соущем“.

к. 314. сказанїе ѡ братѣ съблазнившимсꙗ ѡ проскоурѣ. рекше ѡ комканїи. слово. п. „Глахоу ѡ нѣкоемъ братѣ ꙗко бывшоу соборoу во врѣмꙗ недли“.

к. 3'5. наказанїе ѡ всꙗком въздержанїи ѡбѣщавшихсꙗ къ боу мнишьским҃ житїем. цѣломдрьствовати. па҃. „Болѣзнь ноудит мꙗ изглти, и недостоиньство мое запрѣщает ми молчати, болѣзнь срдца моего нѹдит мꙗ провѣщавати“.

к. 317 об. тогож ефрѣма ѿ того слова. поучение ѡ покаꙗнїи и ѡ въздаиїи по дѣлом комоужьдо, пв҃. „Брате въспрꙗнем скоро покаꙗнїю. оубоимосꙗ смртнаго часа. еда внезапоу варит ны въ грѣсѣхъ“.

к. 320 об. слово, ꙗко подобает мнихоу в' постѣ и троудѣ. и въ смѣрѣнїи пребывати, бга ради, пг҃. „Понеже оубо мира ѿвръгсꙗ еси любимиче мои. то что к томоу покоꙗ мирскаго ищеши“.

к. 323 об. поучение ѡ ѹнынїи, и ѡ печали жїтїнстей и ѡ покаꙗнїи. пд҃. „Внемли оубо себѣ брате еда когда въ ѹнынїе предаси себе, в началоу ѹнынїю подобенъ боуд вчелѣ“.

к. 326. стго ефрѣма поучение ѡ подвизѣ и ѡ слабости, ѡ зависти и ѡ тщеславїи. и ѡ покаꙗнїи. пе҃. „Внемлете оубо себѣ любимици мои. подвизаитес ѡ своем спснїи. бесподвига бо никто же спсаетсꙗ ни вѣнчанъ бываеть“.

к. 328 об. наказанїе ѡ терпѣнїи. и ѡ дшевнѣи добродѣтели, и ѡ блгдти. гй блсви ѡч҃. пѕ҃. „Внимаите себе брате. и терпите крѣпко и до скончанїа“ — дальше заклеено, також заклеено і верхне поле тексту 329 к.

Із записок на полях рукописів зазначимо ось які: 34 к. chto niechce zamłodu pracować | To będzie nastarosc Storbow hercować. Chto po cudze Stawkie iedzie to | Treba wprud Swoie nagotować | czasem y zapłacić. — 93 к. Спси гй раба Бжого

Digitized by Google

євстафиꙗ Шѹмлянского и чяд єго. всѣхъ по имены (полуустав). — 103 к. Po saranczy Roku 1749 Był Wielgi Głud żyto po dwadzieścia y Dwa zł: pułmiarek ieden . . . Pawel Cmientoski (?) — 124 об. Іосифъ Шѹмлѧский Млтию Бжїєю Православныи єппъ львовский, Галицкии и Каменца Подолскаго. — 198 об. Іѡсифъ Левицкїй Млтїєю Бжїєю и Стои Столици аптлскои єппъ холмскїи, Белзкїи, Єппїи луцкои и Острожскои адмѣнѣстраторъ, Архимандрїта . . . (1711—1730 р. див. Петрушевичъ, Холмская епархія 69 ст.). — 204 об. Помяни Гди и мене грѣшнаго раба своего Ієродиякона Софонїя во ѡбители сеи: [під рамами дописано тим же почерком], Болеховскїи: Панкевичъ. — 211 об. Czapla chuda Ryby iadła Swinia tłusta w błocie siadła. — На 224 об. читаємо вкладну, скорописю: „Сия кнїга рекомая Іѡана и Єфрема Сирїна Мает зоставати прї обителї стѡ Сварїчовскїи прї мнастїрѹ храма Рождества прескат кци ижъ сию книш (менованнѹю) кнїгѹ надал чтный . . . ѡтецъ євъгень Шѹмлянскїй. тогож монастыря: а хтобы сию кныгѹ мѣл восхитити: такого неблагословенїємъ покрываєм: и нафтемѣ предаваєм: дѣялося: в рокѹ тысяча шестьсот шестьдесят перкого в томъ же рокѹ ѡтецъ Шѹмлянскїй и в манастырь ѹстѹпил: и постригеся старъцем Іѡасафатом монастыря Новои.... и приемником єго старъцем Леонтием Монастыра сварїчовского“. — 265 об. Помяни Гди раба Бжїа иеромонаха диѡнисїя во обители Сеи рокѹ бжия ҂ахчз: — 282 об. Иѡанык҃ї млтїю Бжїю єпископъ мѹкачевскї и всея землѣ ѹгорскои [коло 1664 р. пор. Basilovits, Brevis notitia I. 102]. — 326 об. Pomni Panie na dawida i na tego Żyda Moszka Co u mnie ukradł pieniądze Z worka.

Правопись рукописів руської редакції. І так: ѫ правильно передано через ѹ, ю; ѧ уживаєть ся як нинїшне ꙗ, а місцями ѣ (напр. брѧмѧ 3 б, кѹдѧлше 3 б, бѧлше 4); — ръ — стрічаємо рідко; ж стоїть зам. жд; з–с міняють ся: на зборѣ 41 б$_1$. зверетъ 52$_2$, 52 б$_1$, звиратєт 55$_1$ bis, 56$_1$, — осѹженїю здѣлницы 119$_1$ — чресъ 3, весчина 6 б, веспечѧли 39 б^2, 94$_1$, беспорока 66 б$_2$, ис породы 50$_1$; в зам. ѹ дуже часто: вгодницы во то бѧлхѹ бгѹ 4, вгодїа творяще 6, вдолит 37 б$_2$, вчить 67 б$_1$; є зам. о і на оборот: ѡпфимѹ 4 б, ѡ два 49 б$_2$, оптиолѹ сопѣлникѹ 55$_1$, нева 67 б$_1$, в їевѣ 88 б$_1$;

Digitized by Google

є зам. ѣ часто, ѣ зам. є рідше: сєдѣти 49 $б_1$, в свѣтє 88 $б_1$ bis, в бєдѣ 89_1, 89 $б_1$, дѣмона 54 $б_1$, 151_1, 264 $б_2$, єлисавѣди 243_1, к пороцє 243_1, єрѣи 100_2, июдѣєскъ 304_1, 305_2, прємєнитсѧ 132_1, к нєвѣстє 242_2, исплѣтиє 304_1, єстєствѣныѧ 107 $б_2$, мѣчєтна 129 $б_1$, ѹкорѣнїєм 304_1, на дрѣвє 304 $б_2$ bis, 305_2, на крѣстѣ 305 $б_2$, распѣншим 305_2, в смѣсє 305 $б_2$, вєлѣгъ 204_2 (в знач. — знак), градѣ 204 $б_1$, рабѣ (vocat). 249 $б_1$, цєлѹєши 242 $б_2$, синѣць (зам. синьць) 105_1, на плѣщю своєю 105_1; о зам. а встрічаємо в таких случаях: порода 50_1, сотонѣ 54 $б_2$, 55_1, 113 $б_1$, 146 $б_2$, 156, двожды 132 $б_1$. Поодинокі правописні особенности: въѧлица 67 $б_2$ (зам. вѣѧлица), наоукъ 80 $б_1$ (в знач. навыкъ), посѹбствѹи 83 $б_2$, одїного 88 $б_2$, родитїє 243_1, дожда 42_2, завѣсть 45_2, вєрблюдом 51 $б_1$, вєрьблюдом 51 $б_2$, чьпагъ 54 $б_2$, ч'пакъ 55_1, обєсєлити 55_1, ѹтишєют 56 $б_1$, ѿ ошлєѧ челюсти 67_2, 122 $б_2$, злаго люѧ ѹби 122 $б_2$, бєзщисла 125 $б_2$, глєнь, иглѣмъ 154_2, їѡсиппъ 177_1, 178_1, и того и тыю 201_1, обєщника 2, обєщники 2 б, рємєство 37 $б_1$. Нарешті треба зазначити старинні: ю по шипячих, ы по гортанних і часту заміну ї—и.

В текстах збірника стрічаємо повні окінченя — ыихъ, —ыимъ, —аахъ рядом з короткими: о заповѣдєхъ х̃вахъ 5; к заповѣдєхъ бж̃їахъ 68_1, єдїноа страны 88 $б_2$, всѧкоѧ хытрости 200_1 Хⷭтоса 72_2 bis.

Замічені нами словарні особенности: борзды̆ изыкъ 73_2. къ вилови болванѹ 41 $б_1$. въстаники 124_2, въоусь възопиєть 204_1, дєржживыи (в зн. драчливый завадіяка) 83_2, достойна бысⷮ дїачьства цркъви 3 б, добродарствѹємъ Ѿца 34, доволом 108_2, домочи всѧ смєрдит 83_2, дѣлником хѹ̃ым 5, видѣ бо мт̃рню жєлю 82_2, зєлєнники 41 б, изницати 201_2, клюка (в знач. увертка) 66 $б_1$. клюсѧ (кінь) 4 б, криника (зам. клирика) 87 $б_2$, кръмъники 2, 2 б, лѣплє 58_1, лѧдина 157_2, в' зємли мєглєнѣ 88 $б_1$, моужатица 119_2, 128 $б_1$, нарѣчїє (слово) 3, 5 б, нєгѹютьсⷽ всєго имѣнїи 56_1, нєгѹєми 71 $б_1$, нєсⷮ ми трєбѣ трѹда 2, нєсⷮ подоба рєщи 3 б, обрѣтєль 41_2 (в знач. користь), лѹчє бы ємѹ камєнь жєрновый ожажєливъ ѡ шии єго 88_1, въ ѡкроинницю 5, омєдвиѥ 33, осклабиксѧ 6 б, плищють 56_2, подгнѣта 52 $б_1$, 119_1, потаквы творѧти 83_2, прикѣчати 127_2, прикрѹтно 200 $б_2$, проквѹдит 66 $б_2$, поустош 56^1, 68_1, иже что бѧахѹ на їѡанна и ракахѹсѧ цр̃мъ

Digitized by Google

ꙋповающе 6 б, ралнѧ 2, рачиша 6 б, рєвнощами 67 б$_2$, самособнєє 201$_2$, самохот 38$_1$, 116 б$_2$, серѧзь 66 б$_2$, славница 170 б$_1$, славохотьѧ 170$_2$, слоѹзъ 154^2, сотьѧ́ (сътворить ꙋбїйство) 87$_2$, тачє 4 bis, 6 б, ꙋвѣдаєт 56$_1$, парѧашєсѧ въ оукропѣ 3 б, ꙋнѧщє съ звѣрьми в' пꙋстыни жити 4, оурословїѧ 74 б$_2$, хизы 4, въ хласти 33, хоупака 138 б$_1$, цѣловати на кривѣ 40 б$_2$, чисмѧ 75$_2$, шевєльство (пачє всѧкоѧ хытрости) 200$_1$, варѧщıа себѣ ıадцю 249$_2$.

Digitized by Google

II. Кормчі і Номоканони.

(Ркп. N. 55).

Кормча Ркп. полууставом кін. XV. в. середно-болгарської редакції, на 152 кк. Q гладженого паперу знаку ⱪ———✕; нрп. дошка в шкірі, вижолоблена по граням.

Букви ρ, з, ȣ, щ мають в нижнїх рядках довгі черти; ѣ в титлах передано хрестиком +.

Починаеть ся 6-ою карткою 40-вого зшитка, що містить конець „протлька" 3-го правила — всего 3 стрічки „правило д҃. Дроугоωвощїє въсѣко, въдомь да посилаєтсѧ, еп҇кпȣ, и поповωмъ на бл҇венїє начѧтка нж не ꙗко жрътвѫ, посилати въжрътьвникь. иже еп҃кпωмь, и презвитери да раздѣлѣѫть дїаконωмь, и прочїимь ц҃рковникомь въсѣмь. а не ткмо на своє насьщенїє събирати, и наслаждати сѧ єдини".

Далї йдуть 8—11 правила; 3 к. починаеть ся кінцем 14-го правила „прѣслово въздати. и исправити. аще възможно емȣ е҇ст. на ползѫ мнωгымь сѫщимь тамо. и се не по своеи воли се҇ творить. нж расѫжденїемь мнωгыхъ еп҃кпь. и оумоленїем҇г велїемь: — и; за сим ідуть дальші правила, з пропуском: 19, 24, 26, 35, 41 – 43, 49, 50, 53—57, 61 – 63, 68 і 70-го до 80-го правила, без кінця „протлъка".

к. 24. „нїемь ωсѫж҇даеть. аще неωставѧтсѧ дѣла сего. не҇с бо възможно, размѣшати несмѣсимаа. сирѣчь кесарева съ бж҇твными. халкидωнскаго събора правило з҃мое. и проклинати таковы҇х новелѣкае҇т. аще не покаѫтсѧ.

Digitized by Google

Ѿ вьселенскго пръваго събора. стыˣ т҃нї. бгонносныˣ Ѿцъ. събравшихса привеликыˣ цр҃и константинѣ. на арїа бывшаго презвитера. въ алеѯан'дрьскои цр҃ккви. иже хѹлѣше на сн҃а бжїа, гд҃а наше ісѵ хр҃а. егоже проклаᵀ сты́и събѡрь съ. и Ѿ цр҃кве извръже. и ѡ прочїнˣ съ инˣ. единомждръствѹжщиˣ емѹ. правила — 3 і 9.

к. 25. Ѿ д-го събѡра правилоѕ. — 9, 11, 13, 18, 22, 24, 25, 26.

к. 33 об. Посланїа заповѣдна. ст҃го и великаго Ѿца нашего василїа. къ ст҃мѹ амфилохїю. епископоу иконїискыа митрополїа. Прѣˣсловїе ст҃го василˣ — правила: 2-5, 7, 10, 11, 13, 14, 22, 26, 27, 29, 31, 32 (між 49 і 50 им листом 1 лист вирваний), — „Аще бо кто не Ѿречетса грѣха. покаати са неможеть. ниже прїать еᶜᵀ на покаанїе“ 43, 45, 49, 51, 52, 56-59, (між 53 і 54 кк. 1 лист недостає), „протлъкь. Обаванїа оуко еᶜᵀ. еже васньми, и призыванїемь бѣсовскыˣ. съдѣати нѣкаа, на поврѣжденїе дрѹгымь“, 66-79, 81-84.

к. 63. си сать заповѣди стыˣ ап҃лъ. и ст҃го Василїа. и прочїихь съборь стыˣ Ѿцъ.

к. 65. ст҃го василїа епистолїа григорїѹ презвитероу. ако Ѿлжчитиса емѹже Ѿжены сжщжж съ нимь.

к. 67. Епистолїа генадїа патрїарха, константина града.

к. 70 об. Епистолїа ст҃го тарасїа архїеп҃па константинаграда новогo рима къ андрїанѹ папѣ ст҃го рима. еже не бывати. съставленїа сщ҃енства надарѣ имѣнїа тлѣннаго.

к. 73 об. стыˣ правило апˢлъ.

Ѿ дѣанїа стыˣ ап҃лъ. ѡ сщ҃енствѣ.

к. 74. чьтенїа четврътаᴳ црˢгва.

к. 74 об. ст҃го василїа ѡ томжде Ѿ протлъка исаиа пророка

к. 75 об. тоᴳжˣе Ѿ епистолїа еже къ еп҃кпоˣ сжщим поˣнимь. ако не творити хиротонїа дара ради.

Ѿ житїа ст҃го їѡа҃на златоустаго ѡтоˣжˣе.

к. 77. Ѿ правиль пр҃пˣбныˣ стыˣ Ѿцъ. шестьсжть и л҃. еже къ халкидонѣ съвраша. ѡ томжде.

Digitized by Google

к. 77 об. ѿ правиль ѕ҃-го съборa ст҃го.

к. 78 об. въпрошенїа и ѿвѣщанїа, ѡ нихже въпросишѫ мниси вънѣ града царскаго постащїися.

к. 81. главизна правилна. ст҃го ѿца нашего їѡана златооустаго.

к. 82. чинь съборa ст҃го патрїарха сисинїа константина града, о второбрачних съвъкѹплени.

к. 84 об. правила ст҃го никифора, архїепп҃а константинаграда алеѯандрьскаго патрїарха. и съ них ст҃ых ѿць.

к. 87 об. илїе митрополита тирскаго ѿвѣщанїа. ѡ нихже въпроси его нѣкто мних. дионисїе.

к. 88 об. подобаеть вѣдѣти [и заповѣди — приписано на полї] нѹже великыи василїе изложи.

к. 89 об. правила ѿ ст҃го събора гангръскаго. иже въ митрополїи пафлагонскои събрася, на екстадїа нѣкоего еретика. и на единомѫдръствѹѫщихь съ нимь. — всїх 19 правил.

На 93 об. внизу дописано пізнїще: „ѡтець иѡанъ долгополъски“.

к. 94 об. Късимьже въсѣмь исписашѫ и се. Сиа оубо пишемо. не ѩко ѿвращаѫщие сѫщих въ црькви бж҃їи. пописанних поститися хотащихь. нѫ запрѣщле прїемших кынѫ поста грыдынеѫ...

к. 95 об. правила ѿ съборa неокесар'скаго.

к. 98. ѿ ст҃го събора. еже въ антїѡхїи.

к. 101 об. ѿ събора сардейскаго.

к. 105 об. ѿ правих ст҃го їѡанна постника.

к. 106. о ѿвръженїи ѩже помысльнаго.

к. 107. како врѣменна покаанїа по̑сникь съкрати.

к. 108. о прѣлюбодѣйствѣ.

к. 108 об. о кръвомѣси.

ѡ иже въ нечистотѣ жених.

к. 109. ѡ мѫжи неистовлени.

к. 110. о иже неволеѫ измѣтаѫщїинхь.

к. 110 об. ѡ отрочати некрщеннѣ оумершемь.

о инокынѣхь.

ѡ помѣтаѫщих своѫ младенцѫ.

к. 111. о разбоицѣ.

о гробоpителях.

Digitized by Google

ѡ сщ҃еннотатствѣ.

к. 111 об. ѡ прѣклѧтовствѣ.

ѡ нечͨтомь къ что впадшїй.

к. 112. о иже по бжͨтвноͫ причѧщенїи изблъвавшїиͯ.

никиты бл҃женаго митрополита ираклїнскаго ѿвѣты. къ нѣкоемѹ кон'стантїнѹ еп҃пѹ. ѡнихже въпрошень бы͏ͮ о двоеженцѣ.

к. 112 об. ѡ женѣ еже мѫжь на тѹж͏ͩѫ землѧ ѿидеͭ.

ѡ сърастлѣвшимсѧ съ своеѫ тъщеѫ.

к. 113 об. иже въ стыͯ ѿца нашего никифора константина града исповѣдника. правила ѿ цр͛ковныͯ его съчинены. и иже съ нимь ст҃ыͯ ѿць. (36 правил).

к. 116 об. ѿвѣты ιωана сщ҃еннѣйша͑ еп҃па китрошкаго. къ сщ҃еннѣйшомѹ еп҃пѹ драчьском кавасилѣ. ѡ ад͏ͩимисѣхь.

ѡ написани антимиса.

к. 117 об. ѡ (еже) ѡсвѣнѣтисѧ свои жены въ неͯ и въ м҃ницѫ.

ѡ исповѣданїи.

к. 118 об. ѡ котораго възраста по͏ͩбаеͭ исповѣдатисѧ.

к. 119. ѡ послѹжившїиͯ ѡрѫдїа. на поновленїе сщ҃енныͯ съсѫ͏ͩ:

к. 120 об. ѡ приносимыͯ о оусопшиͯ.

к. 121 аще прилѹчитсѧ пролитисѧ ѡсщ҃нымͫ.

к. 122 об. ѡ раздрѣшенїе брашень въ прѣданїихь сеͯмицахь. и которыѫ сиѫ.

к. 126. писанїе доминика архїеп҃па венетїйскаго. еже посла къ ст҃мѹ петрѹ, патрїархѹ прѣвысокаго прѣстола. иже въ антїωхїиской црк҃ви, пръвопрѣстолномѹ. и апͨлоѡбразномѹ мѫжѹ. хотѧ его прѣпрѣти писанїемь ѡ ереси своей, и ѡпрѣсньцѣ.

[к. 131 об. – 135 об. вкладна, скорописним полууставом: изволениеͫ ѿца и съвершенниеͫ сн҃а и ст҃го дх҃а. и кѹпиͫ сїю книгѹ ра͏ͩ бж҃ї игнаͭ... из женою своею юстина и съ чаͯми своими и сноͫ кѹрилоͫ издо͏ͩками своими сафронею и алленою за свое ѿпѹщенїе грѣхо͏ͮ и за своиͯ роди͏ͭ͏ͤле да бѹдеͭ иͫ].

к. 140 об. Михаила сиггела їерͨлмскаго изложенїе о правовѣ͏ͬной вѣрѣ. повѣданїе въкратцѣ сложено. како и конць

Digitized by Google

ради дѣль ѿлжчинꙗ ѿ на͡с латини. низвръжени бышꙗ. ѿ книгь помѣны͡х преже пишꙗтсꙗ... (вилинял0).

к. 144. Михаила патрїарха константинаграда писанїе еже посла патрїарх8 антїωхїнском8 петр8 — зі статями:

к. 147. ве͡лкаго аданасїа о ст͡ѣи дс͡ѣ.

— об. то͡г ж͡е ѿ пр͡пр͡ѣнїа мондаиъста еретика си хрїстианиномь. ст͡го грїгорїа чю͡дткорца ѿ ѿкръвенїа.

к. 148... (ѿ бж͡ст)нныихь словесь.

то͡гжде ѿ слова еж къ аномиоу.

ст͡го грїгорїа чю͡дткорца.

— об. ст͡го їωана дамаскына ѿ бг͡ословїа.

то͡г ж͡де о ст͡ѣи троици ст͡го дїωнисїа ареωпагита.

то͡г ж͡е дамаскина ωбж͡ственыхь именахь.

к. 150. исповѣданїе ин͡сно папи ри͡мска͡г. ка͡к и что вѣр8е͡т и дръже͡т непрѣложно. тѣ са͡м п͡па, ифремеиоурь и прочїи въси.

(— об. по͡дписанїе апоклисарїи тѣхь иже послани бышѧ ѿ п͡пи ри͡мскаго).

к. 151. ѿвѣщанїе ст͡го въселенскаго патрїарха германа. и сщ͡еннаго събора его. къ посланныимь ѿ папи римскаго ѳремеиоуремь. и прочїимь сь нимь латиномь.

На обложці: „+ку͡р силоуа͡н клисиы͡рх8 за іс͡ прочитае͡т сїа кни͡г".

N. 4. Кормча — ркп. XVI. в. 429 кк. F° грубого гладженого паперу, в новій тектуровій оправі зі шкіряним хребтом. Філїґран — кабан.

Рукопис без початку: починаєть ся словами указателя — „правило ст͡ых ѿць, р͡ѕв. пꙗтаг͡ събора, ω обидꙗщих цр͡кви бж͡їа, и сщ͡енныꙗ власти их. Написанїе афанасїа мниха їерс͡лимскаг͡ п͡акови[1]). Тогож аданасїа о стрѣлѣ громиѣй.

Останок пооученїа ере͡тскаг͡, гл. ч͡. рзі͡. о попѣх".

„И еще ω всѣх ст͡ых съборех и времени и чиноу их. которыи по которомъ быстъ". 1-а к.

---

[1]) В тексті ся статя пропущена.

кінчить ся слїдуючими словами указателя: „Инъ събор стых єппъ снидєсѧ вновѣй кєсарїи. иж на понтѣ и правила изложша“.

2-а к. начинаєть ся словами указателя: „и съставъ. ѩкож иже ѿ сєвира славѧт“. кінчить ся словами: „Я се люди съборныѧ цркве прѣдани єппоу. О дєсѧтинах ѿ кнѧж двора“.

3-я к. зачинаєть ся: „иж о црквнѣм ѹстроєнїи...“ Далї йде короткий історичний огляд 7-и соборів.

5—37 кк. „титѫлы правилом счетанным подобным комоуждо дотитлѫ главам тителнѣшим же ѩзыком. имєноуєтсѧ гран. гран же ѩснѣє иж сказаєтсѧ съчтанїє. или съвъкѹплєнїє. гран лд глав тридесѧт и осмъ. [До 22 об. іде оглав граней; він кінчить ся словами: „о имѫщих подрѹжїє бѣсѧщихсѧ. и тог ради хотѫщих инѹ поѩти. тимодєѧ, правил єї. ищи глав чрьной[1]) лд.“ 23 к. зачинаєть ся словами: „мирскыѧ вещи имат. и възбранен быв ѿстѹпити ѿ них. и не коритсѧ но пребываєтъ въ ѹпраклєнїих. да изврьжєтсѧ ѿ сана своєго“; прав 7. Ся статя кінчить ся 85-ою главою: „да бѹдѹт же нам книгы чтны и сти ветхаг ѹбо завѣта... над всѣми бу ѿцѹ съ стым дѹхом ѹтѣшителєм. и нинѣ и прно и во вѣки вѣком“. Від 33 об. понад текстом заголовок: „правила апльскаѧ“].

37 к. Єтго апла павла црковнаѧ зї. прав.

39 к. „Єтыі великїй иж в Никеи а. съборь выс. Въ црство костѧнтинаград. Єъбравшихсѧ стых ѿцъ т. и иї. На злочтиваго арїѧ. Хѫлившаго сна бжїѧ га ншег ії ха. єгож проклѧша стїи ѿцы. правил изложиша въчинєнаѧ. Єє здє пръваго събора прав к.“ — В низу: „ѿ създанїѧ мирѫ. В лѣт ѕенд. был събор стых ѿц“. Верхом на картках заголовок: „а. съборь никєискїй“.

47 к. Иже въ анъкирѣ стго помѣстнаго събора правило кє.

---

[1]) т. є. писаної чорнилом а не краскою: пор. проф. Е. Калужняцкого — Was haben wir unter den „černyja glavy“ im Nomocanon XIV titulorum zu verstehen? Archiv f. sl. Phil. IV.

Digitized by Google

54 б. к. Правила стго събора в новѣ кесарїи близ понтескаго морѧ. сьшедшис събор в. по анкирстѣм съборѣ.

57 к. Стго помѣстнаго събора иж въ гангрѣ прав. к. сїнж сты вникейстем прьвом съборе. снидесѧ, правила изложиша.

60 к. Иж въ аньтиохїи сърьстѣ стго помѣстнаг събора. правило кє.

67 об. Сты поместны събор иж влаодикїи фригїи събрасѧ различныхъ правилъ. — Всїх правил 58.

77 об. Сты вселенскы събор в. быс при цри велицем Феодосїи в костѧнтинѣградѣ сьшедшихсѧ. р. и н. стых Оцъ О различных мѣсть. на джховорца. иже правило изложиша. — 8 правил.

80 об. Правила стго вселенскаго третїаго събора иже въ ефесѣ сьшедшихсѧ стых Оцъ. — 9 правил.

83 к. Правила стго вселенскаго събора д-го иже въ халкидонѣ. Правил л.

94 об. Чисте місце для 22 рядків; за сим заголовок: „Правила стого помѣстнаго събора иж въ сардакїи сирѣч въ средци. прав. ка. написано пред карфагенскым съборомъ".

100 к. Канон иж въ кардагенїи сьшедшихсѧ стых Оцъ. Си три правила осьбна сѹт. и предсловїе. сѫщим въ числѣ правилом. иж въ карфагенїи. — 134 правила.

130 к. „Си правила ѕ-го вселенскаго събора. Иже въ костантинѣградѣ, въ трѹлѣ полатинѣ. рекше втеремѣх цркых полат.апри ѹстїанѣ блгочьстивѣм цри нашим. пригласное стго събора. Блгочьстивомѹ цртю ѹстїанѹ. Емоуже покоришасѧ. Изложенна имъ правила".

77-е правило містить кари за спільне купане мущин з жінками: міряни відлучавть ся, причетник же „изврьжетсѧ". — В 79-ім правилї запрещає ся „карити пирогы" і „тоѧ приносѧще дрѹгь къ дрѹгѹ. виною чести ради рождества пречистыѧ матере дѣвы", з припискою на полї

157 к. „о соборѣ стѣ҃ вцы о приносѣ пирогов". — 102 правила.

163 к. Сѝ правила седмаго вселенскаго събора иже вникеи второе събраса. правил кв҃.

172 к. Правила иже въ костантинѣ градѣ бывшаго пръкаго събора. въ цр҃кви стых апл҃ъ. Правил з҃і.

174 б. к. Правила тыиж въ костантинѣ-градѣ: въ прииме́нитѣи цр҃кви бж҃їа мдр҃сти. Рекше въ ст҃ѣи съфїи събора събравшагоса. Иже седмыи съборъ оутвръди. Правило.

175 об. Ст҃го великаго василїа ѿ посланїа иже къ амфилохїж еп҃поу ко никїйскомꙋ. и къ дїорꙋ. и къ инѣмъ нѣких посланїи правиль ч҃а. — В 1-ій главі говорить ся, між иншим, про раскольників „иже ѿ цр҃кве себе оставльше" і про підцерковників „иже осж-жени бывше ѿ нѣких грѣскꙋх еп҃пи или презвитери и оставлени бывше ѿ слꙋжбы" 176 об. — 85-а гл. 199 об. „ѿ посланїа ст҃го Василїа къ амфилохїж". 86-а гл. тогож „иже къ диорꙋ". 200 к. 87-а гл. тогож „къ григорїж презвитерꙋ. яко ѿлжчитиса емоу ѿ живжщїа ꙋ него жены". 88-а гл. idem „къ селскым еп҃пом". 89-а гл. idem „къ сжщим послѣдиним еп҃пом. непоставлати на мздѣ", 200 об. 90-а гл. idem „къ амфилохїю ѡ ст҃ѣм дс҃ѣ гл. кз҃. о писанных обычаех".

201 к. Ст҃го аданасїа ѡ наꙋзѣхъ и о стрѣлѣ громнѣ. гл. ч҃к. „Стрѣлскыи топори громнїи нечестикаа и Бомръзскаа вещъ. аще недоугы и подсованїж огньныа болести лѣчить. аще и бѣсы изгонить, знаменїа творит, проклата ес. и ти цѣлаем ню. ни вес бо прорицаа прпдобнь ни вес изганаа бѣсы ст҃ъ. аще не ѿ дѣль познанъ бждет. по гл҃скомꙋ гл҃оу. всако бо древо ѿ плода познавати повелѣ".

„Устав о брацѣх" і кари за перелюбство та блуд: „Тако е° правило ꙋнепонимание.... георгїй поимет елисавꙋ. ї андреи хр҃тїнꙋ".

202 об. ѿ книг бжтвенных повеленїй бжственныа кончины. Устїана различныа запокѣди. гл. 2-а: о поставленїи еп҃пъ. и о прочем чистител-

стѣм чинꙋ. гл. 3-а: о ѿходѧщих еппѣх правило. Гл. 4 а: „Ни въ едином же чинꙋ клирикѫ быти некнижнꙋ“; гл. 5-а: ꙗко не поставлѧти слѫжебници, мне н҃. лѣт; гл. 6-а: о мнисицах и ѡ мнисѣх, и ѡ игѫменѣх; гл. 7-а: ꙗко не ꙋдобь скынми даѧти минихѫ свободнꙋ. или работнꙋ коемꙋ; гл. 12-а: о клирицѣхъ имꙋщих дрѫгь къ дрѫгꙋ нѣчто; гл. 13-а: ѡ цр҃ковных неподвижимых вещех. расточенїѧ низложенїѧ. развѣ къ костѧнтинѣградѣ; гл. 14-а: ѡ цр҃ковных насажденных и инѣх глав поколенїѧ; гл. 21-а: о дѣлателех взлем дающихъ; гл. 22-а: о цр҃ковных канонѣх и ѡ користех; гл. 28-а: о подающих причты еппъ како подобаетъ быти.

к. 221 об. Ѿ различных тител рекьше гранїй ꙋстїана царѧ новых запобѣдїй. главы по избранїю различных ѿ пръвыѧ гран҃.

к. 231 об. Ибранїе ѿ закона бг҃омданнаго, їильтом мѡсеѡм. а҃. ѡ сꙋдѣ и ѡ правдѣ: „Не прїемши слꙋха сѫетна не сѫдеши“.

к. 237 об. Толкованїе бож҃ственныѧ слꙋжбы.

к. 252 об. Тлък ѡ апсл҃ъстѣ съборнѣ цр҃кви: „Цроков е҃ земное небо и храм бж҃їи и невѣста х҃ва кровїю его окроплена“.

к. 253 об. Єгда нокосщ҃енныи поп ѿстонт ꙋрок свои ꙋ соборныѧ цр҃кве. Єпп҃ъ ѿпѫщаѧ въ порѫченнои емꙋ цр҃кви ѿ рꙋкꙋ своеѧ дасть емꙋ мл҃твеникъ. И прочтет емꙋ свитокъ сеи. И положит на пр҃толѣ и повелит емꙋ взѧти съ пр҃стола: „Се тобѣ г҃ь чадо порꙋчи сщ҃енныѧ слꙋжбы страшнои таинѣ“.

к. 256 об. Тлък бж҃ственныѧ слꙋжбы г҃лщꙋ їеребви бл҃сви вл҃дко. то е҃ къ невидимомꙋ бж҃ствꙋ.

к. 260 об. Се новаго закона христїанскаго видѣнїѧ. Извѣстно како подобает быти (бо)жественомꙋ приношенїю въ стѣй слѫжбѣ.

к. 262 об. Истолкованїе ст҃ои изъображнїѧ вѣры. и еже ес҃. вѣрꙋю въ единого бг҃а.

к. 263. Изложенїе рекше въспоминанїе бывшаго цр҃ковнаго съединенїа при костѧнтинѣ и романѣ. Ѡвомꙋ ꙋбо црствꙋющꙋ. ѡвомꙋж тогда цр҃ва ѿца саном почтенꙋ сꙋщꙋ.

Digitized by Google

к. 269 об. Посланіе стго тарасіа архиеппа костантинаграда къ андріанꙋ папѣ римскомꙋ. еже не поставлати на маздѣ.

к. 269 об. Генадіа архиеппа цраграда ѿ посланіа къ всѣмь еппомъ.

к. 269 об. Шестог вселенскаго събора иж въ костантинѣ град, въ трꙋлѣ полатнѣм.

к. 270. Генадія „и иже тогда сшедшагося стго събора ѿ посланіа къ всѣм апсломъ“ [sic!].

к. 271. Великаг аѳанасіа архіеппа алеѯандрѣискаго къ аммонꙋ мнихꙋ ѡ съблажнающися вноши... ѿ дрꙋгаго посланіа: блꙋдником и прелюбодѣемъ сꙋдит бг. Его же „еж къ ꙋфіанꙋ еппꙋ“.

к. 271 об. Тимофеа архіеппа алеѯандреискаго единаг ѿ рй. ѿцъ иже къ костантинѣ градѣ на македоніа събравшися. сеж тимофеи пріемника имѣаше феѡфила пртлꙋ. правил еі.

к 272 об. Феофила архіеппа алеѯандреискаго възглашенію бгоявленію наставшꙋ к недлю правил ді.

к. 274. Кѵрила архиеппа алеѯандрѣйскаго ѿ посланіа, иже къ домнꙋ правил е. и ины главы ѿ дрꙋгых посланій. къ еклогіѫ алеѯандрейскомꙋ едино правило.

к. 274 об. Тогож ѿ посланіа къ ненаполскым еппом и къ вилꙋюскым прав. д... маѯимꙋ діаконꙋ... генадію архимандритꙋ. „Аще кто хощет поставлен быти“... „Притѣкающих къ правовѣрнѣй вѣрѣ зла не поминаю“... „Инакож въ мори трꙋжающіися“.

к. 275. Ѿ посланіа къ еклогію алеѯандреискомꙋ: „Аще кто ѿ исправленіа ꙋтвръженых бгоносными ѿци подвигнет что... яко жизнь ес и животворец яко Бг, да боудет проклят“.

к. 276. Стго дионисіа архіеппа алеѯандрейскаго. ѡ сꙋщих без ѡбщеніа страха ради съмртнаго приокщающихся. правилъ ді.

к. 276 б. Млтва наддающимся... ѡ причащеніи стго василіа... 277 к. тогож ѡ нерадащих ѡпитеміах рекше запрѣщеніих.

Digitized by Google

к. 277. Петра архїеп̃па алеѯандрѣйскаго къ венетскомꙋ архїеп̃пꙋ. бѣже при патрїарсѣ костантинѣградѣ олеѯеи.

к. 278 об. Тогож... ѡ опрѣсноцѣх.

— Сказанїе кї. ап̃слꙋ ѡ латинѣ и ѡ опрѣсноцѣх: „къ вам слово о хитрїи римлане".

к. 306. Поученїе ѿ седми събор на латинꙋ: „Небе̃ма ꙋбо рекꙋ хр̃стїане".

к. 310. Ѿ петра антїѡхїискаго петра къ архиеп̃пꙋ римскомꙋ ѡ ѡпрѣсноцѣхь: „Написа ми се ст̃ыни твоа".

к. 315. къ архїеп̃пꙋ римскомꙋ ѿ їоанна митрополита рꙋсскаго ѡ опрѣсноцѣх: „Бъзлюбих ѿ Гд̃а любов твою чл̃че бж̃їи". (Пор. Уч. Зап. II отд. Ак. Н. I; А. Поповъ — Ист. лит. обзоръ полем. соч., 92-9).

к. 319. Никиты мниха презвитера манастыра стꙋдїйскаг̃ прозвище скифита къ латинам ѡ опрѣсноцѣх: „Аще есть разꙋмь реч̃ и прмдрос̃".

к. 321 об. Прак. аї. ѕг̃о събора иж въ трꙋлѣ полатнѣмь... ѡ остриженїи брады... о растꙋщих власы и красꙋщихса ими.

к. 322. ѡ франзѣх и прочих латинах главь кз̃. (Пор. Поповъ — op. cit. 58—69 ст.).

к. 323 об. Домитрїа митрополита кизическаго о коꙋвитѣх и ѡ цицарꙋхь.

к. 324. О месалиꙋнѣх иж соут гл̃емїи бабꙋни богомолїй.

к. 324 об. Бл̃женнаго епифанїа еп̃па кипрьскаг̃ написаных ерес всѣх. рекши повеленїи. Ихже мт̃ри пръвїй образ и къ именїй д̃. Ѿ нихже вса проча възникоша. В сїй статї вичислено ті самі ересї, що й у Іоана Дамаскина (Migne, Patrol. ser. gr. t. 94 p. 678 ss. *Περὶ αἱρέσεων*), тільки декотрі назви зрущені: напр Осинꙋне — *'Εσσηνοί*, разꙋмници — *γνωστικοί*, плододръжци — *καρποκρατιανοί*, потоломѣꙋне, змїйинници — *ὀφῖται*, властелници — *ἀρχοντικοί*, Ѿкордонла — *ἀπὸ τοῦ κέρδονος*, въздръжници — *ἐγκρατιταί*, порфигїане — *καταφρυγασταί*, самописꙋне — *σαμψαῖοι*, наполинеч°тїи — *ἡμιαρεῖοι*, остїане — *ἀετιανοί*, Ѿ астїа — *ἀπὸ τοῦ Αετίου*, двочестници — *Διμοκρῖται καὶ 'Απολ-*

λινάριοι, сковродопечци иж въ има тож мрїн въ днь нѣкїи лѣта на сковрадѣ испеченное нѣчто приносат — *κολλυριδιανοὶ οἱ εἰς ὄνομα τῆς αὐτῆς Μαρίας ἐν ἡμέρᾳ τινὶ τοῦ ἔτους ἀποτεταγμένῃ κολλυρίδα προσφέροντες*, василїане иж сказаеми млтвьници — *μασσαλιανοὶ οἱ ἑρμηνευόμενοι Εὐχῆται*, хвалници — *Εὐφημῖται*, послѹшници — *Μαρτυριανοί*. — В низу 333 к. дописано: „всѣхъ ересей значится во мїрѣ оѕ.", тут тільки 77, а у Дамаскина 80.

к. 334. Повеленїе главам месалїаньскых злочестиваго ѿ книгъ взято.

к. 336. Еще о реченнѣй ереси месалиметѣ и ереси живащих въ монастырех и обрѣтающихся ѿ сказанїа феодоритова.

к. 338. О ествѣ и ѡ съставѣ ꙗкож ѿсевира слават и како частныа повелѣвают сѹщества. Іоана книжника трифен глемаг трѹдолюбиваг ѿ четвертаго слова законника.

к. 341 об. И по сих же овѹчает ꙗко пач не мншаг сѫщества не прїимет. рече пач в тожде главсице.

к. 344. Си до раклїа цра лѣт ерес. ѿ араклїа же до зде възникоша инїи ереси ꙗкож написано е[с].

к. 344 об. О агарꙗнѣх иже измаилтꙗне глютса. — Правила 334 - 344 к. об. значать ся ѯе - ов. [пор. Восток: Опис. 301 ст. № 233 кк. 250—263].

к. 345. Григорїа епкпа новыа кесарїа чюдотворна бывших к нашествованнаго варвара.

к. 346. Стго Григорїа анѹсейскаго ко Литонѹ еппѹ мелентїйскомѹ правила и предисловїе.

к. 347 об. Блаженнаго Нила Черноризца посланїе къ хакалїю презвитерѫ Сѫровѹ нападающѹ на съгрѣшаѫщаа и глющаа. недовлѣет на покаанїе исповѣданїе ѹстенъ. аще дѣла постническаа не бѫдѹтъ.

к. 350 об. Тогож великаго василїа посланїе ко григорїю богословцѹ. о мнишеском строенїи.

к. 354 об. Сїа стыа правила великїа Василїа ꙗко великїим и малым събором. приложишасѧ ѡ гни исталькованїе. Гн Іс хе бе нашъ помилѹи. гл. оѕ.

к. 357 об. Главы цр҃ковныи въпросъ грецкаа главицѣ правил҃ і ѿвѣти ст҃го събора. бывшаго въ дн҃и преосщ҃еннаго вселенскаго патріарха николы костантіна града. въпрошеніе ѿ іоанна мниха молчалника, иж сьними въ ст҃ѣ горѣ Сѹщим сь ним чрънорizцем. въпрось пръвый.

к. 359 об. О безаконных брацѣх w кровомѣшеніи.

к. 366. О нѣкоем съчътавшем сн҃оу своемоу дощерь нѣкоего под властію сѹща без волꙗ ѿца еꙗ.

к. 369 об. Здѣ извѣстно враздѣле възьбраненых и здѣ законных браков. родіон. ѿцъ. михаилъ, брат, сестра анна.

к. 371. Раздѣленіе браков възбраненых иж ѿ крове бывающаго сьродства. или ѿ присвоеніа лиць. бываѫщаго прилѹченіемь брака, рекше ѿ сватства.

к. 373. Писаніе патріарха wлеѯеꙗ изложено, иwана книгъ хранителꙗ и wполита. wвоемшим вторѹю братѹ чадѹ своеꙗ матере. и подобно дати емѹ запрѣщеніе.

к. 374. Закона градскаго главы различныи къ четыреxнадесꙗтых гранех. ѿ них же кн҃. о поставлении епп҃ъ и презвитер ес҃. гран а҃. о съвѣщаніи. — о залозѣ окрѫченіꙗ 375. — о дарѣх обрѹченіа 376 об. — w раздрѣшеніи и w винах его 377 к. — w дарѣх 386 об.

к. 381 Пролог рекше предословіе съведшаго ст҃аꙗ правила. въ дı҃. тітел: „Телеса ѹбо въ подобіе вещественыꙗ пріемлащи пища“.

к. 383. Дрѹгое предословіе сведшаго правила. иже по е҃.-мъ съборѣ, и ѕ҃.-го и з҃.-го, по сих предложшаго и съчтавшаго правило и съ апл҃ъскыми же, и преж бывших ст҃ых съборъ.

к. 384. Ѿвѣти бл҃женнаго митрополита паракли́скаго преждеіемь емѹ и въпрошаніем ѿ костꙗнтина памфиликійскаго.

к. 387. По въпросам и по ѿвѣтам бесѣда ст҃го діꙗдоха ѿкровеніꙗ.

Digitized by Google

к. 392. Іоанна митрополита кызкаго[1]), реченнаго пророком Хс̃ написавша правило цр̃ковнаго ѿ ст̃ых книгь. въкратцѣ їаковꙋ черноризцю.

Се правило має богато варіантів в порівнаню з напечатаним в „Русскихъ Достопамятностяхъ" I. 89 і сл. Ci варіанти в більшій части — наслідок незрозуміня первісного тексту. Примір: „повелѣша ст̃їи ѿци ждати теплых ради повеленїе смр̃тное имене сего времѧ оставихом. повелѣваем. аже ѿинꙋд съвершени. симь младенцѣ. иже ѿнꙋд болень шсмы̆ дн̃ь повелѣваемъ"; опрѣтающїйсѧ вм. обрѣтающихсѧ 392 к.; „подобаеть ѿ болшаго зла измѣнити наменшее иж непричащаюсѧ кранцѣх въ рѫкостѣи земли ꙗкож си рекль и въ великое говѣнїе мѧсь ꙗдѧт и скврьное подобает всѧкым образом направлѧти. и възбранѧет тꙋ злобꙋ, наказанїемь и ꙋченїем". 392 об., порів. Калужняцкій, Обзоръ слав.-рус. памят. языка и письма, стр. 34 и 82 зам. 130. „Тож сътворити иже без стѫда и без срама. двѣ женѣ имѣют кромѣ нашеа вѣры греческое бѣ блг̃овѣрство житїе. иже влъхвованїа и чародѣанїа творѧще". 393 к. порів. Калужняцкій, op. cit. 82 ст. зам. 131.

к. 397 об. О съединенїи ст̃го събора ꙋстав и завѣт ст̃го мнишескаго житїю. По гн̃ю званїю на нетленїю. — На полю листа дописано: вси хотѧщеи спт̃исѧ семꙋ бжственномꙋ ꙋстроенїю да повинꙋютсѧ, з закінченєм, яко Румянц. №. 233: Восток. Опис. 302 стор.

к. 403 об. Правила кирила митрополита рꙋскаг̃ съшедшихсѧ еппъ. далма[та] новогородскаго, игнатїа ростовскаго. феогноста переаславнаго[2]). симиона полотскаго, на поставленїе еп̃па серапїона володымерскаго. Кінчить ся: „ни попъ ни дїаконъ да не входит да не досаждѧт прчт̃омꙋ мѣстꙋ прочее. аще кто ꙗвитсѧ безчинꙋ входѧ до самых ст̃ль, да изврьгѫтсѧ а мирстїи чл̃ци да ѿлѫчатсѧ" (пор. Русскія Достопам. I. 106 - 116).

---

[1]) У Востокова „Русскаго" — 286 стор. 309 к.; 302 стор. 300 к. — [2]) Переаславскаго.

к. 409. **Поученїє къ попомь бл҃ви Ѿчє.** Ся статя починаєсь і кінчить ся подібно, як в Кормчій Рум. Муз. № 231 к. 188 об. Наш текст містить лише стилїстичні варіанти: „си вси любовь писахомъ, аще съхраните м҃лтва ваша Ѿ б҃а ѹслышана бѫдет. и земли вашеи и работа облегчитсѧ. м҃лте же за мѧ грѣшнаго да пода҃ ми б҃ крѣпо͑ на паствѹ и прощенїє грѣхов м҃лтвами вашими. азъ бо вамъ рекохъ мало. вы сами смотрѣт, что не ѹгодно б҃ѫ, того блюдѣтесѧ. прославимъ же въкѹпѣ Ѿца и с҃на и ст҃го дх҃а нн҃ѣ и пр҃но и въ вѣки вѣком аминь“. — За сим слїдує молитва (411 к.): „В҃лдко г҃и б҃е наш высокыи и славныи ч҃лколюбче въздаѧ проти трѫдом . . . но ѹкротисѧ ѹм҃лрдисѧ на люди твоѧ, ратныѧ прожени, миръ ѹтвръди а страны ѹкроты, град ѹгобзи, бл҃говѣрнаго кн҃зѧ нашего ї҃мреє языкомь огради, болѧри ѹмѫдри. гради разсели, ц҃ркові твою възрасти...“.

к. 412. **Іоанна Златоуста наказанїє всѧкомѹ попови.**

к. 414. **Сказанїє о армєнской ереси:** „Коли быв седмыи съборъ... пойдѣмъ къ халепѣ испросимъ себѣ законъ. халепа рече. пришли есте поклонитисѧ махометѹ“.

к. 416. **Ѡ кр҃тѣ иже на земли, или на ледѹ пишѹт.**

к. 416 об. **Илиа новогородскаго архїеп҃кпъ и правило съ бѣлогородскым еп҃кпомъ:** „Иже сѧ пригодит слѹжбы. любо попови любо дїаконови“... За сим слїдує: **Правило еп҃кпомъ:** „Своеѫ волеѫ и мощїѫ дльжни сѹт архїеппи и еппи имѣти стражбѹ ѡ сщ҃енных правилѣхъ“.

к. 417. **Чрънорисца маѯима чїи образъ дрьжитъ съборнаѧ ц҃ркви:** „Бжїѧ цркви е͑ разѹмнаго мира чювственнаг҃ ч҃лка“...

к. 417 об. **Герман м҃лстїю бжїею епи҃ всеѧ вселенныѧ и патрїарха...** смиренныи митрополитъ рѫскїи сергїи всесщ҃енныи митрополите всеѧ рѫси. ѡ г҃и любимыи брате и слѫжебниче нашего смиренїѧ, киръ леонтїе[1])

---

[1]) має бути: кирилле — пор. Востоковъ, Опис. 303—4 стор; там же вмісто „рѫскїй“ — „прѹскїй“.

Digitized by Google

приспѣ въ служы нашего смѣреніа, яко нѣціи въ руской странѣ. прежде сменщимъ мужи нѣкіа конащим и къ равскому ниу влекущее, аще и плѣнникы нѣкіа потомъ учителемъ ихъ предающе учити сщенныа грамоты и ученіа сщенным".

к. 419. Правило мазима митрополита рускаго (о постѣ): „Бл҃веніе митрополита Мазима всеа руси къ всѣмъ хр҃тіаном правовѣрным".

к. 420 об. Нѣкоего ѿца къ духовному сн҃у... „къ великому князю Димитрію ѿ многогрѣшнаго чрънца іакова. Написалъ еси покаяніе свое велми смиренно и жалостно слышати".

к. 424. Лаодикійскаго събора правило нд҃: „Яко ни мирскых съставленных ѱалмов гл҃ати въ црк҃ви. а не исправленных книг не чтѣте. но токмо исправленнаго новаго и ветхаго завѣта. а иже кто лженаписаныа и нечестивыа полагает книгы акы ст҃ыа да извръжется, а книгы съжгутса".

к. 425. Слово Сирахо на немл͡стивыа цр҃и и кн҃зи иже неправду судат.

к. 425. Слово о гордости.

к. 425 об. Слово ѡ судіахъ и ѡ властелех емлющих мзду и неправду судащихъ.

Слово ст҃го василіа ѡ судіахъ... „иже бо без правды тивуни когождо осудивъ продас͡ и тѣми кунами купит себѣ мстиж и пити и дѣаніе себѣ и вам тыми кунами купат, обѣды и пиры творат".

к. 428. Правило ѡ цр҃ковных людех и ѡ десатинах и ѡ мирилѣх градскых и ѡ судѣх епкп҃скых: ѿ самоа истины слышав. ст҃ых ап҃лъ и ѿ преданіа ст҃ых ѿцъ"... „влѣто ѕ҃ѵ҃ѕ҃ в҃ въ цр҃ство костантина, и василіа крестиса володымеръ и всеа рус. приведе съ собою изгрек митрополита леѡнта. також ї оустав положи съборнои цркви. съблюдати неразд҃ушимо всему роду своего заповѣда. по немже цр҃ствующим, и клатвами страшными утвердивъ. и правовѣрных князь великій тож приало токо а ктому и много приложили. създавши црков мт҃ри бж҃іи ѳікніж. грады погости села и винограды. земли борты, езера и рѣкы. волности дали съ всѣми прибыткы и ї͡е изо всего

црства и княжаніє, и княгинѣ их своя безцѣнныя. козны порты злато. каменіє драгоє. великіи женчюг" і тд. як Румянц. №. 232. [див. Вост. — Опис. стр. 295. „а мртвым а памать того ради потребу црковную имѣніє люди свое давати"].

к. 428 об. А се люди съборныя цркви преданы єпкпу... всего 5 початкових рядків: „Игумен подіаконъ, кто въ клиросѣ, чрьнец, чрьница, попадя, попович. лѣчецъ" „то люди црковніи".

к. 429. конець послісловія писця: „питію многому не прилежа. гатъ писанія кластели"... „се писахом вамъ да бжію волю сътвори пріємете ѿ ба съ бесплотными силами прносящие радованіє. якож сам хс обѣщакал вы єс да идеже азъ буду, тж и слуга мои. и вцритеса съ ними. и въздраджетеся. єму же слава съ ѡцемъ и стымъ духомъ нинѣ и прно и въ вѣкы вѣком аминь".

Порівнявши сю Кормчу з описаними Востоковим, переконуємо ся, що наш рукопис належить до ряду руских Кормчих [Румянц. № 233—5]. Розклад статей, язик і руска правопись, з примішкою болгарских ѫ, ѧ зам. у, ꙗ, ю, первісних ръ у деяких місцях і перевагою складу — рѣ — свідчать про їх ґенетичний звязок. Ріжниції незначні: Румянц. № 233. має статї, яких у нас нема: — к. 204. „о том колико и какова сут мѣста епитеміамъ" і „Тогож [св. Василія вел.] наказаніє ко презвитеру" і 213 к. „Тогожде о праковѣріи". Наша Кормча натомісь містить не зазначені у Востокова № 233. статї: 269 об. „Шестог вселенскаго събора правило кв", 270 к. „Генадія... и иже тогда сшедшагося стго събора ѿ посланія къ всѣм апломъ", 275 к. „ѿ посланія къ еклогію" і 317 к. „Блаж. Нила черноризца послані къ Хакію".

Язик рукопису старо-славянский з численними слїдами руского виливу в правописи, пр.: призвитеру 7 б, 11; проскфурмисати 10 б, люжанинъ 20, двапимъ 16 б, многащи 264, поучина 255, сотона, сатона 334, жрътовникъ (рядом з олтарь 22 і д.), Євтуха, евтухія 3 б, на аригена 4 б, 5, онорія 4 б. — Досить часта заміна ія — ыя, тут і там попадає ся

Digitized by Google

заміна и—ѣ промовляла би за південноруским похоженєм рукопису, але брак усяких вкладних і вихідних записок та приписок не позволяє нам категорично означити місце його повстаня.

N. 140. Номоканон. Ркп. полууставом південноруского письма, з неправильним ужитєм юсів, на 110 к. Q., без 12-и початкових глав і початку 13-ої.

к. 5. гл. еї. ѡмѫжеложьствѣ.

к. 6. ѡ цркви і ѿ сто̃м причащенїи.

к. 7 об. гл. иї. ѡ постѣх великых и малых.

к. 9 об. Мл̃тва дрѫгаа и сїа рещи над главоѫ. исповѣда вшего ти сѧ последе. егда исповѣстися.

к. 11. гл. дї. заповѣдь ѡ оубїистквенных грѣсех.

к. 17. гл. кд̃. Правило ѡ вѣрѹѫщих въ гады и ѕвѣрь. и часовы имѫщим дни. ѡвы добры, ѡвы злы. Сѫт оубо нѣцїи въ хр̃стїанѣх їже еретическаа дѣла творѧт, ї егда бѫдет по заходѣ сл̃нца. недают ничтоже ѿ домѫ своего. нї ѡгнь, ни съсѫд нѣкаков. или трѣбованїе нѣкакое въннмаѫт же и гласом, кѫрачим и вранѣим. и птичим, и лисицѧм. и стращѹ, гл̃юще ѡвы злы и стрѣт, ѡвже добрьі. изрѣнїѫ сл̃нцѫ и лѫнѣ, и звѣздам. изванїа скотом. тѣмже подобно се начинаем и покелѣвлем. оумѣѫщемѹ се съзапрѣщенїем. ктомѫ невъннмати таковым. за не сѫд страшень прїимет ѡ сих.

к. 17 об. ѡ малакїи.

к. 19 об. гл. л̃. містить заборону: „Ѧдѫщен гаврана, или вранѫ галицѫ. кѫкавицѫ. крагѹѧ, какова лико. ѡрла, глароса. таковьі да клетсѧ заповѣдь лѣт ӑ. пѡк р̃. а ѧдѫщї влъка. и лисицѫ. мыш. ѱа. котку оужа (к. 20) плъха. кѫнѫ. вевѣрицѫ. и инаа прочаа елика сѫт нечистаа. смока. жаавѫ. въсак ѕвѣр маажє или, велик и конѧ, или ѡсла. или ѿ дивых. или ѿ пасомых. елика нечиста нарече зако бжїи. аще кто ѡбрѫщет сѧ се сонѣд съ волеѫ своеѫ и хотенїем. да поклетсѧ лѣт. д̃. аще ли же понеколи своей понѫжди съвѣ. да поклетсѧ лѣт ӑ. а пок еї. надек. . . . (к. 22) гл. ле̃. їерей аще въкѹсит ѿ ложа скотнаго. сирѣч не иже рожденное та-

ковы̏ да нѣс попь: . . . (к. 23 об.) ïерѐ иже ѡставиͭ чл҃ка ѿ своеѧ анорïѧ...

к. 25 об. ст҃гѡ и вселеньскаго съвора втораго.

(к. 26) ïерѐ аще прïидеͭ ѿ своего знаеͫства во инѫ землѫ... или да принесеͭ питакь. ѿ еп҃па ѡс҃щеийшего и.

к. 26 об. гл. м҃е. ѡ сырнѣ̏ нед҃ли.

к. 29. гл. м҃з. паки ѡ ïереѡͯ.

(к. 32) гл. н҃. аще ѡтрочѧ крщ҃ено е҃ ане ѡстрижено е҃ ѿ влаͨ его пръвыͯ. и тако да оумреͭ. да ѿлѫчаͭсѧ родители его.

к. 46. гл. о҃. ѿ правил̏ съвора антïѡхïйскаго.

(к. 56) гл. о҃з. дх҃овны̏ браͭ ест еже на ст҃ѣͫ еѵ҃гл҃ïи братство творѧͭ. [„Чинъ братотворенïꙗ“ гл. Гласник Срп. крал. Акад. LXIII, ст. 275].

к. 57 об. а сïа пакы инïа заповѣде̏̏ ѿ законныͯ книг. ѡ рѡдствѣ. и ѡ запрѣщеныͯ брацѣͯ. и ѡ различныͯ степенеͯ рода. иж неподобает блюсти ѿ ст҃го крщ҃енïа. и ѿ еж по плъти кръве. вькѫпѣж и ѡ брачныͯ рождакоͯ:

сн҃ь братѹчада моеѧ еͨ ми анепсей ѿ пръвыѧ братѹ чадъ моеѧ 61 об.; оужика во наречетсѧ... сестринь брат. сирѣч брат и сестра.... брат оубо мт҃ре моеѧ еͨ ми великы̏ оуика 62 к., сестра мт҃ри моеѧ есть ми великаѧ лелѣ 62 об., братѹчада ѿца моего, или мт҃ри моеѧ еͨ малыи оуика и малаѧ лелѣ 62 об., . . . присинеѵникь нѣчïи бѹдеть, еже еͨ сн҃оположен (62 об. — 63).

к. 82 об. гл. р҃м. ѡ инокаͯ и ѡ ереѡͯ. и прочаѧ главы. ї ѡ смѣреномѹдрïи. Повелнïе ст҃ыͯ ѿць. т҃нї. ѡ приклѫчающинͯсѧ вь иереѡͯ. и инокоͯ. иж подвластïѧ сѫщинͯ. и ѡ различныͯ прегрѣшенïинͯ.

к. 93 об. Поoученïе ст҃го васлïѧ къ минхѡͫ.

к. 98 об. ѿ правил ст҃го ѿца н҃шего їѡан постника ѡ различныͯ съгрѣшенïинͯ. съкращенно.

к. 99. ѡ раздрѣшенïи ст҃го ïѡна постника.

к. 103. ѿ правил ст҃го съвора иже къ анкирѣ сьшедшинͯ сѧ ст҃ыͯ ѡц҃ь.

к. 103 об. Степень сьродства. и ѡ брацѣ законноͫ иж беззаконно посагаѫщинͫ. ѡ различïи сърѡдства.

к. 106 об. ѡ цркѡвноͫ ѡбычаи и къ краͭцѣ извранно ст҃ими ѿци.

Digitized by Google

к. 108. гл. рнд҃. чесо ради не пости҃ сїѧ сеⷣмица.

к. 108 об. чи҃ егда ключиⷮсѧ вскорѣ велми боⷧнѫ дати причастїе.

к. 110. чи҃ поновленїѫ.

к. 110 об. послѣⷣованїе ѡ причащенїи стыѧ воды. н҃ж великаго ѡсщ҃енїа на бг҃оявленїе (всього 3 рядки).

Завважені нами словарні особливости декотрих статий: въпрѫсть црковнїи 6 об., на въпрѫстѣ 75 — в значіню: притвір церковний; грезнь 29 (грізна), комканїе 29, вяницѧ 31 (plur.), бѫла 54 (зам. была — була), да бїетсѧ м҃. тоюгъ 69 об., морѣй 74 (gen. pl.), игꙋменовы своемꙋ 83 об., съмѫжити и попрѫжити братїю 84 об. (вигавьбити і пристидити), иси 87 об. (Ѿш), щею квашеною 98 об., кошꙋлѧ 107. Неперекладені грецькі слова: ставропѣгїи 16, ставропѣгь 16 об., афоресаⷮсѧ 48 об. (зложені з чина), енорїѧ 66 (ἐνορία — діецезия), прикеѧ, прикїѧ 70 (προίξ — придане), мавлистрый 74 (μαυλίστρια — лен), прѧденое или фактелѡ' 78 (φάκελος — вязка), калꙋгорицѧ 85 об.; не точно передані назви: кѫковрикы еж сѫт грьшїи пач всѣх еретик 27 об., мѫсилманин 46 об.

N. 137. Номоканóнъ сíрѣчъ Закóноправúлникъ. Имѣѧй прáвила по съкращенїю сⷮ: ап҃лъ, Велúкаго Васúлїѧ и ст҃ыⷯ Събóрѡвъ.

Ркп. старанним полууставом 3-х почерків, пол. XVII в. на 197 кк. Q, грубого гладженого паперу, знаку руского письма.

Список по печатним виданям — Стрятинскім требнику 1606, Уставі Московскім (1610 р., 1631 або 1633 р.) і по книзї о священстві Івана Злат. 1614 р.

к. 2. По „законникꙋ прави҃ Съкращенныⷯ" — гл. гї. о „чародѣи, сирѣчъ волхвꙋ и прорицатели, въсколѣи, и оловолѣи или перевѧзꙋющи животнаѧ".

к. 3. Ѿ Чарованїи: — на обор. ѡ отракаⷯ.

к. 4. ѡ прорицанїи: — на марґ. „корожка, треⷠ. стрѧⷮ. лⷭ хоґ." на обор. против гл. еї. „Елици волхвꙋюⷮ Сѫциганки, и елици приводѧⷮ волхва в' до҃ ской и чарꙋюⷮ имъ" дописано: „треⷠ. стрѧⷮ. лиⷭ. хꙋд". — Гл. еї. — кв҃. містять статї о „вълхвꙋющиⷯ и о чарованїѧⷯ" — ꙋроки, хранителнаѧ

Ѿ штравъ, обвязанія на дѣти и на животная, (18 гл.) медведи и иныя ѕвѣри за рѹгалища на вредъ простѣйшиⷯ влекѹⷮ, облакогонци, рызикъ и щастіе и родословіе вѣрѹюⷮ, дни добрыи и злыи, конѹры и шолки на главѹ свою и на выю възлагаюⷮ, ѕміа обносяⷮ в нѣдрѣⷯ, оусерязи въ великій четвертоⷦ своиⷨ дѣтеⷯ творяⷮ, д҃вдскія псалмы и имена мч҃нческыя поминающе, в пятоⷦ великіи ѹзоⷯци себѣ по числѹ еѵ҃глій кажѹⷮ, хартіи съ молитвами нежита, бабы на главоболѣнія призываюⷮ, и оужа призывающе благотворныя бѣсы въ помоⷬ и здравіе иⷯ: дѹха пытлива имѹщиⷯ и богѹ вѣрѹюⷮ, (6 об.—8.) иконаⷯ присѣдящыя жены; гл. д҃і. вѹркѹлаки съжигаюⷮ; гл. к҃а. плясаніе на брацѣⷯ, рѹсалкомⷧ, гласовом птичимⷧ, новомѣсячію, оусрѣтеніемⷧ вѣрѹющіи, огня паленія на стогнаⷯ... вна́веⷯрія праздничная (на полю — „кѹпа́ла“), переоблаченіе, наличники (маски)[1].

к. 8 об. Ѿжитія ст҃го андрея х҃а ради оуродиваго — на полю: „дрижи чтый и кайся и исправлай“.

к. 9. и Ѿ Ѿч҃ника — ѡ блоуⷣницеⷯ, ѡ брацехъ, ѡ играхъ и ѡ малакіи; гл. н҃в. забороняєть ся православним жінкам виходити замуж за латинян.

к. 14 об. гл. ѯ҃в. ѡ женаⷯ.

к. 15. Арменополь.

к. 15 об. Иже въ халкидонѣ ст҃ыⷯ оц҃ъ.

к. 16 об. ѡ иноцѣхъ: гл. о҃ѕ. — п҃. о мѹжеⷯ, п҃а. — п҃ѕ. ѡ женахъ.

к. 19. Завѣщаніе Беⷯ. Ваⷭлія.

к. 22 об. Никифора царигра́ⷣскаго правило з҃і: гл. р҃ві. — р҃ді.

к. 23. Василія Великаго.

к. 23 об. ст҃ыⷯ апл҃ъ.

к. 24. Ѿ постныхъ великаго Василія.

к. 24 об. Сеⷣмаго събора.

к. 25. ѡ Ѿлѹченіи безсловеснѣмъ.

---

[1]) Гляди про ті повіря і о їх звязь з христіанством дуже влучні виводи проф. А. Брікнера, Literatura religijna w Polsce średniowiecznej. I. Kazania i Pieśni, Warsz. 1902. (Bibl. dzieł chrześcijańskich, zesz. 18), ст. 43, 61, 90.

Digitized by Google

к. 29 об. против рмд҃. правила о „странныхъ сщ҃енникахъ безъписанія" дописано на полю: „ѡ преходнехъ. Соборъ віленскій листъ зі҃." (видане кіевске 1614 р., статя „Ѡ Отходящихъ Черньцѡхъ").

к. 32 об. Пристеженіе (уже иншим почерком, дрібним) — над статями надпис „ѡ исправленіи брата".

к. 33 об. Іѡанна Златоустаго на посланіе Павла апла къ ефесіѡмъ. нравоученіе.

к. 34 об. тогожде на посланіе: къ Еврейѡмъ вънраоученіи ѧ҃мъ.

— Типикъ: когда престаютъ помѣны: лл. рѯѕ. [первий почерк] гл. род҃. възбраняетъ вѣрнымъ оукрашати себе, или власы брадѣ стрищи и вапсати власы, или плести власы главы своея.

к. 36 об. Събраніе ѿ различныхъ правилъ: ѡ иже каѧ съгрѣшеніѧ възбраняютъ быти сщ҃енникѹ, внимайси съ ѡпасеніемъ ѡ дрѹже.

к. 39. гл. рчл҃. ѡ възрастѣ рѹкополагаемыхъ.

к. 39 об. ѡ иже кіи подлегоша изверженію и ѿлѹченію.

к. 40 об. ѡ горнилѣ.

— ѡ еже како подобаетъ крщати.

к. 42 об. кіи паки второ крщаютсѧ. гл. са҃. — сн҃.

к. 43. ѡ дховнѣмъ сърѡдствѣ.

к. 43 об. о возрастѣ начинающихъ исповѣдатисѧ.

— ѡ стой проскомидии и колико просфоръ имѣти долженъ еси.

к. 44 об. ѡ стои четыридесятници, и ѡ всякой средѣ, и пяткоу, правило шестьдесятдеватое стыхъ аплъ: гл. сгі҃. — сѕі҃.

к. 45 об. ѡ навечріи просвѣщеніи и Хва рѫтка.

к. 46. ѡ постѣ великія м҃-ница (і других постах).

к. 47. когда и где раздрѣшаетсѧ постъ среди и пятка.

к. 48. когда должни сѹтъ причаститися право живѹщіи.

к. 48 об. Съзомемъ въ Книзѣ з҃. главѣ ѕі҃. (о римских попах).

к. 49 об. Различныя главизны събранныя ѿ инаго Номоканона ѡ тайнахъ стыхъ.

к. 51. Киръ Сѵмеона солѹнскаго о сщ҃енствѣ. Въпросъ. Недостойнѣ священнодѣйствѹющаго пріата ли

єстъ жертва, и крщенїє, и ѿ него выкаємаѧ вся или ни; или дх҃овникъ выв, прощавает ли съгрѣшенїѧ многажды и не имѣнѫѧ книгѫ или запокѣд, оубо ли сѫтъ прощена ѿ него:

к. 54. тогожде, аще слѫчитсѧ пролѣати стаѧ на воходѣ, или снѣдена бѫдѫтъ ѿ нѣкоего жикотнаго. что сътворити подобает.

к. 57. аще не сътворит сщенникъ съединенїѧ.

к. 57 об. ѡ рѫкоположенїи правило: к҃. девѧтое стыⷯ апл҃ъ.

(на полї 58 к. „книга о сщенствѣ златоѫстаго дрѫк львовскаг лис ѵиі҃.“).

к. 59. правило є҃. їже вхалкидонѣ събора д҃. ѡ сщенствѣ: правило кв҃. шестаго събора.

к. 60 об. ст никона ѿ посланїѧ къ єнклистїю.

к. 62. Сѵмеѡна солѫнскаго.

к. 64. о сщенницѣхъ.

к. 69. ѡ їеромонасѣхъ.

к. 72 об. зерцало дх҃овникѫ зномоканонѫ.

к. 73. ѡ инокцех. ѿ събора второперваго. правило второе.

к. 80. ѡ оустроенїи трапезы.

к. 80 об. ѡ ст. и вед. м҃. средѣ и пѧткои.

ѿ зонарева толкованїѧ: (на полї 81 к. „ѱал острог: дрѫк: лис: сої“; на полї 81 об. „ѫст: гл: дрѫк: моск: лис чй“).

к. 83. великаго аѳанасїѧ: (про середу і пятницю).

тогожде ѿ съчиненїѧ: (із Московского друкованого Устава).

к. 83 об. Никифора Патрїарха.

к. 85. ѡ̑ годьскых праздницех: всред или вн҃ѧк.

ѡ̑ понеделкѫ: (об.) ѡ великой четыридесѧтници: ѡ первой седмици мници: (86 к.) о великой седмици: (об.) ѡ постѣ Хв҃а рж҃тва: ѡпостѣ ст: апл҃ъ и пр҃тыѧ бц҃а.

к. 87. ѡ чаровницѣх: . . . гл. ткѕ҃. въпрос. Ащели сѫтъ жены глаголемыѧ гилѫди, и иссыхающе кров дѣтех, и ѫмерщвлѧют их: (об. на полї: „бѫ̑ того ѿстѫпает хто бѣса или дѣдка споминает. право чортовское розде ѕі҃.“[1])... в гл. ткз҃.

---

[1]) Порівнуючи сю зсилку на „право чортовское“ з дотичною польскою літературою, указаною проф. В. Абрагамом

Digitized by Google

говорить ся о т. з. „преисподникахъ“, т. е. мерцях, що живим привиджують ся (се „преwбразѹетсѧ дїавол“) — а люди відкопують їх і палять трупів [гл. вище 6 об. гл. дї.].

к. 89. w немл^с^ти старѣйшин^х^ црковны^х^.

к. 89 об. о мѣрилѣ^х^ сѹгѹбы^х^ вопроданїи: (ошуканьства торговців).

к. 91. о ѹстроенїи пѣнїѧ въкратцѣ главизны Ѿправилъ съборныхъ и нѣкїи^х^ стыхъ. — Ѿ валсамона и Ѿ зонарева то^л^: (против „італїиски^х^ розногласїй любителеи“ і органів).

к. 93 об. Даръ всѧкомѹ дхокномѹ.

к. 95. Книга свѣ^дч^телнаѧ къ архїерею w хотѧще^м^ прїѧти сщенства степе^н^.

к. 95 об. Млтва юже далю^т^ епкпы дхокны^м^ Ѿце^м^.

По 96 к. починаєсь другий ркп. полууставом XVII в. на папері знаку орла і лілії.

к. 97. Прп^д^бнаго Ѿца наше^г^ ефрема w терпенїи, и w кончинѣ и w второ^м^ пришествїи хвѣ. и w поѹченїи бж^с^твеннны^х^ книгъ. и что есть безмолвїю по^л^за.

к. 111 об. прп^д^бнаго Ѿца нашего Ефрема. Слово w спсенїи и w покаѧнїи рѕ. Ѿреченїе еже пре^д^ чистѣмъ крщенїемъ твори^м^.

к. 128. стго ефрема сказанїе w антихристѣ. сло^в^ рз. „Како азъ грѣшный ефре^м^ исполненъ сы многымъ невѣжествїе^м^“.

к. 142 об. Стго Ефрема слово и сѹдѣ. рй. „Прїидѣте вси братїѧ послѹшайте мене малаго Ефрема“.

к. 146. тогож^д^е стго Ефрема w покаѧнїи и w люкви. еже и w крщенїю. і исповѣданїи и кртѹ

приходимо до переконаня, що тут говорить ся про St. Zambkowicza — Młot na czarownice, Kraków 1614, cz. I, r. XVI. st. 165—176, де подано приміри гніву божого на чарівників.

похвала. и ѡ бꙋдꙋщемъ сꙋдѣ. слово. рд҃.: „Ничто же почтѣмъ любимаѧ братїѧ. паче нелицемѣрныѧ любве“.

к. 164. тогожe ефрема. ѡ покаланїи и ѡ вѣчнѣ жизни. слово чд҃.

На 179 к. починаєть ся третій віддїл рки., уривок *Пчоли*, на папері знаку орла в щитї, дуже недбалим полууставом XVII. в.

к. 179. Кнїга цвѣтодарованїѡм дар любви.

к. 184 об. злоба и завист.

к. 185 об. дар радости.

злоба жалости.

к. 186 об. дар смиренїю.

к. 187 об. злоба гнѣва.

к. 189 об. даръ млтыни.

к. 191. злоба немлсти.

к. 191 об. блгдть щедротам.

к. 194 об. злоба скꙋпости.

к. 196 об. злоба лицемѣрїю.

к. 198. благодат прозрѣнїю... (урываєть ся на к. 199): Сиꙋто реч. и вода иже течетъ держитъ ꙗдъ. Прозрѣнїа ради даръ, сирѣч кто хощет последнаа видѣти. въземли ринстѣ въсаде на конь цръ їнзыиде на ловъ. ꙗздащꙋ емꙋ, видѣв въ едином мѣстѣ въ лозѣ философа оучаща, и възва и цръ, ѡнъ же не ѡвѣща емꙋ. цръ же прїиде къ немꙋ и въпросї и что твори. философже ѡвѣща. азъ оуча оученїе. и рече цръ. наоучи и мене нѣчто. философже възем кꙋндилъ написа сице. иж промышлаеши да сътвориши. блюди“.

Записка внизу 2-4 і 105—130 кк. курсивом: „Сиѧ книга Ѡца констатина Петровского Сщенника Мартиновского рекомаѧ Номоканоны рок бж: ѧхо҃з.“... „Сыѧ книга рекомаѧ Номоканонъ кꙋпил еи раб бжїй їерей констатїи пресвитеръ мѣста мартинова рокꙋ бжго ѧхо҃г:“ дальше дописано полууставом (від 118 к.) „до которои книги справы нѣхто не мает анѣ с кревних моих анѣ згромади опрочъ дѣтей моихъ

ахто би й мал ѿдалити ѿ мене и ѿ дѣте мои и ѿ церкве свтѡ чꙋдотворца Николаꙗ котораꙗ... (звичайне проклятє нікейского собора).

N. 219. Правила стых апл и сты съкор прпхбных и бгоноснык ѿц наших. ѡ еппѣх і ѡ мнисѣх, и ѡ люде мирских. запокѣд всъса. Ркп. дрібним полууставом на 322 к. 16-кв, 1614 р.

к. 1. заповѣди апп. Петра и Павла (в 1-й особі) „одѣланїих члскихъ“. [пор. Требник Стрятинський 1606 р. 633 к.].

к. 2. ѡ бгоявленіи.. ѡ блговѣщенїи... ѡ соуботѣ лазаревѣ...

к. 3 об. „сты великомчнкъ хвъ геѡргїю, димитрїю, дешдорѵ. пантелемонꙋ, прокопїю. сты безребрьних. и сты великомченицъ жен. и елико великомченици наричютса. сих всѣх (к. 4) прадновати. вкторомоу днь ѿ оутра и до полꙋдне... „попы призывати во домы и блгословенїа творити въ храминах свои въсакомꙋ хртїанинꙋ. идеже бо їере не въходит. ни млтвы творит. ѿтꙋдꙋ и бг (4 об.) ѿстꙋпает. и иде їере не въходит ни блвенїа творит. въ оуныніи и расслабленїи и въ скврънѣ въсакой“. — як у Стрят. Требнику 1606 р. 636 к.

к. 6. ѡ кнзѣх і ѡ тѣх иже пѡд властїю их. і ѡ рабѣхъ повелѣнїе по заповѣди бжїе і ѡбладающїемꙋ їереа.

к. 14 об. ѡ родителех и ѡ чадѣхъ правило... (говорить ся про степені свояцтва).

к. 18. кровомѣшенїа же соут шсмь.

к. 21 об. Їоанна мниха чада великаго василїа. иже нарече бы чадо послꙋшанїа. ѡ исповѣданїи тайных грѣхѡв поучение.

к. 39. ѡ црькви и ѡ стѣм причащенїи.

к. 41. ѡ постѣх великих и малых.

к. 46. заповѣди ѡ оувїйственных грѣсѣх.

к. 53. стыхъ аплъ ѡ црьквахъ правило.

к. 55. Правило о вѣроующих въ гадъ и въ звѣра. и часовы имꙋщих въ дни, ѡвы добры, ѡвы злы, и дни такожде.

к. 57 об. ѡ малакїи... (к. 58) Оумръшим оубо подобаєт творити памяти и жрьтвы. третины, девятины, и двадесятины. и шесть мсць. и лѣто испльнено. такождеже и вь соуб масопоус и вь сжб сырноую. сѫботѹ н҃. по пасцѣ. сих бо ради вѣрѹем. ѡбрѣсти им ѡ грѣсѣх раздрѣшенїе... ни кровоточити заколенїе и снѣдати... (58 об.) высякомоу оубо скотоу кровъ его єст дша его“ (пор. Треб. Стр. 1606 р. 652 об.).

к. 68. Ѕтго в'селен'скаго събора в'тораго.

к. 70. ѡ недели сырной.

к. 73. Я сѐ паки ѡ їереѡх.

к. 121 об. Я се паки ины заповѣди, ѿ законных книг. ѡ сърѡдствѣ і ѡ запрещенных брацѣх. і ѡ различїи их'ъ степенех'ъ рѡд... (123 к.) ѡ възбраненїих... (123 об.) Ѕтепен пръвых... (126 к.) а се ѡ брачьных'ъ рѡждакѡх... (127 об.) ѡ степенех'ъ. понеже оубо рѣхѡм ѡ степенех' рѡда. и родителныя крове и (128 к.) сърод'ства паки глем. яко дѡндеже искон'чевается ѡсмь степенѐ'. язык'ъ сърѡдства. да вьнимается въ них не быти възятїя брачнаꙗ...

По статї, що супружеска повздержність може наступити тільки за взаїмним порозумінем, находимо цікавий образець сему:

к. 148 об. Ѡбрѣтохѡм бо и наказанїе нѣкое бывше сицево еже и рассоудихѡм написавше предати. Презвитеръ нѣкїй вѣ вь нѣкоє весй. имѣя женоу иже и млада (к. 149) ѡба бѣста. и великїя соуботы вечерю приспѣвши. и въся яж наподобїе празднику оуготовав презвитеръ и вечерявъ вьзлежѐ на ѡдрѣ съ женою своею. брати же емѹ пришедши ѿ вѣса блоуднаг. и вьсхотѣ смѣситися съ женою своею. ѡна же ѡставй его. въставъ оубо и пришед. бысть сь скотиною. невѣдоущи женѣ егѡ. свѣтающи же стѣй нед'ли пасхи ї оутрънюю съвръшив презвитер. сътвори литоргїю соущим сь ним вьсѣм людем. по вьздвиженїи же бжтвеннагѡ хлѣба и по причащенїи. ѡблакъ птиц различных [обор.] ядоущих крови нападоша на церковъ вь врато црковным прилѣтаха. яко нѣцїи ратници срѣтающе и срѣтаеми. коупно же и меча помѣтающе. и людїе врата крѣпко затворше вънутрь стояха. моужїе и жены. стомѹж причащенїю бывшоу. оуслышав їереи, и видѣвь бывшее речѐ мое есть сьгрѣшенїе

Digitized by Google

моа ꙗзва, мене ради съборъ сїй прїиде. и исповѣдаса прѣ въсѣми люд'ми. и тако гн помл̃у' вьпїющи вьсѣ. первый врата ѡвръзъ изыиде ничим'же вржень бывъ ѿ птицъ. и тако въси людїе начша исходити. [к. 150] послѣди же вьсѣ и жена превитерова нача исходити. їерее въ вратѣ ей соущи вьсхитив'ше ю', и подробноу растръгноуше плоть еѧ скостьми. и вь оустѣ свои възъемше лѣтаха. и сїе преславное видѣнїе презвитеръ на исказа писателнѣ к'полѕѣ нашей. сего подобает на. съ ѡпасїе въса творити, ꙗко да не мнимое бл̃го вь лоукавы' грѣ боудет".

к. 158. Ѿ инокѡ и ѡ иереѡ и прочаа главы. і ѡ смѣренномѹдрїи. Повелѣнїе сты ѡц̃ь т̃. и иг̃. і ѡ приключающися вь инокѡ їереѡ и иже под'ѡбластїю сѹщи. і ѡ различны прегрѣшенїи. Пооученїе дш̃еполезно.

к. 174. Поученїе ст̃го ва'лїа кь мнихо.

к. 181 об. Ѿ правила ст̃го сьбора. иже кь ангирѣ сьшедшихса стыхъ ѿцъ.

к. 203. Ѿ сьбора седмагѡ правило дї.

к. 204 об. Иже въ костан'тинѣ градѣ бывшагѡ сьбора въ храмѣ стыхъ ап̃лъ. пра.

к. 206. Ѿ старичества.

к. 210. Ѿ прави бж̃твенны ап̃лъ и сты ѿцъ к'селенъски съборъ: — Означені правилами кари противопоставляють ся другим карам, зменьшеним і увеличеним; що одмічено — „мы же".

к. 211 об. правило ст̃го савы.

к. 212. Правило дїѡнисїа архиеп̃па алеѯандрїйскаго.

к. 213. Послѣдованїе иже къ бж̃ественномѹ причащенїю тщащеса приближити... (213 об.) гл̃аше авва амѡнъ... (к. 214) рече стый евдимїй... (214 об.) Дамаскиново... (к. 215) Ѿ старчества внимай страшно бо... (215 об.) въпрос анастасїа синаскагѡ.

к. 217. Ѿ прчты тайна з̃-го сьбора правило ра. еже кінмь ѡбразѡ прїимати прчтыа та'ны... (217 об.) въпрос ст̃го тимоѳеа ѿ прави'ны... ст̃го василїа.

к. 218 об. Егда ѿстои новосщ̃енный попъ оурѡкъ свой оу соборной црк̃ви... (наставленя новопосвяченому...) [к. 221] чары или челбы или кови, или игры дивы твора. басне ѕва-

комыˣ лики и шахматы ѡстави. коⁿнаго оуристанїа незри... [к. 223] книги ветшаныа и иконы пострлавай.

к. 226. Бл҃ви ѿче (статї о тім, хто може стати священником) на 235 об. „Заклинатели ѿ еп҃па прїемлаᵀ поставленїе. ѩкоже и прочїи ѿ сщ҃енническаго чина. аще оубо непоставленъ бꙋдеᵀ ѿ еп҃па въ степенъ заклинати не можеᵀ ни в домѣхъ ни въ цр҃кви. — („Чинъ поставленїю заклинателѧ“ знаходимо в ркп. Чиновнику XVII. в. Архіепарх. Церк.-історич. Музею у Львові).

к. 237 об. Правилѡ шестаго събора. (Правила з тлъками).

к. 242 об. Правила ѿ великаго василїа (вопросо-отвіти).

к. 252 об. ѡ тѡᴹ колика и какова сжᵀ мѣста епитимїамъ рекше запрѣщенїемъ... (плаканїе, послꙋшанїе, припаденїе, стоѩнїе свѣрными).

к. 254 об. Толкъ бж҃стве̑ныа слꙋ̑жбы.

к. 290. Толкъ ѡ аплъстѣй съврнѣ цр҃кви.

к. 294 об. Чинъ бываемы̀ на поставленїе четца и пѣвца. приводитсѧ таковый къ архїереѡви.

к. 296. чинъ бываемы̀ на поставле̑ю пѡдїакѡⁿ.

к. 298. Чинъ бываемы̀ на поставленїе дїакона. сꙋща лѣᵀ. ке҃.

к. 301 об. Чинъ бываемы̀ на поставле̑е презвитера съвершена сꙋща лѣᵀ л҃.

к. 305 об. — 312 об. ѿ правиᴹ ст҃ыˣ апл҃ъ ѡ книгаˣ ихже подобаеть чести и вънимати; ихже не вънимати ни чести. (див. низше).

к. 322 об. Сїа книжица еᶜᵀ гн҃а ѿца прок(пїа) сщ҃енника гѡродѡ̑ско̑. Исп(исасѧ) рабѡᴹ бжїиᴹ матѳеѡᴹ поповичѡᴹ з'роубежевич. бы̑ши на то̀ чаᶜ дꙗкоᴹ в' хировѣ. рѡᴷ бж ѩахдї. сла̑ съвръшителю бж давшемꙋ по зачалѣ конеⁿ. ам(ин').

Словарні особливости: пратеща 17 (Срезн.), прꙋстъ — а не — въпржстъ (№ 140), коткоу ѩже пльха 59 об., меч'коу 59 об. (медвідь), еретики коукжврикы 71, комканїе 73 об., о диплокатихоуменоух 78, бїют его тоѩгою 88, да бїетсѧ м тоѩгъ 139 об. (Mikl.), посты д҃. до рокоу 99 об., форисатисѧ 107, ѡкоромолитасѧ и бїетасѧ 119, ѡкрамолатсѧ 119, ѡвоѕорѣ дщере своеѧ 126 об., оуйка, алелѣ, лелѣ 129, с посагницею 130 (дочкою прибраного батька), еп҃кь еже не ѡбходит

Digitized by Google

выноу своѥ норїа 134 об. (в знач. ἐνορία), крадбы 92, двойну, тройну 139, своѥ прикїа 140, прикїѧ 204 (προίξ — придане), испакостити дитѧ 145 об. (Треб. Сграт. 672 об. — сирѣчь аще в'падетъ в' нѣкыи недѹгъ золъ), тѫждїнх 146, орада, аклистѣ 146 об. (μαυλίστρια — lena), кров от женщины — плоть ѿ мѹжа имже плотяны нарицаемсѧ 147, прѧдено или дакеолъ 152 (φάκελος), ѡбадникъ 153 об. (обидник, сплетник), кадити на источницѣх и рѣках 157 об. (пор. Калужняцкій Обзор 34), поклотити 165 об., рожюн древѧнь 166 об., без' парамандѣ 176 об., кь сырноую илю. ѥрцикврѣкѣ н^д^ли. пѧтдесѧтнѣй недли 18.. (см. Калужн. — Euthym. 49—50 ст.), прнїй самобратнїи 184 об. (frater germanus, Mikl.), братїѧ наша глемыѧ цаты 189, мнихъ ходѧ по людскихъ трапезахъ или бракох медвѣдѣ его наричет 195 об, оутросъ, на оутросѣ 200 (утрені служби — ὄρθρος), плевелосѣятелѣ дїавола глемїи векѫлїе 206 об., опщаго житїѧ 209 об., одежда длъга до глезноу 222, ѿ кормчита, поклепника, рѣзоимца 223, разоцѣ очи 228 об. (косі очи), скарѣдїа 232, оурарь 235, шарѧще власы 242 (квітчати волосє), чарны 242, златостройчъ 306 об. (Златоструй), Меѳодїи папа римскїй 307 (Мефод. Патарскій), іс сираховнч 307 (анальоґічно до — іаковличъ).

Наш *Індекс ложних книг* повнїйший, як у Калайдовича (Іоаннъ Эксархъ болг. 208—212 ст.), а в порівнаню з індексами поміщеними у д-ра Франка (Памятки І, 1—6) виявляє новий варіянт, має кілька пропусків, много переставок і деякі перекрученя тексту. Сей індекс узятий з Нікона (307 к.), ...„еретическаѧ сѫт да сь таковѣми прельщають римлѧнь. иже сѫт сїѧ. сидор, адам...“ (307 об.). Послїдне речене повинно би читати ся: „Сна нокаш светьхим оучитаютсѧ. ѿ исїдора: адам...“ (пор. Горскій и Невоструевъ, Опис. рук. Син. II³ 601 ст. № 319 к. 7) . . . „паралипомена, что ѡралли къ еремїи вавилѡн (308 к. замісь): „орла слали къ еремїи в' вавилон“ (пор. Ів. Франко, Памятки І, ст. 5, стовп. 2, стр. 11). Далї читаємо на 309 к. „кї. їаковлича глемаѧ лѣствица. пѣсни нѣкїа двы^д^. вопросы їеремїа къ бцн. ѡ недѹѕѣ е^с^твенн^к^, еже именоую^т^ трѧсавицы. басни сѫт

їеремїа папа болгарскаго. гл҃еть бѡ ѡкаанны се. ꙗко сѣдащоу ст҃омоу сисенїю на горѣ сина ст ѣ. и агг҃ла сихаила именоуеть. еже на съблазнь людеⷨ мноѕѣⷨ, и седмъ дщерей їродовыⷯ. трасавицами басньствоваше...“ і далї доказ із творів самого Сисинїя... 310 об. „Нифонт, Василїи новы, андреи оуродивыи, нефедїи патарскїи и странникъ, подобаетъ и сих вѣдꙋщаго въпросити аще е҃ истинна. въ дрꙋгих же ѡбрѣтаются преднаписаннаа (311 к.) іаковлꙗ повѣсᵀ. еже ꙗкова еᶜ нѣкоего евреенина а не ап҃ла, и паки ѡбхожденїе їѡанново гл҃емое бг҃ослова. вь сих ськовеннаа причитаются ѡбачеже. елма непрїатна сѫт. ины сѫт еже непричитаются вьскровеных сѫт же странны ꙗко же пишеть вь едино Ѡкровенїи, еж написоуют бг҃ословово. еже и рѣчїю ѡ различных мꙋках гл҃ет. таковое писанїе еретика нѣкоего еᶜ ивана. а не бг҃ослова. дрꙋгое велико прїатно еᶜ истлъковано митрополитом кесарїйским. Паки ѡбрѣтаются (обор.) андреа и Ѳомы рекше ст҃ых ап҃лъ и ѡ сихъ дѣанїи ихъ гл҃етъ. въ изложенних дамаскиновых еже ѡ ересех. ѡ ереси овдїанстѣй ꙗко вь сиⷯ множае ꙋткрьждаются. и ина многа ѡбрѣтаются непрїатна. паче сьвершено ѿпадателна. и дрꙋгаа паки смѣхом испльнена. и паки инаа ни сице ни тако. нѫ обаче непрїатна. ꙗкоже вь ветсѣⷨ їаковово гл҃емое вь ветхѡм пастыр“. По короткім поученю о сути ереси сказано на 312 к. „ꙗкоже рече ѡн҃сїиᴦ црь. иже вь лѣтописци написанїи вес сьто никъ. сїи вь послꙋшество того приводѫт“ — слїдує молитва про охорону від ложних книг.

N. 92. Сїа настоꙗщиа книга е҃ прѣпдбного ѿца нашего Никона. ꙗже наречена быᶜᵀ тактикѡнъ. еже есть чиновнаа. Сїе трꙋдолюбїе сеа книги вседѣйствоующе г҃ꙋ и б҃ꙋ и сп҃сꙋ нашемꙋ іс҃ х҃ꙋ. и еще же и пречтѣй его мт҃ри. спосившествꙋющи сьвершено бысть внолзѣ хотащим.

Рки. дрібним полууставом, рускою правописю, місцями стрічаєм южноруські — и зам. ѣ, ы зам. ї, и), з задержанєм — ръ, — лъ, — ъ/о, частою заміною е — ѣ, на 99+ 28 кк. F°; папір знаку двуголовий орел під короною (Лихач н-р 445).

Передмова заключає обзор 7-и соборів і ісповідане віри.

Digitized by Google

к. 7. правителникъ съ бгом рекше типикъ сиреч уставъ избранъ ѿ бжтвенных писанїи w оустроенїи преданых нам wбраз ѿ стых ѿцъ въ спнїе дшам и писанїа вьдак иже подиами братїам w еже съ всакым тщанїем хранити игумену не презирати въ оуставѣ положенная вся и еже не пребывати ему вънѣ монастыря кромѣ великїа нужда и не нерадити ему w преданных ему ѿ бā дшах. слов ēe.

к. 22 об. ѿ книгъ толкованїа заповѣдей гних ѿ з̃. и третего слова законное правило вократцѣ. (як у Горс.-Нев. Опис. II[3] ст. 29).

Порівнане сього списка з синодальним № 226. (op. cit. 28—34) переконує нас, що наш екземпляр був значно скорочений в складі слів. І так у нас находять ся слова: 4 (34 об.), 5 (39 к., без заголовка), 6 (45 об.), 7 (48 к.), 8 (51 к.), 9 (56 к. — „геwргїю игоумену коуцувентскому“), 11 (57 к.), 12 (60 к.), 15 (62 об.), 16 (68 об.), 14 (70 об.), 17 (85 к.), 18 (88 об.), 19 (91 об.) і 27 (94 об.). Із 28 - 29 сл. заховались тільно 4 к.; 30 - 34 слова на 16-и картах; із 35—37 сл. остались тільно 8 карт. — Кінцеві карти (28) збутвілі і по берегам дефектні.

Digitized by Google

III. Варлаам і Йоасаф, Кирил і Мефодій.

(Ркп. N. 7, 8, 9).

N. 7. Варлаам і Йоасаф. Полууставний ркп. XIV—XV. в. з характеристичними о[1], ѧ, а, ѹ[1], з[1], ж, оу, ц[1] — на грубім з папері знаку, як у малім атласі Ліхачова н-р 5, на 202 кк. 8-ки, в новій оправі.

Правопись рукопису болгарска по-евфіміевска з частою заміною юсів (ѧ зам. ѭ, ѣ; ѫ зам. ѩ, о, у); ѣ зам. ѧ, ꙗ. Із особливостий флексиї зазначую: повні закінченя — ааго, — ыими; рівнозвучність окінчень — грамматамъ распѹщенамъ 124, смръскранномъ лицемъ 8, съвъкѹпленїемъ неразлѫчномъ 94, чѧдом' многом' 132, свѣтлом' лицемь 139, многомъ растоанїемъ 201; домовъ — *оїхаде* 2 об., 15 об. Завважені особливости правописи: тѧшко 2 об., 99, тѧшкыѧ 24 тѧшкосрьдїи 58; възлюбена 5, възлюбенаго 127, раслабеному 8, несѹменно 27, на земи 14 б, земѧ 125 б, ѹмръщвенномъ 125 б; врътпах 5 б, 124 б, крътопъ 194 б, вепль 36; цвѣтѫщъ 6, красноцьвтѧщѫѫ 195; лыстома 8, прѣждевар-ши 8 (предварѧти), ендїйское 10 б, аѹраамовь 31 б, аѹраамѹ 176, аѹраамъ 141 б, паѹелъ 32 б, паѹла 153 б, праѹдѫ 37 б, 42, шпраѹданїа 37 б, праѹдоѫ 85, еѹоѫ 152; обетшавше 22; бещислъни 29, ищазаетъ 165 б, исчазаетъ 175; ошествие 94, 95 б; обитѣль 28, добродѣтѣлїи 85, клеврѣтомь 188 а, б, въ мѣрѣ (вм. ми-) быти 46, тиеплыми 98; поспнникъ 41; говѣанїемь 124 б, ѱом 126 б, ѱы 133 б, ѱа 135; велмѫжи 164, вельмѫжь 165; чювественными — дуже часто; — каковых зълъмирось испльненъ 76; на плъз'сцѣ... степени 46 б;

---

[1]) о — з точками в середині; ѹ з довгим перечеркнутим раменем; з — з языком ; ц — як сербске џ.

Digitized by Google

і зам. и дуже часто, як в середині складів, так і в закінченях; по гортанних переважно — ы; склади: рѣ, ръ, ль — майже виключно.

Словарний матеріял одвічає словарям Міклошича і Востокова, т. е. словарному материялови таких же повістий, бувших в їх руках (С-Птб. XV. в., Відень XVI. в.); зазначимо декотрі слова і фрази: сѧкимъ образомъ (interrog.) 2 б, єговоу благоразоумїю 3 б, навѫсицѫ (повнолїтність) 5 б, на нбо стрѣлѣти 6, дрѹжебныи 6 б, ѿтѣлесных хракотинъ 7 б, ѿхракотинныѫ ѩзвы 7 б, лыстома 8, притранъства (паскуда) 8 б, камыкъ 11, слнцоу же възъсїавшоу при полѣ 13, саждами помазакъ 15 б, лѣпителю иже лѣпь творѧ. вь были ловѣше птицѧ 39, рѫчницами 45, на расосѣ... (низше на степени) нозѣ оуткръдивъ 46, ухытити 46, извираюшасѧ 46 б, въ... пещерицѧ 53 б, силе волить бгъ 77 б, киталище 91, жестотѣ 93 б. і сл., и замалы не оцѣпѣнѣ 100, располѣвсѧ 103 б, шепиранїа 106 свѣнь (кромї) 106 б, 138 б, 197 б, обакникы 124 б, широкнымъ 130, просцѹ 132 б, въ чрьвеныи лоукь и вь чесновитецъ 135, трипѣстка 135 (в екземплярі Нар. Дома № 98 а: обезнанамъ 36), хкрастїе 149 б, гнилѣны 160 б, 161 б, тѫтенъ 192 б, очинѣсть 194, хѫдогъ 194 б; — кралгуи 135, коркодилъ (Нар. Дома № 98 а. 36 к.), гоупъ 135 (слпъ № 98 а. 36 к.), гатанїа 139, ѹневѣстившисѧ 152, пленицѧ 154, негли 159 — стрічають ся в других рукописях.

Порівнуючи текст сеї повісти з текстом крехівского монастиря (пор. д-ра І. Франка, Варлаам і Йоасаф, Львів 1897 р.) і Народного Дому (№ 98 а), переконуємо ся, що сей текст наближає ся більше до грецкого тексту. Прим.: початок притчі про інорога відповідає грецкому текстови, наведеному д-ром Франком, майже слово в слово — „Подобны ти мнѧ, мѫжеви бѣгаѫщоу ѿ лица инорога. иже не тръпѧ гла[с] въплѣ его, и страшнѫѫ его рыканїи нѫ крѣпко бѣгаше да не бѫде томѹ въ снѣдь. вънегда же течаше быстро, въ великѫѫ нѣкѫѫ въпаде пропасть. вънегда же емѹ въпастисѧ въ нѧ. й за дрѣво нѣкое похытивсѧ. крѣпко дръжашесѧ. и на расосѣ нѣкоеи нозѣ оуткръдивъ. мнѣшесѧ прочее въ мѣрѣ быти и въ твръдыни (46). ...*ὅς μὴ φέρων τὸν ἦχον τῆς αὐτοῦ βοῆς καὶ τῶν φοβερῶν αὐτοῦ μηκηθμῶν, ἀλλ' ἰσχυρῶς φεύγων τοῦ μὴ γενέσθαι τούτου κατάβρωμα, ἐν τῷ τρέχειν αὐτὸν*

Digitized by Google

ὀξέως μεγάλῳ τινὶ περιπέπτωκε βόθρῳ. ἐν δὲ τῷ ἐμπίπτειν αὐτῷ, τὰς χεῖρας ἐκτείνας καὶ φυτοῦ τινὸς δραξάμενος κραταιῶς τοῦτο κατέσχε, καὶ ἐπὶ βάσεως τινὸς τοὺς πόδας στηρίξας, ἔδοξεν ἐν εἰρήνῃ λοιπὸν εἶναι καὶ ἀσφαλείᾳ. (Франко op. cit. 22 ст., примітка)... подобни сѫт мѫжѫ бѣгаѫщоу ѿ лица бѣсѧѫщїас[ѧ] инорогоу. ꙗко не тръпѧщоу глас[а] рѫтїѫ его страшнаго, нѫ крѣп'ко его ѿбѣгь не бѫдет емоу ꙗдь. тебѫщоуж[е] емоу рѫцѣ простръ за дрѣво тврьдо ꙗт'сѧ (ibid. 22 текст). „Глаголанїе Нахорово“ (127 б — 138 б) одвічае цїлком грецкому текстови (Migne, Patr. gr. XCVI t. 1107—1123 ст.); в нашім текстї „трїе родове чл҃кь въ мирѣ семь... бгъпоклонници, иоудеи, и христїане“ (128 к.) перечислені правильно — против невірного перечисленя в одривку Народ. Дому № 98 а: „поклонители... богов. и людеи хр҃тиꙗнских“ (29 к.). Ту саму точність перекладу бачимо і в слїдуючім реченю: *φασὶ δὲ τὸν Δία κόψαι αὐτοῦ* (scil. *Κρόνου*) *ἀναγκαῖα*“ (Migne op. cit. 1113 ст.), тому одвічаеть в сїм текстї „ꙗко дїи оурѣзавъ емоу срамныꙗ оуды“ (131 б), а в екземплярі Нар. Дома № 98 а „гл҃ютьж дия оурѣзати оуста своꙗ“ (33 к.)[1]). Імена грецких і египецких богів передані дословно, з вимкою хиба: андиопїѧ 132 к., полидевки (дат.) ibid. і „девѧть дъщерїи. ѫже нареч гѫдьцѧ и плесцѧ“ 132 б.; тимчасом як ті самі назви в текстї № 98 а. значно перекручені (пор. 32 об.—35 к. і Извѣстія 2-ого Отд. т. IX. кн. 3 стр. 364).

Судячи по формі полуустава, правописи, словарному і ґраматичному материялу і по точности перевода, можна думати, що сей екземпляр повісти належить до найлїпших списків XV. в.

Текст повісти без початку, починаеть ся словами: „и къ христїанствоу ѹклонисѧ. нѫ излал на цр҃ство твое пооучаетсѧ. народы развращаꙗ. и всебѣ присвалѫ всѧ. нѫ аще хощеши ѹвѣритї и. ꙗко ничтоже мы лъжно гл҃емъ. призвавъ его особно, рьци искоушаѫ и. ꙗко хотѣти тебѣ ѡставльшѹ ѿчьскѫѫ вѣрѫ и славѫ цр҃ства. христїанинѹ быти“. т. е. клеветою Авенїрового царедворця на чесного бояриня, що приняв

[1]) „Костволлникъ“ (№ 98 а. 33 к.) передано в сїй рукописи грецким „сатиръ“ (132 к.).

Digitized by Google

у себе слабого чоловіка; се 3-я к. третього зшитка. По 17 к. і 18 к. т. є. в 5-ім зшитку брак по одному листу текста, з частинами поученя Варлаама Йоасафови о старім завіті; 101 і 102 кк. з частями розмови ц. Авенїра з Арахією заховалисьтілько в незначних отривках

На полях рвп. находим слідуючі дописки: 33 б. — O Gospodzie uwielbiona nadniebiosy winiesiona; Stwurcas swego porodzyla mlekem eigo Swym karmiła, Co iew smętna Stracila Tys presina naprawyla, Okniem sie Stala do nieba Smęcicsie nam niepotrzeba. Maryia Matko miłosci bron nas Pano wszelakoy litosci (скороп. XVIII. в.) — 124 б. „Бгом избраннаѧ мати дво ѿтроковіце, Дѣвство похвала Пречитаѧ владічице в. а в' молодомъ вѣкꙋ видиш мою сваволю: в' тяжком пріпадкꙋ грѣховъ моихъ неволю в. Б нево ѡчи моихъ Яхъ поднести несмѣю. Тисмое небо на тебе ꙋфность мѣю в. Вибранас над слнце свѣтишъ моеи темности: Тис моѧ свѣтлост моей темнои злости в. Тис матка ха квѣток раискій Породила; аби нас грѣшніхъ до раю впроваділа в. 125 б. — Свѣтлости не маю до бга моего; ей причинися Панно до сна своего в. Простирай рꙋки котріе бога носіли. Показꙋй и Персї котріе бга кормили в. През те клятвꙋ самъ бгъ изнеслъ изсего свѣта: благословил нас панно на многіе лѣта в. Гдиж моя настигнет смертнаѧ година: нехъ мя ратꙋетъ матко твоѧ прічина в. Нехай я на той час ратꙋнкꙋ дознаю: всю мою надѣю в' тобѣ Панно покладаю в. 126 б. — През тебе радост на свѣтъ ся нам показала: нехай ви смꙋткꙋ дша моѧ незнала в. Агглы змертвых Гды схотят вꙋдити: Гди снъ твои а бгъ нашъ всѣхъ сꙋдити в. Матко милости надомною змилꙋйся в. в. Покрій мя Покрій матко своимъ ѡмофоромъ: нехъ вꙋдем слꙋгами Панно под твоим двором". Від 127 об. йде другий силябичний стих: „Рече Іѡанꙋ ꙋченікꙋ: своемꙋ дрꙋгꙋ наперсникꙋ: мовил емꙋ потай ꙋсѣхъ і во фрасꙋнкꙋ жаловал: всѣхъ ꙋченіковъ жалꙋешъ: а себе на смртъ готꙋешъ: і мовил им не спѣте стоте, мꙋки моей ѡчекꙋйте: пріскорбна ес дша смрти | юж пріходит час ꙋмерти: прийшѣ конец и приде час: востанѣте иду ѿ васъ. ; жидове ха поймали: сребреніка Іюдѣ дали: весели жидове були коли ха в' рꙋках мѣли. 128 б — До каіафи его привели: ѿмꙋчителя просили: Неразꙋмѣли за бга; разꙋмѣли за члвка | ꙋмꙋ-

Digitized by Google

чивши врадѣ стали, невинность на него складали: чинишся намъ быти бгомъ | Звиемъ тоѣ главу терномъ: Лагодно вимовивши мов'ца: Стѹпилъ з' нба ѿ бга ѿца | шни невѣдали: иж'бы ходил бгъ поземли: вили у кайафи ката: | потом вели пред пилата: Стали пилата просити: абы казал на крт8 прибити: 129 б. — пилат р8цѣ свои вмивши ѿ жидовъ зради ст8пивши: не мучте волше члвка | во то єс панъ всего вѣка: шни тому невѣрили: укрижовати его казали [в верху — просили] | Не моглъ пӑтъ спротивити: казал звавителя бити. Потим казал кртъ зробити | Пану на плечѣ зложити; не моглъ нести крта того звитя барзо великого | во барзо великаго; во барзо был змордованы̑; ажъ в' нем8 жили 8нивали 8млѣвали: | 130 б. — Внешпорѣ на кртъ пріѣили зразбойнїки поставили; прививъши на кртѣ пана | Хоров аггласкихъ гетмана, ризу нанем розодрали; лоси наню метали: | под' кртомъ матка стоѧла голосом' к нему волала: | 131 б. — Тожми немило, тай шстило в' грѣху служило; в' сем свѣтѣ жити, грѣхи плодити: на смертъ недбаю непаматаю: же мушу вмерти ѿ тоей смерти: а грѣхи в' тѣлѣ, завше с8т цѣли... некр8шат, анѣ порушат: дша вмлѣвает, во грѣхъ стїскает: сповѣдатися непозво(ляет): Сповѣдается и' лякается: же мает прїити, бгъ всѣхъ судити; во измазана: що вила дана: слѣчная шата ѿ дха свята: немилостїю над убогими; а скупостями варъзо многими: 132 б — а для коханя своего сребра: всѣ дати мусиш смоку на бедра: и подвизати до не в' покою: для нерядного своего строю: шй дше дше, якъ ти вдыхаешъ: же много грѣховъ на собѣ маеш: не поможетъ ти твое богатство | як та расточит шгенъ робацтво: шй не поможе пиха над8тост: що єс чинїла: то все то глупост: сѣр'ка з' смолою: все над тобою: шгонъ жаръ чїстый | 133 б. — а вѣсъ тернїстый: не перестонишъ: стѣни туръмистой: Янѣ виплинеш з рѣки шгнистои | южъ там навѣки в8дешъ сидѣти: и в несмертелном шгню кипѣти;“
На 179 к. (без текста повісти) находим список „Rotulla VII. Piesn na boże narodzenie“: Wdzię bożego narodzenia Weseli Ludzie Błogo nam (17 стрічок о вимордованю жидівских дїтий).

N. 8. Зборник із 3-х рукописів ріжних почерків XV—XVI. в. кк. 1. (2—129) + 2. (130—164) + 3. (165—196) 8-ки. Ркп. 1. на гладкім блискучім папері знаку ножиці (Лихач. т. 16) виразним, грубим полууставом; ркп. 2. на гладкім жовтавім папері знаку якоря в колї, меньшим полууставом; ркп. 3. на гладкім блискучім папері без знаку, тонким скорописним полууставом. — Оправа стара, дошка в шкірі, по краям рівці. — Ркп. куплений у вдови Бельовскої.

к. 1. „+помѧни гй іс҃ хе҃ бе҃ наш҃ блгочестивых Паншв и кнѧѕѣ иже дают нам млтиню и помощ. + Смерен҃ный досидѣ (м. печ.) митрополит сѹчавскый съ братїам(и) просим и молимсѧ“. Печать має напись: „печат стго геѡргїа митрополїи сѹчавскои“. Останні $^2/_3$ стор. і оборот. чисті.

к. 2. (невелика заставка черв. і зел. красками). Блаженнаго архїепкпа блъгарʼскаго Θеѡфїлакта. протлк ѿ матѳеа еуглїе. тъ бо спсеть люди своѥ ѿ грѣхьнихь:

к. 103 об. „Иже въ стхь ѿца нашего їѡанна архїепкопа костантина града златоѹстаго. Слово ѡ соуетнои жизны сеи и о оусьпшїих. на 105 об. картина страшного суда із „видѣнїѧ данїила“.

к. 112 об. Стго Єфрема о соудѣ и ѡ любви и ѡ покаанїи слово. пй.

к. 123. мцѧ арїлıа кд҃. покѣс о боудщем соудѣ. и ѡ земльных моука^х.

к. 124. мцѧ тогожде л҃. иже въ стхь оца нашего ефрема поѹченїе ѡ съдѣлованїи благых дѣль. и еже жданїа бжїа.

к. 125 об. тогожде стго ефрема ѡ соудѣ. слово.

к. 128 об. ѿ старчьскых.

Замічені правописні і словарні особливости: постоянна зміна ѣ—е; ѧ—е, а (меса, чеда, се, вса, всакую); їюдеисцѣмь 5, 7; истеѕалше 7; землѥ (voc.) 7, вънѥгда 8 об., глѥ (вм. глѧ) 9 об., понѥж 10, огнѥмь негасимимь 17 об., цра 8 об, кралеве (в знач. саранча) 14 об., крышїе дрѣвь дивых (в знач. овочі) 14 об., мигалцемь (ископавалютсѧ очи) 106, вощници (на марґінесї) усерѧѕи 106.

к. 130. починаєть ся статею: „аще кто ѡстави своего родителıа стара сѹща и немощна. а не почтае и храни его.

Digitized by Google

нь ѿидеᵀ постриции се безь повелѣнїа родителѧ своеᵍᵒ. анаѳма сего и пострижещаго й. ащели имаᵀ тьи родитеˣ дрꙋга чеда и довлеⁿ ѥ о имании и ѡ покои. добро ѥˢ ѡставити свое чедо ити и пострицисе. єда како сьврьшеⁿ рабь бж҃їи бꙋдеть и прїимеᵀ и тьи мьзᵈꙋ ѿ г҃а чеда своего раᵈⁱ добраго. егоже роди и вьспита. и накаᵛ о г҃и.

бл҃женнаᵍ аѳⁿасїа архїеп҃кпа алеѯаⁿдрїискаᵍ къ анѳїѡхꙋ кнезꙋ ѡ многиˣ и нꙋжⁿныˣ вьзысканыˣ иже вь ст҃енниˣ писаниˣ недоꙋмѣнныˣ. и дльжниˣ вьсеми хрⁿтїани вѣдомо быти: — 120 вопросо-отвітів. В низу листа поміта зшитка м҃д.

к. 162 об. испокѣданїе о ст҃ои и единосꙋщнѣи и животворещои тр҃оици: анастасїа патрїарха бл҃женнаго граᵈ великые антїѡхїе и кѵрїила алеѯандрїискаго изложенїе вькратцѣ ѡ вѣре по вьпрошенїю.

к. 164 об. Вь пеᵏ веᶜ. є҃. неᵈ поᶜ. бывает слꙋᶻба акаѳїстꙋ пр҃тки бц҃и. по ѡбычнѣи стыхлѡᵍ на г҃и вьзваˣ поᶜ сˣ і҃. и поемъ самогласнꙋ дн҃ꙋ вщ, и мчнично саᵐгл҃но глаᶜ ѕ҃:

к. 165. Житїе и жизнь прѣпоᵈбныˣ ѿць нашиˣ варлаама и ї ѡасафа. дш҃евныѧ ради ползы. сьписано ѿ прпоᵈбнаго ѿца нашего їѡанна дамаскина. Всього 8 к., повість обривaєсь на словах: „такоже тебѣ ѡбещнници бꙋдеᵐ ѡ семь и непротивни семꙋ. и чьсти и любве чаᵈ. и аще что ино вол'ше бѣше. вьсего ѿврьжеᵐсѧ. видѧще тѧ паче ѡ црꙋ неразꙋᵐна сꙋща кь бг҃ꙋ“.

к. 173. Памеԏь и житїе блаженаго оучителѧ нашего костан'тина философа. прьваго наставника словен'скомꙋ ѥзыкꙋ. — починаєть ся: „Вь м҃лтивь и ще҃дрь ѡжидае покаанїе ч҃лчьско. да быше вьси сп҃сени били, и вь разꙋмь истинныи пришли. не хощетко сьмрьти грѣшникꙋ, нь покаанїе и животꙋ. аще и наипаче приложити на злобꙋ. нь не ѡставлѧеть ч҃лча рода ѿпасти ѡслабленїемъ“...

На обороті, з половини сторони починаєть ся само житіє: „Вь солꙋнсцѣ градѣ бѣ мꙋжь етеᵖ добророднь и богать. именемь львь. прѣдрьже сань драгарскыˣ поᵈстратигоᵐ. бѣже

блгвѣрьнь, съхраныє вьсє заповѣди бжїє испльнь. ꙗко ж иногда и ѡвь. живы же сьподрьжїємь своимь, и роди з҃. ѡтрочєт. Ѿ них же бѣшє младѣиши сєдмыи, костанти философь. наставникь и учитєль нашь....“ Се обширне панонске житіє, доведене до моменту, як ап. Кирил направив ся в Рим: „Вь венетїи же бывшу єму, сьбрашєс нань єпкпи и поповє и чрьнризци. ꙗко и враны на сокола. и вьздвигошє трєꙗзычную єрєсь глщє. члчє“. — Основа „Житія“ та сама, що і у Бодянского (Чтенія 1863, II.).

Із замічених особенностий отмітим: „старца на войску гнати“ 177 об. (Бод. — войну); „приставишє жь кь нєму ассикрита и геѡргїа полашу“ 178 об. вмісто „георгїа асикрита и посллашє а“ (Бод.); хризма 182 об. (у Бод. кона); коцлы кнєзь панонскыи 196 об. (у Бод. коцелъ); угры (n. pl.) 173.

N. 9. Памѧт и житїє бланжєннаго учителѧ нашєго, константина философа, первагo наставника Роду російскому: и всему ꙗзыку словєнскому, Ѻписано з библїотєки хиландарской, лавры Сєрбской.

Ркп. дрібного скоропису з XVII. XVIII. в. рускої редакції на 38 ст. F⁰. жовтавого паперу знаку „Almode Papier“ 1697 р. (Лихач. таб. 101). — Куплено, як N. 8.

Основа сего „Житія“ така сама, як у Бодянского (Чтенія 1863, II.); в ставки, однако представляють цікаві варіанти рущеня сеї легенди.

Особенности текста: Геѡргїа Полашу 7 (см. № 9); Єулїє и ѱалтир росацкы писмен писано 12; благоуханїє 12; гипокрити 31 (Бод. лицемѣри); во црви стои Марїи. ꙗже нарицаєт фотида 31 (Бод. — фатанъ); над ними 31; фирмосе и гондруху 31 (Бод. — фоурмосу и гондриху).

26 ст. (в низу): „Веселящуся о бзѣ философу. паки другаѧ вещь приспѣ. и тру немєнныи перкых. Ростиславь бо, и Стополкъ кнѧзѣ Моравский и туровский и всеи Россїи. вгомъ наустими быша, совѣть сотвориша со кнѧзи своими моравскими. также и кнѧз панонскиг коцлѧнъ велию радостию совѣть их помощникь имъ быст; и послаша к црю Михаилу до цриграда кнѧзѣ своих... (дальше, як в продож.

Digitized by Google

нім житію) . . . (27 ст.) искерка вѣ слово и слово вѣ ȣ бга, и бгъ вѣ слово. и прочее: возвѣстиша же и Патриархȣ о сложеніи бȣквъ (28 ст.) вовеселижеся црь“...

28 ст. (серед.): „дошедшȣ же емȣ моравы. Свеликою честїю приали его кнᲓзые, ростиславъ и Свѧтополкъ. во свои полаты его воведоша. и великȣю чест емȣ даша. онже совѣщався со кнѧзы, дабыша емȣ ȣченики собрали; да врȣчит имъ буквы в'наȣченіе. оныже воскорѣ повеленное имъ сотворниша; и совокȣпиша младенцовъ пѧтдесѧтъ. онже блгослови ихъ, и даст имъ буквы. Овыи же младнцы бжїею блгодатию преспѣвахȣ к'наȣченіи, едины всловенском, дрȣзыи же к' греческом. дабы разумѣли силȣ книгы; и тако их изȣчи ȣтрени, и часовом, и вечерны, и павечерницы, и Тайной слȣжбѣ. и тамо остави иныи ȣченїѧ Грамматикїю и мȣсикию. Пребыст тамо во моравѣ мцей четиридесѧт. и абїе по пророческомȣ словȣ исполнилося, Фтверзошася ȣшеса глȣхих“... (30 ст.) „И тако наȣчивь их законȣ и страхȣ бжїю, и паки ѿтся пути ко црствȣющемȣ градȣ, кнѧзи же его сь великою честїю опровожахȣ. и даваша емȣ много злата и сребра, онже нехотѧше не токмо злата и сребра, но инныѧ вещи: положивъ еуглское слово и безпища. но токмо испросивъ грековъ пленненныхъ, ѿ обоихъ десѧт соть и ѿпȣсти ихъ. самже иде путем радȣяся со ȣченики своими. Да ѧвит цреви и Патриархȣ ѿ плода трȣда своего. во идȣщȣе путем, кнѧз панонски коцламъ со своими болѧры чест емȣ велию сотворь, и возлюбль вельми книги словенские, и наȣчися ѿ него ȣчениковъ до тридесѧт, и мимо провождь его, и дамше емȣ много богатства, онъже нехотѧше. егдаже прихождаше во цриградȣ, таможе емȣ встрѣтеніе патриархъ со причтом своим, и соболѧри сотвориша дошед доцара велїю чест прия, исѣде на своем сѣдалищȣ, малое времѧ. и паки наблговѣстие ȣтверждаетсѧ. на славенские страны, дошедже во свой град аможе родився, ѿтуду водалныя страны, даже до рыма. во венетии бывшȣ емȣ...“ (ст. 31) „Симыже словесы и иными болшими посрамив'ѧ, ѿиде оставл'ѧ. и ȣвидѣвь Андриянъ римский папа. Моленіе посла честними мужи и философи, дабы дошол вьрымь. и егда дойдоша посланныи папою, молиша его онже преклонися воморенію. Егда же приближися ворым. изыде самъ Апаискъ и папа Андрїянъ...“

По житію на 34 ст. (7 строка), слідують оповідане о Мефодию і похвала обом учителям: „Потомже освѧщше пречестнаго и бгоноснаго Медодіѧ на Архиеппство на столъ стого андроника. Аплиска ѿ сѣмдесѧт вопаноное. и пѹстиша их настраны наѹтверждение лѹчшее. и написаша епистолию сице, ко князем Страны тѣхъ: ростиславѹ и Свѧтополкѹ и коцлѹ. Андриѧнъ еппъ раб всѣмъ бжїимъ рабомъ, Слава вовышних бгѹ и на земли мир во члвѣцех благоволеніе. ѩко ѿвас слышахом, дхвныѧ радости исполнистесѧ, еже имате во спсеніе свое книги во свои ѩзыкъ. возвѣщаю благородію вашемѹ, о преставленіи ѿца и ѹчителѧ и просвѣтителѧ вашего ѩзыка кирила философа. которыи вокаших странах трѹждаѧсѧ. нобратом своим медоднемъ дает вамъ остатное цѣлованіе, мир и блгословеніе. вы же чада возлюбленнаѧ неѹнывайте во своем ѹначенїи но паче преспѣвайте, да и инныхъ привлечете своим подвигомъ. ѩже вопослѣдна лѣта, дамъ бгъ вам вашего ради спсеніѧ поѹчитисѧ разѹмно, да плоды достоины сотворите. и пріимете вѣнецъ нетлѣнныи, всемъ и вбѹдѹщемъ вѣцѣ со всѣми стыми во вѣки Аминь.

Дошедже Медодіе вострани Моравские и како входилъ вград или всела вси людие сорадостию ѩко Аггла бжїѧ пріимахѹ и нача их паки ѹчити, и ѹтверждати вовѣрѣ, дошедже и до моравы и даде князем прочести посланіе папы Андриѧна, и прочтоша и плачь велій сотвориша попросвѣтителю своем. Медоднюже братѹ его велию честь творѧхѹ. онже днь и нощь вонченїи ѹвѣренное емѹ словесное стадо ѹчаше, и ѹтверждаше ѿ силы до силѹ. и [35 ст.] ѿверзошасѧ очеса слѣпых. и ѹшеса глѹхих. и ѩзыци власнѹющи и возглаголаша славѹ бжїю. И иныже ѹсты бахѹ первѣе жертвѹ непріязнен воздаѧли и на всѣхъ мѣстѣхъ бга хѹлили, тѣмже паки и дѣти их словесные и нескверные жертвы слѹжбы бгѹ воздающе за весь мир. и на всѧком мѣстѣ бгъ прослависѧ. во ѩзыкъ новь, емѹже ѩвисѧ проповѣдникъ и Аплъ новый. восїѧ ѩко слнце. Мглѹ невѣденїѧ ѿгна. и бгоразѹмным свѣтом свѣхъ срдца просвѣти. кротостїю и сладостию, и всѧ любовию к себѣ привлече, теченїе соверши, и вѣрѹ соблюде, и црквн ѹкраси пѣсньми и пѣньми дховными. и тако почи ѡ гдѣ. в лѣто шестьтысѹщїно, триста двьсть [поправлено — двадесят] четвертого. и приложисѧ ко ѿцем своим ко Авраамѹ Ісаакѹ

Digitized by Google

Їнакову, и всѣмъ себе уподоби. всѣмъ образы на себѣ нося, овѣмъ равенъ быст'. овѣм мный, другое преспѣвая силою д҃ховною и бл҃годатїю, и подвигомъ восиявъ ѩко слнце лучами притоннмъ и казанїемъ. егоже помышляюще медоточная словеса. нѣсть чесому приложити сладости д҃ховныя. тѣмже вне убо хвалы водамы труждшемася толико х҃а ради, на сѣверныхъ и южныхъ изападных странах. и неискаста в'ременных и тлѣнных. но вѣчных и безконечных, кресть Г҃нь мужески восприемша[1]). и тѣмъ оледенѣвшую грѣхом землю, потребиша разорист'а. и всѣяста д҃ховное сѣмя. и чистую церкви пшеницу принесосте. духовное сѣмя ученїе, имже сияюсте ѩко свѣтилла вовсем мирѣ. дѣмонскую хвалу и вся ереси прогнавше. велика убо стояла цркви х҃вой бысте. небная чловѣка и земная Ѧггла. воплоти безплотное житїе стяжасте[2]). блжено ес чрево носившее вою, и вздоившее класа честна многоплодна, иже напитаста алчущие ѩзыки и жаждныя напоисте животнаго пива. непрестающую пищу источиста всѣмъ обилно. кто убо возможеть достоную похвалу вою исповѣдати, вы бо ѩвистася равна нбсем' и поднебесную вою прошедша. Стопами своими вес мир освятиста [36 ст.]. Бл҃гословен ѩзыкъ вою. иже насѣяста д҃ховная словеса, на спсенїе безчисленнымъ ѩзыкомъ. бгодуховенныя дары ѿ бга приемша, мракъ невидѣнїя всюду прогнавша, собою всѣмъ образ предлагающа, и ѿ устенъ д҃ховную сладост источающа, и поганству всему раздрушника ѩвистася. еретиком супостата, и бѣсомъ прогонника. свѣтъ омраченнымъ, учителя младенцемъ, Ѧлчущимъ неоскудна пища, жаждным непресѣкомы' источникъ, нагымъ обилное одѣянїе дающе, сиримъ по-

---

[1]) В канонѣ св. Авксентію, 14 лют. (ркп. Минея XV. в. Ossol. № 368, к. 78, папір знаку „рука“ — Лихач. 192 в-р. 1471—5 р.) читаем: „Оустранивъ житейскыя млъвы своѫ дш҃ѫ и оумъ. и къ богу приближ оусрьдно. крѣпкыми въздрьжанми. на земли ѩко бесплътенъ поживе прѣблжне“.

[2]) там-же: „Ѧгглскому на земли житїю подвизася. чистое въ млтвах въ бдѣнїихъ крѣпчавшее. оусрьдно прошелъ еси ѿче авзентїе“.

78 об. сѣд. глас и под: „Земная въсѣ оставль и къ мирѣ сыи тѣлеснѣ д҃хомь былъ еси агглом съвѣдныкъ“.

мощника. Странным приемника. болным посетителя, напастным защитника. слепым светователя. влающым во мори житеистем великая надежда, стена и покровъ прибегающим к нима, Іюдеом супостата. Исповедника стыя троици, совершителя бжію смотренію и величию бжію служителя. источника бжию словеси, недвижима стопа хвы церкви. печать правды, щит вере, шлем спсенію, клас многоплоденъ. лоза медоточная. соты медоточиша словеса ваю. имыже насладиста ваю вселенную аки бисер многоценный источиша. Сокровища гдня, вместилища бжия, смотренія, обителища стго духа. сосуда избранная пронесша имя хво повсей земли, крест на себе понесоша. временная презревша, а вечныхъ наслажденіе восприемша, непрестанно прилежная истинная пастира. за избранное стадо ваю. подвижно помолистася. страсти и беды и напасти Отгоняща, просветита нам сердечныя очи, и умь утвердита достойно последовати стопам ваю. немощи наша возымающа. свыше силу подадита, да достойно о хрте поживше. наследницы труда ваю будем, и проповедници право вере, яже нам еста предали, да вси единогласно прославим едино пристое бжство, Оца и сна и стго духа. ниня и во безконечны веки веком Аминь.

стор. 37. на 6-ій строці: „Якоже нецыи препираются о сложеніи буквъ, иже сложилъ стый Кирилъ, во языкъ словенский. не во цариградѣ но камо на ином мѣсту. лжа ес а не истинна, но во цариградѣ близу стых аплъ церкви, и тому прежде дано кто просивъ а нѣкто иный напреди непросивъ, толико кнзие руские имена их сія. ростиславъ моравский стополкъ туровский. и коцлянъ кнз панонский. Помощникъ имъ бысть. натое время былъ цръ Михаилъ воцариградѣ а патриархи неименуе. якоже свидѣтелствуеть контакіонъ его на сѣверѣ на юзѣ и на западѣ конечно.

см. Анѳологіонъ, Льв. 1643 р. служба 14 лютому на имя. к. і Кир.-Меѳод. Сборникъ Погодина, М-ва 1865 р. 244 і 248 ст.

Порівнавши же приведену нами „Похвалу" славянським апостолам з виписками Григоровича із Четї-Мінеї (Кvр.-Меѳ. Сбор. Погод. 268—270 ст. н-ри 15, 19, 23, 27 і 28) ми пере-

Digitized by Google

конуємось, що ся „Похвала“ єсть цікавий варіянт похвали в Четї-Минеї. Наведені ж нами в горі виписки із канона св. Авксентію (14 лют.) показують, що й він міг явитись уже готовим взірцем для автора сеї „Похвали“.

N. 98. Ркп. полууставом XVI. в. руско-болгарского письма на 2 к. F^0, містить відривок — початок і конець — проложного „Житїа и жизни прп͆бнаго ѿца нашєго кѵрила филѡсѡфа“ на день „фєврꙋарїа дї.“. Початкові 10 стрічок „житїѩ“ доводять його до хвилї „онжє нє хотѣашєсѧ дойти ѿ тꙋждєє͆г“; за сим на другім листї оповідане починаєть ся хвилею, як „Климєнта и о прихож͆єни филѡсѡфа, срѣтє єго съ чьстїѭ и съ въсѣмь причъто͆м, съ свѣщами и кадїлы блгоҗханными и добровѡнными“.

IV. Прологи.

N. 28. Відривок **Пролога**, полууставом XVII. в. на папері знаку „орел над топором у щиті“ (польский папір коло 1646 р.) — 9 к. F°.

к. 1. Ѡц нашего аѵѯентїа и кирила философа... (14 лютого).

— во тож ден преп. Ѡ нш҃его кирила философа ї ꙋчтлѧ словенскаг... В тексті поставлено „воевода собра всѧ воевода“ (зам. двцѧ); у „голофета... во тримц҃ѣ... четыр'ми ѧзыки наꙋчисѧ. еллински ри^х^ски сир'ски жидовски...“ (1 об.) ...в Мораві „ꙅѧмвїа[1]) еретика мл҃твою ꙋмори“... посем идет во болгары. проповѣдаше х҃а. такожe во словѧны пришед, во грады по дꙋнаи, наꙋчи вѣрѣ х҃вѣ. и сотвориша й еп҃па во влонѣ градѣ. и молиша его да наꙋчитъ и^х^ свои^м^ ѧзыком книгам. потом же постисѧ м҃. днїй во вꙋ молѧ^с^ и написа и^м^ л҃. и й. слов, и тако наꙋчи ѧ книгам словенъскым ѧзыком. сего ради нарицаетъ сѧ словенскїй ꙋчитель. и тако поживе и чꙋдеса сотвори. во старости добрѣ ко гꙋ Ѿиде. и погребен бысть во влонѣ градѣ“ (2 к.). — Тут очевидно зайшло qui pro quo: житє Мефодиі злила леґенда з житєм Кирила. (Порів. Добровского — Кирилъ и Меѳодій, М-ва. Прилож. I.).

---

[1]) Канон. А. Петрушевич зазначує, що в перемиськім капітульнім Пролозї XVI. в. (L. E. 9) к. 379 і 383 читаєть ся „ꙅѧмврїа“.

Digitized by Google

к. 2. во тожъ ден слово ѿ житїа стго кирила. архиеппа и оучителѧ словенскаго рѹскимъ языком оучивша[1]). Въ нѣкто[x] бывꙋшѹ стмѹ кирилѹ собрашас на него еппи и попове вси и чръноризци. ꙗко врани на сокол и воздвигоша тризычнѹю ерес глщи. члче ѿ коеѧ страны ѡбрѣтесѧ, скажи нам како ты сотворил (обор.) книгы словѧном...“ В сім слові папа Андріян називаєсь „папежъ андреи“ (4 об.); мощи св. Климента були зложені в церкві св. Марії „фатїи“ (4 об.); славянских учеників святили Формос і „гордрих'“ (5 к.); на просьби Меѳодія папа позволив взяти тїло умершого, щоб перенести в олїмпский монастир, длятого „повелѣв же его папеж вложити во рак'кѹ, и забив гвоздъми желѣзными и тако дръжаша еѧ з. днїй, готовѧ на пѹт“ (5 об.); через великі чуда „римлѧне велми приложшасѧ стыни его чтнїи и написавши иконѹ над гробом и начаша свѣтити над ним водни и в'нощи хвалѧщи ба, прославлѧющаг такоꙗ же славѧт его...“ (6 об.—7 к.).

к. 7. м. т. во н̃. ден Стрть стго онисима оучника стго апла павла. — Ширше оповіданє, як у д-ра Франка Ш. ст. 248. з Минеї; в Пролозї С-Птб. 1895 р. містить ся се минейне житіє під 15 лютим).

к. 7 об. в. т. д. стрть стго мѹченика манѡра.

— в. т. д. стрть прпдвнои ѿцѫ нашеи еж живы[x] сожже огнем аврънїй царъ. — Із звісної повісти про Варлаама і Йоасафа.

к. 8 об. в. т. д. слов ѿ нандока[2]) о скѹпости.

к. 9. Мца тогож во ѕї. ден сты[x] мч памфила и оуалента. павла. пръфирїа. селеона. феѡдѹла ї оулїана. (Прологъ 1895).

к. 9 об. Во тож ден стых мчник пръфирїа. їоулїана. и феодѹла — всего 8 рядків.

№ 29. Відривок Пролога полууставом XVI. в., на 8 кк. F°, німецкого паперу знаку кабан. Букви — з, ѡ — перечеркнені. На сторонї 33 рядки. Почниаєть ся одривком ска-

---

[1]) І ся статя містить ся в перемиских Пролозї (L. E. 9).
[2]) замісь „пандока“, т. є. пандекти Антіоха.

Digitized by Google

ванія на 2 мая: „припровожати. нж стоати съ страхомъ, и ѡчима долоу зрѧще. а оумѡм горѣ въздыхаймы безгласа... да ньмы речем. ѡстав нам дльгы нша ıакож и мы ѡставлѣем длъжником нашим. боу нашем.

к. 1. Мца тогож въ г. днь. оуспеніе прпдбнаго ѡца нашего феодосіа игоумена печерскаго иж в кіевѣ. началника вроустѣй земли. мнишескомѹ житію. иже създа и възрасти великжѧ лаврою. паче въсѣх повьсей вселеннѣй сѹщих. ...ѿ благовѣрнж родителѧ рожьсѧ. потом же родила его по кнѧжи воли. повелѣно бы ити въ град корск тамо даста и ѹчити грамотѣ... же любяше дитинныѧ игры. ни веселіѧ поустошнаго... (об.) и сама постриже сѧ оу чрьнци... (2). Перенесене мощей св. Федосія в церков взято із Пролога 14 серпня.

к. 2. въ тъж днь стрть стых мч тимофеа и мавры.

к. 2 об. в. т. д. стго ѡца феодосіа ѡ житіи — повість о розбійниках, що хотіли „разграбити“ церков; о боярині, що „издѧ коло монастыра того вдалѣй еі. поприщь. и видѣ црковь ѹ ѡблака сѫщи“, і о тім, як Богородиця назначила місце під свою церков; — кінчить ся тропарем.

к. 3 об. м. т. въд. днь стрть сщенномчника силвана еппа кессаріиска и сним м. мнкь.

— в. т. д. страст стго мч. ѡлвіана еппа и ѹченика его.

к. 4. в. т. д. страст стго мчника еразма.

к. 4 об. в. т. д. прпдбныѧ мтре нашеа пелагіи блждницы — всего 12 рядків.

к. 5. починаєть ся відривком житія якогось мученика, що „повѣшень быст и стрѹгань“ 11 липня.

— в. т. д. памѧть прпдбнаго ѡца нашего мефодіа. еппа моравскаго... Мефодій „ıако ѹмѣаше ıазык словенскь“ ходив разом з братом поучати Хазар і проганяти жидів. Потім „прошаха же словѧне крщеніа. а козаре ѹчителѧ. а моравлѧне еппа. а болгаре наставника. възвратившж же сѧ мефедію въ костантинград. патріарже стивь его еппа. и възвративь и оу моравж. въ град канан. и тоу многа сътвори чюдеса. Замбрій же нѣкто родом козаринь. а вѣрож еретикь. начат противитисѧ мефедію. хѹлѧ вѣрж хвж. и повелѣ кнѧѕ моравскый быти соборѹ. и събрасѧ жидовъ съ амбріем ѵв мжж. (обор.), мефедіи же прѣиде един посрѣд

их. ꙗко шплъчнишасѧ хоулами на вѣрѫ хвѫ. мефедїй же ꙗко изѧщен борець. прр҃чьскыми ї апл҃кыми словесы, ꙗко славень воинь, на шбѣ рѫцѣ стрѣлѣѫ. на жиды же и на еретикы, и никакож не погрѣшаше. ꙗко прѣпрени бышѫ ѿ мефедїа... замврїй же разсѣдесѧ. а здислава пожже землѧ... ради же бык'ше хр҃тїане. и нарекоша и оуста хв҃а... (кан. Петрушевич указує на паралельний текст в крехівськім Пролозї 193—4 к. — Порівняй іще Бодянскій, О времени происхожд. слав. письм. 70—3 ст.).

к. 5 об. к. т. д. слово ѿ патерика о борѫщихсѧ съ мнихи бѣсом.

— м. т. вь вї. дн҃ь. памѧт прп҃дбнаго ѿца нш҃его епифанїа. еп҃па критскаго. и германа патрїарха царигра^д^ (всего 4 рядки).

к. 6. конець житія св. Евфимії, 11 липня.

— в. т. д. стог мч. кандеа прѣзвѵтера.

— в. т. д. стго мч. маркїана.

к. 6 об. Въ тъж днь поѹченїе блаженыѫ шлгы кнѧгинѣ прѣдотча роускоѫ къ боу... бѣ родом плесковитниы. женаж боѧра и кнѧѕа въсеѫ роускыѫ землѧ... дани и [оу]роки... (7 к.) могилы не сѫти... (такий же текст і в Пролозї 1895 р. 282 об.).

к. 7. Въ тъж дн҃ь слово ѡ чрънориздци именем демїанѣ. спсьшемсѧ въ печерском монастыри.

— Мц҃а тогож въ кї. дн҃ь. стрть ст҃ыа мч҃ницѫ голендѹхы, претвореныа мр҃їи.

к. 8. починаеть ся кінцем похвали якомусь святому: „съпротивис бїжщемѹ тѧ. въспомѧни блг҃аго пастоуха... не оуслышит невѣстник, нѫ шбладает грѣхы въ геонѣ. коу наш сл.“.

— [нюн] м. т. въ кз҃. дн҃ь. Памѧт прп҃дбнаго ѿца нш҃его самѱона прѣзвѣтера. и чюдотворца и страннопрїемца.

к. 8 об. к. т. д. Слово ѡ мартынѣ мнисѣ. иж бѣ оу тѹровѣ въ црк҃ви стоѫ мч҃кѫ живый въ бѕ҃ѣ един. (Прологъ 1895, к. 253 об.).

№ **50. Пролог** (мартівська половина), ркп. полууставом XVI—XVII. в. руско-болгарскою правописю, на 172 к. F^{0}, паперу знаку „кабан“. Початкові букви красиво викінчені. В заставках і орнаментї попадають ся рисунки птиць — кк. 2, 7 об., 8 об., 12 об., 15. Красота орнамента, була очевидно причиною многих вирізок у заставках і початкових буквах, на кк. — 28 об., 43 (три пяті к.), 52 об., 77 об., 95 об., 110, 111 (всего $^{1}/_{3}$ осталась), 115 (вирізано $^{1}/_{4}$ к.), 159 (середина вирізана), 161 (таке саме), 172 (нижній угол). Кромі сих вирізок замічаем пробіли в текстї межи 122- 123, 139—140 (недостають житія 17 - 26 червня), 145 - 146. — На 103 об. находимо рисунок голови в широкій еспанскій крисцї XVI. в. — Ркп. без початку, починаєть ся кінцем мученя св. Феодорита 8 марта.

к. 9 об. (марта 12) слово почто не възбрани бг҃ ефдаеви трѣбж положити дщере, акы аврамоу.

к. 10 об. (марта 13) слово ѡ прѣзвитерех съннмиж аг҃гли слѹжать — говорить ся о тім, як один старець монах завважив підчас служби двох ангелів коло себе; а коли старець служив неправильно, єретично, і діякон звернув йому на се увагу — він продовжав служити по свойому, бо ангели не оставляли його. Наконець знетерпеливив ся вічними докорами дияконів і звернув ся до ангелів з запитанем: „понеж дїаконь сь҃ поносит ми ѡ семь, да ч҇то сътворѫ. и рѣшѫ емѹ аг҃гли. останис҇ добрѣ ти бѣщает. и реч им старець то почто ми не повѣдаете вы. и рѣша емоу аг҃гли: (к. 11) бг҃ таковь смотритель е҇ ч҃лком, исправлѧти ч҃лка. аг҃гли же не ѡбличаѫть ни наоучаѫт никогоже ѡ х҃ѣ іс҇ѣ г҃ѣ нашем, емѹж слав“.

к. 12. (март. 14) слово ѡ м҃лтыни — повість о набожнім милосерднім старцї, що тридневною молитвою випросив у Бога 13 златиць для убогого.

к. 15. (мар. 16) страданїе ст. ап҃ла аристоволла, единаго ѿ о҃. (пор. Памятки Ш. ст. 219—20).

к. 29 об. 24 марта — слово ѡ клѧтвѣ: Мѣчь оуко летѧщїь, кто възможет избѣжати его. или серпа на вын падшѫ, и въ оужа мѣсто бывша кто оубѣжит.

к. 30 об. 25 марта. бл҃говѣщенїе пр҃тыѧ вл҃дчца нш҃еа бц҃ѫ и пр҃но д҃вы мрїѫ: Г҃ь и творець всей твари

Digitized by Google

члколюбець бг҃, всегда пекыйсѧ родом ч҃лчьскым...

к. 32. марта 26. сьткарѣетсѧ соборь архаггла гавріила... иже искони бг҃ѡм на землѧ сьходѧ. и всѧ добродѣтел сьтворѧше ч҃лчком8 еств8. се бо принесь прьвозданꙋном8 адам8 заповѣд ѿ б҃а сѫщем8 врли. ꙗко възбрани ѿ дрѣва никакож вькоушати. семоуж повелѣ бг҃ сіфа книжнѣй мѫдрости на8чи. егож вь прькых родѣх. вси богом нарькоша книжныѧ ради хитрости. сегож гавріила кь іенохоки бг҃ пристави. и бы҃с сним м҃. д҃нй. дондеж написа т҃. книгь ѿ бжствных и ѿ земльных и прѣиспωдних. і о лѣтех ꙗже реч ꙗвитꙋсѧ б҃ъ на землѧ. Ма8салоуж дрѣвле, егда клѧ женѫ своѫ съданидь. и падши издыше. ꙗвлѣсѧ гавріиль реч ем8. не мни ꙗко вины ради оумре жена твоѧ. нѫ понеж іерей еси и неподоблет ти клѧти. того ради оумре. сеже ѿ неѧ родивыйсѧ младенець. плод правды еѧ бы҃с егож вьспріемлѧ на рли. да не бѫдеши бжїю дар8 оць... (дальше як в Пролозї 1895 р. II, 60 об.).

к. 39. марта 29. слово ѿ вьскр҃нїи г҃а нашего І҃с Х҃а... вь лѣт ,ѕ҃е. и д҃. сот ꙗкож прр҃кь реч бг҃ ѿ юга пріидет и ѿ сіона красота его... дондеж бы҃с лѣт л҃. и г҃. и м҃цїи г҃. ꙗде во сѣнꙋнѫѧ пасхѫ сь 8ч҃ники своими. и вьведе г҃дскѫѧ пасхѫ. распѧт же бы҃с... вь ѕ҃. й д҃нь и вь ѕ҃. час. вьскр҃се же вь г҃-й д҃нь, еже е҃с а҃-й д҃нь наречень ѿ вѣка... бѣже число египтѧном вь тѫ д҃нь м҃ца форꙋмода вь кз҃. д҃нь, а жидовꙋскїи писана, а нашим марта к҃и...

к. 40 об. 30. марта. слово ꙗко по сьмрьти м҃лтына боу҃ пріѧтна.

к. 43—50. низом вкладна: „на сию книгоу именем прωлогь дала раба бжїѧ татїѧна д҃. золωтых изь дщерею своею дωдωсїею дѧкоуниχою морозикою до храмоу вьскр҃нїѧ хв҃а вь градѣ золочевѣ за свое ѿпоущенїе грѣхов, абы не была пороушена альбо ѿдалена ѿ тои цр҃кви ст҃ои вѣчными часы под д҃шнымь затраченѧмь“.

к. 51. апр. 6. Слово ѡ правдѣ и ѡ неправдѣ: Прьвое сьтворена бы҃с б҃мь правда вь ч҃лцѣх. вь томже вьста и неправда ѿ непріазни оума... (пор. Записки т. 70. статя д-ра Франка).

к. 52. апр. 7. по8ченїе игоумена феодора стоудїйскаго ѡ тр8ждаѫщихсѧ б҃а ради.

Digitized by Google

к. 60 об. апр. 14. страст стго сщенномч семїона еппа срьб'скаго и дрѹжины его. анастасїа. і авдѣлы прѣзвитера, пѹсфата, єдасика.

к. 61 об. пам. прпдк о. н. їоанна колодажника... иже ѡкрѣте сѫхо кладажнице и сътвори млтвѫ и вевръжеса кънь и прѣбыс тамо м. днїй алча и млася бви...

к. 65. апр. 17. стрть стго мчника арделеона и шпилмана игрьца. тъ баше въ црство маѯимїана шпиман'скыи игры творяше...

к. 72. апр. 22. стго надана ила единаго ѿ о. — оповідане переносить стрічу Нафанаіла з Христом на весільний пир в Кані і містить в собі часть із житія ап. Филипа (Памятки III, ст. 170—1), получену з оповіданем про св. сїмю в саду Нафанаіла (Памятки II, ст. 152).

к. 76. апр. 25. стрть стго апла мар'ка еѵглиста (Памятки III. ст. 200).

к. 76 об. поѹченїе стго апла марка: Братїа прножадал спнїа нгего гь бж наш'. и непрѣстанно призывает нас стым еѵлїем къ вѣчьнѫа жизнь... (нижнїй ріг. 77-ої к. бракує).

к. 77 об. апр. 27. памят ст. сщенномчника семїона клиники, по плъти га нігего іс ха еппа їерлимскаго.

к. 78 об. апр. 28. стрть стых аплъ иассора и сосипатра иж быста оучника стго апла павла. (Памятки III, ст. 233).

к. 79. в. т. д. поѹченїе стго аданасїа о казнех бжїих и о ратех и о градѣх.

к. 84. мая 2. пренесенїе моцием стых мчнкь бориса и глѣба (Прол. 1895).

к. 85 об. мая 4. Їоанна Злат. поѹченїе къ всѣм чл̃ком ꙗко не исходити ѿ цркве ѿ стыа лѵтргїа. Се гла кь исходащим внъ изъ цркве...

к. 86. мая 4. слово стго ефрема: „Брате подвизайса ꙗко добрь воин іс хвъ".

к. 88. мая 6. памат многострртнаго и праведнаго їова.

к. 91 об. мая 8. слово стго феофила. архїеппа алеѯандрїискаго. ѡ исхожденїи дѹшъ: „Мене разѹмѣйте братїе. како страх и трепет имает видѣти, егда дша ѿ тѣла разлѹчается".

к. 92 об. мая 9. стрть стго пррка їсаїа (пор. Памятки І, ст. 304—5).

к. 101 об. мая 15. слово ѿ патерика. ѡ видѣнїи стго пахомїа, како дша праведных исходат на нбса и како грѣшных ѡставлаема врагомъ. (Памятки IV).

к. 106. мая 19. памат прпдбнаго ѿца нашего агафїа, що покинув жону і хозяйство і пішов в монахи. На його молитви „гдн ѡкими, что дѣла ѡставлают дом и жену и имѣнїе, и вслѣд тебе идут“, внутренній голос завів його в рай, в котрім прохожувались по великім шляху Христос з апостолами; потім Агафій прийшов перед камяну огорожу, в яку ввів його прор. Илія, що дав йому і шмат свого хлїба. Коли Агафій опинив ся на кораблї і дав ослабшим в голоду корабельникам „ѿ учероука, егож дасть ему їлїа. и в'си въздравѣша. бахж бо изнемогли, оуж хотаща умрѣти изголода. единѣм часом доидошж града бодора. ѿ негож бѣшж блждили г. лѣта“. По чудї з удовиним сином Агафій потайки видалив ся з міста в пустиню на морскім березї, де „ѡбрѣте уготованное ему мѣсто. и ту прѣбыс м. лѣт. написавь свое житїе и даст кораблъникѡм. по бжїю изволенїю ту пришедшим“. (Пор. Памятки IV, ст. 172—178).

к. 112. мая 23. слово ѡ сждїах и властех емлащих мъздж, и неправосждащих.

к. 112 об. мая 24. слово стго ефрема ѡ їереѡх.

к. 115. мая 26. (слово стго їѡанна) златустаго, како подобает учити... (часть вирвана): „Реч гь пѡдобает ти дати сребро мое...“

к. 116. мая 27. слово ѡ прпдбнѣм петрѣ чрьноризци. ѡ прѣнїи его прѣжде три дни съмрьти его. „Прѣзвутер нѣкый у пѣлопотамїи ѡстровѣ, прїиде у меновасїж“.

к. 127 об. червня 6. поученїе їоанна златустаго: „Аще наукь имѣеши ѡ грѣсѣх. наложи на на страх бжїй и мжкы вѣчныа. и ѡдолѣеши всако“.

к. 128. стго сщенномчника дорофеа еппа туру реєстр 70-и учеників апостольских і їх діл (Пор. Памятки III, ст. 1—10.

к. 132 об. червня 9. слово ѿ канона стых апслъ ѡ рабѣх, да не обидат гна своег: „раба къ клирѡс

без гдскыѫ волѧ поставити не покелѣваем'. (Пор. Памятки III, 10—11).

к. 134 об. червня 11. слово стго василїа о многом иманїи: Иже чуждего желаа то по малꙋ днїй по своем' рыдает...

к. 136 об. червня 14. памѧт стго прр̃ка їелесеа (пор. Памятки I, 303—4).

к. 149. липня 3. слово ѡ расмотренїи.

к. 150. липня 4. слово ѡ прозрьлив'ствѣ данїила.

к. 150 об. липня 5. слово стыѧ мчнцѧ чистыа тако нарицаемыа.

к. 151 об. липня 5. слово їоан златустаго ѡ епкпѣх непекѫчиихсѧ людмї и ни ꙋчащих.

к. 152 об. липня 6. поꙋчнїе сисоѫ, ꙗко не лѣпо е мѣщати обидѫ, прїемши ѿ кого, нѫ подав'ши бви, и прощенїе въѕѧти, и тако смиритисѧ.

[к. 153. внизу скорописю запись: „Сия книга рекомая житиꙗ стих Ѿцъ церкве пресвѣтлаго храмꙋ воскресенїѧ хва мѣсцкой золочевской — ҂аѱдї рокꙋ“].

к. 153 об. липня 7. поꙋченїе ѡ двоѫ съсѣдꙋ шев'цꙋ, ꙗко добро ходити къ црькви. (Прол. 1895 р. 9. липня).

к. 154 об. липня 8. стрть стых мчнць пер'петои, ипотецѣанны, свести нероновы. (Пор. Памятки III, ст. 250—252).

к. 157. липня 9. прпдбнаго Ѿца нашего феодора, впкпа едеска. бывшѫ влаврѣ. (2 к.).

к. 162. червня 11. стыѫ верониқыѫ быв'шѫа кровоточивѫѧ. иж исцѣли прикосѫв'шѫсѧ въскраа ризѣ га ншего іс ха. (Пор. Памятки II, 362—364).

к. 163. в. т. д. прѣблѫженѫѧ мчнкѫ варѧгоу. и сна его іоанна ꙋбїенѫ в' кїевѣ.

к. 164. в. т. д. слово Ѿ патерика ѡ прьвых мнисѣх и ѡ нн҇ѣшних і о послѣдних.

м. т. въ гі. днь стрть стго сщнномчника акила и прискила егож нохвали лука апл҇ъ. и въ дѣлнїих своих написа. (пор. Памятки III, ст. 213—214).

Digitized by Google

к. 165 об. м. т. въ дї. днь памат прпдбнаго Ѿца ншго іосифа. еппа селоунскаго.

к. 168 об. липня 15. ѹспеніе блженаг кнѕѧ владымера. кртившаго рѹскѫѧ землѧ.

Із правописних і словарних особливостей замітили ми слїдуючі: слѫчит косѧ срѣсти прѣ или пес, или кон 9 об.; скло 11, крътопь 18, цидѣломь 15 об., босманы (житіе Павла нов.) 21, клинжщыагосѧ 24 об., кысерь 37 об., чили (питайно) 51, в градѣ сороцинстѣм (зам. сра-) 75 об.; коу подол'коу, подѹл'цѣ 162 об.

N. 57. Пролога мартівска половина, полууставний рки. кон. XVII. в. на папері знаку хрест на підкові в циті, на 554 к. 4-ки в розбитім переплетї.

к. 1. Продовжене житія св. Юрія 23 цвітня: „своемѹ показуючи: попродавши маетност' свою и оубогим роздавши и неволники свои волно пѹстивши, ї инѹю челѧд Ѿправивши"... „кто такь постоупъ бести бѹдет. короны достѹпит оу царѧ несмертелногѡ. дай намь бже за молиткою стыхь мѣти частькѹ з ними, и посажена на правици Іс Хрта. которомѹ слава чсть поклоненіе з' Ѿцем и з дхом стым на ввки". пор. Skarga-Żywoty, 1579 г. 344—5 р.

к. 6 об. мца априлѧ во ке днь житіе стго апостола и еѵглиста марка твореніе метофраста. блки Ѿч прочести (Памятки III, ст. 201—4) церковнославянскою мовою.

к. 10. мца априлѧ л. днь поочченіе сожитіемь стго апла їакова сна зеведеѡва брата іѡана бгослова". Господь бгь нашь хотѧж всѣмь рабомь своим великѹ славѹ свою. не токмо ѡнѹю на нбсех но и тоу на земли и по смрти зоставлѧеть".

к. 18. мца маѧ во в. днь слово иж во стых Ѿца нашего Аѳанасіа великаго. патріарха алеѯандрїйскаго. Слово ѡглавленное к' заповѣдем бжественным всѣмь Ѿвергьшимсѧ мира. и хотѧщим спстисѧ. „Възлюбленніи. потщимсѧ ѡ спсеніи нашем. яко времѧ скращенно есть проче. изнеможет кто попещисѧ ѡ своей дши. донелѣже печетсѧ о телесных"...

Digitized by Google

к. 25. мца маа є҃. днь житїє иж востых ѿца нашего аѳанасїа великаго архїеппа алеѯандрїискаго списано Сумеоном метофрастом. жїєтж вл҃ѣт тм҃. ѿ вoплоцı. „Чюдно єсть и преславно житїє и. в. с. ѿ. н. аѳанасїа. въжбужающе всакыа станы во добродѣтели. ї єже по бозѣ жити"...

к. 27 об. тогоже днь Слово ѡ памати стѹю страстотръпцѹ хвѹ бориса и глѣба, и опринесенїи мощеи ихъ. „Бысть ꙗко миноу по оумерткїи блаженнаго ꙗрослава кнза владимира лѣт к҃. оумысли снь изаслава создати каменноую цркоа. во има стоую стртотръпцю бориса и глѣба исписа всю и оукрасї ю предчюдне. и совокоупившеса воса братїє. изаслав и стослав. всеволод и геѡргїй митрополит и єппи. петръ переасловскый неѡфит черниговскый, и игоумени. ѳеѡдосїй печерскы. софронїи стго михайла. герман стго спса. никола архимандрит"... (пор. Житїя святих № 6).

к. 34. мца маа во ѕ҃. днь. житїє стго и праведнаго Іѡва. Списма стго взатый зкыкладом изнаоуками и дла простыхъ. „Не толкоса на ѡном свѣтѣ истит и истити бѹдет тоє що рекаъ ѡ стых выбраных своих хс". Skarga, op. cit. 1053 p.

к. 45. мца маа д҃. дн житїє и страст стыа мчнцѣ пелагїи двцѣ списано ѿ семиѡна метофраста лѣта по воплощенїи хвѣ сп҃. глав. м҃.

к. 50. мца маа во и҃. ден. житїє стго апла і еуглиста їѡана бгослова. выбраны списма стго и церковных писарѐ. гл кл. „Ижъ члкъ мало що розный єсть ѿ аггла. а иж нич не подобнаго не єсть. иж со агглы пребывати и близко их стати мает". Skarga, op. cit. 1115 p.

к. 57. м. м. во ѳ҃. ден. памат пренесенїє мощем. стго прпдбнаго ѿца нашего николы чюдотворца. архїеппа мирскїа ликїа. ѿ мир к бар град. „Прно оуво должни єсмо братїє празники божїа во чти твораще дръжати. и подобитиже са стым єго. и подвижно искати своєго спсенїа"...

к. 60 об. м. м. во ѳ҃. днь. мченїє стго мчника христофора.

к. 67 об. м. т. еі҃. днь. житє стго пахомїа списано

Digitized by Google

ѿ палладиса власавицѣ[1]). и ѿ метофраста житїе влѣт копоцы т҃. глав. мг. Skarga, op. cit. 425.

к. 81 об. м.' м. вї. жите ст҃го епифанїа архиепїа кипрьскаго иcписано Іѡанном оуч҃нком его положнїй кметофрастѣ влѣто покопоцы слов бжїа ѵ҃.

к. 91 об. м. м. ка҃. дн҃ь. Слово ѡ благовѣрном цр҃и костантинѣ и мт҃ре его еленѣ.

к. 99. м. м. въ ке҃. днь третее ѡбрѣтенїе чт҃ныѧ главы ст҃го и славног пррка и прдт҃чи крт҃ителѧ гн҃ѧ їѡанна. „Праведный аще постигнет скончатисѧ. к'покой бѹдет, и паки праведници во вѣкы живоут ѿ бг҃а мъзда имъ“... (пор. № 6. Житїѧ Ст҃ыхъ).

к. 105 об. м. м. во кн҃. дн҃ь. житїе прпдбнаго ѿца нашего Никиты халкидон'скаго. писаное ѿ деѡстерїа оучен̾ика его положенїй ѹ метофраста. Жил ѡколо рокоу гд҃нѧ цчѕ҃. кгды ѡбразоборскаа ерес зачатаа была. „Никита оуроженый в'халкидонѣ[2]) скоро по смерти матки своеи котораѧ ѡсмого дн҃е на свѣт го выпѹстила оумерла“...

к. 114. мц҃а їюнѧ ко г҃. дн҃ь. Житїе ст҃го мч҃нка лоукїана и двоихъ дѣтей мч҃нков и иж сним иных. писаное ѿ евсевїѧ кесарїйскаго, и ст҃го еронима. И сїмеѡна метофраста. Жил ѡколо рокѹ гн҃ѧ сл҃д-го. „Лоукїанъ был родом з'самосаты мѣста сѵрїи з родичов христїанских. вдванацатех лѣтех погрѣвши ѿца и маткѹ, маетност свою оубогим роздал“. Skarga, op. cit. 43.

к. 119. мц҃а маѧ во ка҃. дн҃ь. Иже во цр҃ехъ ст҃го и равноап҃голнаго цр҃ѧ константина и мт҃ре его елены. Слово избранное ис кройники ѿ црствїѧ мг҃о в'римѣ консты зеленого. Влѣто ѕ҃е. и тѹ написано есть на поѹченїе людемъ...
к. 122 об. Царство константина великаго вримѣ... [з надписами на полях] 123 — персы цр҃ѧ константина взѧша, 124 — ѡ смерти максимїана цр҃ѧ, ѡ смр҃ти диѡклитїана цр҃ѧ, ѡ побѣде на максентїа мѹчителѧ, 125 — болезни цр҃ѧ константина, 126 — кр҃щене цр҃ѧ константина, 127 об. — ѡ глане к любозазорным, ѕлорѣчїе арїанское, 129 — чюдо ст҃аго селивестра ѡ ѕмїи, прѣнїе селивестрово из замврїем жидом,

[1]) В оригиналѣ: Paladyusa in Lausiaca.
[2]) Skarga, op. cit. 284: Bythyniey.

Digitized by Google

130 об. — ѡ крщ҃енїи їндїанъ, 131 — и крщ҃енїи иверскїа земли, ѡ крщ҃енїи армен, 131 об. — троус, знамение, ѡ расточнїи їоудей, ѡ побѣд на максимїана, 132 об. — ѡ ликинїиж м8чители, 133 — ѡ поставленїи властел. и ѡ взѧтїи византїи, 134 — ѡ созданїи црⷭ҇ѧ града, 135 об. — ѡ арїи еретицѣ, 136 — собор числом дї. а вселенскїй а҃., 137 — ѡ ѿложенїи брака епископом, ѡ клеветѣ на еп҃копы, ѡ пасцѣ, ѡбновлене црⷭ҇ѧ града, 137 об. – ѡ философѣ, ѡ хожденїи елены црⷭ҇ици во їеⷭ҇лим, 138 об. – ѡ преставленїи ст҃ыѧ елены, 139 — ѡ возвращенїи арїа ѿ заточенїа, 139 об. — ѡ преставленїи црⷭ҇ѧ константина. (Се мабуть виписано із Хроноґрафа, пор. Востоковъ, Опис. Рум. Муз. № 454 гл.118—120 ст. 745—6).

к. 140. Слова златые амвросїа ст҃го, еп҃копа медиѡланскаго ѿ нн҃ѣшнем ст҃ѣ. на поухвал8 ст҃ѣй еленѣ царици. „Блжен҃ный еси кон҃станьтине стакой матере (елены) котораѧ сн҃ови црⷭ҇ств8ющем8 возскои ѡкороны ш8кала“.

к. 143. мц҃а июны а҃. днь житїе ст҃го и8стина философа ї м҃чнка исписанїй ѿ ст҃го Ексевїѧ и никифора, влѣт рож. х҃ва ї҃. глава.

к. 147 об. м. т. д҃. житїе ст҃го кирила патрїархи їерлимскаго. исписано феѡдоритомъ созомена. влѣт гнⷭ҇ѧ тпи҃.

к. 149 об. Мц҃а їюнѧ ї҃. житїе ст҃го ап҃ла тимофеѧ единаго ѿ о҃. списано симеѡномь метофрастом. гл. ми҃. „Ст҃ый ап҃лъ павел сего тимофеѧ родителѣ женскыѧ плоти славит сирѣ мт҃рь и вак8 его сице гл҃ще“.

к. 154 об. мц҃а їюнѧ аї҃. дн҃ь житїе ст҃го ап҃ла варнавы ѿ книг семеона метофраста гл. мд҃. „Варнава егоже прежде їѡсифом звано род8 баше авраамова ѿ племене левитска“.

к. 164. м. ї. кї҃. днь житїе и жизнь прпдбнаго ѿца нашего он8фрїа п8стинника списано ст҃ымь пафн8тїемъ. клⷭ҇и ѿч. проч. гл. и҃. „Гл҃аше ст҃ы пафн8тїй нѣкогда идох вн8треннюю п8стыню“.

к. 171 об. м. ї. гї҃. днь стрть ст҃ыѧ м҃чнцѣ акилины списано быст симеѡном метофрастом в лѣто по воплощенїи х҃вѣ со҃.

к. 175 об. мц҃а їюнѧ во д҃ї. днь: житїє и чѹда їелисеѧ пррⷪока выбраный списма ст҃го. „Оучєник и соугѹбый дѹхъ мѣючи великаг їлїи чюдный и по смрⷮти чѹда чинѧчїй, и царєм страшливый оучител їелисей: ꙗкоє мѣлъ на прроⷪчество ѿ г҃да бг҃а поволанїє“. Skarga, op. cit. 889.

к. 187 об. м. ї. во к҃а. днь. Житїє ст҃го ї ѹлїана мчн҃ка ї товаришов єго. которы́ широцє выписаны́ є҃ ѿ сїмєѡна мєтафраст. „Іоулїанъ ст҃ый змлада дости бѹдоучи богатыⷯ родичов антиѡхїйскиⷯ єдины́ сн҃ъ“. Skarga 169.

к. 193. Во тож днь [а҃ї. їюнѧ] житїє ст҃го вар̓навы ап҃ла. списма ст҃го. то є҃ здѣанїй апⷭ҇толскиⷯъ и сказанѧ алєѯандра инока. ѡ ст҃ом вар̓навѣ положєно оу ст҃го мєтафраста. „Варнава которого напрєд їѡзвом звано рожаю был авраамова споколєнѧ лєввїина: оурожєны́ вкипрѣ“. Skarga 512.

к. 201. мц҃а їюнѧ во а҃ї. днь. Ст҃ыⷯ ап҃лъ вардоломєѧ и вар̓навы. крат̓каѧ наѹка з̓ исторїєю житїа ст҃го апостола вардоломєѧ. „Патрїарⷯовє дⷯовнаго їи҃лѧ. и фѹндовници домѹ бж҃їаго зовсѣⷯъ народов собранаго. ѡныи прєдивныи ап҃ловє. соут найпєршєю славою и ѡкрасою црк҃вє бж҃єй“. Skarga 769.

к. 209. мц҃а їюнѧ во к҃д. днь. иже во ст҃ыⷯ ѿца нашєго їѡанна златоустаго. патрїарⷯа црѧ града. слово поⷯвалноє. на рж҃єство їѡанна прдт҃чи крⷭ҇титєлѧ гн҃ѧ. бл҃ви ѿчє прочєсти. „Мойсїй великый законодавєцꙿ законоположникꙿ. рабꙿ бж҃їй начал̓ник пррⷪком и морскаго пѹти нємокрєный проводникꙿ изл҃ю“.

к. 219 об. м. ї. во к҃є. днь мѹчєнїє и житїє ст҃ыѧ фєвронїи дв҃цѣ. писаный ѿ доманда... є҃ѧ законныѧ. положєноє оу мєтафраста, жила ѡколо рокѹ г҃дѧ с҃н.-го. „За часов диѡклитїана цѣсарѧ, антимїй староста и прєнаслѣдовник хрⷭ҇тїанскїй, во африкїи“. Skarga 531.

к. 227 об. м. ї. во к҃з. житїє прпдб҃наго ѿца нашєго самѱона страннопрїимца. Писаноє ѿ мєтофраста. жил ѡколо рок гн҃ѧ ф҃тє. Skarga 568.

к. 232. м. ї. во к҃д. днь ст҃го ап҃ла пєтра сопрєнїє сосимоном волⷯвом. „По клавдѣиж црⷭ҇твова

сн҃ъ его лѣт ді҃. при сем волхвъ симонъ прійде врим. и многа знаменіем и волхвованіемъ. и призракы нѣкіѧ".

к. 240. во тож дн҃ъ дѣяніе ст҃ую апл҃у петра и павла, и како во римѣ муку пріаста при неронѣ цр҃и. „Бы͠с по изыйтіи ст҃го савла ѿ галоудомелет'скаго града. пріити ему во италію".

к. 257 об. м. і. во л҃. дн҃ъ Памат ст҃ых верховных великих хв҃ѣхъ апл҃ъ ві҃. стихъ что бговидце ві-те другы хвы силныѧ мужа и бви дерзаю нарецаи два надесяте блвеныѧ подвиже тайники. „Блаженый двдъ ст҃ым дхом оучитъ. ясно ст҃ую троицу во единоцр҃твующу" [пор. Памятки III. ст. 279—287].

к. 268. мц҃а іюлѧ во в҃. дн҃ъ. Повѣст ѡ ризѣ пр҃тыѧ Бц҃а како принесена быст ѿ іерлима Гавидом и Кандидомъ. во цр҃тво ві҃. цриграду. цр҃ствоваж в тъ' ча͠с Левъ великій Макелис. И положена быст риза пр҃той Бц҃ѣ в'цр҃кви влахернѣ многа чюда дѣйствующи. празднуем же сіе воспоминаніе Іюлѧ в҃. дн҃ъ. „Бжіа нѣкіа та'ны веліціа ѿ члколюбіа его роду члком дарованныа малым прежде, явлены быша, явишажсѧ та свѣтлѣе и изобразнѣе у' наша лѣта, иже самовидци быхом вси елико нас ѿтинюд живет в сем бгохранимом градѣ".

к. 280. м. июлѧ й. стр҃ст ст҃го великомч҃ка прокопиѧ списаны' ѿ семишна метофраста житіе же его бѣ влѣт гн҃ѧ со҃. глав. нз҃.

к. 288 об. м. и. д҃. страст ст҃го мч҃ка панкратіѧ страдавшаго в лѣт возрасту своего ді҃. и ѿ воплощен гн҃ѧ спи҃.

к. 290 об. м. и. еі҃. дн҃ъ. мч҃ніе ст҃ою мч҃нку кирика и улиты глав. з҃.

к. 294. втонж дн҃ъ житіе бл҃жнаго кнѧѕѧ владимера кр҃тившаго рускую землю. „Сей великіи цр҃ъ владимеръ бяше сн҃ъ ст҃ославль".

[Літописна леґенда про посольства в чужі сторони і хрещене в Почайні злучена з житієм і похвалою Владимиру].

к. 300. мц҃а июліѧ во д҃. дн҃ъ мч҃ніе ст҃ыхъ прдбныхъ мч҃нкъ. Патермутіѧ і ку'пріа и олександра воина.

к. 309. м. і. во гі. днь. слово ѡ стѣм архаггл҃ѣ гавріилѣ. „Возвеличимь оубо вси братіє. и вознесѣм имѧ его вкѹпѣ. творѧщаѧ веліа изрѧднаѧ. им҆же нѣсть числа“.

к. 314. м. і. во д҃. днь мѹченіє ѡ образы иже во стых ѻца нашего ан҆дреѧ критскаго. писаное ѿ семиѡна метафраста. жил ѡколо рокоу ц҃. нв҃.-го. — [почерком иншоі руки].

к. 318. [16 линия — о 7-и соборах вселенских].

к. 322. м. и. въ зі. днь мчние стыѧ марины. „Воскресенію гню бывшѹ іс ха избавителѧ нашего и преславномоу в҆зѧтію бывшѹ на нбо... аз же феѡтим богомь возван братіє. изнесен быx из глѹбины велегластву. наразѹмъ истинный и крстився и ѡстився вразѹмѣ. и во мдрости бжіи пожити познати всѣм славнѹю стрть стыа двца марины“...

к. 337 об. м. и. ді. жите стыа макры сестри василіа великаго. списано стым григоріем епсом нисенским братом еа. впосланиж писа ко ѡлимпѹ монахѹ. житіє еѧ бѣ влѣ гне тѯ. глав оа.

к. 344. во тойже днь поучениіе глав оа. „Зрите ли изрѧдны нрав двца сіа“.

к. 345. м. і. во к. днь житіє стго славнаго пророка ілін. „Нн҃ѣ свѣтозарное слнце нбнаго крѹга косшествіемь огненых копій. свѣтлост просвѣщает“. [пор. Памятки I ст. 297 і сл.].

к. 349. Чюдо стго пророка иліи. сотворено бысть на памѧт его в нижнем новѣгородѣ. влѣт ѕцкѕ. ѡбихода крѹгоу слнчномѹ и лѹнномѹж теченію. индикь аі. мца іюнѧ на памѧт стго прорка ілін влѣтаж блговѣрнаго и блгочтиваго просіавшаго великаг кнѕѧ василіа Димитріевича. правѧщи стол митрополіи кыевскыа и всеѧ рѹсы преѡсщенный митрополит фотій. — [гл. нииже, по покажчику річий].

к. 354. м. т. к. слово похвалное стомѹ и славномѹ прркѹ и бговидцѹ ілін. „Пррци оубо вси. воплощеніе единороднаго сна бжіа послани быша жестосръдомѹ проповѣдати излю“.

к. 368. м. и. ка. житіє стго семиѡна ѿ едесы ха ради оуродивого и списанный леѡнтіемъ епкопом киприскым. и положен бысть оуметофраста. ӕко свѣдителствѹеть никей-

Digitized by Google

скоє правило кд҃. влѣт по воплощеніа гн҃а... [к. 377 об. — 383: 10 чуд.].

к. 383. ка҃ днє, житїє прпдбнаго ѿца нашєго Симеона ха҃ ради юродивого, и прпдбнаго ѿца їωанна пѹстынножителѧ. написанно ѿ леонтїѧ єпп҃а неаполеского зкипрѹ. Положено и ѹ симеона метафраста и прочиих. [пор. Skarga 604. Żywot Symeona... głupim nazwanego...

к. 399 об. м. т. кв҃. дн҃ь. житїє мр҃їи магдалыни избранно ѿ многих писанїи ст҃ых.

к. 411. повѣстъ. мц҃а їюлѧ кд҃. Ст҃ых страстотр҃ъпецъ бориса и глѣба нареченых во ст҃ом кр҃щенїи романа и дв҃да. „Родъ праведных блгвнтсѧ рече пророкъ, и сѣмѧ их во блгословенїи бѹдет. сице оубо быст преже сих лѣтъ самодержца всеа рѹскыѧ земли. владымиръ сн҃ъ ст҃ославъ, в'нѹкъ же игорев рюриковича"... — [пор. Срезневскій, Сказанія о свят. Борисѣ и Глѣбѣ, ст. 41, сл. Порівнуючи оба тексти переконуємо ся, що сей ріжнить ся від Срезн. деякими подробицями. Як напр. наш текст перечислює 12 синів Володимира і їх удїли — изѧслав в полотсцѣ, глѣба в мѹровѣ, ст҃ослава оу древлѧнѣх, мстислава во тмѹторокани, станислава всмоленскѹ. сѹдислава во псковѣ; правописю: Прїєхал 411, поєхав 411 об., оузрѹ 411 об., оузроу 412, ѿчѣзнѣ 413, оутренѣй год' 414, любы 414 об., тръпит 414 об.

к. 423. м. и. во кд҃. мчнїє ст҃ыѧ вмч. хр҃тны иже втирѣ. прежде н҃. каландь авгѹст. „Бѣ єдина чиста и пречиста дв҃а. юже ѿ тира бжїєю надеждею дѣиствѹющи. єйже имѧ бѣ хр҃тина". — [ю в юже зложено з ї і глаголського ⱛ (а)].

к. 440 об. м. ї. во кє҃. житїє и жизнь прдбныѧ мт҃рє нашеѧ єоупраксїи.

к. 467. м. и. во кз҃. дн҃ь мѹченїє ст҃го мчнника пантелеймона и дрѹжины єго. рок ѿ рож хв҃а сп҃... [„всѧ бо валиа баловаше мѧ" 471 — пояснено на полю пізнїйшою дописскою: „всѣ доктореве лѣчили и нѣчого не порадили"] - без кінця, обриваеть ся на словах: „прїлт вѣнец нбныѧ благдти, и вравїи праведныа ѿ га҃ нш҃єго Іс҃ Ха҃, лаврентїй же и вассъ, и провїан, живѹщїи вдомѹ ст҃го мчника пантелеймона, вослѣд єго".

Digitized by Google

к. 482. мц҃а авг8ста во а҃. днь празн8ем' матнвом8 спс8. и пр҃чтѣй его мт҃ри пр҃но дв҃ѣ мрї҃и. „Бѣдати есть нам подобаеть, братїе возлюбленнаа. ѡ сем пантократном дн҃и. вонже и мт҃и бж҃їи праздноуемъ все мл҃тнваго спс҃а нашег іс҃ ха҃ и пр҃чтыа его мт҃ре“.

к. 484. Хощ8 вам исповѣдати повѣсть бл҃г8 и м҃нїе добро проповѣданых хв҃ых мч҃ник маккавей. выже оубо не лжевниманїем но истинным срдцемъ и соприлежанїем раз8ма. достоино насладитеса памати добри ст҃ртотрьпець хв҃ъ... [к. 488. плач матери] сн҃ове мои сн҃ове мои. не видѣх како прїидосте во чрево мое. и пакы дх҃а и дш҃ѣ не воложих во вы и не воздраствихъ и не возвеличах вас. има изрѣзаных дн҃е. бг҃ъ вложил во вы, и вса кости ваша бг҃ъ сочинил ест. и опалъ жилами и покрыл кожею сверх8. и возрастил васъ и д8ноул в ноздрѣ ваша дш҃оу живоу. и восе воздасте бг҃а ради. ибо когда воскресит вас. и ѡбновит телеса ваша. и дасть мзд8 против8 дѣлом нашим болозѣ вам сн҃ове мои“... За сим слїдують оповіданя про Мокдона, Тамтіяга і його синів Семиона і Юду: борба жидів з Асирійцями.

к. 494. мц҃а авг8ста во а҃. дн҃ь м8ченїе седми братїй родных и мт҃ре ихъ соломонїи и оучитела елеазара, и двох женъ здѣт'ми. описаны вписмѣ ст҃ом оу вторых книгах маккавейских. вглавѣ з҃. „Час8 ѡного кгды ан'тиѡх крол сирїи иных панствъ иколичных люд бж҃їй до ѿст8пленїа закона моvсейскаго розмаитыми м8ками прим8шал, а ѡбрадов и прав црковных и бж҃їих ховати заказовал“...

к. 498. м. а. во в҃. дн҃ь. слово ї ѡана златvстаго. на пренесенїе чт҃ных мощей ст҃го первомч҃ника и первосл8жителя архидїакона стефана: „Чювственное сл҃нце на земли възсїа аки ден'ница“.

к. 503. и. в. с. ѿ. н. іѡанна златvстаго патрїарха костантинаграда. на преображенїе гд҃а нашего іс҃ ха҃: „Бг҃ъ перваго чл҃ка сотворивъ. в'раи всели его. заповѣдав' емоу да познаеть вл҃дкоу“.

к. 513. Слѡво албо наvка ст҃го ѿц҃а нш҃его Ефрема Сvрїна. на преѡбраженїе гд҃а бг҃а и спс҃а

нш҇іего іс҃ ха҃. „Ѿ нивы жниво и радость: Ѿ винограда овоцы покармовыи, а Ѿ писма наоука живот' чинѧчаѧ"...

к. 523. м. а. во еі҃. дн҃ь слово ст҃го їѡан Ѳеолога. на оуспенїе. вл҃дца нашеѧ бца прно дв҃ы мр҃їѧ. „Ст҃ей преславней бци прно дв҃ѣ мр҃їи, по ѡбычю на ст҃ый гробъ га҃ нашег ходѧщи кадитъ".

к. 529. — часть памяти святих Флора і Лавра 18 липня: „пребыша поюща и чтенїѧ чтоуще. и кон'чавше нощною завтренюю слоужбꙋ".

к. 530. продовженє житія св. Варфоломея: изѧщнѣй показал. зане кнѧзи мира сего елма велици и бл҃городни соут".

к. 536. м. а. во кѕ҃. дн҃ь. повѣст полезна Ѿ древнѧго списанїѧ изложена. ѥвлѧющи преславнаго чюдеси. ѡ иконѣ пртыѧ бц҃а. еже нарицаетсѧ владимирскаѧ. како прїйде во бг҃олюбивый град москвꙋ. избави нас и град наш Ѿ безбожнаго и зловѣрнаго царѧ тимир аксака. В лѣто шест тысѧщное ц҃г. водн҃и кнѧжнїѧ бл҃говѣрнаго и хртолюбиваго великаго кнѧѕѧ василїѧ дмитрїевича... (Пролог 1895 р. в скороченю).

к. 545 об. м. а. во ки҃. дн҃ь житїе ст҃го мойсеѧ моурина. списано палладїем еп҃копом кападокїйскымь (б. к.).

к. 547. м. а. во кд҃. слово на оусѣкновенїе чт҃ныѧ главы ст҃го и славнаго пророка и прд҃тча крт҃ителѧ гд҃нѧ їѡанна: „Родившꙋсѧ іс҃ꙋ во вифлеѡмѣ їюдейстѣм козысканїе сотвори їрод четверовластник ѥкож погꙋбити рожшеесѧ ѡтроча... елисаведъ бѣжа в'подгорїе"... (пор. Памятки II, ст. 146—7) — житіє св. Івана, смерть, чудесне похоронене його тіла ангелами під „требником" (550 об.), де лежало і тіло його отця Захарії, слова розради ангела Елисаветї... Іродіяда „оусѣчена быст водою померзшею, и принесена быст глава еѧ на лоно Ѿца еѧ. самаж ѡста подле домъ долѣ оусѣкши ю во водѣ" (551 об.) похвала св. Івану.

к. 552. іѡанна златꙋстаго патрїарха цр҃играда слово на оусѣкновенїе главы предтечѧ и крт҃лѧ їѡанна. Паки їродїѧ бѣситсѧ... сего гн҃ѧ прдтечю лꙋкавнаа жена оусѣкноути испроси. и бѣ тогда".

Правописно-граматичні особливости: ѥздѧчи 484 об., восѧ 484, восѣми 485 об., 486, воси 490 об., восѧк 484 об.,

воза землю ноудин8 485, вонегда 486, ижъ масо скинаа 485, одолѣкь 488 об., ѿ гласа крича его 491 об., порты іептоужны 492 об., дрыва 493, повыш'шаетъ 498.

N. 67. Торжественник, полууставний ркп. XVI. в. зрущеною середно-болгарскою правописю, на (89—347) кк. F°, нїмецкого паперу знаку „кабан“.

к. 89. Починаеть ся початком житія св. Сави (2 груд.), від слів: и позна мѧ времѧ. на совръшенїе велѣнїе ваше привести. ѡ великомь славнѣмь нѝемь ѿци савѣ списати ѥже некїй сѧ и троудивьсѧ възбрахъ ѿ истинных и бл҃женных ѿць и оучнкь емоу бывьших“.

к. 104 об. мц҃а декаврїѧ въ ѕ҃. слов҃ похвално ѿ житїй иж въ ст҃ых ѿца нашего архиереѧ николы: „Наста брате҃ свѣтлое праздиество предив'наго ѿца нашего. и чюдотворца николы“.

к. 107. м. д. ке҃. и. к. с. ѿ. н. иѡанна архиеп҃па кѡстанътина град златустаго. слово на р҃жтво г҃а б҃га сп҃са нашего іс҃ х҃а. „Г҃ь праведномоу сл҃нцю дн҃ъ ѿ дв҃ы пр҃чтыѧ въсїавьшю. т'ма нечестивых ѿбѣже. а свѣтъ доброверным подастсѧ. а лед невѣрных разїйдесѧ. а плѡд б҃гоувидѣнїи тоу проц'вите. ѕвѣѕда истин'наѧ всѣм възыде“.

к. 109. того-же: „Что сїе дн҃ъ знаменїе прерѣцанїем виждъ. и тайны страш'ны и див'ны зрю пастырїе оглашают ми оуши“.

к. 111. того-же: „Нн҃ѣ моего естества обетшанїю обновленїа приходит“.

к. 115. и. в. с. ѿ. н. василїѧ архїеп҃па кесарїа кападокїйскїа. беседа на рождество хв҃о: „Хв҃о рождество еже оубо сїе и пръвое и ѡсоб'ное того бжт҃ва. молчанїемъ да почитаетъсѧ“.

к. 119. м. д. въ кд҃. и. в. с. ѿ. и. іѡан'на а. к. златустаго. слово ѡ їродѣ и о младен'цех избиеных х҃а ради. „Хотѣлъбыхъ выноу духовиаѧ словеса повѣдати вамъ. послоушаѧ пав'ла гл҃юща. дховным. духовнаѧ сказ8ѧ“.

Digitized by Google

к. 121. иоуліана єппа тавїйскаго. слово на стое крщеніе гда ба и спса нашего іса ха. „Иже зданію влдка, ѿ ѩдръ нам ѿческих пріидє. и обогатиса житїа дарован'ми, ѩвиса осѹжен'ным свободитель“.

к. 125. мца генварїа а. їоан'на митрополита євхан'тъскаго похвала стлемъ трем иерархомъ. василїю великомоу, григорїю бгословѹ їѡан'ноу златооустомоу. Пакы нам їоан'нъ, иже ѩзыком златый. и пакы нам ѩвлен праздникъ.

к. 126. второе слово иже въ стых ѿца нашего, афанасїа великаго, архиепкпа алеѯан'дрїйскаго. на срѣтеніе гā бā и спса нашего їса ха. „Иже настоащаа сщенннаго тръжества. еуглскаа трѹба да оглашаетъ. дѣвствен'номоу семоу чрътогѹ“.

к. 133 об. мца феврала кд. обрѣтеніе чтны главы стго пррка прдтча кртитела гна їонна. Быст въ дни їрѡда цра, оусѣк'новеніе главѣ стго їоана кртла. и данѣ быв'ши д'щери їрѡдиадинѣ... погребе ю въ двор'ци своем. раба же божїа ноанкїа жена хѹзана слоугы иродовы... село имоущи въ стѣй горѣ елеонстѣй (134 к.) нощїю възємши ю и тамо снесши погребе ю...

к. 135 об. обрѣтеніе чтныа главы стго и славнаго пррка и прдтчи и кртла гна їѡанна. Ѩвиса трєбогатый в'селен'скїй аплъ и прный дрѹг хвъ въ средней недли стых постъ феврѹарїа мца въ кі. въ лѣтоже трисотное и ѯ. и з.... Ѿкровенна же быст съ страхом и трепетом. въ виденїи ѕвѣзды огнен'ныа, мнѣ грѣш'номоу и оумаленномоу мар'келѹ...

к. 138 об. мца марта въ д. стых мчник м. иже въ савастїи моученых.

к. 142. м. м. ке. н. в. с. ѿ. н. їоанна архиепкпа константинограда златустаго. слово на благовѣщеніе прчтыа бца. „Пакы радость благовѣщенїа“.

к. 146. н. в. с. ѿ. н. григорїа епкпа нїйскаго. слово на благовѣщеніе прчтыа влдчца нашеа бца и прподвы мрїа. и на арїаны слово. Въ пръвоую неделю православноую црков сїю нбный ликъ наречє.

к. 150. мца априла въ кг. стрти трънѣнїа мѹкъ стго и славнаго великомоученика и побѣдоносца георгїа.

Digitized by Google

к. 159 об. мц҃а маа въ д҃. въспоминаніе о пренесеніи моцей. и. к. с. ѿ. н. николы архіеп҃па миръскаго чюдотвор'ца.

к. 162. сказаніе о чюдеси великаго ѿца нашего николы. архиереа бж҃іа бывшаг въ мирех ликіа.

к. 163 об. мц҃а іюна кд҃. и. в. с. ѿ. н. іѡан златоустаг патріарха цр҃играда. слово на рождьство ст҃го славнаг пр҃рка и прдт҃ча крестителя гн҃а іѡанна. „Слн҃цѫ семѫ хотяціѫ видимомѫ изыити и съпредѣла земленаго заря предварив'шая испоуціаетъ“.

к. 166 об. мц҃а іюна въ кд҃. и. в. с. ѿ. н. іоанна а-е. к. златустаго. похвала ст҃ымъ верховным ап҃лѡм петрꙋ и павлꙋ. Небѫ и земли реть внидоу настоящаг ради праздника.

к. 169. исихіа презвитера іерл҃нмскаго слово похвал'но ст҃ымь ап҃ломъ петрꙋ и павлꙋ. Добро ѹбо цвѣтовъ пролѣтныхъ. часом к' себѣ приносяцимъ ѡбъꙋховати. но аще къ кринꙋ приплетъся в' лѣпотꙋ благоѹхан'нѣши бывають.

к. 171 об. мц҃а іюліа въ в҃. слово явлая мѣсто. и времѧ и винѫ, вън'же явис ст҃аа риза, пр҃ты вл҃дчца нашея бц҃а. иже лежитъ нн҃ѣ въ ст҃ѣмъ еа храмѣ вълахерне въ чт҃нѣм ков'чеѕѣ. Ст҃ая нѣкая и великая тайна бж҃іимъ чл҃колюбіем явлен'на въ нашихъ временехъ...

к. 178. похвала ст҃омоу пр҃ркоу іліи боговидъцꙋ. Пр҃рци оубо вси въплоценіе единороднаго послани быша жестокосрдчномоу проповѣдати іилю.

к. 185. Анастасіа смирен'наго мниха ст҃ыа горы синайскыа слово. на преображеніе ст҃ое ха҃ ба҃ нашего. реченное на тойже горѣ даворъстей въ праздникъ. Яко страш'но мѣсто се. оудив'ляемъ и азъ съ патріархом іаковѡм. праздничная горы възопію.

к. 195 об. ст҃го кирила архиеп҃па алеѯандрійскаг слово на преѡбраженіе га҃ нашего іс҃а ха҃. Иже оумѣютъ добрѣ братися, то видимыми сраженіи наслажаютъся. и вѣч'ною надеждею ѡстряться на побѣдъноую побѣдоу.

Digitized by Google

к. 197. слово їωанна бгослова. ω покои стыа бца влдчца нашеа и прно двы мрїа. Стѣй и преславнѣй бци и прнодѣвѣ мрїи, по ωбычю на сты гробъ гā нашего в'ходащи кадити. и покланающи стыи колѣни. молащи рожъдшагоса изнеа хā бā нашего давы к'немоу шла... — [текст, як у Порфирьева II, стор. 270—279; у Франка II, стор. 389—390 тільно короткий переказ].

к. 201 об. Поҳвала на преставленїе прстыа владчца нашеа бца и прнодви мрїа. сътворено климентомъ еппкпомъ. Се нн҃ѣ свѣтло празднество, ликоствоующе прїидѣте възлюбленнїи предиковнаго сего чоудесе насладимъса. [Всїй похвалї повторена молитва Богородиці, яку стрічаєм в оповіданю о Покрові].

к. 203. повѣсть и в. с. Ѡцемъ нашимъ григорїем' епкпом' нисїйским. обрѣтенїе нероукотвореннаго и пречтнагω ωбраза гā нашего їса хā. иже в'коумоулїанѣх. „Гь нашъ їс хс праведный, истинный бгъ наш. иже соуществом бжтва невидимый. крѣпостїю непобѣдимъ“... [чудесна поява Ісуса Христа у Акиліни — Христос, умившись, отер ся ручником, на котрім і лишилась подобизна його лиця] 204 к. „Сїа бывша въ коумилїан'нѣхъ, въ црство диоклитїаново. съкровенн8 бывш8 стомоу и прчтомоу и нероукотворен'ном8 образу. при феωдосїи велицѣмъ цри ꙗвльшоуса и чоудодѣйств8ющ8.

к. 204. мца авгоуста въ кд. стго славнаго пророка и прдтчи и кртитела гна їоанна. слово на оусѣкновенїе чсть его главы. Родившис' їсоу въ вифлеωмѣ їюдейстѣмъ възысканїе сътвори иродъ четверовластникъ, ꙗкож не погоуби рожъдшееса отроча... [обор.] елисаветъ бѣжаще в'подгорїе... [смерть Захарії, як в первоевангелію Якова, смерть Івана хрт.]. и събравшес оучнци его нощїю в'зѧша тѣло его и съкрыша е. аггль же гнь приставленный къ елисавети въ мѣстѣ горстем. рече ей, въстани и иди в'вифлеомъ и въземи е [206] тѣло сна своего и погреби е, идѣже Ѡцъ его захарїа погребенъ естъ... быст троусъ. в'шедшоуже емоу въ стило и гром быст ѕѣло великъ... [Захарія величаєть ся тут — ꙗр'моносникъ правыꙗ вѣры 206].

Digitized by Google

к. 206 об. мцъ септевріа въ а҃. днь преподовнаго Ѡца нашего симеѡна стлъпника.

к. 212. м. с. к҃. днь. житіе и моученіе стго евстафіа плакиды. и жены его феѡпесты. и чад ихъ агапіа и феѡписта.

к. 218. м. с. кѕ҃. прохора въпотребах самаго седмаго поставленнаго и тіиже стефанꙋ пръвомчникꙋ съписаніе и ꙗвленіе единаго апла іѡанна бгословца. Быст по възшествіи гА нашего іса ха на нбса. събрашас вси апли въ гепсиманію. и рече к'нимъ петръ. вѣсте ли братіе ꙗко гь нашъ оучинилъ, завѣтъ намъ сътворивъ... [апостолу Йоану приходить ся іти в Азію, його незадоволене з сего... „и есть ми въ мори бѣды великы видѣти“..., ученику Прохору випало іти з ап. Йоаном, буря на морі, чудесна поява ап. Йоана по затопленю корабля]... к. 220: ѡ романѣ женѣ, к. 222: ѡ домѣнѣ снѹ диоскоридовѣ, к. 227: анъдреаноу црꙋ имоуще сице землю и мѡремъ окладаюци, к. 233: ѡ василіи и о харитинѣ женѣ его, к. 236: ѡ кинопѣ, к. 248 об. Оумръшоуж црки заточившоуѡны въ патом остров. — [Се очевидно повний текст Псевдо-Прохора, із котрого Памятки III, напечатані тілько деякі відривки 49—56 ст., 56—60 ст.].

к. 253. иже въ стых Ѡца нашего анастасіа мниха горы синайскіа слово о шестом ѱалмѣ. имый оученіе стог поста. оумиленіа бо есть.

к. 260 об. мца ѡктовріа въ к҃. памать стго и великомчка артеміа. иж воинъ свѣтелъ артеміе житіе. посѣченъ възыйде на пресвѣтлꙋю славоу.

к. 282 об. приложимъ же и ѡ чюдесех сказати Ѡ мнѡгихъ мало. великаго стртотръпца иже ха рад мчнка артеміа, идеж положено быст честное его тѣло. въ Ѡксіи — 6 чудес.

к. 284. мца декевріа въ д҃. днь. моученіе стыа мчнцѣ варвары.

к. 286. мца генваріа еі҃. житіе прпдбнаго Ѡца нашего іѡан коущника.

к. 291. житіе и жизнь преподобнаго Ѡца нашего марка афинейскаго. бык'шаго в горѣ фрачестѣй соущей ѡбонъ полъ

єфиѡпїа прямо ызыка хетьтейска. списано же быст серапиѡномъ ѿшел'никомъ.

к. 295 об. їюн вї. житїє и жизнь стго и прпдобнаго ѿца нашего петра адонискаг — [иншим почерком].

к. 306 об. мца генваря кѕ. днь исповѣданїє ѿтеческо ѡжизни прпдбнаго ѿца нашего ѯенефонта и чад его їѡанна и аркадїа. [перший почерк].

к. 313. мца декеврїа въ гї. мнїє стыхъ мчнкь. єоустратїа. аѵксентїа. евгенїа. ореста. мардарїа — [без конця, обриваєть ся на 320 об.; 321—338 к. недостають].

к. 339. продовжене житїя Григорїа акраганьскаг, від слів: „чадо григорїє. что ради не протолковал нам. и разрѣши бѣднаа словеса гла григорїи прости мя ѿч. члкь есмь грѣшень. и невѣглас приноуждень бывъ ѿ игоумена"... [4 дефектні листи].

Словарні і правописні особливости: рождейшїа 199 об., гражане 200, гражаном старейшина 234, црѹ (voc.) 200 об., изведе ыко врецехлохолю быстрїемъ. (Прохора слово про Івана богосл. 219).

№ 71. Пролог, полууставний ркп. кін. XVI. в. на 393 к. F⁰ в дошках; папір знаку шестилистник (Лихач. — Атл. № 270, без нижньоï части); правопись руска (южна) з болгарськими ръ, лъ. Початкові букви виведені досить гарно червоною краскою, з ростинними украшенями.

Текст обіймає 1-у часть церковного року (вересень—лютий); в нїм укажем тільки на важнїйші статї.

к. 1 об. (5 вер.) въ тож днь оубїенїє глѣба сына князя владымера. Въ кїевѣ Святополкѹ сѣдшѹ по ѿци. и оуж брата оубившѹ бориса. досла до мурома къ братѹ глѣбѹ. рекїй, зовеття оцъ. оуже бо дны его скон'чалися".

[к. 5—10: скорописна вкладна XVIII. в. — „Сию книгѹ рекомую Прологъ купилъ рабъ божий Юнъ Бѣлневичъ Рокнянскїй в'воеводствѣ Рускомъ, повѣтѣ жудачовскомъ. Я то за свою власную працю, за которую далем золотихъ три-

Digitized by Google

тцытъ и два, полскои лѣчби а то для науки своей. априби кто малъ Ѡдалити да будетъ проклятъ надема амаранъда, нацюсы подписую власною Рукою моею для лѣпшой вѣри и каги и певности Янъ Билчевичъ на ровнѣ"].

к. 5—27 об. м. т. въ н. днь. Рождество престыя влдчца ншея бца: кто изглет силы гня. и си слышаны сътворит вся хвалы его... [історично-догматична наука, основана на перво-евангелію Якова (5—10 к.) і на полеміції з „иконоборцами", що не признавали непорочного зачатія].

к. 41. втож днь (ѕі.) стыя мчнцѣ людмилы бабы вацяславля — (без тексту).

к. 61 об. втож днь (кн.) стрть стго вячяслава князя ческого — (тільво згадка).

к. 66. (мца шктекріа въ а. днь) покров стѣй бци ѡ видении стго андрея ї епифанїя... пришедшу въ лахерну въ црков съ агглы съ предотечею и съ бгословцем їѡанном и съ инѣми многими. видѣста млящися съ слезами къ сноу своемоу...

к. 78. (ѡ. в. з. д.) Пи оучение стго андрея и стго епифанїа ѡ дшах. Андреевѝ їепифанїю сѣдящим вкупѣ. блжен'ный же ан'дре рече: како е° дша члчка? вкде азъ нѣколко ѡ ней но нѣкстми извѣстно тако яко азъ гадаю... гла ему блженный ан'дре что ест чадо дша члчка, въсе о не стоит. плот бо си калъ нїого тѣла...

к. 95. (ѡ. въ ѕі. д.) слово стго андрея. како молящеся бви за творящія емоу пакости. и како вид стыи рай.

к. 101. мца ѡктекрїа въ ді. слово ѡ стѣм андрею како видѣ богата оумерша — [до 103].

к. 104 по „стрти стго мчнка артемїя" находимо його житіє, в котрім сказано, як св. Артиму „повелѣно быст възыскати мощей стых мучикшихся за ха" і як він в Ефесї знайшов мощі сьв. ап. Івана, в Патрі городї св. ап. Андрея, в Фівах св. Луку і св. Тимофея, в Критї св. Тита, а в Індії Варфоломея — і перевіз їх мощі в Царгород. — [пор. к. 191 „мца ноекрїя л. днь. стго апла андрея"].

к. 157 об. мца ноекрїя въ кі. днь стго апостола филипиа (як у Памятках Ш, 182—3 ст.). Мрїа, сестра названа тут „Марина".

к. 159. м. н. въ днь честнаго поставленїа їwанна златооустаго въ презвитерѣ.

к. 161 об. м. т. въ ѕї. днь. апла ї еѵглиста хва матѳеа (як у Памятках Ш, ст. 167).

к. 162. к. т. д. слwво w виденїи стго апла павла беседующа съ зади къ оуху їwанну златооустому.

к. 165 об. — 168 об. (ноеврїа иї.) прпдбнаго Фца їwасафа пустын'ника сна авенира цра.

к. 173 об. (ка. ноев.) въведенїе въ црков бжїа мтре соущи ей три лѣта — 7-а глава Первоевангелія Якова з закінченєм: „и достигши времени по повелѣнїю гню, wбручена быст їwсифу. и той поят ю въ дом свой Ф старѣйшинъ жреческых ис цркве гна.

к. 182. м. т. ке днь стго сщенномчнка климента архїеппа римскаго — (як у Памятках Ш, стор. 245—6).

к 182 об. втож днь пренесенїе мощїй стго сщенномчнка климен'та Ф глубины мwрскыа въ корсун градъ — (як у Памятках Ш, ст. 312—313).

к. 185. (н. кѕ.) стго мчнка геwргїа и сщенїе цркви иже к' киевѣ.

к. 190. (н. кд.) стго Фца їwанна дамаскина.

к. 195 об. мца декеврїа въ в. днь. стго пррка аввакума — як носив їсти прор. Даніилови у Вавилона, (пор. Памятки I, 312 ст.) і що написав „пѣснь w рождествѣ и w престатїи закона и w потребленїи жрець и w будущем судѣ".

к. 203. мца декеврїа въ е. днь. пооученїе Фходащим къ црквам латинъскимъ, или ко жидовскым, или ко инновѣрнымъ. Повѣдаше презвѵтеръ сергїй. ꙗко нѣкїй старець бѣ въ монастири саном мних стго феwдосїа.

к. 227 об. (дек. ѕї.) слово їwанна бгослова како изоучи слово гусара писати иконы — [язик сеї леґенди чистїйший і близший до старославянского, як инших статей].

к. 230 об. (дек. 17.) слово о данїилѣ прорцѣ како вила бога вавѵлонскаго съкруши и змїа оумрътвив. и второе въровъ въвръженъ спсеса. Сей

даниилъ великїй въ прроцѣхъ любимъ баше вавулонскими цри нахходоносоромъ и валтазаромъ. и дарїемъ и куромъ персаниномъ. егда той цртковаше въ вавулонѣ куръ персанинъ. тогда сътвори данїила напрьсника своего, ѿвѣты дающа всѣмъ...

к. 241. в „похвалѣ стыхъ ѿць“ споминаеть ся і Саломія „ꙗже ѿ ложеснъ ха на рѹку прїатъ“.

к. 255. (дек. кѕ.) поклоненїе влъхвовъ малхїωна, валтасара, аспара. „Въ прежнаа времена егда рабъ бжїй Мωисїй ведаше їилвтескїа люди ѿ египта сквозѣ пръскую землю“... волхв Валаам предсказав різдво Христа звіздою, яка мала засяяти від полудня. Се записали перські волхви за 1400 літ до різдва Христа — а їх наступники пильно виглядали звізди. Сю нарешті добачили названі 3 волхви і удались за нею в Віфлеєм.

[к. 261. в низу: Bez zapłaty w posługach nie bywa ochota, iakos ciężko bez oney choc naylżksza robota].

к. 278. (генвара въ г. днь) сказанїе хва пришествїа къ морѹ прежде даже не прїити къ морѹ кртитиса — [як у Памятках II, ст. 172-3].

к. 280. (генв. д.) слωво їωанна златустаг о приходѣ хвѣ ѿ мора къ иωрданѹ градущѹ. Днь бываетъ пррчество їсаїно глщее. да възвеселитса пѹстыни, и процвите ꙗко кринъ, да велми да оублажитса їωрданова видащи ха [обор.] къ їωрданѹ градѹщу. да водное ωстнтъ естество. тогда праша са земла съморемъ глще егда горша тебе есмь въздвигналое е тестко расслабленное нестоанїе грько шѹмащее“... [як у Памятках II, стор. 409—410 і в Славяно-русском Прологѣ, С-Птб. 1898, II стор. 7—8, 205-6] — засим проповідь Івана хрт.

к. 385. (февр. кѕ.) слово стго ѿца нашего ефрема ω книжном оучении. Братїе и чада, послушайте и разумѣйте. како вамъ есть вѣровати въ единосущнаго ѿца и сна и стго дха въ тройци. и на того единаго оуповати и поучитиса приничѹще къ стыа книгы. еже суть еуглїа, апль, парамїа и ѱалтырь, и прочаа стыа книгы. а въ ѿреченныа книгы се суть: астрономїа, ѕвѣздочетникъ,

стѣнем сони, влъхвъник, знаменїа лунная и слнчнаа, ꙗко три бываютъ слнца, или волоси простираа, или погараа или по гыбаа, ѕелейникъ, или коладникъ, грѡмникъ, блгоѹханнаа вонѧ. въ лѣсѣ вѣн̓чанїа зелное, имъ же тычугсѧ чл҃ци по оудесомъ. и прочаа книгы имиже призываютъ бѣсы и беседѹютъ. соутже въ сты҃х книгахъ выписанна словеса лѡжна на съблазнь неразѹмнымъ, въсѧ иже сугъ неподобнаа. во сугкы халдейскїа кущѹны. еллинскїа басни"... [386 к. еретиків що, читають сї книги „**ждѹтъ ихъ вѣчныѧ муки идеж бѹдѹт приказани съ оучителемъ своимъ**"].

[к. 391. (межи 327 а 328) Chudy pachołek nie siadać spanami za stołek].

Граматичні і правописні особливости: **въ ериховѣхъ** (зам. **въ хонѣхъ**, чудо арх. Мих.) 2 об., **всакоу овощѣ** 32, **въ афракїи фругїйстѣй** (зам. **африкїи**) 50 об., **феклы** 53 об., **ерофеа** 72 об., **трыдоваты** 79, **феѡфана** 86, **дѣмонъ** (gen. pl.) 101 об., 103, **изкисть** (**изкестка**) 101 об., **сойже** (зам. сей) 102 об., 231, **пустинника** 106, **ѡверкїа** (ак-) 108, **клавдѣа и неоныла** 124 об., **истахиа** 127 об., **ѡникїа** (**їѡан-**) 137 об., **христохора** 169, **дщеры** 173 об., **анфилофїа** 177 об., **тиворїа** 178, **ѡрмен̓скы** 203, **ѡрмен** 203 об., **евѯентїа** 221 об., 334 об., **ареста** 221 об., **въ златах полатах** 229 об., **въ книгах бытїйсках** 236, **въ яслех скотїахъ** 255, **кѹпѹнныа книгы** 385 об., **пръгїи** (зам. **фругїи**) 390.

Замітити ще належить, що в деяких житіях находять ся спеціяльні місця для іконописців, як напр.: Софонїй „**бѣже подобен їѡанну бгословцу, малу браду и продолъговату имѣа**" 198; Малахія „**кругло лицо и пласку браду, благолѣпенъ**" 277 об.—278.

№ **79. Пролог**, март — серпень. Ркп. XVI. в. старанним прямим полууставом, руско-болгарскою правописию, на папері знаку „кабан"; 289 к. F⁰ з тильною палятуркою з папки. Ркп. сильно підмочений. Початкові букви виведені червоною краскою — довгі а вузкі.

Digitized by Google

Указуємо тілько важнїйші статї.

к. 3. (мцъ марот кз҃. днь) слωво о въскресенїи га҃ ба҃ и спса нашего ӏс҃ ха҃, котре як раз в той день стало ся.

к. 3 об. слωво о (та҃ѯїωотѣ) въскрші измртвых въ г҃. час. (о митарствах і муках посмертних — пор. Пролог 1895 р. II к. 68, і Ізмарагд к. 134).

к. 6 об. (кд҃. днь). слωво ӏωанна златустаго ω скωпцинхся или скопцинх рабы своа.

[к. 7 об. 5 стрічок вірша, скорописю XVIII в., на муки Христові. Між 12 а 13 кк. недостають 2 листи з початком житія св. Марії єгип.; 1-ий л. житія переплетений яко 24].

к. 30. (апр. г҃. днь) поученїе прпдбнаго ωца нашего Феωдора игумена студї. Братїа и ωци, стго нашего и учитела (об.) не уклоним са наказанїа...

к. 84. (мца маа въ г҃. днь) поученїе прпдбнаго оца нашего Өеωдосїа игумена печерскаго иже въ Киевѣ. началника въ рустѣй земли мнишескому житїю. иже създа и възрасти великуж лавру сжщу прѣселенну пач всѣх по всей въселеннѣй сущих. трωп. гл. и҃. (Пролог 1895 р. II к. 136 об. — 138).

к. 95 об. (маа въ и҃. днь) памат стго апла ӏωанна бгослωвца и еѵлиста. въ тъиж днь исходит прах из гроба его. и творит исцѣленїа — (Памятки III. ст. 68).

к. 101 об. — 102. (въ аі҃. днь) прпдбнаго ωца нашего мефодїа епспа мωравскаго... Коли в наслїдок проповіди обох братів серед Хазар „силож хвож въса люди увѣриста и жиды прогнаста. прослахжт же словане крщенїа. а козаре учтлѣ. а моравлане еппа а болгаре наставника“ — то по повороті в Царгород від Хазар патріарх поставив Мефодія епископом і „посла и въ мораву въ градъ кашнь. и ту многа сътвори чюдеса. замбрїй же нѣкто именем козарин же родом а вѣрож еретикь нача противити са мефедїж“. — Собор 2-х тисяч, в котрім Мефодій „ыко славен вωинь на ωбѣ руцѣ стрѣлѣл... никакож погрѣшил“ — Замбрій розсїв ся, Судислав запав ся в землю, а инших огонь розігнав. Христіяне назвали за се Мефодія „уста хва“.

Digitized by Google

к. 114 об. (мая 17.) поученїе стго андрея ко стомоу андреоу[1]) о дшахь.

[к. 117. на полях — Пѣснь вознесенїю Гдню", скорописом XVIII. в.].

к. 124. (мая 22.) памат въ стых Оца нашег Мелхиседека — родовід, колізія з батьком, утеча на Фавор-гору ...„възвѣсти же бъ авраамоу ити на горж фафорскжа и блвитися ѿ мелхиседека. и причастити ся ѿ него. яко тъ есть їерей вышнѣго. семоу оубо аврамь десятинж даст". Мелхіседек „есть нн҃ѣ въ горнем їерлнмѣ приносящ жрътвоу и млтвы за весь мирь. и за въся вѣрныя християны". (124 об. пор. Памятки I, 92—101).

к. 125. к. т. д. слово їезекїа прка на їереи иж не оучат людїи. Сице глеть гь. горе вам пастоуси яко млеко и волнж ѿ стада въземлете. а о овцах моих не печетеся... [той сам мотив повторяєсь на 129 к. в подібнім слові св. Ефрема].

к. 150 об. (черв. 6). стго сщенномчника хва дородеа еппа — реєстр 70 учеників апостольских (до 152 к. пор. Памятки III, 1—5).

к. 173 об. (черв. 21.) їωанна стгω. Тогда же нѣкыи мжж хождааше по їоудеих въ чюдных ωдъждах. прилѣпив власы скотинныя къ своемоу тѣлоу. на нем же вѣ не покрыто ѿ власїе его. а лицем бяше яко дикїй... [суд перед Архилаєм].

к. 178. слωво їωсифово — про три законні чини серед юдеїв, фарисеїв, садукеїв і есейців. Про послідних і йде річ.

к. 194. (черв. 30.) събор стых аплъ вї. (як у Памятках III. ст. 5).

к. 219 об. (лип. 11.) оуспенїе блаженнои олгы княгинѣ прдтчи роускои къ боу... родом бѣ польско витыни.

[к. 221 об. R. p. 1744 miesięca februaria dnia 18 kalendarza nowego, Zachariasz Stefanowski bakałarz wyspiański].

---

[1]) має бути епифанїоу.

к. 222. (лип. 12) блаженною мчнкоу варяга и сна его ioанна оубiеною ею в' кiевѣ. Владимир великый еще поган сый побѣди ятвагы...

к. 228 об. (лип. 15.) оуспенiе блженнаго и великаго князя владимера кртившаго вься землю роускоую.

к. 237 об. слово ioанна златоустаго ѡ злых женах.

к. 240 об. (лип. 22.) слово стого ларiона ѿверженiи мира. Азь якже видѣх и слышах ѿ самого словесе бжiа такожде и проповѣдаж никогож нас не обинуася...

к. 242. того же: ѡ величанiи чрънечьства.

к. 242 об. (лип. 24.) стрть стых мчнкь велико и чюдотворець бориса и глѣба (до 243 об.).

к. 278 об. (авг. 15.) оуспѣнiе стыя вдчца наш бця. (як у Памятках II, 387 - 8 ст.).

До особливостий текстів належать повні форми imperfecti — аахъ, -ааше, а право иси: аганiи 29 об., финиiе (зам. хи-) 29 об., сарапиона 36, добродѣтѣль 44, прозвоутороу 47, о вихторiи, вихторин 72, орины 89, притрьпѣв 90, соут жилы и погребены быша 96, окакiя 116, сараднона 128 об., сарапiона 223, на сыротахь 209 об., ларевь (gen. pl.) съ имѣнiем 242.

V. Торжественники.

№ 2. **Житя святих.** Ркп. гарним полууставом XVI. в. на 253 к. вел. F°. грубого гладженого паперу без знаку. Ирп. — папка в полотнї.

Починаєть ся відривком слова на Стрітенє: „мїа се надеждѫ рождьши сѧ. и Ѿвръзше ложесна мт҃рсти гв҃и нарекошѧ°. хс҃ же единыи Ѿ единого єдиномоу. и єднорѡ҃ныи, и неразвръзыи двери дв҃ествъныѧ... до слів: „бж҃ Ѿ юга прїидеть, Ѿ юга бо їерусолимскаго Ѿ видлеема нинѣ въ сїонь прїйде, осе͏ᵐ“.

На тім же листї внизу відривок вкладної: „скыи, въ памѧ͏ᵗ себѣ и родителе͏ᵐ его Їѡань кри͏ᵐка. ик°ртна и даде въ ново създанаго своего мѡнастырь драгѡмирна. Идеже“.

к. 2. починаєть ся продовженєм житія св. Феодора 11. лютого, словами: „Кенста. Итри воинь съ ни͏ᵐ еже оубити и͏ˣ. шедше же и видѣвше чюдная, юже сътвори бл҃женныи Ѳеодорь“.

к. 2 об. „Иже въ ст҃ыхʼ ѡц҃е нашего Їѡанна архїепкпа константина града зла͏ᵗустаго. Похвалное ст҃моу мелетїоу архїепк҃поу антїѡхїискомоу. И о потъщани съшедшїнхсѧ“.

к. 6 об. Иже въ ст҃ы͏ˣ Ѿца нашего григорїа нускаго. слово на͏ˣгробное иже въ ст҃ы͏ˣ великомоу мелетїоу“.

к. 10. фев. дї. Житїе и жизнь пр͏ᵖбнаго о͏ᵗца нашего курила философа.

Учив ся „съ сестричище͏ᵐ михаила цр҃ѣ. и въ третїи мц҃ь навыкь граматикїѫ и геометрїѫ. и омироу оулъва. и фѡтѣ. и въсе философское оученїе навыкь. и риторикїѫ. и ариѳмитикы. и астрономїи же. и моусїи“. 10 об.

Digitized by Google

Поборов злочествиву ересь іконоборця Іоана патриарха, потім пішов „къ брѣгалницѫ. и обрѣть ѿ словѣнскаго ѩзыка нѣколико крщенѣх. и єлицѣх же не обрѣть крщенѣх. онже кротивь их и приведе на православнѫѩ вѣрѫ. и написавь им книгы словѣнскыи ѩзыком. и сих иже обратиvь на вѣрѫ хрстіанскѫѩ нд. тысѫща“ 10 об. — Сарацини, „посланници ѿ хазаріѫ кнѧѕа гаггано… шедше до херсона, наоучитисѧ жидовскои бесѣдѣ и кнігах. на осмь части граматикіѫ прѣложивь“… ст. климент… ратници вое вѫгръсти нападошѧ нань… попѹти изшед на нѣкое езеро кавраскыих гωрь“ 11 к. „и потом пришед въ фоулскын ѩзыкь и тоу обрѣте дѫбь великь, сърастшѫ съчерѣшѫ“.

В Царгороді „обрѣть посланникы… ѿ ратислава кнѧѕа. великіѫ моравіѫ, просѧще крщеніа и оучителѣ православнѣи вѣрѣ“, — в Моравії у Ратислава „прѣложивь книгы из гръчьскыих въ словенскын ѩзыкь. и кротивь их… и наоучивь их словѣнскыим книгах. и потом шед въ панопіѫ. и тоу приѧть бывь ѿ коцела кнѧѕа лѣшьскаго“. „и оувѣдавже епскопь о философѣ. посла зань пріити въ римь“. 11 об. …„послѣдствѹѫще же емоу оученици филωсофови ѿ панопіѫ, и ѿ мωрави по повелѣніем же папинѣм. осщени быша ѿ двою епскпоу. формоса же и кондрах“… мнишьскын образь.. по 50 днях „оувидѣвь о своем прѣставлени. и призвавь оучнка своего иже бы епкпь въ лікіниѫ, саввѫ. аггла. разораз(д)а. наоума. и сих оувѣщавь о православнѣи вѣрѣ наоучивь их прѣдад дхь свои“… „Почи же кωнстандінь, нарицаемын кγріль, сыи лѣтом м-тим. мца феврѹаріа дї. днь. в лѣт ѕтоз, индиктіона вторааго“. 12 к.

к. 12 об. февр. зі. Григоріа нисскаго. Похвалное стомоу великомчникоу Феодороу тироноу.

к. 16. фев. й. Мѫченіе стго великомчника Феωдора стратилата.

к. 17. содержить продовжене мук св. Феодора: „По сих гласωх праведнаго. нектомоу неже лицемѣрное члкωлюбіе“.

к. 18. Нектаріа стѣишаго патріарха константинаграда. Слово о стѣм велико мчнцѣ феодорѣ тиронѣ, и о млтини. сказаетже сіе слово. и еже ради вины обыкохωм празновати, въ пръвѫѩ сѫботѫ поста памѧт стго Феодра.

к. 24 об. Повѣ како обрѣтена бы҃ глава ст҃го пр҃рка пр҃тча и крѣстителѣ Їωанна... (видїне двох монахів і случай з „скѹдєлникомъ“ із „ємесїны“).

к. 26. Обрѣтенїє чьстныѧ главы ст҃го и славнаго пр҃рка и кр҃глѣ хв҃а Їоанна... (видїне монаха Маркела і чудо з монахом Малхом, що не вірив в тожсамість голови св Івана).

к. 29. Мс҃ца марта (заставка). Мчнїє ст҃ы҃ мчникъ м. иже въ севастїи мѫченых при ликинїи цари.

к. 33 об. и. в. с. о. н. а еппа кесарїѧ каппадокїнскыѧ василїа великаго. Похвалное стымъ мчникω҃ четырндесѧти҃.

к. 38. мар. зї. Житїє и жизнь прпдбнаго Фца нашего алеѯїа чл҃ка бж҃їа и ефимїанова сн҃а.

к. 42. марта кє. и. к. с. о. н. григорїа нискаго. слово на благовѣщенїє пр҃тыѫ нашѫ бц҃ѫ и пр҃нодвы Мрїѫ. И на арїаны.

к. 47. въ тъж дн҃ь; и. в. с. о. н. аданасїа велнкаго, архїеппа алеѯандрїискаго. слово прѣпраздьнствѹ проповѣдано, о бл҃говѣщенїи пр҃тыѫ бц҃ѫ.

к. 55. Їωанна а еппа константинѣграда златѹстаго. слово на благовѣщенїє прѣстыѧ вл҃чцѫ нашѫ бц҃ѫ и приснодв҃ѫ мрїѫ: — Цр҃скыи҃ таинствъ празднникъ празноуе҃ дне҃.

к. 61. Idem: Пакы радости благовѣстїа.

к. 63. Idem: Иже пракъы въсїа слнце и пръвѣе сїавше покры.

к. 65. Н в. с. о. н. їωанна дамаскина презвитера. слово на благовѣщенїє пр҃тыѫ вл҃чцѫ нашѫ бц҃ѫ: — Нинѣшномоу чьстномоу и цр҃скωмоу събранїѹ. свѣтломѹ и прѣчюдномѹ начинанїѹ.

Дїалоґ Богородиці з архангелом і Іосифом 67—72 к.

к. 73. Мц҃а апри҃: Житїє и жизнь прпдбнїа марїѧ египтѣныиѧ. списано съфронїе҃ патрїарх҃ їер҃лимскы҃.

к. 88 об. апри҃. кг҃. мѫченїє ст҃го и славнаго великомчника и побѣдоносца геωргїа.

На полю 89 об. находимо „Пѣснь адамѹ: по҃ пс҃ дв҃це пр҃чтаѧ — Рай прекраснїи сотворенїи. длѧ адама насажденїи. всѣ роскоши наполненїи“ — (таких 15 строф); внизу тимже виливячшим полууставом XVIII. в. замічено, що сю пісень спі-

Digitized by Google

вають в „н҃лю сиропостїа“, щоб пригадати людям тяжкі кари за неповдержність.

к. 95 об. Слово похвално стмоу велико въ м҇нцѣх георгїю.

к. 104. Мчнїе стго и славнаго великом҇ника георгїа.

к. 115 об. Повѣсть о прѣславнѣх чюдеси стго великомчника георгїа иже ѿ него бывшех на плѣненѡх отрочати.

к. 122. григорїа мниха и презвитера игоумена обители пандократоровы. Похвалное стмоу великом҇никоу георгїю.

(Між 130 і 131 к. одна картка без нумерації)

к. 131. Мца маїа (заставка). Житїе и жизнь и подвизанїе прп҃бнаго ѿца нашего михаила новаго, иже ѿ анатоліїскых странь.

к. 133. н. в. с. о. н. їѡанна архїепкпа кѡнстантинѣграда злат҇устаго. Похвалное стомоу їѡанноу бгословоу еу҇листоу.

к. 135 об. Прѡкла архїепкпа кѡнстантинѣграда. Похвалное стомоу їѡанноу еу҇листоу и бгословоу.

к. 137 об. н. в. с. о. н. кvрїла архїепкпа алеѯанърїискаго. о стѣмь їоаннѣ еуглистѣ и бцн.

к. 139. Ѿкровенїе стго їѡанна бгослова. еже видѣ въ патмѣ островѣ.

к. 154 об. Принесенїе мощїи иже въ стых ѿца нашего никѡлы архїепкпа мvрликїискаго оу блъгарьград.

В сім слові упоминають ся: „оу тисѣщное лѣт девятьдесятное... Е лѣт роускыхь нашихъ князей, хрстолюбиваг великаго князя всеволода въ кїевѣ. Блгороднаг сна его володимера, оу чрънѣговѣ нашихлимь оубо измаилскых людемь“ 155 к.; „презвитерь блговѣрень... оу барѣнь оурманстѣ и кѣмжческыя области“, „венѣдцн“ 155 об., „барь нжмжческыи град“.

к. 157 об. маїа еі. житїе и жизнь прп҃бнаго и бгоноснаго ѿца нашего пахѡмїа великаааго.

к. 200 об. Еуѳимїа патрїарха трънѡвскаго. похвалное стмь великых и равноапслнымь црех кѡнстантиноу и еленѣ. (без 24-ої к. тексту).

к. 224. Продовжене житія Симеона (антіох.) — без кінця.

На к. 52 об. скорописна запись 18—19. „Сїа книга житїа стнхъ Ѿца Стефана Бучацкого“.

Digitized by Google

Словарні і правописні особливости: -ръ-, -лъ-; ж — ѧ, ѧ—ѣ міняють ся; меченоша 2, александро 2, ѧзылнціе — в'ѧзаˣ — ѧзы 2, с' народоᴹ многоᴹ 2, архїерєи николаѥ (пот.) 155, скалкы (вага) 156.

№ 6. Житїѧ стыхъ чрезъ все годыщє. Исписа сѧ книга сїа встраⁿнѣ многогрѣш'ныᴹ и недоˢᵗйныᴹ дїакомъ семїшноᴹ Дем'ковичомъ роᴷ: в͠ж: ᴧахиї. мца фе͠в: дї.

Сей заголовок наклеєний на 1-ім листі переплета. Ркп. полууставом на 461 к. F⁰ прп. в папку. Заголовкі писані киноварю.

к. 1. починаєть ся продовженєм оповіданя о первім „чюдеси єтого ахаггеᶻмиᶻ" — „в'годиноу спанѧ его. и паки на всѧкоу нощь крыхꙋ каменїа лежа рабь бжїй архиппъ съверъшаше бденїе горкаго сна".

к. 1 об. чюᵈ в͠. „Въ таже лѣта дроугїи двѣ рѣцѣ исхождахоу ѿ востока близъ стго мѣста ѩко три поприщь".

к. 3 об. Мца тогоᶻ (т. є. сентеᵇ:) въ й. днь слово стго ияковa на всечтное рожество пречтыѧ влᵈчцы нашеѧ бцы, и прно двы мрїѧ... „Въ лѣто напиcанїѧ шбою на десать колѣноу їилевоу". (Порівнай Памятки II, ст. 36 і сл.).

к. 6 об. мца тогожъ въ д͠. днь. сьборь стыхь праведьныхь бгощць, їшакима їанны... „Видимь възлюблен'нїи, ѩко на стыѧ своѧ оучнки прно попоущаетъ напастеᴹ приходити".

к. 9. м. т. въ аї. деⁿ житїе и жизнь блаженныѧ деѡдори алеѯаⁿ. „въ д'ни зинока црѧ и григорїѧ епарха соуща въ алеѯандрїи".

к. 15. м. т. въ дї. деⁿ. слоⁿ на воᵏдвиженїе чтнаго и животворѧщаго крта гнѧ... „Въ лѣто ѕ͠е. ѿнелѣже црˢтвоующꙋ коⁿстаⁿтинꙋ црю правовѣрномоу".

к. 20 об. Въ тотъже днь слово к͠е. описано стыᴹ андреемь. на похвалоу чˢтномоу и животворѧщемоу крˢтоу гню. „крˢтѧ праᶻден'ство твориᴹ".

к. 22 об. м. т. въ гі. днь. слово шстраданїи стго великомчнка хва никиты: „Въ времена шна бысть моуᶻ бгомоуᵈръ именеᴹ никыта".

Digitized by Google

к. 25 об. м. т. въ к҃. деⷩ житїе и мч҃нїе ст҃го евстафїа плакиды и жены его деωпистїи и чаⷣ иχъ агапїа и деписта: „Въ д'ни цр҃ствїа траїана кипрьстѣй жертвѣ ωдръжаще“.

к. 34. м. т. въ кг҃. день. слωво на зачатїе ст҃го славнаго пр҃рка и пр҃тчи кр҃тла їωанна. ищ҃ и чти мц҃а июна кд҃. на рожество ст҃го їωана пр҃тчи: Слнцж семоу видимомоу изы'ти ѿ преⷣ.

м. т. въ кд҃. дн҃ь. моученїе ст҃ыа первомученицы и равноапосто҃ныа Θеⷦлы. „Въхода҃щоу Павлу въ иконїю, по изгнанїи бы҃шеⷨ ем8 ѿ аⷩтїωχїа“. (Пор. Памятки III, ст. 33—45).

к. 43. м. т. въ ке҃. дн҃ь житїе и жизнь преподобныа мт҃ре нашеа еуфросинїи: Бѣ нѣкто въ алеξан'дрѣйстѣⷨ градѣ моуⷤ богаⷮ ѕѣло и честенъ именеⷨ пафноутїй.

к. 48. м, т. въ кѕ҃. днь. слωво на преставленїе ст҃го славнаго ап҃ла їеу҃глиста χв҃а, їωан'на бг҃ослова дѣвственника. и наперсеⷯ възлюбленном8 слов8 възлегше. ѿц8 възлюблеⷩному преставиⷭ са еⷭ паче всѣⷯ. оученикⷨ възлюблеⷩны' бол'ши' къ бг҃8 прїйде громоⷡ сн҃ъ. Сьй баше сн҃ъ зеведеωⷡ и соломїи, яже баше дщи їωсифова ωброу҃никва.

к. 54. мц҃а ωктеврїа въ а҃. дн҃ь. слωво на покроⷡ пресѣтыа бц҃ы и пр҃но дв҃ы мр҃їа. Страшно и дивно еⷭ братїе, виденїе ст҃го ѿца андреа вроуси и епифанїа. како видѣста престоую вл҃чцоу н҃шоу бг҃8 на воⷣдоусѣ мл҃щоуса за хртїаны… (на об. молитва Богородиці). — Царю нб҃ны' прїимн мл҃енїе всакаго чл҃ка, что прославлаеⷮ има твое ст҃ое сн҃а бжїа. и посмотри мл҃стивыⷨ ωкоⷨ своиⷨ на тое мѣсто где бываеть цр҃кви имени моего, и мѣсто тое ос҃ти. и кто тебе славиⷮ именеⷨ моиⷨ, прїйми ѿ ниⷯ всакоу мл҃твоу иⷯ“… „таⷨ было влаχеⷬнѣ' цр҃кви коли яки са прест҃ла вл҃чица наша бц҃а ан'дрею и епифанїю, ст҃ый андрей роусиⷨ (55 к.) а ст҃ый епифанїй греⷦ оученикⷨ его. чреⷥ тыχь двоⷯ ра҃мѣймо на ωбоиⷯ мл҃рдїе бжїе, и на пр҃той его бг҃омт҃ре, на роусинѣ и грецѣ. таⷨ ей ст҃ла милость въ цр҃кви явленїе, а зде вроуси мл҃ть, таⷨ оу грецкѡ' земли помолиса, а зде нась помилова. тамь ей мл҃щеса ст҃ы' ан'дрей сь епифанїеⷨ видѣли бг҃8, и всѣⷨ

Digitized by Google

людеⷨ повѣдаша, а зде роустїи сн҃ове ей ст҃ой м҃ти многїе цр҃кви поставиша, въ имѧ ст҃го покрова еѧ. таⷨ въ цеⷬкви люди ст҃ыⷨ ѡмофороⷨ покрыла, а зде всю зеⷨлю ѿ поганыⷯ людеи застоупаеть. тамъ за люди слезы испоущааше, а зде насъ себѣ наоучи. тамо роуцѣ свои къ сн҃оу своемоу възведши а зⷣе намъ покрова своего ст҃го днь праздновати повелѣ. ꙗкоже тамо соущаѧ народы покрыла еси м҃тивно, тако и насъ грѣшныхъ рабъ твоихъ покрый кровоⷨ млⷭти твоеѧ. низлагающи съвѣты и помыслы помышлающиⷯ наны злаѧ... (55 об.) тыⷨ бо насъ прест҃аѧ гп҃жа оумножи роусїй боⷧше, что оувидѣⷨ ст҃ый андрей роусинъ прѣвѣе молѧщоуюсѧ за хр҃тїѧны. протож братїе оучиниⷨ похвалу бж҃їй м҃три. чтоⷨ ѡна покрываетъ насъ ѿ ѡгнѧ и меча, а ѿ междоособныѧ брани. и ѿ нахожденїа поганыⷯ. и ѿ враⷢ нашихъ невидимою силою насъ застоупаеть... (похвала Бцї ст. Кирила Алекс.).

Се сказаніе належить в круг зрущених леґенд, появившихся уже в перві часи нашого культурного житя. Ся леґенда називає Андрея Юродивого (+ ок. 936 р. см. Сергій — Мѣсяцословъ; а по обчисленю Срезневского під кон. V. в. — Свѣд. и зам. LXXXVII ст. 156—7) Русином, щоб опісля противопоставити з його учеником-греком Епифаном грецкий світ рускому. Замітне ще і то, що ся леґенда називає Андрея сучасником Романа Півця (+ пол. VI. в.), що й піддержувало би виводи Срезневского.

В учительнім евангелию (Нар. Дому № 62 к. 197 об.) „Исторїѧ“ о Покрові прс. Б-цї каже тим же Андрею і Епіфану видіти чудесне появлене Богородицї в києвопечерскій церкві підчас нападу Татар. — Пролог XVII в. (Львов. Архиеп. Муз. № 6. F. 2 к. 34) розказує тільки про видїнє св. Андрея і Епіфана, а зближаєсь до повисшого тексту одною молитвою Б-цї к Ісусу. — В печатних Житях святих (Київ 1689 р.) в оповіданю під 2 жовтня св. Андрей називаєсь тільки „славѧниномъ“ (=σκύϑης).

к. 57 внизу. О попѣ єдїноⷨ в манастыри на ст҃оⷨ їѡрдани. въ єдинъ днь видѣⷷсмы женоу чтоу... бїю... и начаⷯ м҃лити сѧ ей ст҃ой м҃ти, чтобы пришла в'доⷨ мой сътворила бл҃венїе... „м҃лиши сѧ дабыⷯ пребыла вдому твоеⷨ а ты дръжиши въ клѣти своей врага моего“. (сим врагом були) двѣ слѡвѣ написаныхъ ѡкаѧннаго несторїѧ зловѣрнаго

Digitized by Google

что хоулиша стоую бцю... и вырѣзаⷲ истой книгы двѣ слѡвѣ и въскиноу на ѡгнь... (се єсть. слово ѿ лїмониса, чесѡ ради не вниде стая бца въ храмъ кѵрїака попа — Прологъ, С-Птб. 1895). Се оповіданє явилось на Заході предметом шкільного дійства (1595 р.) п. з. Cyriacus, котре і скінчилось спаленєм єретичих книг, знайдених законниками-учителями у учнїв. гл. Имп. Публ. Б-ки лат. ркп. XIV, F. 1. Liber comoediarum et actionum, quae sunt habitae Monachii ab 1595 ad 1600 a. f. 43 ss. (Dialogus hic de Cyriaco habitus in purificatione B. Virginis in loco Congregationis maioris a Sodalibus minoribus).

к. 59. въ тойже днь слоⷡ ѡ моученїи свꙗтаго апла ананїи. слѡⷡ ѕі. (Пор. Памятки III, ст. 215—217).

к. 61. м. т. въ ѕ. днь. дѣанїе стго апла домы. како въ индїи полатѫ създа цареви. слѡⷡ зі. — (з незначними варіянтами в порівнаню з напечатаним у Памятках III, ст. 91—8).

к. 65 об. м. т. въ иі. день, слѡво на памꙗть стго апла и еѵⷢлиста лоуки. слѡⷡ иі. — (у Памятках III, не знаходимо такої статї).

к. 67. м. т. въ кв. днь. моученїе стыхъ сеⷣмь ѡтрокъ иже въ ефесѣ. маѯима, лїана, їевлиха, мартина, дїѡнисїꙗ, їѡанаⷭекса, коустодѣꙗна, анътонина. слѡⷡ ді.

к. 77 об. м. т. въ кг. днь, слѡво на памꙗть стго апостола їꙗкова брата гⷭподнꙗ поплоти. слѡⷡ к. — (рівнож нема у Памятках).

к. 79. м. т. въ кѕ. день слово ѡ моученїи стго великомчника хва димитрїꙗ иже в селуни. слѡⷡ ка.

к. 84. м. т. въ ки днь мченїе стыꙗ великомчнци параскевїи.

к. 89. м. т. въ кд. днь. моученїе стыꙗ прпⷣбныꙗ мчнцы анастасїи римлꙗнины.

к. 92. об. мць ноеврїй въ а. днь житїе и хожденїе стыхь славныхь чюдотвореⷰ и бесребрьникь, козми и демїана: (5 чуд і похвала).

к. 96 об. м. т. въ и. днь слѡво на съборь нбныхь силь великаго архистратига михаила и прочихъ бесплотныхъ.

Digitized by Google

к. 99. въ тожде днь похвала стымь арха^ггелом мнханлоу и гаврїилоу сътворенно клименто^м епкпомь словенскы^м: „Наста празнолюбцы пресвѣтлое тръжество безпло^тныхь силъ“.

к. 102. въ т. д. сказанїе чюдеси стго великаго архистратига михаила, въкра^тцѣ све^{де}но.

к. 103 об. м. т. въ вї. днь, слшво ѡ житїи прпдбнаго Фца нашего їѡанна млтиваго.

к. 106 об. в. т. д. вькра^тцѣ прпдбнаго Фца нашего Їѡанна милостиваго ѡ рождествѣ его.

в. т. д. слово вькратцѣ на пама^т прпдбнаго Фца мартина еп^кпа фра^жскаго.

к. 107. в. т. д. чюдо їѡанна млтиваго о женѣ юже прости Ѿ грѣховъ оуже по смерти. (Женщина одна стидалась висповідати якийсь гріх; святий велів їй написати його і запечатати, що вона і зробила, при чім „закла, ни Ѿрѣшити ни прочести тоа грамоты“. Тимчасом святий до 5-и днїв умер. Женщина налякалась, що тепер всї довідають ся про гріх із еї записки. Коли вона так 3 дні побивалась на могилї сьвятого і він явив ся з двома епископами і з словами „доколѣ ѡ жено не даси на^м почити, но ризы наша ѡмочи слезами твоими“, передав їй запечатану записку. Хотя давна печать була ціла, внутр гріх женщини оказав ся заглаженим, на картцї же було написано „ѡного ради раба моего заглажень бысть твой грѣ^х“).

к. 108. м. т. въ гї. днь слшво ѡ житїи и ѡ скръбехь, иже въ стыхь Фца нашего їѡа^нна златооустаго. патрїарха конста^нтина града списано епкп^м феѡ^{до}ро^м трихи^нскы^м.

к. 114. м. т. въ ... днь, слшво ѡ моученїи стго славнаго агла и еу^глиста ма^тдеа (пор. Памятки III, ст. 156—169).

к. 119 об. м. т. вь иї. днь. слшво ѡ житїи асафа поустынника сна авенира цра.

к. 121 об. м. т. въ ка. днь слшво на въведенїе въ цркову пресныа кл^дчци нашеа бцы и пр^сно дѣвы марїа. слш^в лг. „Ѧкоже пише^т пр^оркъ двы^д, благо мнѣ ꙗко смири^л ма еси“.

Digitized by Google

к. 124 об. въ т. д. слшво иже въ стыхь Ѿца нашего германа патрїарха црѧграда. на вьведенїе въ цркоⷡ престыѧ влдчца нашеѧ бца въ стаѧ стыхь. „Се паки дроугое тръжество“.

к. 128. Мца тогожь въ кд. днь. моученїе стыѧ моученици екатерины. и вергилїѧ и вѣтїѧ. слоⷡ. л. е.

к. 137 об. м. т. въ кѕ. днь. сказанїе о чюдеси стго славнаго велико мчника хва геѡргїа, како избави дѣцоу Ѿ ѕмїѧ. въ градѣ именеⷨ агавѣ: ...(138 к.) ведше же ю слугы црскы и поставиша преⷣ езеромь а сами бѣжаша Ѿ езера. црь же преⷣставь сь боѧры своими на заборолѣхь сматрѧше и плачасѧ горькыми слезами... (139 к.) и рече стый геѡргїй дѣвици, Ѿрѣши поѧсь свої дѣвице, и повода оуздьі конѧ моего и всѧжи (!) змїѧ по главѣ, и влекоуци поиди во градь за мною.. [коли св. Юрій перед народом відсік голову змію — 139 об.] црь... повелѣ създати цркоⷡ въ имѧ стго мчника хва геѡргїѧ. и оукраси ю златоⷨ и среброⷨ и запонами, и повелѣ памѧⷮ его сътворити мца ноеⷡрїа въ кѕ. днь, на памѧⷮ стго Ѿца алиⷨпїѧ стоⷧпника... егда же създана бысть црквь, посладь иⷨ стый геѡргїй щить свой, и повелѣ обѣсити врьхоу стыѧ трапезы силою и дѣйствоⷨ стго дха. и до нынѣшнего дне есть дръжиⷨ на воздѫсѣ, вѣрныⷨ на вѣрⷪоу[1]).

к. 140. м. т. въ кз. днь. мченїе стго мчника и многострадалнаго їакова прьскаго.

к. 147. м. т. въ л. днь. стрть и оуспенїе стго апла аⷩдреѧ первозваннаго.

к. 149. мца декаврїа въ д. днь, моученїе стыѧ великомчницы варвары.

к. 151. м. т. въ ѕ. днь, житїе иже въ стыхь Ѿца нашего архиепкпа николы мирликїйскаго.

к. 152. въ тоⷨ днь слшво ве. ѡ житїи, иже въ стыхь Ѿца нашего николы архїепскпа мирликїйскїѧ митрополїѧ.

---

[1]) Се оповідане перейшло і в руску іконопись. Особливо момент, як царівна закинула свій пояс на голову смока, щоб повести його перед царя і нарсд, стоявших на „заборолѣхь“ городских стін.

к. 158. Преставленїе иже въ стыx Ѿца нашего николы.
к. 159 об. чюдо первое стго николы ѡ трехъ дроуѕѣx.
к. 161. чюдо ве. стго николы ѡ попѣ хртофорѣ.
к. 162. чюдо ге стго николы ѡ агриковѣм сынѣ.
к. 165. чюдо де. стго николы, послоушайте братiе бывшее вроуси на славу и оутвержденїе вѣрныx. „Во истинноу кто възглеть силы гна… въса подневныа исполнися чюдесь стго николы… иди в греки, тамо оудивлает'са, в' роусїаны тамо хвалитса. хода по всей земли николѣ оудивлаютса. понеже бо в' роусїанѣх новый виноградь, ныx Ѿврьзень высть новый роускы' языкь… сеже братїе ѡставльше празникь прїйде в'роусїю, инѣсть града нисела, идеже не быша чюдеса стго николы. многъ оумножена ихже немощи замножство писанїю предати. (об.) но се скажоу довлиют (!) малою силою, еже створи въ градѣ Кїевѣ… (слїдує оповідане про те, як чоловік з жінкою вибрались через Днїпро в храм Бориса и Глїба. По дорозї дитина їх упала в воду. Молитва мужа до св. Миколая знаменна тим, що молячий ся указує св. Миколї на можливість занепаду йогож (святого) культа в їх домі, бо у них нема більше потомків. Дитина знайшлась мокра на вівтарі в Софійскій церкві).

к. 167. м. т. въ д. днь, слѡво на зачатїе стыа анны. егда зачат прстоую бцю. „Егда приближи са время пророческыx проповѣданїй“… (слїдує звернути увагу на слова ангела Іоакиму: 168 к. жена твоа анна зачати имат плод гнь. имже всака дша вѣроующи спсенїе имат ѡбрѣсти. той бо плод боудет прапабѣ твоей еввѣ на ѡбновленїе. той плодь боудет клатвѣ твоей на раздрѣшенїе. Измїеви на пагоубленїе, и грѣхом на Ѿпѹщенїе. той боудет плодъ раю на Ѿверзенїе. пламенномѹ ѡроужїю на Ѿгнанїе. оуже бо ктомѹ пронырливый ѕмїй кь оухо неоухопнет са. но [об.] поземли полза главоу крыет, попираем вѣрными ногами. той бо плод животна Ѿрасль явитса“… 168 об. поетичний плач Анни, що побивається ся о своїм мужу, що зі стадами довго не вертав і о своїй безплодности… 169 к. благовість ангела і Анні… поворот Іоакима „абїе (обор.) м'ждавшаа ложесна м'ждоу Ѿложивше прїаша ризы гласа дню“… За сим похвала св. Анні і Богородиці. Се відривок „Первоевангелія Якова“ (пор.

Digitized by Google

Порфирьевъ, Апокриф. сказ. II, 136—8 ст. глави 2—4. і у Памятках II, 36—38 ст.).

к. 170 об. м. т. въ зі. днь. стыχ треχь штрок ананіа азаріа и мисаила. и стго прорка даніила.

к. 174. м. т. въ ка. днь. мчніе стыа мнцѣ и многострадалныа оуліаны.

к. 181. в' Nеделю пред рожстком хвых, стыχь Фць авраама ісаака іакова. и стых пррокь. „Се приспѣ братіе чтнаа памат, бгоблженных Фць нашихь патріарχь. іже в' законѣ гни непорочно пожиша“.

к. 182. въ кд. днь поученіе вькрат'цѣ на предпраздество рожества гн нашего іс хa. „Да есте вѣдуще братіе, ако всій дни постъ предпразднико хвых“.

к. 182 об. мца тогожь въ ке. днь слшво на рождество гн бa и спса нашего Іс хa. „Видѣвь члколюбець вседрьжител бгъ род человечь Ф дїавола моучим, и мл срдовал ш нем“.

к. 186. Въ тожъ днь слово, іже въ стых Фца нашего ішанна златооустаго, на рожство гн ба и спса нашего іс хa. „Нн҃ѣ моего естества шветшанію шбновленіе приχодит, адамова злонравіа азва нсцѣлает са“.

к. 191 об. м. т. въ кѕ. днь. слшво на събор пресвтыа влдчцы нашеа бцы и прсно двы мріа. изложено стых їшанном златоустых. „Въсіа намь праведное слнце, сый прежде въсходащаго естеством прсносоущень“.

к. 194. м. т. въ кз. днь, мченіе стго первомоученика стефана, гн блки прочести: „Памати хотаща добры възлюбленнїи поноудихса написати пер'вомчника стефана житіе и мченіе“. [Пор. Памятки III, 28—33 ст.].

к. 197 об. Поученіе внеделю по рождествѣ хвѣ, памат стых (чи не трьох царів?).

к. 201 об. м. т. въ кд. днь слшво ішанна златаоустаго, патріарχи константина града о иродѣ и ш младенцех избїенных хa ради дї. тысач. „Хотѣл быхь выноу дχовнаа словеса повѣдати“.

к. 204 об. мца генварїа въ а. днь слшво на шбрѣзаніе гн бга и спса нашего Іс хa. „Хота пребл҃гїй бгъ гь нашь іс хс съвѣды срдца члчскаа“.

въ тожь днь памать їже въ сты҃х ѿца нашего василїа великаго архиеп҃па кесарїа кападокїйскїа.

к. 206. въ т. д. чюдо стго василїа ѡ пре҃щенном ѡтроцѣ.

к. 209. въ т. д. чюдо в҃е. стго василїа ѡ йѡсифѣ врачи.

к. 211. въ т. д. чюдо г҃е стго василїа ѡ женѣ проще҃нѣй грѣховь сты҃х ва҃лїем.

к. 213. Поочченїе в' неделю пре҃д крещенїем гнним.

к. 216. м. т. въ ѕ҃. днь слѡво ї. в. с. ѡ. н. їѡанна златаоустаго на стое бгоявленїе га бга и спса нашего Іс ха. „Днесь спсъ мироу, днесь въсклоненїе главѣ, и поновленїе нашемоу спсенїю".

к. 219 об. (тогож) „Днес да ѿврьзе҃тса всака оуста бгословїю, да въспоетъ всако слово".

к. 224 об. м. т. въ з҃. днь слѡво похвално на съборъ стго славнаго прҏка и пр҃дтча крщла їѡанна. сьткоренно климен'то҃м епкпом: слѡ҃в нн. „Источникь еу҃глъскы҃х оученїй".

к. 227. пооученїе в' неделю, по крщенїи гнн.

к. 232 об. м. т. въ еї. днь житїе и жизнь прпдбнаго ѿца нашего їѡанна коущника. житїе добро, и израдно и бескверно, моу҃жа праведна и съвршенна, хощюу сказати вашемоу единооумїю: Иже бысть влѣта наша пришбидѣв' во житейскїа вещи, сподобив' са благъ нѣбныхъ безмѣрнаго ради сего спсенїа, кѣроуа же въ ха. дѣло же има҃т сицево сказати".

к. 238 об. м. т. въ кд҃. днь житїе и жизнь прп҃дбнаго ѿца нашего марка живщаго въ горѣ фрачестѣй соуще ѡбонъ по҃д ефїѡпїа прамо языка хе҃твейскаго.

к. 244. м. т. въ кз҃. днь възвращенїе моще҃м иже въ сты҃х ѿца нашего їѡанна златаоустаго патрїарха ко҃нстантина града. слѡ҃в изьгнанїи.

к. 245 об. м. т. въ кн҃. днь житїе прп҃дбнаго ѿца нашего ефрема сирина.

Digitized by Google

к. 249 об. м. т. въ л҃. днь твориⷨ съборъ стыхъ трехъ стлѧ, васнлїа великаго, григорїа бгослова їωанна златоустаго. сътворенно їωанноⷨ епкпомъ евхаⷮскиⷨ.

к. 251 об. мцѧ феврала въ в҃. днь. слово стрѣтенїе гā бā и сп҃са нашего їс҃ хā: „Се възлюблен'нын нн҃ѣ намъ почтен'наго влоучинѣ еуⷢлїи видиⷨ".

к. 255. в. т. д. слωво второе, на стрѣтенїе гā нашего іс҃ хā, сложенно кγрилоⷨ архиеписк҇ ιеρ°-лим'скымъ: „Радоүиса ѕѣло дщи сїωна, проповѣдоүи дщи иерлимова".

к. 257 об. м. т. въ (к)г҃. днь. слωво стго симеωна бгопрїемца ї ω аннѣ пророчици.

к. 259 об. м. т. въ и҃. днь, мченїе стго мченика Өеωдора стратилата.

к. 264 об. м. т. въ гі҃. днь, житїе и жизнь прп°бнаго Отца нашего мартинїана.

к. 275. м. т, въ зі҃. днь, мчнїе стго велнкомчнника деωдора тирона. еже чтеⷮ са всоүб а҃-ю по°.

к. 278. м. т. въ кд҃. днь. третее ωврѣтенїе чтныѧ главы стго славнаго пр°рка и прⷣтчи кр°тлѧ їωаⷩ:... тут росказано, як раба божа Хоүзаня слуга Іродова потайки закопала голову св. Івана в елеонскім садї. Сей сад купив у Хозанї якийсь Іновентій „Ѿ славныхъ Ѿ полаты црѧ кон'стантина... и създа тоү манастырь, и копаюче ωврѣте тоү корчагъ скоүделенъ в' неⷨже бѣ глава їωанна кртлѧ съкровенна". По якімсь часї св. Іван показав ся двом паломникам і велїв їм „шедша къ иродовоү селоү и тоү главоү мою възмѣте ωтай, оү инокентїѧ съкровенноү" (279 об.). За сим велїв св. Іван „керемидникѹ етероү" із Сінаіди так же потайки взяти сю голову у паломників і берегти її. Обіднївший керемедник (цегляр) зробив так і назад розбогатїв. Перед смертю передав він сю голову своїй сестрі, від котрої вона перейшла в руки одного одновірця, а через него в монастир. Монахи забули про голову — аж св. Іван Крт. привидїв ся одному монахови на чолї великої юрби людий, що йшли по ріцї від востока до церкви, в котрій находилась забута голова. Коли монахи з епископом Германом зібрались перед престолом, невірний монах Малх вложив руку в сосуд і з насмішкою

діткнув ся волося голови — рука йому зараз усохла. Підчас переносин голови в церков Апостолів св. Іван явив ся знов пострадавшому монахови і велїв йому діткнутись сосуда з головою. Монах зробив так і віднскав руку.

к. 285 об. мца марьта въ а-й днь, моученіе и житіе стыа прпдбныа мченици евдокіи.

к. 295 об. м. т. въ д. днь мченіе стых великомчникь хвых м. иже в севастіи моученных.

к. 298 об. м. т. въ зі. днь житіе стго алеѯеа члка бжіа. слов. од.

к. 302 об. м. т. въ ке днь слωво Іωанна златоустаго, на блговѣщеніе прты влчца нашеа бци и прнодвы мріа: „Црьскиx таинъ празникъ празноуех".

к. 306. в. т. д. слωво Іωанна дамаскина на стое блговѣщеніе престыа влчци нашеа бци и прнодвы маріи: „Нынѣшнемоу чтномоу и црьскомоу събранію свѣтломоу, и пречюдномоу въспоминанію" — з діялоґом Богородиці з арханг. Гавриілом, а потім Іосифом Обручником.

к. 314. м. т. въ кѕ. днь. Іже въ стых ωца нашего Іωанна златоустаго, слωво похвално гспжи бци и стмꙋ архагглу гавріилоу: „Пакн радостно блговѣщеніе, паки свободно возвѣщеніе, и паки возваніе".

к. 316 об. мца апріла въ а. днь. Житіе и жизнь прпдобныа мтре нашеа, маріи егупетскыа списано съфроніемь патріархом Іеросалимскимъ.

к. 327. м. т. въ кг. днь мченіе стго славнаго великомчника хва геωргіа.

к. 331 об. мца маа въ в-й днь оуспеніе Іже въ стых ωца нашего аѳанасіа архіепскпа алеѯандрійскаго.

Въ тож днь слωво о пренесеніи мощей стых стртотрьпець хвыхь бориса и глѣба, и ω памяти их: — і 4 чуда, що одвічає надрукованому у Срезневского (Сказ. о св. Бор. и Гл.) 75—80 стовп., а із 81-го 136 об. і сл. — 84, 140 об.

к. 335. м. т. въ д. днь слωво ω пренесеніи мощей Іже въ стых ωца нашего чюдотворца ни-

Digitized by Google

колы архїепископа мирликїйска града... (обор.) въ тысоущное оѵбо и во кѕ҃. лѣто ѡ въплощенїи... в роускыⷯ нашихъ кн҃зей хр҃толюбиваго всеволода в҆ кїевѣ и бл҃город҆наго сн҃а его володимера вчер҆ниговѣ -- і 3 чуда.

к. 342 об. м. т. въ ка҃ дн҃ь. слѡво ѡ бл҃говѣрноⷨ цр҃и кон҆стантинѣ и мт҃ри его елены.

к. 347. м. т. вь ке҃. дн҃ь третее ѡбрѣтенїе че҇ныѧ главы їѡанна пр҇тчи кр҃тлѧ гн҃ѧ — скорочений варіянт к. 278.

к. 348. мц҃а їюнѧ въ вı҃. дн҃ь житїе и жизнь прп҇вн҃аго ѿца нашего онофрїа поустын҆ника списано ст҃ымь пафнотїеⷨ.

к. 352. м. т. въ кд҃. дн҃ь. слѡво наро҇ство ст҃го славнаго пр҇рка и пр҇тчи кр҃тлѧ їѡаⷨ. (Пересказ евангельского чтенія).

к. 355 об. м. т. въ кѳ҃. дн҃ь слѡво похвалное ст҃ыⷯ вер҆ховным ап҃ломъ петроу и павлоу.

к. 359. мц҃а июнѧ въ л҃. дн҃ь. сьборь ст҃ых҆ всехва҇ныⷯ апостоль двоунадесѧть.

к. 360. мц҃а їюлꙗ въ аı҃. дн҃ь. м҇нїе ст҃ыѧ моу҇ницы еѵфимїи.

к. 363. м. т. въ еı҃. дн҃ь, оуспенїе бл҃жен҆наго владымерѧ кн҃зѧ крестившаго роускоую зем҆лю. (Варіянт оповіданя Нестора, з тропарем).

к. 365 об. м. т. въ ѕı҃. дн҃ь памѧ҇ сьврьшаеⷨ ст҃ыⷯ и бж҇твенныⷨ ѿцемь х҃. и. а҃. їже въ халкидонѣ митрополїи финикїйскїа. Слѡво.

к. 366. в. т. д. ст҃ыⷯ ѿц҃ь се҇ми съборовь, памѧть їже на пер҆воⷨ сьборѣ тıı҃. странна ѿческа естества гл҃еть, прїеⷨ быⷪ чюдо бж҃ественныѧ славы... (обор.) памѧт прп҇бныⷯ и бг҃оносныⷯ ѡц҃ь їже въ второⷨ сьборѣ, имѣѧ ст҃аго дх҃а ба неглати вьсезлы҆ духь македониевъ рече... п. пр. ѡ їже въ третем сьборѣ моужїи иноⷨ мнѡжайшаѧ твердь. тогда же и несторїа словоⷨ оусѣкоша... (к. 367) памѧть сьвершаемь бж҃ственныⷨ ѿцемь вьчетвер҆тоⷨ съборѣ, бг҃а слѡва въплощенїа неложно, вѣсть извѣстна евтїхїа изврьже вонъ... в. т. д. п. с. ст҃. ѿмь їже въ пѧтоⷨ съборѣ. слѡва вражїа ѡри҇сци[1]) гл҃и, їже разориша поклонити сѧ... (обор.) стых҆ и бг҃о-

---

[1]) Із тексту слїдує, що тут мова про Оріґена.

нїсны ѡцъ їже въ ѕмъ съборѣ. Чл҃ка проста а не б҃а, и чл҃ка Слова. И вся злая сѣанїа ѡ х҃ѣ раздрꙋшиша слꙋво... (368 в.) с. н б. Ѡць иже въ ѕ҃мь съборѣ събравшиⷯ ся.

в. 368 об. м. т. въ зі҃. дн҃ь моученїе сватыя великомч҃нци марины. слѡ҃ ч҃е.

в. 378 об. м. т. въ к҃. дн҃ь житїе и жизнь ст҃го славнаго пр҃рка илїи.

в. 381. въ тожь дн҃ь чюдо ст҃го пррѡка илїи, сътворено бысть на памят его, в' нижнем городѣ, влѣто ҂ѕцкѕ ѡбходящоу кроугоу сл҃нчномоу и лоун'номоу теченїю ни'дикта мц҃а июля вь к҃. дн҃ь. при бл҃гочестивомь и бл҃говѣрном просиав'шемоу великомꙋ кн҃зю василїю димитрїевичю, правящи стол'пъ митрополїа киевскїа и всея роуси прешсц҃енный митрополиⷮ... (Оповідане про чудо з нижегородским міщанином Григорієм сином Авксентієвим, що втонув у Волзї і по трех днях вийшов живий).

в. 384. м. т. вь кд҃. сказанїе стрѡтей ст҃ых' мч҃никъ борнса и глѣба. гн҃ бл҃ви прочести (як у Срезневскаго — Сказанія 41—52 ст. 78 об., з незначними змінами, як: коверь 385 зам. коверь, на ѡ лтѣ 386 об. — Ср. на лтѣ 47, вь ѡтропѣ 387 об. — Ср. въ оторопѣ 50).

в. 388 об. мц҃а авгꙋста въ а҃. дн҃ь праздноуеⷨ всемилостивомꙋ сп҃соу и пр҃ч҃тѣй его мт҃ри пр҃нодѣвѣ марїи... (як в Прологї СПтб. 1895 II к. 324, з тою ріжницею, що в новім Пролозї „ростовскїй" (кн҃зь) замінено на „рѡссїйскїй", і додано кілька нових зворотів в молитві).

в. 390. м. т. въ в҃. дн҃ь слѡво ѡ пренесенїи мощей ст҃го первомч҃ника стефана. сътворено їѡанноⷨ. Гн҃ бл҃ви проⷱ: „Чювственное сл҃нце на землю восїа".

в. 392. м. т. въ ѕ҃. дн҃ь слѡво їѡанна златоустаго на преѡбраженїе г҃а нашего І҃с х҃а. „Бг҃ъ первагo чл҃ка сътворив и в рай всели его. Заповѣдавъ емоу да познает вл҃коу и съдѣтеля всячески⁽ⷯ⁾".

в. 396 об. в. т. д. слѡво ст҃го климента на преѡбраженїе г҃а б҃а и сп҃са нашего І҃с х҃а.

в. 397 об. м. т. въ еі҃. днь слѡво на оуспенїе пресвятыя вл҃дчци нашея бц҃ы и пр҃но дв҃ы марїя.

в. 403. м. т. и вь т. д. слѡво ст҃го їѡанна архїеп҃кпа селꙋнскаго на преставленїе пресвтыⷨ вл҃дцы

нша бцы и прнодвы марїи: Єгда прїйде время изыти ѿ тѣлл пртѣй бци.

к. 410. м. т. въ ѕі. днь слѡво ѡ нероукотворенно^м ѡбразѣ гд бд и спса ншего ӏс ха. — Се переписка Ісуса Христа з едеским царем Авгарем (пор. Порфирьевъ, Апокр. сказ. II ст. 239—244; Пам. II, ст. 206—209).

к. 412 об. м. т. въ иі. днь мчніе сты^х мчнкь фрола и лавра.

к. 418. м. т. въ кѕ днь повѣ^с полезная ѿ древняго писанїа изложена, ывляющи преславнаго бывша^{го} чюдесы о иконѣ пртыя бца їже нарицается владимерскїа. како прїйде въ блголюбимый гра^д москвꙋ избави нась и градъ нашъ ѿ безбожнаго изловѣ^рнаго цря тυмїрь аксака. Бви ѿче прочести. (пор. Пролог 1895 р. II 371 об. в скороченю — В нашім тексті кілька неточностей: шамаскїа земли 418 об. — шамалинскїя, сляцкихъ татаръ 418 об. — зяяцкихъ).

к. 423 об. м. т. къ кд. днь, слѡво на оусѣкновенїе честныя главы стго славнаго пр^орока и прдтчи крестителя їѡан'на. — се слово Івана Златоуста: „Пакн иродїа бѣси^тся, пакы сматется, пакы веселит ся, пакы плашет. и пакы въ оу їрода цря просит беззаконная главы їѡана кртля оусѣкноυти".

к. 426 об. к. т. д. слѡво о злыхь женах'. „Ничтоже е^{ст} подобно на земли злыа жены и ызычны. Никїй же ꙋбо е^{ст} ѕвѣрь точе^н женѣ проныр'ливѣ' (427 к.) и гордѣ' и величавѣ'. и что лва злѣе въ четвероногы^х. Чтоли змїа лютѣйши вползоυщих. нѣсть ничтоже жены ызычны. пооуществоуе^т ми прем^дрый соломонъ гла. лучше жити съ лвом вь поустыни и сь змїем. нежели сь женою ызычною и прокоυдливою. да не мни^т пр^орка безꙋмна. ре^кша ѡ самѣхь веща^х навыкни ѡпасно. данила пр^орка лвы пер'вѣе оустыдишася. а праведнаго нлоυдѣя двелзавел оуби. кит їѡноу сьхрани вьчревѣ. данїда же¹) исасона²) ѡстригши иноплеменником предасть. змїи и аспиды и керасти їѡанна впоустыни бояхоυ ся. иродїаже на ѡбѣдѣ їѡанна главоυ оусѣкноυти испроси. вранове кор'мяхоυ їлїю в'горѣ, езаве^л того пе блг^дти дождевнѣй на смрть готовяше и предати. чтобо глеши сими

¹) читай далїла же. ²) читай самсона.

сътворнша б҃зи сї҃н, да приложа̑ ми оутро всїй часъ положи дш҃ꙋ свою. ꙗко единого ѿ оумръшиꙁ. и боꙗса илїа и бѣжа впоустыню. оу(ви) мнѣ прр҃къ оубоꙗса жены. дождъ носа на ꙗзыцѣ вселен'нѣй. и ѡгнь съ н҃беси снесе мр҃твыꙗ въставивь. ѡ злое ѡстрое ѡроужїе дїаволе. и самаго златаоустаго евдокїа сриноувши, въ ар'мени заточи. жены ради адама из раꙗ изгна. жены ради д҃вда кро̑каго прелсти. и оурїю оубити сътвори. женою премудраго соломона въпрестоуплені повер'же. жена безстоуд'на никого нестыдитса, ни свщ҃ен'ника чтетъ. ни ст҃ла срамлаетса. ни пр҃рка боитса. ѿ всего оубо зла злѣе жена зла. аще оубога есть то всѣхъ ѡсоуждае̑. аще ли же богата е̑ соугоу̑ таже(к) [обор.] живот живетъ. неоукротимый ѕвѣрь. аз видѣ̑ аспиды некротимыи оукротишаса. и львове и медведи оукротишаса вси. а жена ꙗзычна николи же оукротитсꙗ. лоучше желѣзо варити ниже злоу женоу казнити. да вѣсте се. имѣай кто женоу злоу ꙗко мздоу за грѣхы въспрїимет. жена зла николи же оукротитса. хоулима бѣситса, хвалима высит са а невѣсть ѡбычаꙗ любви хранити. б҃гоу нш҃емѵ слава въ вѣкы аминь". (Порів. Ізмараґд, № 1. к. 67: „слово їѡанна злат. ѡ злыхъ женах").

скорописю: — „Слава б҃гу давшемꙋ по зачалѣ конець. конець житиꙗ̑ свꙗтых".

Полууставом: — „Исписаса сїа книга встратнѣ многогрѣшным и недостойным дїакомъ семїѡном демковичом. рок: бж: ҂ахн҃і: мц҃а фев. дї.".

к. 428. Починаєть ся другий рукопис поч. XVII. в.: „Слова иѡ҃ана златоустаго". На початку заставка із плетених лїній. „Начало ст҃ѣй четыредесатници — Неделѧ ѡ'мытари и фарисеи"... Прїйдѣте оубо дн҃с братїе послоушайте гласа гд҃на бодрѣйши боудем".

к. 429. в. т. д. слово ї. з. ѡ страшне̑ и праведнѡ̑ соудѣ: „Оуже помыслите братїе дондеже живы есмо".

к. 430. в не̑лю в҃. ѡ блꙗдном сынѣ слѡво... „Възлюбленнїи послоушайте гласа моего".

к. 431 об. в. т. поученїе хртїано̑ „Аще оубо любимици дрꙋзи и братїе".

к. 432. в не҃лю масопѫстнүю слово ї. з. о второ҃ пришествїи гд҃а бг҃а и сп҃са ї҃са х҃а. „Послоушайте братїе вѣрныи хр҃тїане“.

к. 433 об. в. т. слωво на пооуче҃ хр҃тїанωмь: „Братїе великїи павель велегласно въпиетъ гл҃а“.

к. 435. в не҃лю сыропѹстноүю поѹченїе... о ст҃ом постѣ „Братїе послоушайте оумныѧ двери ѿвръзеше“.

к. 437 об. в н҃лю а҃-ю ст҃аго поста... „Видите възлюбленїи ѿ самыхъ вещей по҃стнѹю ползѹ“.

к. 439 об. въ в҃ю. не҃лю ст҃ого поста... „Прїидѣте дроуѕи и братїе възлюблено стадо хв҃о“.

к. 441 об. въ не҃лю г҃-ю... „Братїе преплов'ше нн҃ѣ ст҃ыѧ си дн҃и“.

к. 443. ...на поклоненїе чьстномоу кр҃тѹ. „Поне же бл҃гдтїю бжїею дойдохомъ“.

к. 445 об. въ н҃длю д҃ю... ѡ альчбѣ и ѡ мл҃нтвѣ и ѡ мл҃тини „Прїидѣте нн҃ѣ цр҃ковнаѧ чада“.

к. 447. въ н҃длю е҃ю... ѡ сн҃оу Зеведеѡвѣ... „Понеже оубо помалѣ постъ сїй скончатисѧ хоще҃т“.

к. 449. въ сѫботоу цвѣтнѹю. Слωво ст҃го климен'та. и похвала ѡ лазори... „Хв҃а въскр҃нїа, се пре҃дтече свѣтозарное тръжество“.

к. 451 об. в неделю цвѣтноүю слово ї. з. ѡ въходѣ въ гра҃д на страст волноуж... Ѡ чюдесна чюдеса гд҃нѧ“.

к. 455. въ пне҃ стр҃тной недели. на оутрьни слωво ї. з. „Ꙗкоже поучинѫ мωрѧ“.

к. 457. Въ вто҃к стр҃тной недли... ѡ прїатїи тѣла и кръви гнѧ „Цр҃ъ который или кнѕ҃ъ“

к. 459 об. въ средѹ стр҃тной недли. поѹченїе пречистых таинъ. сирѣч о тѣлѣ и кръвѣ хв҃е. „Нн҃ѣ хотѧще пристѫпити“.

к. 461. Въ ст҃ый великый четвертокъ вечеръ. слово бл҃женнаго евсевїа. осъшествїи їωанна пр҃тчи въ адъ. и ѡ преданїи гн҃и... оповідане доведене до моменту „пръвый ѡвѣщавь великый двдъ пр҃ркъ“ (пор. Порфирьевъ, Апокр. II ст. 204—5). Сей текст декуди яснїйший від надрукованого Порфирьевим, особливо в вопросї Івана

Предтечи, поставленім Ісусови через післанців: „ты ли еси градый ина^г чаем'ъ. рекше сам'ли идеши извѣсти(ти) оумръшаа. или оукрѣплъ агг҃ла послеши“.

З огляду, що характерні язикові прикмети обох рукописів однакові, звернемо на них увагу разом. Рідші слова: да оубо дщерноуеть родителю праздник 7, нивоу цѣлизненоу 7 об., (запущену), радоуиса ѿче безпорочнаго висера скалко 8 об. (мушле), ѿ азыка оуан'дал'ска 79 об. (вандальска), видѣ лютаго змїа сходащаго съ езера и срѣте ю ст҃ый геѡргїй рыкающоу и свистающоу... лютый змїю 139, на его гаχ плюснакны 152 об., вропате 363 об., многошюш'ую женскою поχотїю ѡмраченъ 425 об., (чи не шюм'ною“ ?), керастїи змїеве 425 об., їже ни азыка имаχоχ оустръвша 426 об. Чужі слова: триоуналїй 81 об., по всѣ македонїи и пефталїи 81 об. (м. б. Θесалії); гоунга, фора 61 об. (Памятки III, ст. 91 гоунгафора), моурсинов' 62 (Памятки III, ст. 93, моурнисов'), дадинею 168 об. Передано неправильно: глубокы чатки ѡчем 250 об. (чашкы), челюсти влощенѣ 251 (влѹщенѣ — Пролог, СПтб. 1895, I. 349 об.), соуди 251 (соуχы), влещенїе скрайнїй 251 (влущени скранїи — Прол. I, 349 об.). Місцеві особливости: годины 1, 3, 6, 9, 10 об. (в нинїшнім значеню), два калача 10 об. (колача — Mikl.), нокты 13 об., еи ст҃ла мл҃сть... за в'кесь миръ 54, амбон' 54 об., и моцы иχ (scil. тѣсности пекелнои) 56 об., вывѣль 56 об., на концы 57 об., к гостинницы 62, оѕнижданицы 63 об., свергоша его долувь 78 об., цр҃оу 114 об.. въ портыща 265 об., ци 395, свободиты 461 об.

№ 89. Жития святих. Полууставний рки. поч. XVIII. в., польско-руским язиком, на (13—265) к. F⁰, розбитий і розшитий — без переплету; папір знаку 1697 р. (Лихачев-Атлас 683 н-р.).

Починаєть ся продовженем житія св. Василія Великого: „мазалъ и самъ ѡ совѣ мовитъ: тылком праве мыслїю квѣт' чистости моеи пошпетилъ. Я гды инъ Іюлїанъ Флоу-

ченъ стго Василїа на цесарство вст8пивши, и хрта са запрѣвшы, оучоные люде до себе в' хитрости збиралъ: писал тыж до ст. василїа, абы до него прѣхалъ".

Ci житія, очевидно, переклад вибраних житій святих Скарги, про що свідчить уже й поверхове порівнане текстів[1]).

к. 24 об. На днь трехъ кролекъ казана короткое. „Невычерпаное млрдїе свое wказ8ючи намъ Гдь Бгъ. не тылко сна своего для насъ послалъ".

[Na dzień trzech Krolow kazanie krotkie: „Niewyczerpane miłosierdzie swoie okazuiąc nam Pan Bog | nie tylko Syna swego dla nas posłał" 23 str.].

к. 42 об. О наверненю дивным великаго апла павла стаго. „Іако тот стый аплъ над пор8ченым так бг8 оумилованого народ8".

[str. 74. O Nawroceniu dziwnym wielkiego Apostoła Pawła S. kazanie krotkie. „Iako then swięty Apostoł nad porzucenim Zydowskiego tak Bogu umiłowanego narodu"].

к. 62 об. На сто столицѣ петра стго. антїwхїйской и Римской. Рѣчъ ї исторїа короткаа зкилко на8к духовных. „Препомнѣтиса негодит, що днсь црков стаа вспоминает. а защо гд8 бг8 дак8ю. и оурочист8ю памятк8 wбходит, w столици петра стого в' антїwхїи".

[158 str. Na Swięto stolice Piotra s. Antyocheńskiey y Rzymskiey | rzecz y historya krotka z kilką nauk duchownych. „Przepomnieć sie nie godzi co dzis kościoł ś. wspomina, a za co Panu Bogu dziękuię y vroczystą pamiątkę obchodzi | ostolicy Piotra ś. w Antyochiey"].

к. 113. Незрозуміле для перекладача „in cathalogo" (Skarga 345 st.) так і перейшло в його переклад.

Ркп. без кінця, обриваєсь „Животом' Іwва стого..."

---

[1]) Користуємось Żywotami świętych, Wilno 1579 r. F°.

Digitized by Google

№ 34. Соборникъ, ркп. полууставом кін. XVI. в. на (г—ций) листах F⁰. Папір знаку „хрест в колї, з трилистником на кінцях рамен“ і топір з місяцем і хрестом (Лихач. № 524). — Правопись руско-болгарска з частою заміною и через і, попадаєсь місцями і заміна и—ы. Ркп. в новім тектуровім переплеті.

Сей збірник складаєть ся із двох частей: а) Торжественика і б) Тріодійних поучений (хкї – ций).

к. г҃. починаєть ся кінцем Слова индикту: дрьзайте, їоудейскаа неистъкства непогрьзать вас. дрьзайте, еретичьскыа бо боура не обоуревають вас. азь есмь безначалное слово Отцоу, несъзданнаго начяла вѣткь, мирскаго грѣха агнець. градскых обоуреванїи крьмчїи. православных вѣры съкровище. мничьскыих подвигь мъздодатель. азь есмь не бшйтес. идеже ко вѣсть приходит, обѣглет бѣда. блдтїю и чл҃колюбїемь га҃ нашего іс҃ ха҃. емоуже слава и дрьжава съ безначалныим Отцемь. и прѣстым и животворащим дхом. и нн҃ѣ и прно и въ вѣкы вѣком, аминь:“

Мца сентеврїа въ а҃. днь. на памат стго семишна столпника архимандрита. Страшна и дивна бысть. въдни наша изволиса мнѣ грѣшномоу. и оумиленом8 антонїю. написати еже постигох…

Низом 9-и початкових карток читаєм скоропису вкладну: „Єпископа же мѣ наказано ї сплатити сию книгу а далем злоти (? знак ς з трома перехрестями в низу). а тося дѣялося року божиа ҂аѱлз. кзамку путатиском чого свѣдокъ нехаˋ будет богу якно ї пренасвятѣ̀шоˋ двы богородици ї стых м҃. мучеников в пость неделѣ г҃. а купила єи била Мария в Отца козми а на тенъ час священствующого в мѣстѣ дунаїовѣ а дала заню золотихъ к҃. а хтобы ен мал Отцеркви бакуховскоы ї храма воскресения Іс Хва Овернути кром дѣтй моих але иншому абыся того не важил а хтоби малъ Отривати водаˋ клят проклят анадема и марафти.

к. і҃. м. т. въ є҃. днь. слово о оубиенїи стго прка захарїи. (як у Памятках II, ст. 146 8).

к. кі҃. м. т. въ ѕ҃. днь, сказанїе чюдеси прпдбнаго архипа. поустынника монастыра великаго

Digitized by Google

архаагг҃ла михаила и бывшаго в'хонѣхъ. (Се „аповалїпса арх. Михаіла"; замітки про неї гл. у Памятках III, ст. 174. Для проби редакції списка подаємо початок): „Начало исцѣленїй даровав и блд҃ти. данных нам бг҃ом и бл҃годатїю. и дрьзновенїемь михаила архаагг҃ла. испрьва проповѣдано быст ст҃ымь ап҃лом филипом. їwаном фелогомь. и Ѿгнавшоу їwаноу фелог8 нечистоую арїменїю Ѿ ефеса възыйде въ ераполысь ст҃ом8 филипоу"...

к. иї. м. т. въ й. дн҃ь. повѣст їакова архиеп҃па їерлимскаго, на рождество преславныа влдчцѫ нашѫ бц҃8 п҃рно дв҃ы м҃рїю. Въ повѣстех дванадесятых племены їилевѣхь пишет. бѣже їwаким богат ѕело... [Се первоевангеліє Якова, пор. Памятки II, ст. 36—46, сл.].

к. кз҃. и. в. с. Ѿ н. Өеwдора исповѣдника новаго. Слово на преславное рwжство прест҃ыа влд҃ца нашеа бц҃а и п҃рно дв҃ы м҃рїа. Свѣтло тръжествоует тварь днес. новое нб҃о двоу прїемлющи. wтроковица на земли родис...

к. ле҃. об. м. т. къ д҃. дн҃ь. съборъ ст҃ых праведных. їwакима и анны. Видим възлюблен'нїи, ꙗко на ст҃ыа своꙗ оугwдникы п҃рно попоущаеть напастем приходити. да праведници п҃рно просвѣтятсꙗ тръпенїемъ...

[Низом 35 об. — 41 к. скорописна вкладна: „Сиꙗ книга рекомаꙗ соборникь купила еи раба бжиꙗ мариꙗ ющиха и^с тураюка за свое Ѿпущенїе грѣхов и чад своих и за славетного мужа своего и предала еи затеки своему попови Ѿцу костантїю на вѣчнїй часи по смертѣ его wстатне женѣ его и чадом его и wн повинен за свою тещу за матку га҃ просити до смерти своеи и дали заню к҃. золотых"].

к. ли҃. об. м. т. въ аї. дн҃ь. жїтїе и жизнь блж҃еныа феwдоры.

к. ма҃. об. м. т. къ дї. дн҃ь. на въздвиженїе чт҃наго кр҃та и животворꙗщаго.

к. на҃. об. похвала чт҃ном8 и животворꙗщемоу кр҃тоу гн҃ю.

к. нѕ҃. м. т. въ к҃. дн҃ь. житїе и м҃чнїе ст҃го евстафїа плакиды, и жены его феwписти и чад их, агапїа ифеwписта.

к. ѯѕ҃. м. т. въ кг҃. дн҃ь. слово на зачатїе ст҃го прр҃ка прдт҃чи кртл҃а гн҃а ї҆ѡанна. Слн҃цꙋ семоу хотащоу видимомоу изы҆ти испредѣла земнаго. зара преж варивша ꙗвлаеть. кто за нею идеть також и праведномоу слнцю хоу҃ хотащꙋ изыити ѿ оутробы мтръна въплощса. варивъ добрал зара ї҆ѡаннъ... [пор. у Памятках II, ст. 103—108).

к. оа҃. м. т. въ кд҃. дн҃ь. мчнїе ст҃ыа пръвомчн҃ца и равноапостолскыа феклы.

к. пв҃. об. м. т. въ ке҃. дн҃ь житїе и жизнь прпдбныа евфросинїи.

к. пи҃. об. м. т. къ кѕ҃. днь преставленїе ї҆ѡанна бг҃ослова дв҃ствен'ника и на пръсех възлегше възлюблен'номоу словоу. ѿческомꙋ предсталъ еси възлюбленномꙋ. паче всѣх оучникъ. възлюблен'ныи болшїи къ кꙋ҃ же прїйде громовъ сн҃ъ. (пор. Памятки III, ст. 49—56).

к. чѕ҃. мц҃а ѡктеврїа въ а҃. дн҃ь. слово на покровъ ст҃ыа бц҃а и прнодв҃кы мрїа. Страшно и дивно есть братїе виденїе ст҃го ѿц҃а андреа вроуси. чистооуродивым именованъ. оуродовал бо ха҃ ради...

к. ра҃. въ тѡж дн҃ь мчнїе ст҃го апл҃а ананїи. (Пор. Памятки III, ст. 215).

к. рг҃. м. т. въ ѕ҃. дѣанїе ст҃го апл҃а ѳомы въ индеи. како полатꙋ създа црв҃и. Въ то время внеж бѣша ап҃лы въ ї҆ерл҃имѣ... (пор. Памятки III, ст. 91—97).

к. ри҃. об. м. т. въ кв҃. дн҃ь мчнїе ст҃ыхь з҃. ѡтрокъ иж въ ефесѣ. максимилїана. амвлиха. мартина дїѡнисїа. ї҆ѡанекса. коустодїанъ, антонина.

к. рк҃. об. м. т. въ кѕ҃. дн҃ь мчнїе ст҃го великомчн҃ника хв҃а димитрїа... к. рке҃. чюдо ст҃го димитрїа еже видѣ слоуга его пришедша к немоу агг҃ла... к. рки҃. чюдо в҃. ст. димитрїа двою двц҃ꙋ. еюж принесе ѿ срацинъ на праздникъ...

к. ркд҃. м. т. въ ки҃. дн҃ь мчнїе ст҃ыа мꙋченница параскевгеи.

к. рлд҃. м. т. въ кд҃. дн҃ь ст҃ыа преподобныа анастасїи римланины.

Digitized by Google

к. рлй. мца ноемврїы въ а҃. днь житїе и хождденїе стого безмездникоу козмы и дамьана, иже в римѣ.

к. рмг. м. т. въ и҃. днь похвала архаггло михаилоу и гаврилоу. сътворенно климентом епкпомь словенъскымъ. Наста празднолюбци пресвѣтлое тръжество бесплотныхь... [Чтенія о-ва ист. и древ. 1895 I.].

к. рмй. об. м. т. въ кг҃. днь иже въ стыхъ оца нашего їωанна мл̃стиваго житїе.

к. рнд. м. т. въ гї. днь. слово ω житїи ї ω скръбѣх. и. в. с. ѿ. н. їωанна злат. патр. конст. списанно епископомъ феωдором трихынскымъ. Възлюбленнїи не ложъ е҃ въ прркомъ гла. многы скръби праведнымъ...

к. рѕа. м. т. въ ѕї. днь. мчнїе стго апла ї еѵлиста матдеа. (варіянт у Памятках III, ст. 156—165).

к. рѕз. об. м. т. въ ка҃. днь. въведенїе въ цркв прстїа бца г҃. лѣт соуци — на підставі 7-ої і 8-ої гл. первоевангелія Якова; (у Памятках II, ст. 71—74, варіянт народною мовою).

к. роа. об. в. т. д. слово н. в. с. ѿ. н. германа патрїарха костантина града. Слωво на введенїе пртыа влдчца нашеа бца въ стаа стыхъ. Се пакы ино торжество свѣтло и празденство гни мтри...

к. рое. об. м. т. въ кд҃. днь. мчнїе стых екатерины. и виргилїа и вѣтїа. — В сій статї стрічаємо в двох містцях згадку про сучасну хитрість книжну: к. роѕ. Екатерина знала „вса книгы. аскипїωвы. и галиновы. и арастелевы. и омировы. и платоновы. и филистимоновы. їевсевовы. и ан'нїины. ї амврїовы. [обор.] и дїωнисовы. и сивоулы. мртвыхъ ликованїа. и елико виргилесь гла. и ωрїонь. испростарещи всака повѣсть вѣтїинска и виргилїиска. и всако слово. ов. языка“. — к. рой. „вса книгы извыкла. и виргилейскых и ѿ вѣтїйскыхъ и прочїихъ книгъ. еже соут аскипїовы. и галиновы. и дїонисовы. аристотелевы. и хытрости ωмировы. платоновы. и филистїона. аннїины. и амврїины. мрътвых влъхвованїа. и сивиллины книгы. и оученїа вѣтїйска. и бесѣды ов. языка вѣдаю“. — Сї статї цїкаві нетілько

славянскою передачою греко-римских імен, але й тим, що були одним з многочисленних жерел відрази грамотіїв і благовірного люду древної Руси і полудневої Славянщини до світскої мудрости.

(царю рекла Єкатерина „крѣпкое слово. єфирмингил'ское слово. рекоу ко тебѣ высокым сլовом... спирминьгилскы оустроенно“ (роз҃.)... (обор.) „доброта во єѧ бяше ꙗко свѣть фенигнита камене“; ...„пріидеши на оун'шиноу (рои҃. об.); каленесны кланѧютсѧ (род҃. об.); невыгласы (рп҃. об.); имѣлъ єсми (рпг҃. об.).

к. рпѕ҃. м. т. въ кѕ҃. днь. сказаніє ѡ чюдеси. стго и славнаго великомчника геѡргіѧ. како избави дѣвцю ѿ ѕміѧ въ градѣ именемъ лагвѣ.

к. рпд҃. об. м. т. въ кз҃. днь. мчніє стго и многострадалнаго іакова пръскаго.

к. рчи҃. м. т. въ л҃. днь. стрть и оуспеніє стго апла анрѣа пръвозваннаго. (У Памятках III, ст. 142—144).

к. с҃. мца декемвріꙗ въ а҃. днь. мчніє стыꙗ великомчницѣ варвари.

к. св҃. об. м. т. въ ѕ҃. днь. иже въ стыхъ оца нашего николы житіє. въкратцѣ списано. архиепископа мирликійскіѧ митрополіѧ. В чуді, доконанім на Руси в Кієві находим слово — „роусіаны, роусіанѣхъ“ (сді҃.).

к. сѕі҃. м. т. въ д҃. днь. слово на зачатіє стыѧ анны. єгда зачатъ стоую бцоу. Єгда приближисѧ времѧ прорѡческыхъ проповѣданій...

к. сді҃. об. м. т. въ зі҃. днь. стых трехъ отрѡк. ананіи ѡзаріи. и мисаила. и стго пророка даніла. — В низу дописано скорописю: „по асирі'скꙋ стнм ѿроком сим сꙋт имена: сидрахъ, мисахъ и вденеgо.

к. скд҃. м. т. въ ка҃. днь мчніє стыѧ мчницѣ и многострадалныꙗ іоуліаніи.

к. слв҃. об. поoученіє внделю пред рождеством хвым стыхъ ѿцъ.

к. слд҃. м. т. въ ке҃. днь. рождество гд҃а бга и спса нашего іс҃ ха҃. Зложено із сказанія Афродітіяна, первоеван-

Digitized by Google

гелія Якова і канонічних евангелій (пор. Памятки II, ст. 116—117 і 11—13).

к. смг҃. втойже днь слово иже въ стыхъ ѿца нашего їѡанна златоустаго архиепископа константинаграда. на рождество гд҃а бг҃а и спса нашего іс҃ хр҃а. Нн҃ѣ моего бства ѡбетшанію ѡбновленіе приходитъ...

к. смд҃. об. м. т. въ кѕ҃. днь. слово на съборъ. прѣтыя бдцца нашея бца. Въсія нам днь праведное слнце сый, преждевъсходящаго бством прносоущенъ...

к. снв҃. Поучение в ндлю по рж҃твѣ хв҃ѣ памят стых еуглие ѿ матѳея. Ѿшедшим влъхвомъ оубо, се аггелъ гнь явлаетса въ снѣ їѡсифоу гла...

к. снз҃. м т. въ кз҃. днь. стго и славнаго и всехвалнаго пръвомчника архидїакона стефана. (Пор. Памятки III, ст. 28—33, 258 про Пилата).

к. сѯд҃. м. т. въ кд҃. днь. слово їѡанна златоустаго патрїарха костантина града. о їродѣ и ѡ младенцех' избїенных' хр҃а ради. дї. тысащи. Хотѣлъ бых вынор духовная словеса повѣдати. послоушаи павла глщ҃а...

к. сѯз҃. мца генваря въ а҃. днь ѡбрѣзаніе гд҃а бг҃а и спса нашего іс҃ хр҃а... втойже днь памят стго ѡц҃а васїлїа архїепископа кесарїйскаго... (к. сѯи҃.) в. т. д. чюдо стго васїлїа ѡ прелщенномъ ѡтроцѣ... (к. сов҃.) чюдо стго василїа ѡ женѣ грѣшней и прощенном бывшим грѣхом ея.

к. сод҃. об. (Поучениє) вндлю пред крещенїем' гнимъ.

к. сои҃. м. т. въ ѕ҃. днь. слово їѡанна златоустаго на стое бгоявленіе гд҃а бг҃а и спса нашего іс҃ хр҃а. Днсь спсъ мироу, днсь въсклоненіе главѣ, и поклоненіе нашемоу спнїю...

к. спв҃. об. и. в. с. ѿ н. їѡанна злат. а-еппа кост. гр. слово на стое крщеніе гд҃а бг҃а и спса нашего іс҃ хр҃а. Днес да ѿверзоутса всяка оуста бгословїю, да въспоет всяко слово...

к. спи҃. об. м. т. въ з҃ днь. въоутрїи бг҃оꙗвленїй. Слово похвалное їѡанна кр҃тла. сътворен'но климентом' епископом. Прїйде іс҃ ѿ галилеа на їердань къ їѡану кр҃титиса ѿ него...

к. сч҃е. поучение видлю по бг҃оꙗвленїи г҃а нашег іс҃ х҃а. аще бо и праздникъ мимоидетъ нас, ѡбачеже еже ѡнѣм г҃лати николиже мимоидетъ...

к. тв҃. м. т. въ еі҃. днь. житїе и жизнь прпдбнаго ѻца нашего їѡанна кѹщника.

к. ті҃. м. т. въ д҃. днь. житїе и жизнь прпдбнаго ѻца нашего марка. живщаго вгорѣ фрачестѣй. соущей ѡбонь полъ ефїопїа прамо ꙗзыка хетдейскаго.

к. тзі҃. об. м. т. въ кз҃. днь. Въвращенїе мощем и. в. с. ѻ. н. їѡанна злат. патр. конст. Слово ѡ изгнанїи.

к. тдї҃. об. м. т. въ ки҃. днь. житїе преподобнаго ѻца нашего ефрема сурина.

к. ткд҃. об. м. т. въ л҃. днь творим събор ст҃ых трех ст҃ль. василїа великаго. григорїа бг҃ослова. їѡанна златоустаго. съткоренно їѡанном епкпом евхатским.

к. ткз҃. м҃ца феврала въ в҃. днь. слоко на стрѣтенїе г҃а бг҃а и сп҃са нашего іс҃ х҃а. Се възлюбленнїи нн҃ѣ нам почтеннаго влоучинѣ еѵ҃лїи видим...

к. тлв҃. в. т. д. слово кирила архиеп҃па. їерос҃лимскаго на оустрѣтенїе г҃не. Радоуйса ѕѣло д҃щи сїѡна, проповѣдоуй д҃щи їерослїмова...

к. тле҃. об. м. т. въ г҃. днь. ст҃го тимодеа ѡ ст҃ом семїонѣ бг҃опрїемци ї ѡ аннѣ пр҃рчици. Се нн҃ѣ възлюбленнїи нам почтеннаго в'лоуцѣ еѵ҃лїа...

к. тли҃. м. т. въ и҃. днь. мч҃нїе ст҃го мчника феѡдора стратилата.

к. тме҃. м. т. въ гі҃. днь. житїе и жизнь прпдбнаго ѻца нашего мартинїана.

к. тз҃. м. т. въ зі҃. днь мч҃нїе великаго мч҃ника феѡдора тирона. чтетса ксоукотоу а҃. поста.

Digitized by Google

к. тѯє. м. т. въ кд҃. дн҃ь. ѡ обрѣтенїи третем чт҃ныѧ главы ст҃го и славнаго прр҃ка и прдт҃ча крт҃лѧ гн҃ѧ ї҆ѡанна. Праведный аще постигнеть скончатисѧ впокои боудетъ. и паки праведници въ вѣкы живоутъ и ѿ га҃ мзда их...

к. тоа҃. в. т. д. повѣсть. како пръвое ѡбрѣтена бысть чт҃наѧ глава ст҃го прр҃ка и предтеча крт҃лѧ гн҃ѧ ї҆ѡанна. Інока два ѿ въстока оустремившасѧ чтнаго крт҃лѧ мѣстоу...

к. тог҃. об. повѣсть ѡ второмъ ѡбрѣтенїи чт҃ныѧ главы ст҃го прр҃ка предитеча крт҃лѧ гн҃ѧ ї҆ѡанна. Ѩвисѧ пребогатый и великїй апл҃ъ и пр҃ный дроугъ хв҃ъ. въсредней недели ст҃ых постъ февралѧ мц҃а въ ні҃. влѣтоже трисотное и ѯз҃. индик ѕ҃... [повість монаха Маркила].

к. той. мц҃а марта въ а҃. дн҃ь м҇нїе и житїе ст҃ыѧ пр҃пдбныѧ мч҃ница евдокїи.

к. тчз҃. об. м. т. въ д҃. дн҃ь, мч҃нїе ст҃ых великомч҃нкъ м҃. иже всевастїи мч҃ныхъ.

к. ѵд҃. м. т. въ зі҃. дн҃ь. житїе и жизнь ст҃го алексеа ч҃лка бж҃їа. [гл. Starine XXII ст. 211—219: „Житые чловека божїы алеѯїи“ і статю проф. Полївки ibid. 208—211 ст.].

к. ѵі҃. м. т. въ ке҃. дн҃ь. слово ст҃го ї҆ѡанна златооустаго на бл҃говѣщенїе прест҃ыѧ вл҃дца нашеѧ бц҃а пр҃но дв҃ѣ марїа. Царскых таинъ праздникъ чт҃но празновати дн҇ь братїе...

к. ѵѕі҃. н. в. с. ѿ. н. ї҆ѡанна дамаскина. Слово на бл҃говѣщенїе пр҃тыа владычица нашеѧ бц҃а пр҃нодв҃ы мрїа. Нн҃ѣшнемоу чтномоу и црскомоу събранїю свѣтломоу и пречюдномоу въспоминанїю... [пор. вище в Ізмарагдї ст. 19—20].

к. ѵкн҃. м. т. въ кѕ҃. дн҃ь. н. в. с. ѿ. н. ї҆ѡанна златооустаго слово похвално гж҃и бц҃и. и архагг҃лоу гаврїилоу. Паки радости бл҃говѣщенїе. и паки свободное възвѣщенїе...

к. ѵла҃. мц҃а априлѧ въ а҃. дн҃ъ житїе и жизнь пр҃пдбныѧ марїи егїптѧныни.

к. ѵмз҃. м. т. въ кг҃. дн҃ь. мч҃нїе и ст҃рть ст҃го великомч҃ника и побѣдоносца хв҃а геѡргїа.

Digitized by Google

к. унӥ. мц҃а маа въ в҃. дн҃ь. оуспеніе иже въ ст҃ыхъ Ѿца нашего аѳанасїа архиепїскопа александрїйскаго.

к. унӥ. об. в. т. д. слово ѡ памати ст҃ою стр҃тотръпцю хв҃у бориса и глѣба. и ѡ пренесенїи мощен их. Бысть ѧко минол по оумрътвїй блжнаго ѧрослава владимира лѣт. к҃. [пор. Чтенія о. ист. и древ. 1859, I. Матер. слав. XXIV—XXVIII.].

к. уѯг҃. м. т. въ й. дн҃ь. н. в. с. Ѿ. и. їѡанна златооустаго патр. цр҃аграда. похвала ст҃моу їѡанноу бгословоу възлюбленомоу хвоу апл҃у ї еѵлистоу. Иже подвигомъ внѣшнем зрителїе. егда нѣкоего доблественнаго страдалца и вѣнечника Ѿнѣкоудоу пришедша оувѣдатъ...

к. уѯй. об. м. т. въ д҃. дн҃ь перенесенїе мощей стго Ѿца нашего и чюдотворца архиеп҃па николы. Ѿ мирскаго града вбаръ град.

к. уоⷣ. м. т. въ ка҃. дн҃ь. слово ѡ блговѣрномь цари костантинѣ и матери его еленѣ.

к. упе҃. об. м. т. въ ке҃. дн҃ь третее ѡбрѣтенїе чт҃ныа главы стго їѡанна прдтчи кртла. Єгда бысть оусѣченна чт҃наа глава прдтчва Ѿ безакон'наго їрода...

к. упз҃. мц҃а июна въ вї. дн҃ь. житїе и жизнь прдбнаго Ѿца нашего аноуфрїа поустынника списанно ст҃ым пафноутїемъ.

к. учв҃. об. м. т. въ кд. дн҃ь. слово на рождество стго и славнаго пррка и прдтча крестителѧ гнѧ їѡанна. Єлнцю семоу хотѧщоу ѧвитиса видимомоу испредѣла земнаго. зарѧ предварївши ѧвлѧет... [пор. Памятки II, ст. 103—108].

к. учӥ. в. т. д. слово второе на рождество їѡанна кртла. Прно источникъ текїй бжтва непрестанно напоѧа. пресоухшую невѣрствїемъ соухотоу днїъ наших...

к. фв҃. м. т. въ кд҃. дн҃ь стго апла петра съпренїе съ симоном влъхвом. По клавден же царствова сынъ его дї. лѣт. присем влъхвъ симонъ прїйде врим. и мнѡга знаменїемъ и влъхкованїемъ и призраки нѣкїа. и себе бга нарицаѧ. великомоу аплоу тогда врим' пришедшу

и квлъхвоу. и wврѣте пса велика приказана оуже и желѣзнымъ оуврать... [пор. Памятки III, ст. 12—13, 18—19 невеликі відривки].

к. фд҃. и. в. с. ѿ. и. ї҆ѡанна златооустаго архиепкпа костантинна града. похвала стым апломъ петрж и павлоу. Нбоу и земли рече виждю настоащаго ради праздника впамат стою петра и павла...

к. фгі. об. м. т. въ л҃. днь. памат стых кръховных великыхъ хвѣхъ аплъ вї. стих. Что бговидци вї.-те дрвгы хвы. силныа моужа и бви дрьзаю нарещи. Дванадесате блвеныа подвнже тайникы. — Блжный дѣдъ стым дхом оучитъ ясно стоую тр°цю въединоцртвоующв... (пор. Памятки III, ст. 279—286).

к. фкв҃. мца ї҆юла въ в҃. днь слово явлаа мѣсто и времѧ вины. внеже явиса стаа риза бци. иже лежит в чтнѣмъ ковчезѣ иж влахернѣ.

к. фкд҃. об. м. т. въ еї. днь. мчнїе стою моученикоу кирика и оулиты.

к. флв҃ об. в. т. д. житїе блжнаго кнѧѕа владимира. кртившаго роускоую землю. Сьй бысть сынъ сватославль ѿ племени варажска кназ владимиръ... — Імена богів в сїй повісти підпали деяким змінам: Даждьбога = доважебога, Болоса = воласа... скотїа бога (к. флд҃. об.).

к. флз҃. об. м. т. въ ѕї. днь. памат съвръшаемъ стым и бжтвным ѿцем х҃ ї л҃. иж въ халкидонѣ митрополїи финїйскїа.

к. флй. в. т. д. стых з҃. соборъ. памат стых бгоносных ѿць тиї. иже вникеи. странна ѿческа естества глтъ прїимъ быст. чюдобжтвенныа славы... (в. флй. об.).

в т. д. памат прдбных и бгоносных ѿць иже въ второмь соборѣ имѣа бжтвеннаго дха ба не глати. всезлый двхъ македонїевъ рече...

(к. флд.) в. т. д. п. п. ѿ. и. въ третемъ соборѣ. мвжи їнокъ мнwжайшаа твръдъ тогда же и нектор̈їа слоком оусѣкоша...

Digitized by Google

(к. ф҃лд. об.). в. т. д. п. съвершаемъ стым бжтвенным Ѡцем иже вчетвертом соборѣ. ба҃ слова въплощеніе не ложно вѣсть извѣстно. и евтихїа изврьже вонь... (к. ф҃м.) в. т. д. п. с. с. Ѡ. и. впѧтом соборѣ. словеса вражїа ѡринисци гл҃ы. иже разориша поклонителїе слову... (к. ф҃м.) в. т. д. п. с. и бг҃оносныхъ Ѡ. и. вшестом соборѣ. чл҃ка проста а не ба҃ и чл҃ка слово. и вса злаа сѣанїа ха҃ раздрѣшиасловомъ... (к. ф҃ма.) в. т. д. п. с. с. бжт҃вных Ѡцъ иже вседмом соборѣ т҃ѯз. пресвѣтлаа свѣтила православных правил повеленїа разориша вороущихса ерес.

к. ф҃ма. об. м. т. въ з҃і. дн҃ь. мч҃нїе ст҃ыа марины.

к. ф҃не. об. м. т. въ к҃. дн҃ь. житїе ст҃го и славнаго пр҃рка їлїи.

к. ф҃нд. чюдо ст҃го пр҃рка ілїи. сътворено быст напамат его книжнем новѣгородѣ. влѣт ҂ѕкѕ. обхода кроуг слънечномоу и лоунномоу теченїю. їндик а҃і. мц҃а їюла. напамат ст҃го пр҃рка їлїи. влѣто бл҃говѣрнаго и бл҃гочтиваго просїавшаго великаго кназа василїа димитрїевича правяши столпъ митрополїа кїевскїа и всеа роуси. преѡсщ҃енный митрополить фотїй. Бысть нѣкто моуж бл҃говѣрень їменем григорїй. сынъ аѵѯентїевъ...

к. ф҃ѯг. м. т. въ кд҃. дн҃ь. сказанїе стр҃тей ст҃ых великомч҃нкъ бориса и глѣба. Рѡд правых бл҃гвитса пр҃ркъ рече. и сѣма их въ бл҃венїи боудетъ... (пор. Чтенія о. ист. и древ. 1870, I, Мат. слав.). к. ф҃зд. об. в тож дн҃ь начало оубїенїа глѣбова... Порівнуючи наш текст з надрукованими Бодяньским, ми переконуємось, що він підходить блище до тексту XIV. в. — Замічені нами ріжниці від обох текстів слідуючі: печенѣгом 564, в҆ковѣръ ѡвертъ 564 об., кїевы 566, на алтѣ 566 об., Ѡ преславы 570 об., скоропїйци 571 (Бод. крово-), в҆ лѡдїю 571 (Бод. лод-), въсханивса 574, гонзне 574; спільні звороти: побѣгнѣте ѡх асе женоут 574 (Бод. 12 ст.), чахи и лахи 574 (Бод. 12 ст.).

к. ф҃оз. мц҃а авгоуста въ а҃. дн҃ь празноуемъ всемл҃тивомоу сп҃соу и пр҃тѣ его мт҃ри пр҃но двѣ

Digitized by Google

і мр̃їи. Бѣдати намъ подобаетъ братїе възлюбленнаꙗ. ѡ сем пандократном дни... бл̃говѣрномоу царю манꙋилꙋ цара града. и хр̃толюбивомꙋ кнѧѕю андрею ростовскомоу оуставиша сей праздникъ празновати... повеленїем лоуки патрїарха цариграда и митрополита костѧнтина и всеѧ роуси. и нестера еп̃кпа ростовскаг...

к. фоӣ. об. м. т. въ ѕ̃. дн̃ь. слово Їѡанна златооустаго. на преѡбраженїе г̃а б̃а и сп̃са нашего іс̃ х̃а. Бъ пръваго чл̃ка сътвори. въраи вькеде его...

к. фп̃г. м. т. въ еі̃. дн̃ь. слово на оуспенїе пр̃тыѧ вл̃дчца нашеѧ бц̃а прнод̃кы мрїа. Ст̃ѣй и преславнѣй бц̃и и пр̃нод̃вѣ мрїи по ѡбычаю на ст̃ый гробъ г̃а нашего кадит ходѧщи... (Пор. Порфирьевъ II, ст. 270—279 і бібліографію у Памятках II, ст. 390).

к. фчв̃. об. в. т. д. слово ст̃го Їѡанна селоунскаго архиеп̃кпа ѡ престовленїи ст̃ыѧ и преславныѧ бц̃а прнод̃кы мрїа. Егда прїйде времѧ изыити ѿ тѣла пр̃тѣй вл̃дчци нашей бц̃и пр̃но двѣ мрїи. прїйде кней арханг̃лъ і рече ей мрїе прїими си вракїе еже ти даеть насадивый рай. и даждъ аплѡм да его же дръжаще поют пред тобою. по трех бо днех изыйдеши ѿ тѣла. себо рече аггль всѧ пошлю к тебѣ. тїи бо да погребоут тѧ и славоу оузрѧт ѿ тебе... (Пор. Чтенія о. ист. и древ. 1880, кн. 3. Библіограф. матер. А. Попова, ст. 46—65; Порфирьевъ II, ст. 281—295).

к. хв̃. об. м. т. ѕі̃. дн̃ь. слово на пренесенїе нероукотворенннаго ѡбраза їконы г̃а б̃а и сп̃са нашего іс̃а х̃а ѿ едеса въ царград. Подобаетъ бо ѡ том братїе побесѣдовати ѡ бл̃гдти г̃а нашего іс̃ х̃а многаѧ бо чюдеса бг̃олѣпно сътворша. нхже ни оум чл̃чъ не может достигноути. и ѿтолѣ слышав авгаръ едескїй царъ. что былъ ѿ дїаволи проказы разслабленъ. и томленъ быв' ѿ непрїазни ѕ̃. лѣтъ. и лежа разслабленъ... (Пор. Порфирьевъ, II, ст. 247—250; Памятки II, 364—6).

к. хѕ̃. об. м. т. въ кд̃. дн̃ь. Слово на оусѣкновенїе ч̃тныѧ главы ст̃го славнаго пр̃рка и пр̃дт̃чи и кр̃тлѧ г̃нѧ Їѡанна. Паки Їродїада бѣситсѧ, паки смѧтетсѧ. паки веселитсѧ, паки плѧшет. и паки въ Їрода царѧ просит беззаконнаѧ главы Їѡанна кртлѧ оусѣкноути...

Digitized by Google

Зборник кінчить ся сим словом на 609-ій к. На 609 об. коротка латиньска записка кан. А. С. Петрушевича 1885 р. о словах словенского епископа Климента і о житіях Бориса і Глїба.

к. χві҃. Начало ст҃ѣй четырдесѧтници. нед. ѡ мытари и фарисеи. слово Їѡанна златооустаго. Прїйдѣте оубо днес. братїе послоушайте гласа гн҃ѧ бодрѣйши боудем...

к. χгі҃. в. т. дн҃ь слово Їѡанна злат. ѡ страшном соудѣ. Оуже помыслите братїе дондеже живы есмы...

к. χдї҃. об. нед҃. ѡ блѹдном сыноу. слово Їѡанна злат... пооученїе. Възлюбленнїи послоушайте гласа моего χа҃ ѡ покаанїи гл҃ща притчею...

к. χѕї҃. в. т. д. поученїе Їѡанна злат. χрїстїанѡмь. Аще ѹбо любимици дроуѕи и братїе...

к. χзї҃. в нд҃лю мѧсопоустноую. иже вь ст. ѿ н. Їѡанна злат. а. к. слово ѡ втором пришествїи гд҃ нашего іс҃ χа҃. Послоушайте братїе вѣрнїи χртїане смысленно и разѹмно...

к. χѳї҃. в. т. д. слово поученїе χртїанѡм. братїе великїй павелъ велегласно вьпїеть гл҃ѧ. нощь приспѣ а дн҃ь приближисѧ. рекомо безсоблазнаѧ лесть ѿстоупи, а χртолюбиваѧ вѣра вьсїавши просвѣтїла...

к. χка. в нд҃лю сыропоустноую. н. в. с. ѿ. н. Їѡанна злат. поученїе χртїаном ѡ стом постѣ (як в книзї „Студит“ к. 14).

к. χкд҃. в нд҃лю а҃. поста поученїе н. в. с. ѿ. н. Їѡанна злат. (як вище к. 33).

к. χкз҃. в неделю в҃. поста (того самого) поученїе χрїстїанѡм ѡ ст҃ом постѣ. (Студит к. 44).

к. χкѳ҃. неделѧ г҃. поста (того самого) поученїе ѡ ст҃ом постѣ. (Студит к. 60 об.).

к. χл҃. об. в. т. д. поученїе ѡ въздръжанїи и ѡ мл҃твѣ. Ѿци братїе многажды χвалю ваше житїе и не въ лжѹ творю. но въ истинноу любовїю мыслѧ... (к. χла҃.) оуже бо на среди поутѧ стоим...

Digitized by Google

к. хлв҃. в неделю д҃. поста (того самого) поучение ѡ алчбѣ и ѡ млтвѣ хртїанѡм. (Студит 75).

к. хлг҃. об. в. т. д. поученїе ѡ спнїи дшевномъ. Всѣкому чкоу подобает братїе живущему въ кратцѣй сей жизни в темнѣ помышляти ѡ своем ползѣ и ѡ спнїи дша своея...

к. хле҃. об. внеделю е҃. поста. поученїе хрїстїаном. (Студит, к. 91).

к. хлз҃. в. т. д. слово їѡанна злат. ѡ невьстающих на оутрънꙋ. Еже влѣности кто вжитїи семь пребывает то не спсется...

к. хлн҃. въ соуботоу ѕ҃. недели поста. слово стго климента похвала ѡ четвероднеѵнем лазари. Се предтечет свѣтозарное торжество хва въскрснїа ѡбраз показая. се свѣтозарная памят въсїа хва чюдеса провъзвѣщая... (пор. Студит, 102).

к. хма҃. в неделю цвѣтноую. вхожденїе вь їерусалим гда нашего іс ха. слово стго їѡанна златооустаго сказанїй їеѵгльских. Се нн҃ѣ гдскаго праздника предсїает свѣтлость. се нн҃ѣ влдчнаго тръжества предходит проповѣданїе...

к. хмд҃. об. в. т. д. слово ст. ѡ. н. адanасїа алеξандрїйскаго поученїе. Възлюбленнїи днес въ їерусалимѣ быс тайна. ибо хвалити ми прркы проповѣданноую... (Студит, 104).

к. хмѕ҃. н. в. с. ѡ. н. їѡанна злат. слово ѡ їѡсифѣ вь стыи великїи пнед. Вълняще ся корабльници впоучинѣ морстей велицей. имже не будет земля ни горъ ни хлъмь видѣти...

к. хн҃. Въ стый и великїй второк стртныя недели. слово їѡанна златооустаго ѡ собранїи собора. (Студит, 111 об.).

к. хнв҃. въ стоую великоую срѣду стртныя ндли слово Іѡанна златооустаго. ѡ зависти иж въ еѵлїи реченно. излѣзше фарисеи совѣт сътвориша на їса да его погоубятъ. (Студит 114 об.).

к. хнг҃. об. въ ст҃ый великїи четверток стр҃тныа недели. слово ѡ моуцѣ гн҃и. (Студит 116).

к. хнд҃. об. в. т. д. слово ѡ причастїи Їѡанна злат. Царъ который или княз аще къкоемꙋ градоу поидет и срѣтают его тамо соущїи. також и мы длъжны есмы тож творити. понеже сн҃ъ бж҃їй единочадый съ нб҃си исходит къ смиренным чл҃ком. нн҃ѣ волею стр҃ти грядет прїати сп҃нїа нашего ради. мы длъжны есмо съ чтотою срѣсти. и дх҃овно прїати ст҃ых его таин причащенїе. слышите нн҃ѣ хотящїи пристоупити къ ст҃ѣй страшнѣй тайнѣ... (дальше, як в „Студиті" к. 117).

к. хнѕ҃. об. въ ст҃ый великїй пяток слово ѡ страсти гд҃ нашего Ї҃с х҃а. ст҃го евсевїа архиепископа александрїйскаго ѿ пррѡческых сказанїй. Възлюбленнїи добро е҃ рещи каковое есть бл҃говѣщенїе прдт҃ча въ адѣ. и како просїаша соущїи въ адѣ... (пор. Порфир. II, ст. 204—213) до слів 3-ої стрічки, „славяще избавителя гд҃ нашего Ї҃с х҃а") [к. х҃ѯг҃ об.] емоуже и мы грѣшныи кланяемся и гл҃ем. распеншемоуся нас ради. вл҃дко бл҃влю тя в҃е мл҃ютися ст҃ый и припадаю ти... (славословна молитва).

к. хѯд҃. въ ст҃оую великоую соуботоу слово ст҃го григорїа. Что се безмолвїе много на земли; что молчанїе много ꙗко цр҃ъ спитъ...

к. хѯѕ҃. Въ ст҃оую великоую нд҃лю пасхи н. в. с. ѿ. н. Їѡанна злат. слово на преславное и тридневное въстанїе гд҃ б҃а и сп҃са нашего Ї҃с х҃а. Въставъ третїй дн҃ь гк҃ нашъ Ї҃с х҃с жизнь мирови дароуя.

к. хоа҃. об. н. в. с. ѿ. н. а. к. г. Слово Їѡанна злат. Поученїе хрїстїанѡм на ст҃оую пасхꙋ. (як в „Студиті", к. 139 об.).

к. хоа҃. внеделю в҃. по пасцѣ н. в. с. ѿ. н. Їѡанна злат. слово на антипасхоу. (як в „Студ.", к. 141).

к. хоѕ҃. в. т. д. слово ст҃го Їѡанна злат. На послоушанїе людем ѡ житїи сего свѣта. Помыслите братїе ѡ житїи сего свѣта како мимоидет, и слава его ничтоже есть. Ѿверзѣм братїе ѿ себе злая дѣла. да поживет въ бл҃гых дш҃а наша. а не любите вѣрнїи хрїстїане игор бѣсовскых и плясанїй... дръжите любовь къ всякомоу чл҃коу

...нищаа въведѣм вдом свой. накорми напой, млтню посилѣ своей дан. а сщнника не шсоуждай. зато вам шбѣщает хс нбное цртво. а вь црквь бжїю сь страхом ходите. свѣща и просфѹры и демїанъ несем. что оуготовал бг на слоужбоу себѣ стоую. и ѿ своих троудовъ [об.] принесенїе несѣте...

к. хой. в неделю г. по пасцѣ. н. в. ст. ѿ. н. Їшанна злат. а. к. г. Поочченїе ш Їшсифѣ ї ш мироносицах. (як в „Студиті“ к. 142 об.).

к. ход. об. в. т. д. слово оукратцѣ сказано се ш богатых[1]). Ѡ богатых рече гь глще ш млтвых. но перво рекоу на богатыа. что сами вдобрѣ живоут а многонмса нароугают. и сами вскоупости пребывают. таковым есть на великїй грѣх и напогибел. так бо пишет ш скоупых. нѣстъ стража своемоу доброу скоупый но избиратель. и страж есть дїавол. болит бо скоупый. лепѣй емоу мас своих оурѣзавь подати нищемоу. нежели въ клѣти лежащаго богатства дати. правое богатство вроуцѣ милостиваго. и злое собранїе внем же нѣст чти к бгоу. ш том рекль прмдрый соломон. ако боура потопит корабль [к. хп] так многое богатство дшоу и тѣло погѹбит. скоупость скорбъ раждает праведнаго имѣнїа. и настрашном д'ни скоупїи моукоу вѣчноую прїймоут. и такь же и пїаници їным са оусмѣхают а сами ако свинїа вкалоужи валаютса. акоже пїаници пїют а не бгоу работают. також лихоимець есть несытый емлет неправдою имѣнїе собирают лихоимець е:т неправдѣ. а хмѣл очи шслѣпи. а богатый шглох въскоупости. неслышит прошенїа нищих. а сего пїанаго глоуха дша пїанством. неслышит стых писанїй почитаемых. богатый а пїаница оба работают дїаволоу а не бгоу. аплъ бо павел рече. пїаница покаетса и оулишитса пїанства. принесет свѣщѹ и демїанъ къ церкви. заплакав съ слезами въздхнет ѿ всего срдца съ чистою вѣрою. и помилоует и ѿпоустит бг съгрѣшенїа его. а ш мздоимцех пишет что ненаслѣдат цртва нбнаго. аще оу кого възмет ѿ неправды. хота принесеть приношенїе свое въ црквъ. то не прїимет бг. а ш грабителех прркъ закхей реклъ. грабител и мздоимец есть горѣй тата. тат бо вно-

[1]) Задля язика і обличительного змісту приводимо цїле.

Digitized by Google

щи крадет. а сей въ днь грабит. да лꙋчше бы братїе поми-
ловати сироты и вдовица и нища. нежели посоулы брати [обор.] влихвоу. аще хощеш въ цр҇твїи нб҇ном быти. посоу-
локъ не бери. рѣзоимства ся нерадоуй. ты творищи събирая богатство. а наготовишь себѣ настрашном соудѣ моукоу вѣчноую. сиротскими слезами кровавыми. протож вѣрнїи хртїане вразумѣ свой прїимаймо. сиротъ не ѡбидимо. оубо-
гаго ѡблецѣм. мл҇тню нищемоу творим. аще ли не послоу-
шаем того, и так бг҇ом ѡсуждени боудем. коли тїи ста-
ноут на страшном сꙋдѣ гл҇ще нанас гс҇у бг҇у о том ризоим-
ствѣ. и какъ боудем ѿвѣщати за своя злая дѣла. коли погнаны боудем вмоукоу вѣчноую. ѿ нея же избавит ны гь҇ бж҇ нашь.

к. хп҇. об. в. т. д. поученїе ст҇го їѡанна злат. како подобает нам родители свои любити и чтити их. Послоушаите братїе вѣрнїи хр҇тїане заповѣди гд҇ни...

к. хпа҇. об. в неделю д҇. по пасцѣ (того самого) слово ѡ разслабленном. (як в „Студиті“ к. 144).

к. хпг҇. в. т. д. (того самого) ѡ исповѣданїи грѣхов православным хртїаном малым и великым. Ѿци и братїе. малїи и велицїи. исповѣдайте своя грѣхи ѿцем своимь духовным пастырем своим. и не живѣте яко скот. якоже бо птица оукаꙁши оусилѣ трепещет... пишет бо нам сты҇и їѡаннъ златооустъ. что великоую ст҇ръ творит грѣх тайный. ... и дїаволи оугодници приходят и подтыкают нас чтобыхмо горшїи чинили блуд... [пaралєль між добрими і злими духами — а днем і ночію, світом і тьмою]. — (обор.) а лютый посел ест смрть. не ѿкоупится ни златом ни сребром. мзды не берет. послоуха не хощет. боится заповѣди его, творит волю его. и парит яко птица лѣтает по воздоухоу. тако она по людем по богатым и по оубогым. а как бчела цвѣты собирает так ѡна того часꙋ люди тыя... [Сатана пише гріхи людскі „на свои книги“ і „свитки харатїйны и положит на страшном сꙋдѣ пред бг҇ом. да неляѕѣ боудет нам ѿпиратися дѣл своих“].

к. хпд҇. внеделю е҇. по пасцѣ. (того самого) поученїе ѡ самарянинѣ. (як в „Студиті“, к. 147).

к. хпє. об. к. т. д. слово. како подобает хртїаном въ цр҃кви състрахом стоати. Братїе вѣрнїи хр҃тїане прѣвое имѣймо страх бж҃їй въ ср҃дци…

к. хпѕ. об. к. т. д. слово ѡ неоумѣющихъ крестити́са. Мнѡѕи есть неразѹмнїи чл҃ци махают полицѹ своемоу и по плещима роукою своею. и творат кр҃тащеса а найболше троуждаютса, и бѣси смѣютса томоу и радоуютса…

к. хпз. об. внеделю ѕ. по пасцѣ. н. в. с. ѿ н. їѡанна златооустаго, поучевїе ѡ слѣпци. (пор. „Студит" к. 148 об.).

к. хпд. в. т. д. слово. Поученїе къ всѣм людем. ѡ слышащих поученїа книжнаго съ оумиленїемъ. Слышите вѣрнїи хрїстїане еж рече нам ст҃ый їѡаннъ златооустъ. аще сѣдиши впочитанїи словес бж҃їих. и хощеши слышати прилежно, то прежде помолиса бо҃у. ѡтворит ти оум и ѡчи сръдечныи. да разѹмѣти что чтоут въ ст҃ых книгах. да не въ грѣх себѣ ст҃ых чтенїй послоушаем. а коли ст҃ое писанїе чтоут нискым не шепчите. толко слоухайте ѿ всего срдца. и на разѹм свой берите… а колис кто сам бѹдѹчи книжник' а имет чести ст҃ое писанїе. то всѣм срдцем прилежно съ слезами чти. а листа не ѡбращай безлѣпъ. и аще хощеши разѹмѣти силоу книжноую. то и двакраты прочитай словеса. а коли ѡблѣнишиса [обор.] сам чести. и ты послоухаи дроуга своего чтоуща. и ѿложи мысли порожнїа. и дръжи разѹм добрый… [молитва Ісусу Христу о просвіченю ума словами істини і наставленю на путь праведних. Заохота до споввеня діл віри; заповіди божі; кари за гріхи].

к. хч. об. н. к. с. ѿ. н. їѡанна злат. слово на възнесенїе га҃ ба҃ и сп҃са нашего їс҃ ха҃. Свѣтло ми есть цр҃ковное посмотренїе. не смѣх чл҃ком оучиненъ есть. а великїй нашемоу непрїателю дїаволоу плачъ ест…

к. хчд. в недлю з. по пасцѣ. слово ѡ спорѣ ст҃ых ѿцъ тн҃. иже викеи сьшедшимса на арїа еретика. (пор. „Студит." к. 151).

к. хче. об. к. т. д. слово їѡанна злат. о дш҃и чл҃тей праведной. Бѣдлетели братїе какїй страх имает

Digitized by Google

дш̃а вчас' исхода ея. коли исходит ѿ житїа сего сосветного... Діяволи являють ся зі „свитками харатїйными“, де записані „мц̃и и дни и часы. наших злых съгрѣшенїй“, за котрі не дадуть души „до пръваго мытарства дойти“. Душу добру заносять ангели перед подноже Господа, „и повелит гь̃ архаггелоу хранителю ея. поведи дш̃ꙋ сїю оукажи ей мѣста добрая и злая. то понеси ю вмѣсто покойно. где вси ст̃їи почивают“. Указавши на суету світа сього, автор продовжає: „слышите что речет нам Їѡаннь златооустъ. нн̃ѣ был славень, а злоутра [хчѕ̃ об.] без дшѣ въ гробѣ лежитъ“... Треба памятати о смертнім часї, бо немилостиві ангели поривають душу, не зважаючи на її мольби „ѡслабите ми... да ся покаю. и въсплачюся слезы пролїю. и мл̃тню сътворю“... На се відвічають ангели: „оуже бо твоемоу житїю конець приходитъ. оуже ти сл̃це зашло и торгъ разыидет нѣчого ти коупити. рекомо нѣколи покаятися. коли пришли есмо по тебе. оуже ти свѣт помръчеся... пойди вмоукоу вѣчною“... [к. хчз̃.]. Образ страшного суда... [обор.] Грішникі підуть „въ ѡгнь невгасимый. еже зовется пекло... геѡна“.

к. хчз̃. об. (Того самого) в нд̃лю н̃. на сошествїе ст̃го дх̃а. слово. Дх̃овнѣй бл̃гдти съ н̃бси нам днес просвѣтнв'шейся. дх̃овно дх̃оным пѣнїемъ въспоем ст̃го дх̃а бл̃гдать...

к. ца̃. об. Григорїа бг̃ослова, внед н̃. на сошествїе ст̃го дх̃а. слово ѡ ст̃ом дс̃ѣ. Рцѣм оубо ѡ ст̃ѣм дс̃ѣ дышоущем, еже есть третее собство ст̃ыя тройца: что е̃. дх̃ъ и чего ради нарицается дх̃ъ; игде въ ст̃ых писанїих нарицается дх̃ъ...

к. цд̃. Поученїе внеделю всѣх ст̃ых еу̃лїе ѿ матфея. Рече гь̃ всяк иже испокѣ̃ мя пред чл̃кы. исповѣм и аз ѡ нем пред ѿцем моим н̃бным. на моученїе здѣ подвизает оуч̃нкы своя хс̃, и ср̃дца их оустраяетъ. — [Се поучене так і зложено — з речень Ісуса Христа і відвітного поясненя].

На к. хчи̃. об. і хчд̃. Читаєм слідуючі чотиростишія, списані скорописом XVIII. в. внизу тексту: „Свѣтлїе в н̃бѣ полати и трапези там богати | Идѣте вси праведнїи во тѣ полати тамо витати и близко бг̃а сѣдати | Я грѣшници не тужите но скоро тамо идѣте | Ѡставти грѣси до

ꙋтѣхи радости к миломꙋ бг҃ꙋ любе велию стꙗжите. — Бисꙋпь богатъ веселїсꙗ Ꙗ багатїи насладисꙗ | тоꙗ трапези тако витати И близко бг҃а сѣдати | Поютъ мꙋзици розними ꙗзици пѣснь бг҃ꙋ синꙋ през'зѣло винꙋ | во҄час веселоую годинꙋ.

Деякі правописні особливости: гонїмоу 9, оурїала 9, с нїма 9, дииниковы 9 об., назарефъ 9 об., назаранїнь 9 об., исплънїсѧ 9 об., галїлеꙗнїнь 9 об., їѡаном фелогомь 10, ераполысь 10, подайждъ 529, геѡна 697 об.

VI. Книги аскетичні.

№ 56, 66.

№ 56. Отечник — Поученія о монашескім житю. Полууставний ркп. XVI. в. на (3—237) к. і XVII/XVIII в. (239—410) к. 8-ки. Папір білий гладкий, правопись руска. Прп. новий.

Початку нема; 3-я к. почннаєть ся продовженем „слова ꙁ. ѡ безмлъвїи“ — „и тогда оуже не сѫдꙋ здѣ. слышав же то архиепкпъ и рече. аще прогнати его идꙋ. оуже не идꙋ къ сто̃мꙋ. Иногда иде ѿцъ арсенїй въ мѣсто и бѣ тоу тростїе движас вѣтромъ“...

Внутрі кілька прогалин в листах і в тексті: ѡ безмлъвїи, ѡ оумиленїи (4 об.), ѡ печали (7), ѡсмѣренїы (14), ѡ поцѣненїи ꙗко не токмо ѿ брашна или ѿ бесѣды достоит прїимати его но и ѿ видѣнїѧ и ѡ прочих дшевных подвизанїи (28 об.), повѣсти различны къ ꙋтвръждєнїѫ выстающимъ на ны бранем ѿ любодѣѧнїѧ (43), ꙗко не подобаеть снїскати имѣнїꙗ и ѿ лихоимѣнїа хранитисѧ (67), о сѣдѣнїи въ келїи и одѣлѣ рꙋчнѣм. Повѣсти различны къ памѧти моужествꙋ оучащи нас (74 об.), ꙗко не подобаеть дѣл своих пред чл̃ки творити (90), ꙗко подобаеть хранитисѧ иниединицѫже ѡсꙋждати (96), повѣсти различны сты̃хъ ѡтець (100 об.), повѣсти старець и наказанїа сты̃х ѿц напредспѣяне конечное (117), дрꙋгаѧ старческаѧ провѣщанїѧ приносима пꙋчинꙋ ѡ ѿци аммонѣ (133 об.), почто послгним ꙋбо мнѡг ꙋспѣх даеть дш̃ыж непокажет. ѿ трꙋдовь (160), слово еї. почто аще чт̃енъ бракъ

Digitized by Google

алч8щам оучит пакел съвокупленім оувѣгати (162), слово ѕі, ѡ нем же глть еже не богатѣти лихо (163 об.), стго евсевїы слово зі. (165), ї санн(о) ні, ѡсмотрѣныи слов ді. (165 об.), слово к. ıако подобает бодр8 быти ѡ всемъ (207 об.), ıако подобает странникы прїимати. и миловати съ кротостїю кв. (227), ѡ блаженѣм послушанїи кг. (234), ѡ смѣренне мудрости (244), о любви кѕ. (285 об.), о прозорьливых (294 об.), повѣсть ѕело полезна (316), ѡ творащіих знаменьа (326 об.), провѣщанїа состарѣвшиху'са постьник (405).

Звернем увагу тілько на словарно-граматичний матеріял: ѡвонь полъ прибоища (Ср.) 14, ıаждъ отр8бенъ (хлѣбъ — що впав в порох) 15, съ болѣнїем многѡм 23 об.; единь бѣ брат живый къ кельах оу д 8 алеѯандрїа (сл. ѡсмѣренїи) 23 об.; и токмо фалинъ пшеницѣ творахом ем8 ѿ года до года. и егда идахом к нем8 ѿ того ıадахом (ѡ поще-нїи) 29 об.; ѡврѣтеж единъ ѿ них мал аракъ иземна (п8) п8ти... ѿче велиши ли в'зати его... ты аїе положи т8 (ѡ пощ.) 30, взимахъ посмагъ и сънѣдах отли оца моег 33, съ оумиленїем многом 36, прїиде къ дверемъ и вн8трь оуд8 ставь 36, книдъ вина 37, стла сѣѡклитики [вище встрічаєсь — синкли-| 38; сокачїйское х8дожество чтжт постом 38, вдаша же едином8 брат8 моуксарїа с8хы и створи атир8 и вложи а низъ. и принес старц8... вв8сити... и не хотѣ поне малы атири вв8сити 42 об., авва гѣронїй 43 об., сп8дарь црвь стоить пред ним 47, соутво всем мири памахарїи прїемлюще раны многы 49, лев'тонъ 51 об., фалки 52, в'годѣ ов'ѣда възр8чашеса (насилував ся?) 53, снїсвати 67, із „ленка" робили „левтонъ" 69, авва инерхый 71 об., авва матой 77, сныйти 100 об., продаваше... р'кна решета его 103 об., милотарь (овчина-Mikl.) 104 об., възьмничю (patronim.) 105, енимавть е вгъ 107, (із желїза) врадви или нѡж 112, стывланиц8 126, бжди ıако безумень и поащина имѣ кротѡст къ всѣм чл̃ком 133, возмникъ (Mikl.) 134 об., възмикъ 135 об., хыз (Mikl.) 139, ни единою днью 143, скрины воеводы 157, скрынїа 157, злоковдник 223 об.

№ 66. Книга „Студит“, полууставний рукопис 1577 р. руско-болгарским письмом, на товстім папері знаку кабан. 151 к. F⁰. Прп. — дошка в скірі: — Вирізані: 1-а к. текста і низ 3-х первих карток з записом.

На (13 об. — 16 об.) скорописна вкладна: „Влѣт ӡ҃. Ѿ начала миру. По бжїем нарож. лѣт ҂афоӡ҃. мца мр. ї҃. на стго мчнка кондрата и дружины ег. Ѿци чтнїи кгдїе прош ваш чт. чтѣте исправлѧте амене грѣшнаг блсвѣте а не клънѣте. аще где погрѣшиx. Написаны быш сїи двѣ книѕѣ студит и ѱалтырѧ тлъкованаа рукою грѣшнаг многа раба бжїа ермонаx Їѡны. и приданы быш сїи двѣ книѕѣ ку xраму Успенѧ пртыѧ бца манастырѧ Унава вѣчно и непорушно ку чти и xвалѣ бжїй и аще кътори дшетлѣнен поп или дїакь или прос чл҃кь дрързнул сїю книгу студит или ѱалтыр тлъкована Ѿдалити на ину страну или въ инь предѣлъ или сїи запис вырѣзати или загладити на уче“ [дальші дві кк. вирвані].

к. 1. починаеть ся закінченем проповіди в неділю о митарі: „еда кто Ѿ кнѧѕь вѣрова вънь или Ѿ фарисеи. не xотѧxѫ бо въ ѡбинѫ прїѧти кажщиxсѧ“ [12 стрічок].

— въ тож дн҃ь поученїе в҃. ѡ фарїсеи и ѡ мытари. Послоушаймы братїе сеѧ притчѧ ѡ мытари и ѡ фарисеи. ꙗкоже оубо фарисеи высокооумїем низпаде. и прѣждн҃ѫ млтвѫ потрѣби грьдостиѫ...

к. 1 об. нед. в҃. поученїе о блѫднѣмь сн҃оу. Възлюбленїи послоушанте самого xа. ѡ покаанїи глѧща притчѫ...

к. 3. поученїе второе ѡ блѫднѣмь сн҃оу.

к. 4. Въ сѫб. мѧсопоуст. поученїе стго сїмеѡна. месопотамїйскаго, како подобаеть въ оумѣ имѣти дн҃ь исxодныи. Аще не вѣсте братїе. какыи страx и бѣдѫ имам пострадати въ час исxода нашего. егда бо дша Ѿ тѣла разлоучаетсѧ...

к. 5 об. Поученїе в҃. деѡфила арxиепспа алеѯандръскаго ѡ исxожденїи дши Ѿ тѣла: Нн҃ѣ разоумѣйте брате каковь страxь и трепет имамы видѣти. егда дшѧ Ѿ тѣла разлоучаетсѧ...

к. 6 об. поученїе въ недлѧ мѧспоустнѫѧ: Се приближисѧ братїе врѣмѧ покаанїѧ...

Digitized by Google

к. 7 об. поoучєнїє в҃. ст҃го єфрема ѡ бждоущемь сжд҃ѣ.

к. 9 об. въ ср҃ѣд сыропоусныѧ нед. поoученїє ст҃го василїа ѡ ст҃омь постѣ. Понеже оубо ст҃ыи пос҃ граѧдет. ıакоже ѡснованїє нѣкоє гь҃ полагает...

к. 10. поoучєнїє второє ѡ любви. Брат҃е ничтоже паче чьтѣте прѣжде не прѣзримыѧ любве...

к. 11. въ пѧк сыропоусныѧ нед. ст҃го ѡц҃а нашего єфрема наказанїє ѡ ст҃ѣмь постѣ. Брате внемли ѕело. не погоуби праваго пѫти.

к. 12. поoучєнїє в҃. ѡ скороминоужщих житїи. и ѡ грѧдѣмь сждѣ. Їѡан злат҃устаго. Дроуѕи и брата, иже мыслите въ црствїє бжїє. да не прилѣпитеся сеи жизни злѣй. нж паче да проваждантеся на ѡноу жизнь...

к. 13. въ сжв сыропоуснжѧ. слово ѡ ст҃ых оц҃ихь. и ѡ ст҃леx, и ѡ черноризцихь. и ѡ мжченицахь. Се приспѣ брат҃е прѣславнаѧ памѧт прп҃дбных и бл҃женых ѿць наших ст҃ых черноризець..

к. 14. Поoучєнїє въ недлѧ сыропоуснжѧ. Брате, послоушаите. оумныѧ двери ѿвръзше. и слоуха дш҃евнаа ѿкрывше...

к. 15 об. поoучєнїє в҃. ѡ пощенїи и ѡ бестр҃тїи деѡдора игоумена стоудїйскаго. Брат҃а и ѡц҃и. мѧсопоусное врѣмѧ въсемоу лѣтоу полезно є҃...

к. 17. въ вто҃к. а҃. нед. пос҃. (того же) — Брат҃а и ѡц҃и, ıако оубо мнишеское житїє тѣсно и прискръбно є҃...

к. 18. поoучєнїє в҃. стго оц҃а деѡдота. ѡ ст҃ом постѣ. Въ законѣ повелѣ бг҃ с҃ном їилевѡм. да кождо ѿ себе бо҃у десѧтиноу дает...

к. 19 об. въ тож дн҃ь поoучєнїє на часѣх. ст҃го деѡдра игоумена стоудїйскаго. ѡ бл҃годѣти бж҃їи, ѡ възвышенїи бл҃годѣтнаго и краснаго нашег житїа. Брат҃а и ѿци, въсегда бл҃годаренїа бж҃їа наслаждажщеся. въсегда бл҃гослов'ствити его длъжни есмы... [всього 14 стрічок — далї бракує карток].

к. 20. въ тож дн҃ь поoучєнїє ѡ ст҃омь постѣ. Бра҃е, бл҃женыи павель великогласно въпїеть гл҃ѧ...

к. 22. въ тож день поѹченїе на часѣх. стго ѳеѡдора игоумена стоудїйскаго. о послоушанїи иже съ вѣрож и чтым срдцем въвсакоm слоуженїи прѣбывати. Браа и Ѡци. трасжса осжжденїа съкрывшаго въ землѧ талантъ...

к. 23 об. въ чек а. нед пос. поѹченїе стго ѳеѡдора. игоумена стоудїйскаго. Брата и Ѡци. въсакъ град. и въсакъ пжтъ далечь же и бѣдень. троудом троужаетса...

к. 25 об. в. т. д. поѹченїе ѡ стомь постѣ. Братїе, послоушайте мыслъно и разоумно. прка глаща ѡ семь прчтѣмь постѣ...

к. 27. в. т. д. поѹченїе стго ѳеѡдра игоумена стоудїйскаг. Брата и Ѡци, мнѡго поболѣхъ ѡ настоащихъ. имже възмжтиса срдце мое...

к. 28. въ патокь а. нед пос. Поѹченїе стго ѳеѡдора игоумена стоудїйскаго. Понеже добродѣтели едино е въздръжанїе. ѡ сем паче бждемь, въздажѧмы славж боу...

к. 29. поѹченїе в ѡ стомь постѣ. Братїе нн҃ѣ приспѣ врѣмѧ добраго исповѣданїа. и поспѣха и поспѣха иже къ боу... (хитро лъщащеса 30; вынемь ищпага мошницж малоу 30 (из'чьпага-з пазухв).

к. 31 об. въ сжб а. пѡс. памать творим чюдесе бывшаго стго ѳеѡдра тирона. Оулїаноу законопрѣстѹпникоу злочьстикомѹ ѡставлъшемоу свѣт, и тъмж възлюбившемоу...

к. 33. поѹченїе къ пръвжѧ недлѧ пос. Видители възлюбленїи Ѡ самѣх вещїи поснжѧ пльзоу...

к. 34 об. въ пнед. в. нед пос. поѹченїе ѡлѣствичницѣ. Чада моа, радуетса срдце мое ѡ вас. ꙗко еже аще съткорите въ м. днїи. плод вашь бываеть въсего лѣта...

к. 36. въ втор. в. нед пос. поѹченїе ѡ стѣмь постѣ. анастасїа синаискаго. Гоу глщоу. не вхоДащаа оусты оскврънѣжт чка. да почто Ѡци оуставиша нам мас не ꙗсти въ стый пос...

к. 37. въ срѣд. в. нед. поста поѹченїе ѡ постѣ стго оца ѳеѡдора игоумена стѹдїйскаго.

Digitized by Google

Браа̃ Ѿци. ст҃го Ѿца прѣбывающаго и оучителя. не длъжноуемь. обличенїа...

к. 38. въ срѣд. в҃. нед пос̃. начас̃. поученїе ѡ постѣ. яко нетрѣбоуеть гь̃ поста Ѿ болящих. нѫ Ѿ здравыхь. Пость чювествъныи безь дх҃овнаго ничтоже есть. не бо въходящая Ѿ сласти скврънят чл҃кы. нѫ исходящаа Ѿ него...

к. 39. въ чек̃. в҃. нед. пос. поученїе хотящим жити съ похвалою тръпѣти вьсѣкѫ напасть. Братїа и Ѿци. хотѣхь единого когождо вас̃ прѣд лицемь моимь видѣти. и въсякая противоу силѣ моеи изгл҃ати...

к. 39 об. в. т. д. на час. поученїе григорїа бг҃ослова. Пръвѫя недл҃я поста да оупразнятся. такожде и въ великѫя недля въси Ѿ слоужебь...

к. 40 об. въ пяк. в҃. нед. пос̃. поученїе ѡ плъзѣ дш҃евнѣи. ст҃го оц҃а деѡд҃ра игоумена стоудїйскаго. Къ оутѣшителю ли пакы прибѣгнемь. и събесѣдоуимы къ оудѡм нашим, акы приснымь...

к. 42. въ пяк в҃. нед. пос. їѡанна златустаго. поученїе начасѣхь. о ст҃ѣмь постѣ. Можете аще хощете. аще и Ѿ мнѡгых инѣхь испытоужще, оувѣдите изрядно хытрьца ба̃. и неизреченнѫя прѣмѫдрость...

к. 42 об. въ сѫб. в҃. нед. пос. поученїе яко подобает съ говѣнїемь и любовїѫ бж҃їеѫ прѣбывати въ семь житїи. Братїе и Ѿци. се приближися нам днь недл҃ьныи...

к. 44. поученїе въ недля в҃. ст҃го поста. Прїидѣте дроузи и братїе. възлюбленое стадо х҃во...

к. 45 об. въ пнед. г҃. нед. пос. їѡан̃. златустаго поученїе ѡ том. еже имѣти въсегда на оумѣ страшныи онь час. Кождо възлюбленїи внидѣмь въ своѫ съвѣсть. и помыслим прѣгрѣшенїя.

к. 46 об. в. т. д. на часѣх. поученїе Ѿколика образь блѫд и сонїа въ чл҃цѣхь бывают. Якоже Ѿци гл҃ат. Ѿ четырьест҃ьнаго възиранїа възгаряся. Ѿ мнѡга ядєнїа. и мнѡга питїа и спанїа...

к. 48. въ вток. г҃. нед. пос. ст҃го деѡдора игоумена стꙋдїйскаго слово оутѣшно братїи. Радуйтеся о гн҃и прно възлюбленїи съвръстници моего уныльства...

Digitized by Google

к. 49. об. в. т. д. на час. того же — ѡ плъзѣ дшевнѣи. Азь грѣшныи и лѣнивыи. погребеныи талантъ свои въ земли. не придѣлавыи ничтоже...

к. 51. въ срѣд г. нед. пос. (того-же) поучение ѡ плъзѣ дшевнѣи. Тѣмь оубо азъ нн҃ѣ дръзноух си писати къ вам...

к. 52. в. т. д. на часѣхъ. стго дешдосїа слово о тръпенїи и ѡ любви. Что вънесемь любимици мои въ мирь сѣ. ли что намь изнести... [Памятники др.-русск. ц. уч. лит. I, ст. 33—5].

к. 53 об. въ чек г. нед. пос. (того-же) слово ѡ тръпенїи и ѡ любви. Мншгажды дроузїи Ѿгонимы множ искоушенїа ради. и не ѡстанжтся дондеже полоучат стыи тои дарь... [op. cit. 35—7].

к. 55. в. т. д. на час. (того-же) поучение ѡ тръпенїи и ѡ млтыни. Възлюбленїи притчж прїимѣте. за оустраданїа тръпенїа. прркы же глаша нам именем гнимь. ин҃ѣ бо блжим тръпящаа... [op. cit. 37 9 ст.].

к. 56 об. Въ пак. г. нед. пос. (того-же) поучение ѡ тръпенїи и ѡ смѣренїи. Подвизающеся троудници. да прїимете вѣнец тръпенїа вашего... [op. cit. 39—42].

к. 58 об. в. т. д. на часѣх. (того-же) поучение ѡ хожденїи къ цркви и ѡ молитвѣ. Слышим оубо га пррком глаща къ нашем8 оуныльств8... [op. cit. 42—3].

к. 59 об. въ сжб. г. пос. поучение ѡ жизни дховнѣй. Яко се блгаа сеа жизни слышахом. нанаже неразоумнїи мъздатса...

к. 60 об. поучение въ недлж г. стго поста. Брае прѣполовлъше нн҃ѣ стыж сїж дни чтнаго поста. възрадуимса дшеж покланѣжщеса чтномоу кртж...

к. 62. въ пнед. д. нед. пос. слов. антїѡха ѡ ядени. Ѿ ядении реч приточникь. аще сядеши на трапезѣ сил'ных. разоумнѣ разоумѣвай прѣдполагаемаа ти...

к. 63. в. т. д. на часѣх. поучение ѡ вѣчнѣй жизни мира сего. Се оубо въсе житїа сего поминахѡм. и что бо и еще сжще разоумѣхом...

к. 64 об. въ вток. д. нед. пѡс. слово антїѡха ѡ въздръжанїи. Въздръжанїе въсѣм оубо потрѣбно е. паче же хотящим боу оугодити...

к. 65 об. в. т. д. на часѣх. Поученіе стго василіа. Сего ради оутвръждаꙗ ны Іѡан вѣщіа хранити себе...

к. 67. въ срѣд д҃. нед. пос. слово стго оца нашег Іѡана златустаг. Блсвень бѣ давыи троудником алканіе, и срѣдѹ троуда алчьбы видѣти...

к. 68 об. въ чет д҃. нед. пос. слово антиоха ѡ постѣ. Чернорizець хотѧ чистом постом о бѕѣ сѧ присвоити...

к. 69 об. в. т. д. на часѣх. Стго василіа. Поученіе ѡ словесіи. Да и нам дастьсѧ недостоиным. въ добро врѣмѧ разоумоу сих лѣт прѣходных...

к. 71. въ пак. д҃. нед. пос. слово антіѡха ѡ срѣбролюбіи. Срѣбролюбіа недѫгь ѕѣло лють и гоубителень е͠...

к. 72. в. т. д. поученіе стго василіѧ ѡ покаании. Покаисѧ дше моѧ грѣшнаа. доколѣ скръбиши въсѣми нечистотами вънѫтрьними и внѣшними...

к. 74. въ сѫб. д҃. нед. пос. слово антіѡха ѡ лихоиманіи. Реч гь никтоже может двѣма гнома работати...

к. 75. въ нед. д҃. пос. поѹченіе ѡ алчбѣ и ѡ млтвѣ. и ѡ милостыни. Пріидѣте нынѣ црковнаа чѧда. да ѡбычное поученіе сътворѧ ѡ алчбѣ и ѡ млтвѣ...

к. 76. въ пнед. е҃. нед. пос. слово антіѡха. ѡ том еже не любити мира ни аже въ мірѣ. Мѫжи и братіа. иже хвы ради любве, ѡставивше родителѧ...

к. 77 об. в. т. д. на часѣхь. слово стго василіа. о троици молебно. Ѡ въсестрстнаа оунылаа дше. сего житіа врѣменнаго. въсѧ печали и скръби и грѣси късѧци събержтсѧ...

к. 78 об. въ втор. е҃. нед. пос. слово антіѡха ѡ оклеветаніи. Ѡклеветаніе рьп'таніе. ближніи дроугь дроугоу е͠. ѡбоеже вѣтви безразоуміа...

к. 80. в. т. д. слово стго васіліа. ѡ трьпеніи. Ꙗко въси члци стѧжими бѫдемь еѵгльскаго послоушаніа...

к. 81. въ срѣд. е҃. нед. пос. слово антиѡха ѡ шептаніи. и о клеветаніи. Пакы шепотникь и клеветникь. ѡбещника еста срамотномоу ею злодѣанію...

Digitized by Google

к. 82. в. т. д. на часѣх. пооученїе ѡ спснїи дши. Въсѣкомоу чл҃коу пωдбаеть братїе. живѫщемѹ въ крат'цѣи сеи жизни и въ темнѣи...

к. 83 об. Вчек. е̃. нед. пос. слово антїωха. ѡ лѣности и о злобѣ. Лѣность припрѧжена е̃. злобѣ рече бо рабе злыи лѣникыи...

к. 85. в. т. д. на часѣх. слово ѡ лъжи и ѡ клеветѣ. Коупно стоѧще телесы, а оумы разно стоите...

к. 87. въпѧк. е̃. нед. пос. слово антиωха ѡ том еже не оукарѧти никогож. Не лѣпо е̃ оуничижѧти никогоже ни хоулити...

к. 89. въ пѧк. е̃. нед. пос на часѣх. слово антїωха. Видители братїе добрѫѧ любовь гн҃а нашего...

к. 91. Пооученїе въ е̃. недлѧ стг҃о поста. Понеже оубо помалѣ пос сїи скон'чатисѧ хощет. и помалѣ днїи гн҃ѧ стр҃ти приходѧт. того ради ꙗже ѡ стр҃техь чьтетсѧ слово. дасѧ къним приготовимь...

к. 93. Въ пнед. ѕ̃. нед. пос. слово антїωха ѡ послоушанїи. ꙗко въсѧкь послоушаѧй спсетсѧ. Послоушали при въсем въсевѣре. дховных Ѿць своихь. такоже сѫт ѡ немь бг҃у порѫчает...

к. 94. в. т. д. на часѣх слово ѡ кротости. Намь оубо по ествоу дано самовлъство. любо злωм бывати любо добрым...

к. 95. въ вток. ѕ̃. нед. пос. слово антїωха ѡ тръпенїи. Мало нѣшто Ѿ покаанїа вам побесѣдовав'ши. рьцѣмь бг҃у поспѣваѫщѹ ѡ тръпенїи спсаѫщи чл҃кы..

к. 96. в. т. д. слωв. на часѣх. ѡ невѣрованїи въскрнїю хвѹ. Сѫт мнωѕи глѧще. нѣс быти скон'чанїю жизни сеи ни въскрнїю...

к. 97. въ срѣд. ѕ̃. нед. пос. слов. ѡ ѹспенїи четвороднекнаг лазара. Бѣ нѣкто болѧи лазарь. Ѿ виданїа Ѿ веси марїины и сестры еѧ марды... (великωм гласωм 97).

к. 97 об. в. т. д. слωв иларїωна, пооученїе ѡ Ѿвръженїи мїра. Въси иже мира сего Ѿвръгшесѧ. иже образь иночьскыи прїемше. иже крть хвь на рамо въземше...

к. 100 об. въ пѧк. ѕ̃. нед. пос. слωв. стг҃о иларїωна ѡ черноризческом житїи, Еже бо видим въ

Digitized by Google

мирскыχ что дивно. то не поманем ꙗко Ѿрчени есмы того въ постризанїи нашемь всего мирнаго...

к. 102. Въ сѫв. ѕ҃. нед. слово поχвално ѡ вскршенїи ѡ четверодневнѣмь лазари. Се прѣдтечеть свѣтозарное тръжество χв҃а въскр҃нїа образь повѣдаѧ...

к. 104. Внед. цвѣт. слѡв. ст҃го Ѿца нашег адаласїа еп҃па алеѯандръскаг. ї ѡ лазари. Страшна възлюбленїи тайна днес въ їерлимѣ быс҃...

к. 105 об. в. т. д. поѹченїе ѡ постѣ и ѡ четверодневнѣмь лазари. Братїе, прѣплоуvше ꙗкоже и морскѫѧ поучинѫ по҃ное се теченїе. и желаемаго дозрѧще пристанища...

к. 107. въ ст҃ыи и великыи пнед. страстныѧ недли. ѡ исоχьшеи смоковници. и ѡ притчи винограда. Вчера намь вл҃дка и г҃ь. празникь весель сътворивыи. дн҃ь на стр҃ть подвижется...

к. 109 об. в. т. д. дроугое слово прилагаем. ѡ прѣкраснѣмь їѡсифѣ. емоуж начало б҃е авраамовь, б҃е исааковь. б҃е їакѡвль. писано въ ефремѣ. здеже оузводѣ ѡврѣли есмо велми въкратцѣ. протож его ненаписаχом:

Въ ст҃ый велик втоѝ. стр҃тныѧ нед. слѡв. їѡан златустаг. ѡ ї. дв҃ь. Подвижѫ вы оубо братїе на пѣнїе чюдесь...

к. 111. Въ тож вток. великыи стр҃тныѧ недлѧ. на часѣχ. слово їѡанна златустаго. ѡ съвранїи събора на г҃а. Се намь ев҃листъ їѡаннь нн҃ѣ весѣдова. аще бо и оусты намь не весѣдуеть...

к. 113. Въ ст҃жа велкжа срѫд. стр҃тныѧ нед. слово їѡанна златустаго. ѡ блжднице иже възлїѧ алавастръ мνра на нозѣ їсовѣ. Днес фарисеи вл҃дкѫ на ѡвѣд възка. чт҃ь съ оукоромь смѣсивь...

к. 114 об. в. т. д. слѡв. їѡана златустаго. ѡ зависти еже речено въ ев҃лїи. излѣзше фарисеи съвѣть сътворишѧ на ї҃са да его погоубѧть. Нѫждоусѧ повѣдати вам. что б҃госкарнїи жидове на сп҃са моего раждизанїе...

к. 116. вчек҃. великыѧ недлѧ. слово мѫцѣ гн҃и. евсевїа алеѯандръскаго. Вчерашнѫѧ рѣчь днес мышлѧ изреци. низдрѣшитисѧ дльгоу възлюбленїи.

Digitized by Google

к. 117. в. т. д. поѹченїе ѡ прчтыхь тайнах. сирѣч ѡ тѣлѣ и ѡ кръви хвѣ. Нн҃ѣ хотащии пристѫпити къ ст҃ѣи стрлшнѣи таинѣ. разоумѣите братїе съмыслъно. какои ст҃ыни хощете причаститиса... (на 118 об. кінчить ся 11-ою стрічкою; решта 19 стрічок чистого місця).

к. 119. слово. ѡ мѫцѣ га҃ нашего ї҃у ха҃ и ѡ погребенїи тѣлоу гн҃ю. и ѡ въскр҃нїи стекарина и леоугина. сн҃окоу великаго сѵмеѡна. законника. впак҃. великыи. дѣланїе трѡца. сеи всѫб велико ѹж. Въ има ст҃ыа трѡца. начнѫтса дѣанїа сп҃са нашего ї҃у ха҃. иаже ѡбрѣте цр҃ь великыи ѳеѡдсїи въ римѣ. съвѣтници же при понтїи пилатѣ. въ извѣстных книгахь сътворено бы҃с въ ді. лѣто. цр҃ю тиверїи. цр҃ю мирскоу. и иродоу. сн҃у цр҃ю галилѣйскоу въ ді҃. лѣто. кладчьствоующоу. въ ѕ҃. и а҃ дн҃ь марта мс҃ца сѫхаго... [к. 124 „цїи сѫть понас҃“]. На 129 об. в 10-ій стрічці з долу кінчить ся перша половина сего апокріфа, званого Нікодимовим евангелієм; в 9-ій стр. починаєть ся друга частина: въставь Їѡсифь и реч къ аннѣ и каифѣ истинно и горазд. что дивитеса имже слышасте и яко видѣнь е҃с і҃с мр҃твь и живь градыи на н҃бо... (к. 130) и сїю клатькоу слышаща каринь и левьвнь лицем въстрасостаса... дадита намь два оукрутка книжна. и пишевѣ яже видѣховѣ и слышаховѣ. и даша има и та сѣдаща разно писаста...“ На 136 к. в 10-ій строці починаєть ся лист Пилата цісарю Клавдію: „въ грады римскы къ клавдїю кесарю римьску. понтїю пилатоу. цѣловано бы҃с. и то ти искусихь. жидове завистьством ихь. бещиницоу великоу сътвориша...“ [пор. Памятки II, 252—273 сл., 293—304 сл., 335–7]. — [великѡм гласѡм 125; вшед въ сонем 126].

к. 136 об. Въ ст҃ѫа великѫа сѫб. слово ѡ распатїи и ѡ погребенїи, и ѡ въскр҃нїи га҃ нашего ї҃у ха҃. Похвалимь великаго ба҃ и сп҃са га҃ нашего ї҃у ха҃. иже дасть са за ны на съмр҃ть. да ѿ тленїа на нетлѣнїе въсего мира приведеть... [розвьны (catenis) 138].

к. 139 об. Поучченїе на ст҃ѫа пасхѫ. Послоушаите братїа да скажѫ вамь силѫ и власть. и чт҃ь сего ст҃го дн҃е. вънже гь҃ бь҃ нашь попра дїавола...

к. 141. Поѹченїе на антипасхѫ. Га ба и спса нашего iv ха въскрсенїе славное радостно оуже праздновахѡм братїе...

к. 142 об. нед. г҃. по пас. ѡ їосифѣ и мѵроносицахъ. Възлюбленїи слнце по ѡблакомь красоуется, любимо бываеть видащими... [въ блъщащихса ризахъ 143 об.].

к. 144. нед. д҃. попас. поѹченїе ѡ расслабленѣм. Чл҃колюбецъ блгыи гь нашь іс хс. не токмо дшамь нѫ и тѣмѡм врачь прїиде...

к. 145 об. Въ срѣд. д҃. нед. по пас. прѣполовленїе. н҃. цѫ. василїа архїеппа слово. ѡ твари. и ѡ бжствѣ. Плътныма бо очима ба видѣти нѣс мощено. бесплътное бо под плътнѣи очи подходити не можеть...

к. 147. нед. е҃. по пасцѣ. Поѹченїе ѡ самарѣныни. Азь оубо ѡ дроѹѕи и братїе. надѣахса на въсѣкѫ недла боле събрати людїи въ црковь. на послоѹшанїе бжствныхъ словесь...

к. 148 об. Нед. ѕ҃. по пас. Поѹченїе ѡ слѣпци. егоже очи ѡвръзе въ ерихонь градыи. Мала нѫжда ес изрещи къ вашеи любви братїе. имже не праздни бѣхом црковных ради вещїи. дѣло се чтнѣи въсего ес, имже дша спсти...

к. 150. Поѹченїе на възнесенїе гне. Се наста нам братїе нн҃ѣ праздникъ ха ба нашего. свѣтлѣи въсѣхъ праздникъ...

к. 151. Въ нед. з҃. по пас. слово ѡ събѡрѣ стыхъ ѡць. тиі. съшедшихса въ никеи. на арїа еретика. Въ алеѯандрїи египетстѣи. быс нѣкто прѣзвитерь великыа цркве. именемь арїи. хытръ сыи книгамь. имѣа глоубинѫ словесь. въ нихже и глѫбинѹ обрѣте въ глѫбинѫ злых въпадеса...

к. 152 об. Въ нед. н҃. цѫ. стго дха пришествїе. поѹченїе на пѫнтикостїе. Прно жадаа въ спсенїа нашего. въсхотѣ своимь млрдїемь обновити естbо наше. грѣхми сѫще ѡбетшано...

к. 154. недла а҃. слово ѡ въсѣхъ стыхъ. „Радуиса раю и веселоуиса. небо нн҃ѣ желаеши своих првых

житель"... [на 155-ій к. величанія руским святим]: „радуитася стаа мчнка борисе и глѣбе. въ новопросвѣщеной роускои земли хви оугодника. и ѿтого блгдть пріемша. различными недѫги ѡдръжимыя ицѣлѣета. съ нимиже въси именитіи и неименитіи. явленіи и неявленіи стіи. феѡдсіи печерскыи игоумене. роускыхь черноризець старѣишино. нн҃ѣ же къ боу дръзновеніе имѫще. съ бцеѫ и съкрстлемь за мирь молите. кнѧѕемь нашимь, на поганыя побѣдѫ подаѫще. и плѣнныѧ ѿ ѫзь избавлѣете. болѧщѫѧ здравы творите. ѡбидимымь помагаѫще. скръбѧщаа оутѣшаите. съ плаваѫщими плаваите. съ пѫтьшествоуѫщими шествоуите. и въсѧ призываѫщаа вы вѣроѫ спсаите. да на въсѧком мѣстѣ славится прѣстое имѧ ѿца и сна стго дха. нн҃ѣ и прно и въ вѣкы вѣкѡм. аминь". [В низу з права поміта нового зшитка еі., під сим дописано писарем: „ѹ зкодѣ. тетради зі."].

№ 92. Сїа настоящна книга є прѣпдбного ѿца нашего Никона яже наречена бы° тактикѡнъ. еже естъ чинокнаѧ. Сїе трѹдолюбїе сеѧ книги вседѣиствоующе гѹ и бѹ и спсѹ нашемѹ іс хѹ. и ещеже и пречтѣй его мтри. споспешествѹющи створено бысть ползѣ хотящим.

Ркп. дрібним полууставом, рускою правописю, місцями стрічаєм южноруські — и зам. ѣ; ы зам. ї, и з задержанєм -ръ-, -лъ-, ъ/о, частою заміною е—ѣ, на 99+28 кк. F°; папір знаку двуголовий орел під короною (Лихач. н-р 445).

к. 1. „Понеже бо ѡ прежкарших лѣтъ. бжтвенны писаній глы. ѡки оубо ѿ нѣкіих инако сказани быша. ѡвиже и ѿ невидѣнїѧ не испытѹюще сихъ. истин'наѧ сказанїѧ..." — Ся передмова дає огляд 7-и соборів і исповідане віри.

к. 7. пракителникъ съ бгом рекше типикъ сиреч ѹставъ избранъ ѿ бжтвенных писанїи ѡ оустроенїи преданных нам ѡбраз ѿ стых ѿцъ въ спнїе дшам и писанїѧ вкдав иже поднами братїѧм ѡ еже съ всѧким тщанїем хранити игѹменѹ непрезирати въ оуставѣ положеннаѧ

ѥсѧ и еже не пребывати ему внѣ монастыря кромѣ великїя нѹжда и не нерадити емѹ ѡ преданныхъ емѹ ѿ ба дшах. слов ке. Подобаетъ оубо настоящемѹ всяко показати тщанїе.

к. кв. об. ѿ книгь толкованїя заповѣдей гнихъ ѿ з. и третего слова законное правило во кратцѣ извѣстна и тверда имѣя свѣдителства. ѿ законных божественных писанїй. И ещеже и ѡ каженикох различїи и когда прїяти сут къ рѹкоположение и когда ни. пространнѣе же лежат в зде. и на пракогох же имѹт нѣкая свѣдителства: Вѣдати подобаетъ. яко внегда не изверженѣ быти ѿнюд книзѣ сей восогрѣшенїе запрѣщенїя же и различия но и сих ползѹ ѿ мала вину возем ше во воспоминанїеж и возысканїе ѡбрѣтохом и якож всем прежизложеном и всих плоды берем ѿ таковых оубо книг...

к. лв. ѿ скопцех и когда прїяти сутъ върукозложенїе. и когда ни и яко спаща себе ѿлученїе прїемлют: пррока исаїя слов: Да не глетъ каженик як аз есмъ древо сухо занеж тако глет гь каженикови...

к. лд. об. прпдбнаго ѿца нашего никона посланїе ко мнихѹ киръ лѹцѣ ѡ вѣденїи празник и влачних постъ ї иных винах нужных ещеж и ѡ постниких в глемѣм номоконон: Духовный мой брате кир лѹка. воспрїяхом посланца тобою посланныя и якоже писах ны еси ѡ всѣх вократцѣ прежнаписахом токѣ виденїя занеже якоже знаеши прежнял моя гоненїя...

к. 39. Слово 5-е без заголовка: „Духовный мой брате кир арсенїе просих еси ѿ мене недостойнаго еже написати тебѣ виденїе ко спнїю дши и наставленїю яко да имаши се во блгвенїи и воспоминанїе истинное...“ (пор. Горскій-Невоструевъ, Описаніе II^{3} ст. 29).

к. мє. об. тогожде кѡ ѿцѹ герасимѹ ѡ возаконеных постѣх иже собѡрная црькви предаде православным хртїаном. ещеже и ѡ типиков монастырей. ї иных винах нѹжных стых аплъ правило зд. Аще который еппъ. или презвитеръ. или дїякон. или

Digitized by Google

чтецъ или пѣвецъ. въ с҃тую четверодесетницу не пости҃т. или среду или пятокъ да изверженъ ся...

к. мй. тогожде ко Ѡцу козмѣ ѡ вл҃чни҃х постѣхъ. и како и вкое время тѣхъ достоитъ разрѣшати виною праздникъ. истранноприїе҃мства. занеже Ѿлученїя имутъ Ѿ причащенїя въ просты҃х люде҃х. въ причетницѣ҃х же изверженїя. во всѣ҃х же приступающи҃х прокаянїи: Дх҃овный нашъ брате елма якоже зри҃м. яко виною праздникъ. и страннопрїе҃мства ї ины҃х нѣкїи҃х ради винъ вл҃чнїи постъ въ ѡбщинѣ ради разрѣшаются...

к. нѧ҃. тогожде ко Ѡцу ефрему ѡ различїи любве и ѡ ины҃х вина҃х нуж҃ны҃х: Дх҃овный мой Ѿче послахо҃м тобѣ прѣвѣе въкратцѣ тщан'но мало посланїе. нѣже пространнѣйше...

к. 56. тогожде ко геѡргїю игоумену коуцуве҃тскому яко послѣдоующа бж҃тве҃нны҃м. и законны҃х писанїѡ҃м недостоитъ испытати гл҃ющи҃х или пишущи҃х. якоже г҃а гл҃етъ яко на моисеѡвѣ сѣдалищи сѣдоша книж҃ници и фарисе҃е и про҃ч: Дх҃овный мой Ѿче поиска҃х еси Ѿ сущаго зде Ѿца моего ч҃наго инока клима. испытанїе ѡ собран'ны҃х главизна҃х Ѿ б҃твеннаго промысла во книжицах...

к. 57. тогожде Ѿ бж҃тве҃нны҃х писанїй яко чи҃н ѡбщи҃х н҃нѣ житїй разорися. и кождо ѡбаче яко и сему споспѣшествуетъ. сп҃тъ сп҃сяй свою д҃шу. и яко на преславущи҃х мѣстѣ҃х достоитъ сматратися имя имоущи҃х. со мнозѣ҃м смиренїе҃м и якоже Ѿ бж҃ве҃нна писанїя предаемая. недостоитъ преѡбидѣти и преслушати. и не внимати яже Ѿ ч҃лкъ гл҃емая ниже послушати. понеже бѣдѣ по҃длежатъ и ѡ инѣхъ вина҃х ну҃жны҃х. Ѿ҃ци и братїе. азъ ѡкаян'ный и недостойный сматряю се да аще естъ божїя да составится ѡбитель и подвижутся собравшейся ту и сѣдящей...

к. 60. тогожде ко призвитерох с҃тыя ѡбители чюдотворца симеѡна ѡ пр҃ненїи то҃жде ѡбители и яко исти҃нное и дѣлное покаянїе вся во исправ-

Digitized by Google

-леніє приводит. „Дховный мой Ѿче, нарекова^х^ми еси -съ Ѿцмъ козмою ꙗко да напишоу ти чтолибо и пошлюти -вдѣніє искоушенїа ра^зх^...

к. 62 об. Того^ж^ ѡ странничествѣ. и како подобаетъ комоу исправити. и ꙗко ѡбдръжаное -бе^з^пристр^с^тїе и нестажанїе може^т^ съ бг҃о^м^ избавити^с^ Ѿ бѣсо^в^скы^х^ кова^р^ствь и чл҃ческы^х^ и еще^ж^ Ѿ своего комо^ж^до нрава бываюци^х^ прелестей и ѡ дроузѣй винъ ноу^ж^денѣй. Дховный нашъ брате, поне^ж^ восхотѣ^л^ еси по бз҃ѣ стра^н^ничествовати, испроси^л^ еси Ѿ моего недо^с^и^н^стка написано видѣніє дати тебѣ...

к. 68 об. Того^ж^де ко мнихоу мелетїю ꙗко єдїн точїю, и^ж^ по бз҃ѣ ми^р^ гонїти е^с^ добро. а иже по стр^с^ти мерѣ Ѿбѣгати потребно е^с^. Дховный мой чт҃ный Ѿче, ꙗко^ж^ мнозѣ^м^ соуци^м^ тоу дховный бы^с^ Ѿцъ, моли^м^ и^ж^ по бз҃ѣ любо^в^ твою...

к. 70. Того^ж^де къ игоуменоу ст҃го їѡан'на ꙗко бѣдо^в^на е^с^ ꙗро^с^ внастоѧци^х^. И пакы бѣдно е^с^ еже прїймати же^н^скыѧ исповѣди. И ꙗко запрѣщаю т'сѧ моу^ж^стїи монастыре. Вни^х^же жены вход ѧ^т^. и же^н^стїи пакы иде^ж^ моужїе входѧтъ. (Тільки заголовок).

к. 70. Слово дг҃. тогожъ ко мнихоу киръ дедѡсїю презвитероу, ѡглавленїе ѡ ра^з^личнѣ написанны^х^, ст҃ы^х^ вл^х^чнѣ^х^ постѣ^х^ подобнѣ и пра^з^днико^х^. ꙗко нужнѡ^м^ сѹще^м^ и па^к^ преѡбидѣно^м^. и ꙗко сщ҃енници нерадѧще и неоучаща сѫща по^д^ними и^з^ве^р^жени боудѫ^т^ и ꙗко съвръшенѡе недѣланїе в ми^р^ски^х^, сщ҃нни^к^ истѧзоуетсѧ. И ꙗко не подобаетъ просто ко исповѣдающи^м^сѧ изрицатисѧ прощенїа и ꙗко бѣдно е^с^ во въспрїемлющихъ исповѣди и потреба многы дховныѧ силы, и ꙗко ко сщ҃еннодѣйствоующи^м^ иереѡ^м^ подобаеть бывати исповѣде^м^...

к. 85. Тогож^д^е къ їгоумен ѹ ст҃го їоана. ꙗко бѣдовна е^с^ ꙗрость внастоѧщы^х^. и пакы бѣдно есть еже прїимати женскыа исповѣ^дм^. ꙗко запрещають моу^ж^е^с^тїи мона^с^тире вны^х^же жены входѧ^т^. иженстїи па^к^ иде^ж^ моужее воходѧть. Ч^с^тный

Digitized by Google

мой и дховный Ѿче. Ѿ года егоже вѣси ꙗко бесѣдовахо^м^ дрѹ^г^ дрѹгѹ. ктомѹ несовокѹпихомсѧ да^ж^ до нн҃ѣ...

к. 88 об. Тогож^е^ ко Ѿцѹ петрѹ какѡ достоить быти инокѡ^м^. И каа дѣла дѣлаты тѣ^и^ лѣпо е^с^. и ꙗко запрещенїѧ неразрншаютсѧ просто и неподо^до^бнѣ. и ꙗрого несмыслъна и богѧ. бж҃твенное писанїе нарнчетъ. И какове^м^ достоитъ быти. їже о^у^читe^л^ство Ѿ бг҃а врѹченымъ и ѡ[1]) ннѣ^х^ кина^х^ нѹ^ж^дны^х^ и показанїе ꙗко желанїе цр҃твѹеть и всѣ^ми^ стр҃тми ѡ[1])владаетъ. Дхо҃вный мой брате кѵръ петре. Сер'гїй старець. Ѿ ст҃ого иѡанна гл҃емого коракова. Прїйде сѣмо ко́мнѣ и ре^ч^ ми кынѹ... [89 об. на полю виноварна дописка стовпцем: „зри о^у^чителю прїлѣжъно“. к. 90. так же: „смотри настоѧтелю крѣпьцѣ“].

к. 91 об. Тогож^е^ ко Ѿцѹ герасимѹ, и како достоитъ быти инокѹ. внe^м^же аще сѣдить мѣстѣ, и ѡ нѣкыихъ тайны^х^ и скровныхь. Егда хотѧше ст҃ый Сѵмеѡ^н^ чю^до^творець навеликыи сто^л^пь возыйти. предаде подобающее преданїе свои^м^ оучнко^м^. первѣе оубо заповѣди гн҃ѧ...

к. 94 об. Пр^до^бнагѡ Ѿца нашегѡ никона къ презвитерѹ лиѡдикыйскомѹ. ꙗково достойно изврьженїю согрѣшенїе въпа^д^. Ѡщенны^х^ или инъ причетны^х^. нектомѹ покаанїе^м^ причетъ вопрїимле^т^. покаанїе во грѣхы очищаетъ, а не сщ҃енни^ч^ство подаетъ. Слово кз҃. Послахо^м^ вократцѣ вл^д^кѡ мой преж^е^ спѣшно посланїе. нн҃ѣ бл҃г^д^тїю хв҃ою таковыѧ ползы ч^с^тнѣйшый вл^д^ко мой...

к. 99 об. Тогож^е^ ктомѹ^ж^ презвитерѹ лакодикыйскомѹ. Ꙗко доброе тъ исповѣдовати^с^ чл҃вко^м^ и па^ч^ правило прїемати Ѿ бж^с^твены^х^ писанїй. И Ѿ ны^х^ запове^ди^ в'зымати. таковы^х^ бо боатсѧ бѣсове. А иже кромѣ бж҃ествен'ны^х^ писанїй оуправлѧющы^х^. и заповѣ^ди^ Ѿ себе даащы^х^ нещада^т^ Ѿноу^д^ бесовь: Въспрїахь вл^д^ко мой и сїе возлюблен'ное

---

[1]) В рукописї ся буква передана трикутником △ з перечеркнутою по серединї | основою.

Digitized by Google

и чтное твое писанїе. Прїймѹщаа различна вопрошенїа ко мнѣ недостойномоу имѣшеж сице... (всього 8 рядків).

Із 28—29 слів заховались тільки 4 кк.

к. 104. . . . мдрїе е°. ибезнего стость неисправлаеть ниж ина какова любодобродѣтель. и ꙗкоже имать бжтвенное писанїе. Подбаетъ не причщающыхса исходити и сщркве ѿ оглашенных: слωв л.
Духовны нашъ брате воспрїахох любовное твое посланїе. и блгоразѫмѣнїа и вѣры исполненное. ищѹще ѿ мене недостойнаго възысканїа нѣкаа различных винъ...

к. 108. Тогожде ктомѹжде минхѹ. киръ василїю ꙗко добро есть еж вдѣлѣ оучителство. И ꙗко во каковѣ любо ꙗко сгрти ωсквернивса кто. ктомоу несщенничствоуетъ. И ω сиринѣй нехли како оуставленна бысть: И еще ж и ω престолѣ Патрїарха андїωхїйскагω. Єлωво лā. Духовный мой брате кvръ василїе, ꙗкож иже по бзѣ любовъ твоа: проси и повелѣ ми написати и послати тебѣ нѣкыих главизнь видѣнїе. ꙗже и оусты реклъ ми еси...

к. 112. Тогожде ω иже ѿ ерма пришедшомоу. и просившѹ изложити емоу вѣдѣнїе ѿ бжтвеных правилъ на ползѹ всѣмь. ꙗвлающе оузаконеное же и неоузаконеное поставленїе. и ꙗко иже ѿ малых градов во великый преходаще ї архиерее по своих тѣх и страстных похотѣх. ниж на смрты повелѣвают ъ их причащати°. И еще же и ω сщенников иже по рѫковозложени иночствѹющых. Єлωвω. лв. Духовный нашь ωч. ꙗкоже молилъ ма еси ω сей винѣ изложити тебѣ ωписанїемъ. Єице и дроузии створиша ко моемѹ недостоинъствѹ. на время и время даж и до нинѣ... [На 113 к. на полю вкноварна дописка „зри страшное ω ереωх бываемω“].

к. 116. Тогожде во иже во їерлимωх затвωрнїкѹ показанїе ѿ бжтвенных писанїй. ω коемжде ключаемомъ дѣанїи: слово. лг: Духωвны мой ѿче. ꙗкωж и рече ми духωвный брат кvръ козма оученикь твой, еже по силѣ моей не ωблѣнихса и въ радх стых млтвь твоих и млтвах вща поспѣши...

к. 119. Тогожде ко вопросившомꙋ ѡ пребывании мирскыхъ. и ꙗко єлїци не єже по естествꙋ творащей во скотское оукращаютса. и ѡ различни таковыхъ стртныхъ и безстрстныхъ. и ѡ иже ѿ блꙋда сочтающихса закон̾номꙋ бракоу: слово лд. Дховныи нашь брате, еже ко мнѣ твое вопрошеніе радии мирьскыхъ є и (обор.) ко сꙋщихъ во мирѣ... [до слів] „егда съкоръндл цркви воспрїатъ исправленїе вѣры. и всака ересь ѿстоупити и избависа ѿ соблазнь всѣхъ. тогда собѡръ сой бысть соединенїа“.

Із дальших слів осталось тілько 8 кк. уривків, частю збутвілих від вохкости.

Порівнане сього списка з синодальним № 226 (пор. Горскій-Невоструевъ, Описаніе II², ст. 28—34) переконує нас, що наш екземпляр був значно скорочений в складі слів. І так у нас находять ся слова: 4 (34 об.), 5 (39 к., без заголовка), 6 (45 об.), 7 (48 к.), 8 (51 к.), 9 (56 к. „геѡргїю игоуменꙋ коуцꙋвентскомꙋ“), 11 (57 к.), 12 (60), 15 (62 об.), 16 (68 об.), 14 (70 об.), 17 (85), 18 (88 об.), 19 (91 об.) і 27 (94 об.).

№ 119. Аввы Доредеа Поꙋченїа. Ркп. полууставом кін. XVI. в., рускою правописею на 217 к. 4-ки, густого паперу знаку кабан. Текст з многими пропусками: без початкових 15-и слів і части 19-го (к. 12); без кінця 50-го, цїлого 51—57-го, і значної части 58-го слова (кк. 89—96); із 106 і 107-го слів остались тілько обривки (кк. 215—17). Заголовки слів і інїціяли писані киноваром. Верхні надписи чорнилом. Без переплета; папір від вохкости зкрушів.

к. 3. ѡ дръзости. sї. [Надпис над текстом — „ѡ дерзости“].

к. 4 об. еже хранитиса ѿ женъ. зї.

[Внизу 15-ої к. запись: Dorothei sermones ascetici. Exhortationes ad Monachos. Manuscriptum in Russia exaratum. Michael Pietruszewicz].

к. 8. еже не примѣшатиса поющихъ („женскаго рода“ — скорописею XVI. в. на полю) иг.

к. 11. ѡ любодѣѧнїи. сло^в. дı҃. В сім слові к. 12 майже вся знищена; текст 11 об. кінчить ся: „непрестанно бо чл҃къ бори^м доухомъ симъ". — текст 13 к. начинаеть ся: „и пакы. не срѣтаѝ жены сничавы. еда како въпадеши въ сѣти еѧ".

к. 14. ѡ цѣломоудрїи к҃.

к. 17. ѡ дѣвьствѣ. ка҃. [въздрочны 20].

к. 21. ѡ оплазньствѣ. кв҃.

к. 23. ѡ гнѣвѣ. кг҃.

к. 25. ѡ ѧрости. кд҃.

к. 27. ѡ печали. ке҃.

к. 31. ѡ оуныѧнїи. кѕ҃.

к. 34 об. ѡ нечаанїи. кз҃.

к. 40. ѡ ропталанїи. рекше ѡ погоугнанїи. ки҃.

к. 42 об. ѡ клеветанїи. кѳ҃.

к. 45. ѡ шептанїи. л҃.

к. 47. ѡ томъ еже не зазирати. ла҃.

к. 49. ѡ прекословесїи. лв҃.

к. 50 об. ѡ празднословїи. лг҃.

к. 52. ѡ лиходѣанїи. рекше ѡ опытли^вствѣ. лд҃.

к. 53 об. ѡ нерадѣнїи, снрѣ^ч о небреженїи. ле҃.

к. 55 об. ѡ лѣности. лѕ҃.

к. 58 об. ѡ еже не тщатисѧ съ си^ны^м. лз҃.

к. 59 об. ѡ преслоушанїи. ли҃.

к. 62 об. ѡ клеветанїи. лѳ҃.

к. 64. ѡ татьбѣ. м҃.

к. 66 об. ѡ лжи. слово ма҃.

к. 69. ѡ тщеславїи. мв҃.

к. 72 об. ѡ презорьствѣ. мг҃. [ѧкоже го^рко^нци присѣдающе погибають 73].

к. 75 об. ѡ высокомоудрьствѣ. мд҃.

к. 77 об. еже невелемоудровати о себѣ. ме҃.

к. 80. еже неоукарѧти. мѕ҃.

к. 82. ѡ непосмѣанїи. снрѣ^ч ѡ непоругланїи. мз҃.

к. 83 об. еже не ѡсоужати. ми҃.

к. 85 об. еже не съблажнѧти. мѳ҃.

к. 87 об. еже не хоулити. н҃. [кінчить ся на 88 об. „ѧко аще бы врагъ поносилъ ми претерпѣлъ оубогы^х. и ащебы".

Digitized by Google

— На 97 к. продовженя ни҃. слова починаеть ся: „жертвѣ и слоуж҃бѣ и вѣрѣ вашей радъ есмь, и радоуюсѧ вс҃ѣ вамъ"].

к. 97 об. е҃ не ѡскорблѧти никогоже. н҃д.

к. 99 об. еже внимати себѣ. ѯ҃.

к. 102 об. ѡ бл҃горѣчіи. ѯ҃а.

к. 104. еже не клѧтисѧ. ѯ҃в.

к. 106. еже хранити тайноу. ѯ҃г.

к. 107. еже не оуповати безгоднѣ. ѯ҃д.

к. 108 об. ѡ истинѣ слово. ѯ҃е.

к. 111 об. еже обличати. ѯ҃ѕ.

к. 113. еже ѡбличаемоу бывати. ѯ҃з.

к. 115. ѡ то҃ еже стыдѣтисѧ. ѯ҃и

к. 117. ѡ смиреномоудріи. ѯ҃ѳ.

к. 119 об. еже ѿдаати искрьнемоу. о҃.

к. 121 об. еже млтвоу дѣяти дроу҃ за дроуга и за враги. о҃а.

к. 124 об. еже не искати своихъ о҃в.

к. 126. еже не въсхотѣвати. о҃г.

к. 130. ѡ правосоудіи. о҃д.

к. 133. ѡ праведнѣмѣріи. о҃е.

к. 134 об. ѡ покааніи. слово о҃ѕ.

к. 138 об. ѡ терпѣніи. о҃з.

к. 141 об. ѡ подвизѣ. о҃и.

к. 145 об. ѡ послоушаніи. о҃ѳ.

к. 147 об. ѡ съвъкоупленіи. п҃.

к. 150 об. ѡ мыслехъ. слово п҃а.

к. 154. ѡ казаніи. слово п҃в.

к. 157. ѡ съвѣтѣ. слово п҃г.

к. 159 об. ѡ снѣхъ. слово п҃д.

к. 163. ѡ малодшіи и дводшіи. п҃е.

к. 167. ѡ троудѣхъ. слово п҃ѕ.

к. 170. ѡ тщаніи. слово п҃з.

к. 173. ѡ слоуженіи. слово п҃и.

к. 174. ѡ нестѧжаніи, слово п҃ѳ.

к. 176 об. ѡ плачи къ бг҃оу. слово ч҃.

к. 179. еже времѧ е҃ всей вещи. ч҃а

к. 181. ѡ състраданіи. слово ч҃в.

к. 183. ѡ не на лицазрѣніи, ни помѕдѣ соудити. ч҃г.

к. 185. еже жити съ(!) мало҃ добрѣ. ч҃д.

Digitized by Google

к. 187 об. ѡ еже не смѣщатисѧ. чѕ̃.
к. 190 об. еже любити искрьнаго. чѕ̃.
к. 194. ѡ нищелюбїи. слово чи̃.
к. 196. ѡ посѣщенїи. слово чѳ̃.
к. 198 об. еже не надѣятисѧ на чл̃ка. р̃.
к. 200. еже не надѣятисѧ на свою крѣпость. ра̃.
к. 202 об. еже ѿрицатисѧ безгодныⷯ бесѣⷣ. рв̃.
к. 206. ѡ безмолвїи слово. рг̃.
к. 208. ѡ бдѣнїи слово. рд̃.
к. 210 об. ѡ пѣнїи. слово. ре̃.

На 215—217 кк. находимо обривки слова 106-го „ѡ мл̃твѣ" і 107-го „ѡ оумиленїи".

VII. Збірники ріжного змісту.

№ 193. Зборник. Рки. полууставом кін. XVI. в. на 69 к. 16-ки по 22 рядки.

Починаеть ся продовженем ісповідання гріхів: „не възлюбих ꙗко самь себе. плачюсѧ того нн҃ѣ прѣд тобою г҃и млтвый“, за чим ідуть покаянні роздумуваня (3—7).

к. 7. канонь г҃оу і҃ѵ х҃оу глас в҃. пѣс. а҃. ірмо҃. Градѣте людие понимо пѣснь хж҃ бо҃у разьдѣльшомоу (обор.) море... — кінчить ся на 8 об. „пѣс е҃. ірм. Просвѣщеніе въ т'мѣ лежащимь спсеніе неначаемы х҃е спсе мои“.

к. 9-ої нема.

к. 10. починаеть ся продовженем статї про хрещене: „сѧкыѧ ноужда и печали. Мнози во невѣжи махающе рѫкою творѧще крестатсѧ. и въ соуе троужаетсѧ. занеже не исправлѧють кр҃та на лици своем. томоу во маханію дѣмони смѣютсѧ...

к. 10 об. слово ѡ латинѣ [на полї: зри ѡплаток.] Сим во бывшим ѿтоуда разделениѧ посрѣд вас и нас выша кто пеpьвѣе таковое невѣрие въсѣѧ въ люди. въ мирѣ многа во соут зла творима вами. кромѣ бж҃ственных ст҃ых законь и правиль престоуписте вѣрных своих папиж тако изьглавших исповѣдаем въ едино крещеніе есмы. и въ ѡставленіе грѣхов. аще едино крещеніе е и вы сѧ съблазнисте. не крестистесѧ нашим крещеніем хощоу мовити ѡ ѡпрѣсн...ших. еже ѿ многи ереси начало и корен. ꙗкоже ти покажоу... ѡпрѣсніцѣ жидом творѧт... (въ) споминаніе ѿ егупта вѣж(ан)іе...“

Digitized by Google

к. 11-оï нема.

к. 12. Продовжене обличенія „латинам“: „Ѡца и сна и стго дха. дхь е҆ Ѡца и сна исходящь. дивно во паче реци страшно. како дрьзноусте вѣроу превратити. ꙗко Ѿ конец до конец селеныꙗ оу хрестиꙗньскых цркваx съглаcно явно въспѣвают... [обор.] ...Поне чадо блжне сноу свѣтоу. понеже земля лядская оу тебе є҆ близь соуции. аже на неи слоужат ѡплатькы. а латиньское прияли оученїе. изьбѣжати которыꙗ ради вины стыꙗ бжиꙗ ради изьборныꙗ црквe Ѿстоупи изьначала прежде ветхыи рим... [історія розділу церквей]... (13 об.) имают проклятие латина. ꙗкоже приложишася второе. ѡнже въ хлѣба мѣсто приносꙗ ѡплатокь. навьчишаc Ѿ нѣмец. и молвать во тии. ꙗко недостоить инимь ꙗзыком хвалити ба [триязична ересь]... въси ꙗзыци приидоут и поклонятся прѣд тобою гн. [к. 14] латина ха исповѣдають но заповиди его нетворят...

к. 14. Ѡ оплатьцѣх ꙗвно да боуди ꙗко ѡплатци ветхыꙗ жидовьскыꙗ вѣры жерьтвы соут... [15 об.] несмѣяше ничьто же преже праздника творити ѡпрѣснокь. доньдеже въстроубать жерцѣ. егда же въстр8“ [одноï картки не стае].

к. 12—15. містять, здаеть ся, в скороченю посланіе митрополита Никифора о Латинах до невідомого князя. (Макарій, Ист. рус. церк. II ст. 352—3, 10-а строка: 354-середних 6 стрічок; 355 — 8-а стр. до 356 ст.).

к. 17. ѡбаче се глть. да боудет слово ваше имѣꙗ оумь а не безлѣпа. ꙗко ѡ безлѣчнѣмь словѣ въздати ны. Є҆гда аще не премѣнятся таковыи. съ аполинарием чтени боудоут. всегда и нне. д. ѡ семозбори стых Ѿць. [зри зборь — на марї.]. — Се статя із Кормчоï.

к. 18. Грамоти гречеснои початок творити паламид и мелесѣю ѕ. слоув авбгде кахми и мелесий г. ж ѕ з и то дрьжали д слоув. И потом приложи [Си]мон двѣ словѣ ï и̂ епихарни ï слов к л м н о п р с т у събралося к и а слово. По мнозѣх же лѣтех деѡнісїй [обор.] грамотник ѕ. слоук ф х Ѿ ц ч щ, а дроугое потом е. словь щ, ъ, ы, ь, ѣ, а иным разом г. слова ю, ѫ, ꙗ тожь многы ѡдва съвъкоупиша. потом же пакы послѣдѣ многым лѣтом миноувшимь бжиим дхомь ѡбрѣтеся о. моужии. иже

Digitized by Google

приложиша ѿ жидовьскаго ꙗзыка на гречьскыи ꙗзыкь[1]). ѿ з҃. маго съѣора до приложенїа книгь свещеных на словеньскыи ꙗзыкь кирилом философом лѣт р҃. и к҃. и в҃, а ѿ приложениа сщ҃еных книгь до крещенїа роуского лѣт р҃. и к҃. и в҃. и всѣх лѣт ѿ адама до крещенїа рѫскаго лѣт ѕ҃. и х҃. з҃. и д҃. аминь. — Не принимайте ѿ латинн оученна нхже оучение разьвращен'но. снами вьше кь црквь не кланаютса иконам [к. 19] аплн стии ѿци запритиша хрестиꙗномь иконамь покланатиса и кресть цѣловати. егоже римлꙗне преж нетворꙗхоу. но иное справлꙗхоу. на изборих исходꙗчиса въедино слово... [імена представителїв церквей на 7-и соборах].

к. 19 об. млтва ѡ вразѣхь на всꙗк днь. [Против сього заголовка на полї пізнїще дописано: „Ненавистъ вь дом8 на всꙗкъ денъ"]. Се молитва за ворогів „моꙗ врагы свободи ѿ вьсꙗкоꙗ вѣды. и съчетай мꙗ. съ всѣми чл҃кы кь единоу любовь..."

к. 20. мл҃тва егда ѕмиꙗ оуꙗсть. Оуже море ѡрет ѕмїа погонит што .себѣ сѣють [обор.] попел себѣ сѣжть. [конець].

к. 20 об. мл҃тва ѡставленїе прохода чл҃коу. Гн҃и бе нашь съдѣтелю вьсꙗкои твари. тоура и ѡлена ѡрета писькь по мороу. а пепель сѣета коли тои пепель изыидет. тогда кровь потечеть рабоу бжїю ѿ запора. агрипа агрипа. ѡбо"ковь. ѡбоньполь иѡрьдана. стоꙗть г҃. аггли а҃. и важеть в҃. и раздрѣшает г҃. ба млнть ст ст ст бз҃ бз҃ бз҃ гь гь гь истоустѣтеса проходы рабоу бжию їмркь всегда и нн҃ѣ и прно.

(г҃ скот8) мл҃тка ѿ напасти. Идеть стꙑи петре павле. несоуть оу правой роуцѣ г҃. д҃. нож вь лѣвои роуцѣ несет г҃. д҃. тапых съли. стрѣте его самь бз҃ гь далеко идеш стꙑи петре павле оу правои р8цѣ несешь г҃. д҃. ножи а влѣвои роуцѣ несеш сѡл идоу до раба бжиꙗ їмркь [к. 21] скота личити ꙗковь ли боудеть или черно. или бѣло ноготь снимат и сьшерсти его. изь очию его. искости его изь зѫбовь

[1]) Се дуже вільний пересказ статї чорноризця Храбра о письменах; пор. И. В. Ягичъ, Разсужденія старины о церк.-слав. языкѣ, 11 ст.

его ись перьси его. изь живота его. изь голени его. изь ратиць его. и тоб҄ѣ ги славоу възьсылаем Ѿца и сн҃а и ст҃го дх҃а и нн҃ѣ прно г҃ж.

к. 21. млтва Ѿ кроке. Тоура и шлена шраста въ мори. хотѣста писокь съѣяти коли тоть писокь изыидеть. тогда кровь потечеть семоу рабоу бж҃ию Їмркь. въ има Ѿца и сн҃а и ст҃го дх҃а. егда кровь много течеть пиши на харатии и постави емоу сиа слова пт ст ит ѩт ет пит зт нт дт мт ат рт ет зт нт оут шт зт ѯт тт ет ѩт. аще не вѣроуеши напиши сиа словеса на ножь и кровь не потече коли што заколешь. Оубиень бы҃с Захарие междоу Ѡльтарем и кровь не потребитса. доньдеже приидет [обор.] местникь его. въсегда и нн҃ѣ и прно.

к. 21 об. [Ѿ мор8]. Млтва и Ѿ вѣщиць. Ст҃ы петрь павель. иже дрьжита з҃. нбсь ключа завжжѣте и швоуздаите морѹ и вѣщицам и виламь и оупиромь. иже въ чл҃чью главоу и атробоу и живоѣ. и чл҃чюж кровь пиють. стыи петре и павле. завѧжѣте их. Ѿ землѧ до нбсь никтоже их доидеть раба бжиа Їмркь но штыидоуть моур и вѣщица Ѿ раба бжїа Їмркь въсегда и къ вѣкы гн҃ іс хс бе нашь помлоуи на҃с вѣроую въ единаго бга. Ѿца и сн҃а и стаго дх҃а амин. — Гн҃ бе нашь шставикыи и швоуздавыи врагы своѧ. да имат что глати по законоу іс хс шдѣловает. да въсрнет бъ и разыидоу(тоу)тсѧ вси враѕи. и да бижат Ѿ лица его. въси ненавидѧщии его. разьгонень боудеть дѧволь. силою стыѧ біца бе помогл нам въ вѣкы амин.

к. 22. млтва Ѿ бѣшена пса. или кълька нахне на чл҃ка напиши на просфоурѣ прежде слнца в че даи ѩсти свином теплым раска. криса фиврка дивриса паратосни параточена финоврисн гн помоѕи рабоу твоемоу Їмрк въ има Ѿца и сн҃а и ст҃го дх҃а. [пор. Варш. Унив. Изв. 1900, V. Кулаковскій — Отчетъ, ст. 7].

— млтва над оужасающимсѧ въ снѣ. Многомлтвее премлтвее гн҃. безьскверне едине безьгрѣшне...

к. 22 об. млтка иже бо҃д не спитъ. В. и. Ѿ. и с. и с. д. бе авраамовь. Бе ісааков. Бе Іаковль. Млтвами стых агглъ и арханглъ иже держить сонь...

Digitized by Google

к. 23. млтва ѿ всакого недоуга чл҃комь ст҃го ѿца василиы. Ты дш҃е лоукавы. идеже еси въ оудѣ тѣла его раба бж҃иы ӏмрк... [перечислене членів тіла].

к. 23 об. млтка ѿ страха. Б. и. ѿ. и с҃. и с҃. д҃. крестиса въ г҃а б҃а ıс҃ х҃а. ино оубоиса бижи диаволе. и штыди страше. хс҃ изгонить та имѣы силоу съвыше. хс҃ погребень бы[с] хс҃ въскрсе бижи даволе побѣж[д]ень ѿца и сн҃а и ст҃го дх҃а амин с҃ в҃ и с҃ б҃ а҃ ц҃ п҃ е҃ ж҃ г҃ ѿ п҃ м҃ а҃ п҃ р҃ ѿ црь слабѣ.

к. 24. ѿ страха грозьнаго. Єгоже разоумѣють людие чтоут да не боудеть трасновеніє. бижи дыаволе ѿ ты[х] слове[с]. оу пр[ч]пбный самоизволень. честь ѿ б҃а ѿчее избавление. оупованіе ми дх҃ь ст҃ыи. трт҃ое. ѿченашь. слава и нн҃ѣ. честнѣишоую.

к. 24. млтва ѿ трасовиц. напиши по три оутрніи на г҃. части ѿ лоукы тодевдете адниводтритодагма за млтвь ст҃ых ѿць наших г҃и ıс҃ х҃е сн҃е бж҃ии помлоуи на[с] аминь. ншa[н] гемацръ хоу негафта[в]ма.

— мтва сиа чти ѿ трасовиць[1]). Иже въ д҃ ча[с] дн҃е на[с] ради стрти приемь...

к. 24 об. мтка в҃. заклинаеть та хс҃ б҃ъ трасъвице...

— млтва г҃ томоуж. Б. и. ѿ. и с҃. и с҃. д҃. г҃а ıс҃а заклинаю та трасавице млтвами ст҃ых хероувим...

к. 25. напиши на аблыци дай ıасти и[х]. млтва. хс҃ распатьса и смрть оумрткиса и члкы ѡживе...

— сиа словеса пиши на харатии да носит их за здравие. архьхитино[с] харатино[с] азь и даю ємоу здравіе рабоу бж҃ію ӏмркь и здрава сътвора да вида [обор.] да видать въ свѣт твои. свѣть истиныи. въ вѣкы амин.

к. 25 об. млтка єгда срдце болит комоу[ж]. Б. и. ѿ. и с҃. и с҃. д҃. Заклинаю та б҃гом живым дно чрьна чрьвлена власы и нокьты. свазано ти ѿ т҃. аггль...

— млтва ѿ нежита члкоу — (пор. В. ун. Изв. 1900, V ст. 4, н-р 5).

к. 26. млтва в҃. (op. cit. н-р 7).

---

[1]) О трясавицях і заговорах від них див. Этнограф. Обозр. 1893, IV, статю Є. Ляцкого, ст. 121—136; там і бібліографія.

Digitized by Google

— млтва г҃. Єгда идеши нежите ѿ соухого мор҃. и стрѣте его іс҃... (ibid. н-р 1).

к. 26 об. млтва д҃. в҃. и. ф҃. і с҃. и с҃. д҃. адамь не поболѣ ѿ нежита ни главою ни ѡчима... [розширений варіянт млтвы в҃. кінчить ся на 27 к. молитвою:] Ги іс хе бе нашь даиже ми помоць. ги бе авраамовь. исаковь. иаковль помоѕи ми. хс проклинаеть та нежите. и стаа тр°ца съ агглы своими. в. и. ф. и с. и с. д. и нн҃ѣ и прно.

к. 27. ідеже слово ѡ арьманіхь. Єгда бы° з҃-и съборь не оуспѣли армене на соборь. и рекли имь хрестиане оужесте ѿлоучени ѿ на°. ѡни же рекоша. мы пойдева до халепы. и просим собѣ закона [обор.] и халепа им рече. пришли есте поклонитиса великомоу махметꙋ велми добро е°. дамь ва^х землю и воды на поживленіе... (халепа = халїф).

[к. 28.] а се соут дѣла халепины въ ѡрьмане проклати ѡни бо изь ѡрьманы ѡрьмане. статары татаре. съ хрестианы хрестиане.

к. 28 об. а се арьменскаа ересь и безоумие их. не^длю фарисеа и мытара постатса проклатомоу арьциоурьцж. арець вних оучитель. а оурець пе° оученикь...

к. 29. а се в҃.-а ересь арьменьскаа. ꙗкоже слышали есмо оу дв^ха арьменїна ꙗко е° виноу и^х оучитель...

к. 30. и се вних причастие. дыбание к водѣ оутаиса въсѣхь людеи...

к. 31 об. Авгарь съ бгом починаемыи[1]) Авгарь црь намѣстныи кназь иже въ градѣ нарнчаемомь едесѣ. посла ко гоу бгоу іс° хж. ѡнанию возьхо^дца. блгоавлышомоуса въ иер°лими. ѡ немьже слышах радоватиса ѡ тебѣ ги. и ѡ твоихь цѣльбах. ꙗко ты ги безь ѕѣлии. и безь вольшествованїа цѣльбы твориши хромых ходити и слѣпым видити, прокаженыа ѡчищаеши. дольгомоучимыа исцѣлаеши. мртвыи въскрешаеши. и то все слышахь ѡ тебѣ ги. и ѡ твоих цѣльбахь бывающих тобож ги. и разоумѣх на

---

[1]) Поміщаємо сю переписку для того, що она ріжнить ся як текстом і южнорускою правописю, так і формою самостійних листів. Пор. Порфирьевъ II, ст. 239; Памятки II, ст. 207.

своем срдци. ꙗко ты единь. Ѿ двою снь бжии. и твора таковаꙗ чюдеса. того ради млютисѧ гй. надѣюсѧ на твою мть до мене приити. не ѡтрицаи:ѧ [к. 32] болезнеи наших ты ны исцѣли слыша оубо ѡ тобѣ гй. ꙗко житове (!) ропшоут на тѧ. и хотѧт тѧ оубити. е оу мене гра еде. ѡдолѣеть ѡбѣма на ма исцѣлитисѧ внем.

к. 32. ѡ писанїи гā нашего іс ха. ко авьгароу црю бозоходцем ананием. въ гра едесь. Ѿ блажень еси ты авьгароу црю. и гра твои едес. иже не видѣвь въ ма вѣрова. здрава тѧ сътвороу. занеже ми еси писа ксебѣ приѧти. вѣдый боуди ꙗко поусвь[1]) есмь испольнити въсѧ посланиꙗ Ѿча. и по испольнении моем възнестимисѧ. ко поуславьшомоу мѧ Ѿцю. послѫти единаго Ѿ оученикь моих. имене фдадеѫ. апла лешгска. дати недоугь исцѣлить. въ вѣкы амин. [гл. Памятки II, ст. 208—9].

— зде чти еуглїе Ѿ їѡан. Въ начали бѣ слово. бѣ къ боу.

к. 33. Чоудо ѡ стом оуброусѣ. Приемь авьгарь гне писание. жидове же прийдоша погоубити ісā. и посла авьгарь црь лоукоу и скорописца горазда. заповидавь ре емоу... [гл. Памятки II, ст. 206—7; Порфирьевъ II, ст. 240—1]. [к. 35] и даи емоу мтвоу и женѣ его и дѣтемь его и оукрѣпивь их сниде на землю нарицаемоу кесарию. и вѣроваша въ имѧ Ѿца и сна и стго [sic!] и нн̃ѣ и прно и въ вѣкы вѣкомь.

к. 35. зде чти еуглїе Ѿ ма. Въ врѣмѧ ѡно призва іс оученикы своꙗ и дасть имь власть на доусѣ (!) нечисты...

к. 35 об. а се Ѿченашь стольком ь.

к. 38. перенос[2]) стлком. Иже хероувѣм ѡтайнѣ ѡбразоуѫще...

к. 39. слово стго їѡан златооуст. Ꙗкы ризы мые и нудимы. изьбиваемы свѣтьлы бывают тако праведници. бѣдами и напастьми лютыми свѣтли ꙗватсѧ. и радостни... [Все слово складаєсь з подібних порівнань і виречень].

к. 41. Ѿ блговѣрном моужѣ лотѣ како искоушень бы Ѿ сотоны. престоупль закон ъ. уп. како е. Ѿ. члкь бѣ нѣкто Ѿ колѣна соурова имѣѧ двѣ дщери

[1]) Читай „поус[ла]нь". [2]) Великий обхід.

и женоу. пойде Ѿ домоу своего въ поустыню. и съ двѣма дщерми. а жена погыбе Ѿ них. стрѣте его тоурь и реч самъта на рогы моя. азь ва° оупокою и пойде сними въ поустыню непроходимоую. и заблоуди. нача плакатися и реч въ себѣ камося подегоу и пойде по поустыни плакатися горько. ѡбрящет скимника именем оустина. и паде прѣд нимъ и нача повѣдати въся по рядоу... [дальше оповідане, се варіянт відомих леґенд (Памятки. I, ст. 87, Порфирьевъ I, ст. 227): пустинник Юстин посилає Лота за „ѡгнєньноую рѣкоу (принести) безсъмртнаго ѡгня"; тур відраджує Лотови ходити даром, бо „аще рѣкоу прѣбоудеши но ѡгня не доудешь". Лот прийшов над ріку, перейшов за божою помочію по двох деревах, що з обох берегів — на його молитви — нахились вершками до себе і найшов там людий „на безъсѣди стояще" (к. 42), що вказали йому, як головнї, помимо лютих звірів-сторожів, дістати. — На 43 об. в одвітї, защо Лот так покутував, розказано про його гріх з дочками через турасатану. Слїдує пояснене всїх подобриць — алеґорій сего оповіданя в дусї християньскої віри — догматики і аскетики].

к. 43. Того ради подобьно е° вѣдати како е° хранити. „пнеⷣ. егда минеть члкоу л. лѣт ѡставится мяса, а егда оукажет ся сидина ѡставится млека. глть бо еглие оуже бо секѣра при корени дрѣва лежить. пакы гласить еvглїе слышь да слышь. Ѹпро°. чего ради третицею глашати. [обор.] ѡт. Того ради ѡ первой и ѡ послѣдней ереси..." Слїдуєть ряд вопросо-одвітів о ересях, маючих на цїли пояснити значене ересий; „латина" виведена від назви дївчини, віддавшої ся за „латька" (к. 44, гляди і 57). — Дальші вопросоодвіти відносять ся до перших людий.

к. 46. оупро° кто бѣ а. поп на земли петрь. а црквь кто сътвори соломонь. ѩкь сьтворил словом... через діявола; оповідане, як цар Соломон дістав всїх чортів в желїзну бочку і забивши її шпунтом з „мерткого дерева", на котрім був пізнїще Христос розпятий, кинув в озеро глубоке. (Пор. Памятки I, ст. 291). — Засим на 49 к. на „ѡvпро°. Что бѣ книѡт. бца. а стла стых бца", слїдує оповідане о тім, як цар Соломон, по приказу ангела старав ся найти для дївицї, котрій „приближило ся врѣмя ея", вожда-мужа; випущена ангелом голубка злетїла „на

исифа... брата Фцю ея. того ради не помысли никоторого зла на ню. тако сътворил. исконьчаль въсе писанїв". — В дальші вопросо-одвіти війшло, між иншим і продовжене оповіданя о Іроді і діяволї, надруковане у Памятках I, ст. 292—3.

к. 55. Послоушай бѣ цр҃ь костаньтинь црст-воующи времи. имѣя прекрасноую дв҃цю „Ѿ неяже родися дв҃ца перьвочаднаа. еиже имя мр҃їа", що опять захотїла „латька" (к. 57), но зблудила з псом і родила Петра гугнивого (ibid.). — Дальші вопросо-одвіти о латинах і вірменах, як їх дїявол навчив через Петра гугнивого обрядам церковним і пекти оплатки... і „соуботоу мт҃ки дѣла твоеи заповѣжь (59 об.) под клятвою. а напиши еи здровоу пань мр҃їи. а себе єзоусомь а мень паномь богом. не тако марїи нїча"... (к. 61. скорописю тоїж руки) того ради буди вѣдомо вѣжамь и невѣжам что суть латина которым ѡбычаем Ѿ нас ся Ѿдалила".

- к. 61. Єеже ѡ жидѡх како соут жидове. „Рекоша жидове Ѿць нашь на нб҃сѣх живеть. реч имь іс҃ вѣмь и не токмо на нб҃сѣх але и на земли и оу безднах..." Розговор Христа з жидами і пояснене св. „патерици" — т. е. кто коли взивав „Ѿче нашь" (арх. Михаїл, жиди, Ісус Христос, Іван, Петро).

к. 62 об. Хронолоґія житя Ісуса Христа і Богородиції.

к. 63 об. Въ началѣ сотвори б҃ъ нб҃о и землю. земля же бѣ невидима ни оукрашеньна и тма верьхоу безднь. Впрос. кто є҃. старей б҃а. высота и широта и глоубина. камен. Впрос. кто є҃ камен... мт҃и всѣм... егда не быс свѣт т'ма быс и быс камен верьхоу бездны подпираемъ д҃хомь ст҃ымъ Ѿ него же прозябе б҃ъ... (к. 72). Я пртлъ что ес. Ѿв. пр҃тль глава црквная сѣдалище цркви ѡпочиванїе. невидимаго Ѿца слово. а прочая раи. егда ерей литорписает. тогда пристоупает [обор.] ко ст҃омоу жрьтовникоу възем стр҃ти хв҃ы чт҃ныя дары и полагаѫт их ѡво на рамѣ, ѡво на главѣ, ѡво на испытаемои хоудости. и Ѿходит лѣвими [дальше пізніще дописано] двермн иже сȣть врата вениаминови и паки воходят въ рай...

Се, очевидно, перерібка з якогось хроноґрафа. — Замічені словарно-правописні особенности: ѣ зам. ї часто; оу зам. о:

Digitized by Google

невоульнаго 3 об., слоув 18, проульıти водѹ 30 об., не поуйдет 44, поусла попы ѿ рыма 19; цвѣньтара 50, цвѣньтара 53, скло 52 об.; алеѯандрѣйскыи 12 об., антиѡхѣискии 13, ероусалѣмьскыи 13; покорени быша (латина) ѿ аньдиль иже нарѣчюються нѣмци 13 (вандали), два ваги ѡлова 48 об., шпоуньт 48, ıачна солома 46.

№ 111. Зборник. Ркп. скорописю поч. XVIII. в., з характеристичним m = м на 150 ст. 4-ки, црп. папка в шкірі.

с. 1. Їсторїа ѡ премудром Соломонѣ Ї ѡ женѣ его: Билъ црь соломонъ, премудрѣйшій, Ї славній, надъ всѣ Цри Земніе, в которо премудрости жаденъ цръ, Янѣ тежъ змежи мудрѣйшихъ люде не моглъ его премудрости достигнути... (ст. 2). Лутше би било, гди бисся ѡженилъ Ї свою жену мѣлъ нѣжели в таковіе роспусти оудаватися. Ї црами колотити ведлугъ Писма. Бракъ честенъ ложе... [дальше затрачено, ст. 3 починаеть ся продовженем оповіданя, як Соломонови увели жінку] мѣста внемже црца Соломонова мешкала. Розбилъ себѣ намет ї розвѣсилъ оусѣ шати... — Ся „Їсторїа“ належить до польских переводів.

с. 29. Мца ма дна ка: слово стаго Афанасїа Великаго Архиепкпа Алеѯандрїйскаго ѡ мелхиседецѣ. [полууставом]. Мелхилъ црь ıакоже рекохомъ имѣаи два сна. единаго Мелхила по своемъ имене, а другаго мелхиседека... (ст. 30). Мелхиседекже рече к немѹ прийди и жертвѹ юже хощеши дати не дадимъ еа; симъ богомъ сын не видатмися бзи; но паче дадимъ жертвѹ иже почивает верхѹ нбсъ; тойбо есть бгъ богомъ [дальше затрачено, 31 ст.] шй, и рече авраамъ, послама е господь изыскатися и блгословитися ѿ тебе... [32 ст.] и изыде Мелхиседекъ и видѣвъ его Авраамъ оубоася, и рече емѹ мелхиседекъ не бойся но рци кто еси; и кого ищеши [дальше бракує, — пор. Памятки I, ст. 94—6].

с. 33. мца марта во кѕ. днь: Житїе прпдбной феѡдори, ıаже много въ днехъ своихъ послѹжи прпдбномѹ василїю новомѹ. Блаженнаıа Феѡдора їноческій чинъ на ся прїемъши преставися ко гду, ıаже много во днехъ своихъ послужи прпдбному василїю... Прїйде же

Григорію желаніє оувѣдати гдѣ ѡбрѣтаетъся по преставленіи феѡдора, которую часть оулучила, в'десниχъ ли или в'шуиχъ... (Надрукована з сього рукопису Памятки IV, ст. 178—195).

с. 76. Нарєченіє мл̃тїю бж̃їєю патрїархъ ст̃аго бж̃їа града їєр̃лима и всеа палестины: Смиреніє наше ѿ бл̃гдати дара же ї власти всест̃аго и животворѧщаго дх̃а... [с. 77] в'лѣто ѿ созданїа мїра ҂зсн̃а: [по сих словах починать ся] —

с. 77. Ѡ ст̃омъ граду їєр̃лиму ї ѡ ст̃ыхъ мѣсцахъ ѡкр̃стъ его. Сказанїє достовѣрноє ѿ чт̃наго їєрмонаха данїила тамо бившаго три лѣта. Ї ыже видѣ и написа. Їєр̃лимъ градъ стїи в'гораχъ и вдебреχъ каменниχъ естъ... [Єсть то частина звісного „Житьа и хоженьа Данила руськыа земли игумена“, (Изд. правосл. Палест. О-ва 1885 р. ст. 14—139) в западноруській переробці з пропуском заголовків, указанем на „второє бл̃говѣщеніє“ (134 ст.) і без поминанія руских князїв. — На 154-ій ст. „Путь до їєр̃лима ѿ рускиχъ стран“ — з Корсуня, на Камянець Под., Сочаву, Константинополь, і т. д. без віддалень. (пор. Ркп. Нар. Дому № 105. „Путныкъ“ гл. 1. — Изв. 2-го отд. Ак. Н. 1904, кн. III, наше описане 6-ки).

с. 149. Во имѧ ѿца и сн̃а и ст̃аго дх̃а:
начинаю писати но дш̃а суха:
паче земли безводнѡ̂ требѹет помощи:
ктебѣ хр̃те бж̃е зовет в'день и в'нощи:...

По 12-и стихах такого вступу, віршописець переходить до віршованя на тему евангельских блаженьств: „Блаженство первоє“ — Рече Гдь нашь іс̃ бл̃жени нищїи: | дхомъ, временнаѧ всѧ презирающїи: | множає паче вдовол мѧ препитаеши: | хлѣбом мѧ оудоволствѹй и пошли ѡдеждѹ: | на тебе єдинаго имѣю надеждѹ:... (19 стрічок). „Блаженство второє“ (150 ст.). — Бл̃жени плачѹщїи ıако тїи оутѣшатсѧ: | всѧмо̂ вещи истѧжи себе все прилежно: | но именем ти токмо їнокъ невъздржно:... (8 стр.); із 3-ього блаженства остав ся тілько заголовок, дальші картки вирізані.

Digitized by Google

№ 148. Зборник поучительних слів і виписок із Палеї на 132 ст. 16⁰, гладкого пожовклого паперу по 18 строк на стор., недбалим полууставом XVI. в. кількох почерків — грубого, середнього, дрібного — середноболгарского письма.

с. 1. [продовжене житія Амбліха:] етсѧ на лежащемъ писанїемь на немь. и печатїю прежде т҃. и о҃. в҃. лѣт҃ е. придеⷲи црⷭ҇и. и неⷭ҇ точно нн҃ѣшнѧ коупля дѣетсѧ егда ѿ малошедшиⷯ толикиⷯ лѣть родители твои сѫт ꙗко ты юнь еси... (8 ст.) ӏс҃ хс҃ сн҃ь бг҃а живаго да сохранить црⷭ҇тво твое. въ имѧ свое ѿ напасти. и ѿ съблазна непрїазн҃на.

с. 9. [продовжене якогось поученія:] высокоѫмїа и непокоренїа. сребролюбїа и рѣзоимства. и лѣности. и досажденїа: и ненависти... (с. 13.) да не постигнеть наⷭ҇ съмр҃тнаа секира. оуже бо при корени древа лежит. оуже бо постигает наⷭ҇ съмртныи час... (ст. 20.) егда прїидет кончина вѣка сего. послеть ангелы своѧ и поставѧт.

с. 21. [закінчене иншого слова:] (тво)рили безь престани волю бж҃їѫ: прїймѣтеж покои. и цр҃тво вонемже въ вѣкы живи бѫдете. и николиже засмоутистеⷭ҇. ани оумрете. грѣшником же реⷱ҇ праведныи сѫдїѧ хс҃. вы идѣте ѿ мене проклѧтїи.

с. 26. Слово избранно ѿ ст҃ых писанїй ѡ гн҃и наказанїи. всакомоу хрⷭ҇тїанинꙋ. Оуслышите любовнаа моа брата и сестры. прїйдѣте и ѿверзѣм себѣ слоухы (с. 32) всѧкий бо пїаница за ѡскоуденїе оума погибаеть. комоу враскы и скръби. ци не пїаници. комоу пагоубы и нищета, ци не пїаници, комоу сѣни ѡчи и болезни, ци не пїаници (с. 33.) комоу свары и ѡбиды всѧ пїанїцамь и корчинником... (с. 41.) мы браⷮ҇а скоро ѡчѫтимсѧ покаанїем примемъ причастници бѫдем вѣчныхь бж҃твьных и животворѧщих таин хв҃ых сн҃ове и наслѣдници нб҃наго црⷭ҇твїа. бѫдет съ всѣми ст҃ыми. ѿ вѣка емꙋ оугождьⷲшими. ꙗко томꙋ подобает всакаа слава ѿцю и сн҃ꙋ стомꙋ дх҃ѫ.

с. 42. Слово ст҃ых ап҃ль и ст҃ых ѡц҃ь и прр҃кь и прп҃дбных и бг҃оносных ѿц҃ь наших мч҃нкь и проповѣдник всѣх ст҃ых. Ст҃ый и великый гь҃ наш ӏс҃ хс҃. творець нб҃оу и земли. иже изначала свѣта и мироу оумысли. и оустроив мдр҃остїю своею. и повеленїем своим... [с. 46.] потомъ по триех лѣтех кр҃щенїа ѿ беззаконныхъ жи-

Digitized by Google

довь. и зависть коваҳоу нан҇ и распаша ег҇ на кр҇тѣ [дальше бравуе].

с. 47. [продовжене попереднього біблійного оповіданя] праведных ѿ грѣшникь. и постават праведных ѡдеснѫю х҃а. на правои стронѣ(!). и просвѣтатсѧ ꙗко свѣт. и ꙗко с҃лнце. и ꙗко искры ѡгненыи. и ꙗко цвѣт благоѹханный. и паче снѣга оубѣлатсѧ. а грѣшьници поставлени бѫдѫть на лѣвои стронѣ х҃а. и черны бѫдѫт потемнени лица их. ꙗко волнаа. ꙗко главнѣ пещныи... [с. 48.] житїе съ агг҃лы. и съ всѣми с҃тыми болщими сѧ г҃а. вы во сотво [дальше недостає].

с. 49. (скѹ)пьство не смотрат. кто бы би҇ достоинъ (?) але смотрат. где бы што взѧти наивеицъ. томоу би скоупство дати. а так ведлоуг папѣжева разьсоудкоу жаден не может быти избавлень. аковѣмь ваш папѣжь не дасть дармо ѿпоустов. а не ѿпоущаеть грѣховь без пѣнѧѕїй. и длѧтого мы его не послоушны. ани знати его хощьм. д҃е. що есми повѣдѣль. ижь мы ѡ доуҳо (!) с҃тмоу недерьжимо. ижь вы ѿ ѿца исходит. а мы дрьжимо. ижь ѿ оц҃а исходит а на сн҃ѣ ѡпочиваеть... [50. ст.] просфоура — оплаток, [ст. 52.] женитьба попов, [ст. 53.] ижь наши попове слоужат своимь ꙗзыком слоужбоу... [ст. 54.] и еще то ми есть дивно. пане гречине был емь раз оу ваше цр҇кви. и разоумѣль емь вшиткы рѣчи добре. так читана ꙗкь и спѣвана. едно емь того не розоумѣти немогль бы коли. бываеть переношеное тѣла б҃жїего. а людїе пали ниць. а ꙗ стоаль. и дивильсѧемь. что то ѡни чинать... [на спомин Преображенія, дїєсь се — пояснив гречин].

с. 56. м҃цѧ ѡктеврїа въ ѕ҃. день ст҇рт ст҃го ап҇ла Фомы. Бы҇ по въскр҇нїи г҃а б҃а нашег і҃ѵ х҃а ѿ мрътвых собра. вї҃. оученїка своа... (к. 64.) слышавже словеса си коупец ѿ оусть домы. и възрадова҇ велми ѕело. и г҃ла е҇. (пор. Памятки III. ст. 101—3).

с. 65. уривок якогось житія: „дармо хлѣба не ꙗсть нж трѫждаетьсѧ и въ ст҃(ы)а книги приниче... (с. 66.) сїи велй е҇ вь цр҇ствѣ н҃бнѣмь. и аще же кто оучит. а са҇“.

с. 67. (ѡпослѣд)номь дни и ѡ последнѣ҇ лѣтѣ҇ г҃и бл҇ви ѿ замл҃твы. Вѣдомо боуди въсѣмь ꙗ҇ же бы҇ адамъ и ева. иже изгнан бы҇ израа. и роди сн҃а Каина.

и сестроу ег калламаноу. — [Се відривок із слова Мефодія Патарского — до слів (74 с.)] и агг҃ль же прине(се) емоу би҃ці съ нб҃се, и ре҃ емоу кїй оу би҃ці. ста на противоу ковчагл. ѡ҃ сътвори тако ꙗкож повелѣ ем҃ агг҃ь гн҃ь. и създа ѥ҃. сот. и҃з. вса". (Надруковано Памятки IV, ст. 264—266).

с.[1]) 89. [Продовжене слова Мефодія Патарского] „по всеи земли роса. и бы҃ тако и ре҃ гедеѡ҃. да како съкроушоу гн҃ ӥнльтаны... и лежаста оу кежи два измаилокичѣ... на вржньджцѣ... и тыҳ загнаша въ поустиню емьстрива. ѿкоудж прїидоша. и еще же нн҃ѣ тамо расплодишася иҳь множество. (Памятки I, 268—9. Засим іде продовжене слова: Сказанїе ѡ измаильтанеҳь. И вїйти имь еще единою на последнеҳь лете҃ ѕ҃з. поплениат всж землю... (с. 88) иже заклоучены алексаньдромь макидоньскымь. иже филип вѣ ѿць его. цр҃ь макидонь — [Памятки I, ст. 266—270].

с. 97. [Починаеть ся продовженем житія Богородиці по первоевангелію Якова, з кінцем родословія Богородиці] галилею за ꙗкима. брат иѡсифова. и роди ст҃ою бц҃ю... іс҃ хс҃ и кр҃тлѣ їѡа҃. сестричича быти нарѣчетася. [пор. Памятки II, ст. 102—3] ѡ подобїи ѡбраза ст҃ы бц҃а. Ст҃ыа же бц҃а изоучися грамотѣ жидовской при ѿци еще ей. и бꙗше бѣ велми хитра книгам... [ст. 108] сн҃ы своа конькста. и констатїа. сътвори вримѣ кесарѣ. адамантїа синовца.

с. 91. [конець „Путника"] ѿ гроба гн҃а. полтора сажна. и тоу знаменїе исходить. сн҃бсе молнїа на гроб хв҃ь...

[с. 95] а на березѣ їѡрдана камен где хс҃ кр҃тилса. стопы хв҃и знати на камени тѡм и до сегодне. а под ст҃ым каменемь кости ѕмиеви видѣти. что блюл роукописанїе. сла҃ ѿцю и сн҃оу и ст҃моу дх҃у ами҃.

с. 96. мц҃а ѡктабрь (!) рекомїи листопадь. въ кв҃. дн҃ь. ст҃ыҳ семь ѿрок иже въ ефесѣ. авгжста сїе слово чтетса. Егда въцриса декї цр҃ь и прїиде въ ефе҃...

с. 131. слово еже ст҃ы ѿци оустановиша. слави кж҃їа ѿпадшїа. на бг҃оꙗвленїе. како врагь погибе самь

[1]) Задержуємо паґінацію бібліотечну, хотя вона перепутана — по упорядкованю тексту.

възиска погибель създанїю бжїю. прадѣдоу нашемоу адамоу... [с. 132] ωбоуухавши же лестїю вражїею. и дас еввѣ исплъни ю похоти. и реч.

с. 127—30. [Уривок якогось поученія о постах]: не творит. то такова оучнтлм люде не послоушають...

Ст. 36—39. на верхнім полю скорописна записка: „Преставися василий сщник братски мца андрия д. дня рокꙋ ҂ахоѳ". — На полю 39-oї ст. така ж записка: „Ркꙋ ҂ахѯе снѣгъ упавъ на великдеп.

№ 195. Александрія сербської редакції. Рки. полууставом двох почерків XVIII. в. на 33—409 ст. мал. 8-ки, южноруського письма і мови. Початку нема, рки. починаеть ся моментом, як Александер вернувсь на вітцївский двір з Алемпіядських островів і погодив свого вітця Филипа з матїрю.

ст. 48. Повѣсть о црꙋ дарїю перскомъ; ст. 62. Сказанїе ω цри селꙋн'ском; 66. Ѿ градѣ Антїωхѣи; 82. Сказанїе ω градѣ Римѣ; 94. Сказанїе ω полꙋденныхъ сторонах; и ω Римском' полю; 90. Сказ. ω восточных сторонах; 108. Сказ. о цри Дариа; 118. Сказанїе о градѣ Їерꙋсалимѣ (пророк Єремія 125 і сл.); 133. Сказанїе ω градѣ Єгиптѣ; 147. Сказ. ω црꙋ Дарїи; 163. Ск. ω градѣ Вавилонѣ великом; 169. Сказ. ω третїем' побитїи Алеѯандровомъ (Дарий, письмо до индійского царя Пора); 230. Сказ. ω проводах' црм Дарїм; 234. Сказ. ω лидонском црꙋ крисꙋ; 235. ω дивних людехъ; 236. ω женахъ звѣроωбразных; 237. ω мꙋравлах; 238. ω езерѣ; ω макарїйскомъ ωстровѣ („Ѿтол алеѯандеръ дойшол рѣки акїана з' войскомъ своим и макарїйскїй ωстров видѣша й. поприщъ ѿ рам..."); 248. Ск. ω земли кастѣ; 250. Ск. ω людех дыких; 251. Ск. ω поли сонхоса црм; 260. ск. ω царствѣ Ракаы црм; 262. ск. ω людех шесторꙋчныхъ; 264. ск. ω песых головахъ и ω раках морских; 270. ск. ω чловецѣ великомъ; ω женѣ велыкой; 273. ω пущи; 274. ω рикѣ; 277. ω людех дивных; 279. Ѿ индии великой И ω царꙋ порꙋ индииском; 316. ω мастридонских' женах; 320. ω Євелитїи цры Мерзелꙋскомъ; 321. Ск. ω пеганских языкахъ; 324. ск. ω дивнихъ людехъ; 328. ω кандикии

Digitized by Google

црци Мастридонской; 370. Сказаніє ѡ смерти великаго цра Алеѯандра Македон'скаго.

Під послїдною стрічкою 409 ст. написано: „1740 — Aprуla 1".

Разом з „Александрією" оправлені ще ось які статї тих самих двох почерків, укр. мовою з польонїзмами:

к. 1. Слово ѡ мѹдром младенцѹ... що „Ѿца прода̀л, коня кѹпил, мтку продалъ, сѹкнѣ справил дорогїє" (1 об.)... і прибув перед замок царский „а в'того цря єдна цорка... семигадка... що... скаждым ѡ наоукѹ гадаєт; и нѣхто єй нє може перегадати" (4 к.). Ся царівна заявила: „хто хощет мєнє за женѹ собѣ оузяти, то нехай Ѿкажетъ мнѣ наѹку, чого я єго запитаю Ѿ всѣх книг; а не Ѿкажет тоєй наѹки, томѹ кажетъ головѹ Ѿтяти и на пал вбыти под зам'комъ" (4 об. — 5 к.)... загадки 7 об. і сл.... „сатанѣ имя бѹло хорисъ в'той час як на нбѣ был... в'пеклѣ по жидов'скѹ, а рай по грецкѹ (говорят)... навтором пришествїи асирїйским (10 об. — 11)... хто Ѿца вмѣстѣ забыл млх мокит: бѹдѹчи єдного часѹ крол папѣжъ в'косцїолѣ забыл 12 к.... Молодець всьо таки „передиспутовал" царівну і взяв її за жінку. (Пор. Житє і Слово, т. II).

к. 18 об. Слово ѡ женѣ вѣрнѣ со мѹжем невѣрним — (ц. слав. текст).

к. 20 об. Сказаніє ѡ младенчествѣ Іс Хртовѣ — (пор. Памятки II, ст. 159—163).

к. 33 об. Историїя ѡ цри сыклитїянѣ и житїи єго, со єлладїєм зятем єго, що жену і дїтий „люципєрѹ записа".

к. 39 об. Чоудо стго николая ѡковрѣ стлю показася.

к. 44 об. мца декемврї: во: ѕ. житїє иже во стго оца ныколая архиєпа мирлик:

к. 57 об. Слово ѡ постановленомъ во єпптво стля Ѿца Николая.

к. 63 об. Сказаніє ѡ стлю хвѣ ныколає. како темницѹ прїят и много ѕла претерпѣ Ѿ хртоненавыстныx мѹчителєй:... уриваєть ся на тім, як св. Николай явив ся для замкнених в темници христіян „аки слнцє

по темних ѡблацѣх, бл҃гочестїꙗ восїꙗ или нѣкїй тихїй хлад по бѹри прїиде, чл҃колюбно во хс҃ свое достоꙗнїе призрив потреби лстивїꙗх власт и метнѹв ѿ црства дїѡклї".

№ 198. Прежде Рождества хв҃а лѣть пѧтьсотъ, ѡ великомъ царѣ Алеѯандрѣ македонскомъ: всего свѣта цр҃ꙗ, почавши извостока и до запада сѣвера и мора на полѹнощь и полѹдне подсобою всю вселеннѹю державшаго... братїе слѹхати велеоумна мѹжа мл҃тива и справедлива: алеѯандра великаго цр҃ꙗ македонскаго, ꙗкъ сѧ родилъ и где былъ и длꙗчого всеи подсолънечной царемсꙗ назвал свѣтѹ.

Ркп. недбалим полууставом, списаний 1725 р. в Лінцях (Ілінцях) на 158 к. мал. 8-ки. прп. — Се варіянт „Александрії" сербської редакції.

к. 27. повѣстъ албо исторїꙗ ѡ црѹ дарїю перскомъ; к. 34 об.[1]) Сказанїе ѡ царствѣ селѹнскомъ; к. 36. сказ. ѡ градѣ Антїѡхїи мѣстѣ; к. 43 об. ск. ѡ градѣ Рымѣ великомъ; і т. д. як в № 195 кромі: к. 72 об. Сказанїе ѡ пер'вом побїтїи Алеѯандровомъ (що отвічає № 195: ѡ црѹ Дарїи) з надписю „сказ. ѡ царѹ — царї — Дарїю прскомъ"; в статї „ѡ третом побїтїи" к. 95. „Посланїе ѿ дарїꙗ ко царю порѹ индїйскомѹ великомѹ" становить окрему цїлість; за сим слїдує „Сказанїе ѡ воеводахъ" 103 к. (в н-рі 195: ѡ проводах цр҃ꙗ Дарїꙗ); „Сказанїе ѡ людехъ птїцахъ" 109 к. отвічає „С. ѡ людех дыких" № 195 ст. 250); Раклїꙗ цр҃ꙗ против „Раклꙗ цр҃ꙗ" 261 ст.; „Сказ. ѡ люд[х] ѡ шесторѹчнїхъ и ѡ шестїногахъ" 113 об. — в н-рі 195 тільки „шесторѹчныхъ" 262 ст.; о песиголовцях пропущено; „Сказ. ѡ ѡстровѣ на акїꙗнском моры" виділено в віддільну статю по оповіданю о раках; із „сказ. ѡ црѹ порѹ" виділено статї — „ѡ а҃-мъ побїтїи алеѯан" 122 об, ѡ фїлонѣ на помочь алеѯандрѹ 123 об.; поганскїе ꙗзїкы ѿ сѣверскїхъ сторонъ 125 об., (Пору на поміч), посланїе ѿ алеѯандра до пора цр҃а 126 об., поклонїе воеводъ иньдїискїхъ алеѯандрѹ 129 об.; сказ. ѡ евремитрїи цары мерседѹнскомъ кнꙗзи.

---

[1]) В рукописи велике С віддано Σ.

Digitized by Google

к. 157 об. в кінцевій заставці в 3-х рядках: „р҃—в҃ ҂а҃ - ѱ҃ к҃—ѕ҃.“, за сим запис: „Изволенїемъ Ѿца и ст҃аго дх҃а списася сїя книжка Алеѯандрїи Веселѣ Лѣнцехъ за короля Avгѹста за пана благороднаго стефана воеводи белскаго, за панѣ державной тѹрколовой писалъ ей рабъ божїй Андрей Снъ томыковъ бокѹ божаго ҂а: ѱ: икѕ. мѣсяца апрїля дня кг҃:

к. 158. Сказанїе ѡ земля́ х стїхъ — початок виписок із західноруського „Путника“: Почавши Ѿ царїгорода до секїза: ф҃. мїлъ: Ѿ секїза до алеѯандрїи ҂а҃. мїлъ: черезъ море тїверїадское ити: Ѿ алекѯандрїи до їерѹсалїмѹ: ҂а҃ мїлъ во їерѹсалїмѣ по сродкѹ цр҃ковъ воскрнїе хв҃о втой цр҃кви: гробъ бж҃їй на земли змармѹрѹ бї вїтїй: плащенїцею баволняною прїкрїтїй тамже“.

Укажем ще на декотрі правописні особливости: ї зам. ы, ы зам. и часто; лїхою 4, сїлнїмъ 4, наначѹкѹ 15, ѡ езеры 105, тїлко 114; ѣ зам. о (ї) дуже часто — гл. 24 об., 36, 43, 54, 66 об., 102 об., 125 об., 131.

№ 165. Зборник. Ркп. скорописю поч. XVIII. в. южноруського письма, на 366 стор. 8-ки; із переплету лишили ся тільки тильна дошка.

к. 1. Зачинаєть ся продовженєм житія Алексея, чоловіка божого (17 мар.): имъ да имат вышшѹю мздѹ. Нѣцїи же сородници и дрѹзи его ѡсѹждахѹ его многажды, Ѿ вѣденїя своего глаголюще: яко не бяше лѣпо слѹжити оубогим сицевомѹ князю преславнѣйшемѹ, но да повелит рабом творити потребная...“ [пор. Starine, XXII].

с. 34. Слово ст҃аго Геннадїя: патрїархи константинополскаго ѡ вѣрѣ: еже оубо православнѹю вѣрѹ имѣти. ѡснованїе добрих дѣлъ естъ. тѣмже ѡ вѣрѣ начинается слово. а҃. Вѣрѹй во Ѿца и сн҃а и ст҃го дѹха, трѡцѹ нераздѣлнѹ и неслияннѹ. единобж҃ественнѹ Ѿца же нерожденна. сн҃а же рожденнаѯа не созданна. дх҃а ст҃го нерожденна. несозданна. но исходяща, три во единѡ воли. и единѹ славѹ. единѹ честь. едино поклоненние, Ѿ вселя твари. Ѿ агг҃лъ. и Ѿ чл҃вкъ приемлющѹ. превѣчнѹ и безконечнѹ пребывающѹю во вѣки...„

Digitized by Google

с. 38. гл. ка҃ Бoнтсѧ оучeникъ оучeтeлeва жeзла пачe самаго оучитeлѧ. Такождe боѧ҆ [с. 39] црѧ, бойсѧ тoн и бг҃а, цр҃ь бо eстъ бж҃й слꙋга ч҃лком, благимъ м҃тїю, а злий казнїю. — [В инших копіях ся глава значить ся' 58-ою; пор. Востоковъ, Описаніе ст. 233. Измарагдъ].

[с. 39.] кв҃. Посeмжe всѧкомꙋ богатомꙋ главꙋ твою покланѧ҆ смирeнїѧ ради дрeво бо много вѣтвeнноe подклонeнїeм' подидeши и мимоидeши.

кг҃. Приeмлѧ҆ бо ѿ цр҃ѧ власть ѿ подрꙋгов своихъ слави трeбꙋeтъ, а ѿ мeншихъ eго поклонeнїѧ проснт'...

с. 50. гл. ѯд҃. Ащe имаши дeрзновeнїe ко цр҃ю и властeлeм'. ко скорби ѡ обидꙋмом ѿ силнаго, и допота побори по сиротѣ да вмѣныт гд҃ь каплю пота твоeго со кровию м҃чничeскою. [В инших копіях ся глава значить ся 92-ою; пор. Востоковъ — l. c.].

[Всїх глав 100. Єсть се „Стословецъ-Стоглавъ-Златострꙋй“ патр. Генадія].

с. 61. Здѣ ѩвлѩeи дѣлатeлно сeдмъ смeртьнїѧ грѣхи, ѩко вьвидѣ дрeвeс. вьиних жe корeнѣхъ послѣдꙋют инїи дeсѧт грѣховъ, ѩкожe видиши. и сьвишшe ѡ них раждаютсѧ добродѣтeл. ѩкожe цвѣть рожи сьвишe оувѣнчаeм вѣнцeм царьскимъ, сирѣчъ творѧ҆ шиꙋю добродѣтeль, побѣждаeт смeрт҃ный грѣхъ съ дeсѧтїю eго ѿрасли ѩкожe во ꙋказанїи.

с. 62.

Любовъ

Нeблагодарeнїe	Подражанїe
Распрѧ	Рад҃стоѕловїe
Вражда	Нeнависть
Ѩрость	Памѧтоѕловїe
Навѣть	Оубїство

Корeн ѡлe оубства завнсть, и плод завнсти оубнство

Завистъ

Digitized by Google

с. 63. Містить короткий виклад про завість-любов. — Слїдуючі сторони роздїлені так же само, як 62—63, на таблицї і виклади о: милостини-сребролюбію, цїломудрію-блудї, пості-чревобісію, смиренію-гордости, молитві-унинію, довготерпінію-гнїві.

с. 77. слово како во болѣзни бл҃ благодарити ѕѣло полезно. Єѹть нѣцїи иже аще предткнѹт'ся, или ѿ никоего ѹкорени бѹдѹт'. или во недѹг' копадѹтъ. или главоболие или ино нѣкое или ноговолие такое недѹгованїе; абие похѹлиют...

с. 81. слово ѡ скончанїи свѣта и ѡ прис҃тю антихристовѣ. препо҃бнїи андрѐ хр҃та ради, юродиви повѣда блаженномѹ єпифанїю архиепкпѹ цари града. Нѣкогда ѹпразднившѹся єпифанїю и бл҃женомѹ Андрею прият его Єпифаний. Во дом' свѡ̀ еже сотворити покѡ̀ емѹ. поне ѹбо единѹ седмицѹ и сѣдящим ѹбо им на единѣ. Начат Єпифанїе вопрошати бл҃женаго Андрея гл҃я реци ми молютис҃, како будет мира сего конец и когда и что естъ начало... [гл. с. 141].

с. 105. мц҃а ѡктоврыя: во н҃: дн҃ь житие препдвныя пелагии блѹдници. Патриарха антиѡхи̇скй собра ѡсмъ епскоповъ во антиѡхию ѡ исправлении цр҃ковном. и сѣдшїмъ всѣмъ Єп҃комъ со патриархом.

Се жена нѣкая именем' пелагия блѹдныца мимо шедше пѹтем...

с. 125. Чѹдо первое ї. мч҃нїка хв҃а Геѡргия. Како изрекѹ страшнѹю сию тл̀нѹ и преславнѹю чтоже и возгл҃глю или что помишлаю: или како начнѹ, повѣдати сию страшнѹю розмовѹ и дивнѹю слишанїе сие... (с. 126) Бисть во времена ѡна на всточнѣ странѣ нѣкй град во странѣ палестїнтѣи ѕѣловелик и множество людй внем'. иже нарицашеся лаѡсия, во томже градѣ бѣ цр҃ъ имя емѹ. бише савелия...

с. 141. Слово ѡ дш҃ах грѣшных, какова сѹть и в'какових мѣсцех знл̀дѹютсѧ. бл҃женй Андрѐ Хр҃та ради юродивй ѡ сем' повѣда бл҃женномѹ Єпифанию любимомѹ своемѹ. Бѣ нѣкто именем иѡан' келес҃тинович, юноша любимй Єпифаниеви, и во грѣсѣ блѹдном валяшеся. яко свиния в'колѣ лежаше множицею... (Видїніє в снї Епіфанїя і його розмова з св. Андреєм про

Digitized by Google

муки в пеклї, надруковано з сього рукопису Памятки IV, ст. 229—231).

к. 149. Слово ст҃го ѿца кїрилла архїеп҃кпа Алеѯандрїискаго ѡ исходѣ дш҃и и к҃: митарствъ. Єѧже та҇ны невѣдают мнози сїю нам кирил философ повѣда: не того бо дѣлѧ. сотворені быхом да ѧми и пнем и различнаѧ риз ѡдѣѧнїе, но да ȣгождаем бг҃ȣ, и полȣчим ѡнаѧ блг҃лѧ во животѣ вѣчном. (Пор. Памятки IV, ст. 196—201).

с. 165. Слово ѡ два разбо҇нїкахъ како зачахȣсѧ и како распѧхȣсѧ. на пр҃чтѣмъ древѣ съ обою странȣ гд҃а. Єгда быⷭ рождество Гс҃а бг҃а И сп҃са нш҃его Іс҃ хс҃а. изби ирод цр҃ъ мл҃нца... (пор. Памятки II, ст. 157—8 і 342).

с. 168. Слово Григориѧ Бг҃ослова ѡ креⷭтȣ чесноⷯ гд҃а нашего Іс҃: хс҃: и ѡ разбо҇ническыⷯ кр҃тоⷯ како зачахȣⷭ. Адам бѧше во едемѣ преддвери ра҇скими егда приближисѧ емȣ см҃ртъ... [гл. Памятки I, ст. 29].

с. 170. Ѹказ ѡ втором древѣ на нем҆же распѧтсѧ разбо҇нїк праведнїй. Ѿ тогож древа ра҇скаго древа жизни взѧт҆ агг҃лъ гн҃ь в҆раи и вложи во рѣкȣ тигръ рекомȣю... [с. 172] на том древѣ раⷭпнетсѧ праведⷩи разбо҇никъ и мнози вѣрȣющии во древо тȣ пребывающи восегда. [гл. Памятки I, ст. 90—1].

с. 172. Ѹказ ѡ третем древѣ. На немже распѧ҇сѧ невѣрнїи разбо҇нїкъ. Ѿ древа того снѣднаго егоже адам снѣсть и древа ради адам из҆раѧ изгнан҆ быст. Єгда времѧ бысть потопа... [гл. Памятки I, ст. 254].

с. 173. Повѣсть, како собрашаⷭ ч҃тнаа древа во иерȣсалимъ. Бъсѧ си г҃. древа. Ѡ неюже снѣдни адам и изгнан҆ быⷭ израѧ по гл҃оу гн҃ю... [гл. Памятки II, ст. 242—5]. (с. 181) тїе древа бѧхȣ во Їрл҃имѣ смотренїем бж҃їим до Раⷭпѧтиѧ бг҃а и сп҃са нш҃его іс҃ хс҃а. Єже из того вѣнца древо израсте Сиѳъ сн҃ъ Адамов три прȣти з҆ раю принеⷭ ѿцȣ своемȣ адамȣ хоромȣ и оузрѣ адам. г҃. лѣтораⷭли и воздухнȣ велми ѧко позна иже того дѣлн древа из҆раѧ изгнан быⷭ и оуплете вѣнец҆ з г҃. лѣтореⷭли и возложи на главȣ себѣ и оузрѣвъ. (с. 182) и израсте древо иⷥ главы адамови на том древѣ животвоⷬ Раⷭпѧ҇сѧ хс҃ сп҃съ нашъ. второе

еже во земли мидиамсте бы° натомже древѣ пре̃дны̀ разбо̀нік̀ распя̑тся. Третее древо еже рѣкꙋ мерцꙋ оусладн їзмаилтяном. на том древѣ ра̑ть бы° неправедны̀ ра̑боні̇к иже хꙋлише га̃.

с. 182. Слово ѡ главѣ адамовѣ. Глава адамова во корени лежаше. кра̀ їерліма... (гл. Памятки I, ст. 31).

с. 184. Слово и сказаніе ст҃ого Никона наколицѣ цѣнѣ Їꙋда предаде ха̃ їꙋдеѡм затридесят среб̀рні̇ков, а вкождом̀ сребрні̇кꙋ по два̑цят литра, а в̀сѣхъ литръ триста и шесдесят, а в̀кождом литрѣ по двана̑цятъ рꙋблѐ, всѣхъ рꙋблѐ стих̀ лѣтр̀ сѣм̀сотъ пя̑десят и два. Рꙋбль раздѣливши на копи литовскіе, то чинит [с. 185] тысяща и двѣстѣ и соро̑ кꙋпъ литвы. литовски двадцят и една копа и сорокъ грошѝ. един̀ сребрны̀ держит двана̑цят лѣтер. а въ кождом литрѣ естъ по двана̑цятъ червоныхъ. всѣх̀ лѣтер̀... три̑та, а червоних е̑ чотири тисящи и ѡсмъ десятъ и ѕ҃.

с. 186[1]). Поꙋченіе ст҃аго васі̇лі̇а ѡ всяко̀ добродѣтелы. Братіе бꙋдите бл҃готворци подражатели своего вл҃дкꙋ. да не сотворим во племены ѡном вѣчном, не пріимем богатства злѣ им̀же инїи оукозн бивают, не смѣшаем своего имѣнія со слезами оубогих... (с. 187) потщим̀ся на бж҃їю жизнь внюже пойдемь мало помедлѣвши врꙋцѣ семъ.

с. 191. Априля кг҃. мчиїє ст҃го великом҃ченика Геѡргія. Мчень ро̑ сп҃: и преподобнія Алеѯандри жени дишклатіяна мч҃нтелю. Зачасꙋ панованя Диклнтіяна цесара римского кгди до него старостове зо всѣхъ панствъ азлаще восточнихъ... [Взято із Skargi — Żywotów świętych, Wil. 1579, ст. 343. — Gdy do Dyoklecyana Cesarza Rzymskiego starostowie ze wszystkich krolestw, a zwłaszcza wschodnich...].

с. 209. Марта д҃: сты̑ м҃: мченик иже всевастнском езерѣ пострадавших. Ѿ ликінія мч҃нтеля. влѣто ѕ҃ѕі҃. послѣди же ѡгнем̀ сожжени̑: писан василием великим. Кгди ѡ̑ вирокъ незбожнѝ ꙋчинені̇̀ бы̑. абы жаденъ ха̃ не визнавалъ... [Взято із

1) З сеї сторони другий почерк.

Digitized by Google

Skargi — Żywotów swiętych Wil. 1579, ст. 200 з пропущенем проповідничого вступу, півтора стовпця: A gdy on niezbożny wyrok uczyniony był, aby żaden Chrystusa nie wyznawał].

с. 221 мца маіа ѕ҃. мчнїе стго їѡанна бгослова: которій мчнъ диѡклитиѧномъ(?) цесарем римскимъ: За часѹ доментиѧна цесара римского. кгди христиан на смерть шѹканѡ, на̀першїе были еппи... [Skarga, ст. 388, стовпець 2-ий, 19-а стр.].

с. 225. мца ноеврїа во а҃. живот їмѹченїе стнх безсребник. и чудотворец козми и Дамиѧна. писан Ядоном треверинским и григорием тѹровскимъ. жили року сп҃. козма и дамиан Роженїе браты были изаравнѣ внаѹцѣ лѣкарскѡ цвѣчени... (Skarga, ст. 875).

с. 228. Ноеврия ѕ҃. слово ѡ Їѡаннѣ ѡгородницѣ: Огородник Їѡан так званій которы̀ был велми милостив на ѹбогии. и завше робячи в ѡгородѣ всю працѹ свою давал... (пор. А. И. Понамаревъ, Памятки II, ст. 140).

с. 230. мца марта г҃.-го о... аѳанасїа архиеппа алеѯандрискаг: ѡ образѣ гднимъ положено на з҃. соборѣ во никеи. Поднесѣте ѡчи на рѣчъ новѹю: а смотрѣте. на великое чудо божїе. и да̀те хвалу...

с. 239. Житїе и мчнїе стого мчнїка прокопїа, їюлиа ѕ҃: писан. семиѡном метафрастом жил рок со҃: Сти великомчнїкъ прокопі̀ ѿ града бы иерлїма, ѿца мѣл̀ християнїна а мтк болвохвалцѹ... (пор. Skarga, ст. 600).

с. 255. мца ѡктоврна кд҃. житие стого мчника Яреди и иже сним: жили ѡколѡ рокѹ ѳкв҃. писан семиѡном метафрастом. За панованя їѹстина цесара пятого рокѹ панства его панова на мѹрини Елезвацъ[1]) члкъ побожнѝ... (Skarga, 934).

с. 268. Слово к̀женам да бѹд̀ молчалвы. Послѹшанте жени заповїды бжѣѧ и поѹчайте сѧ молчаливи да спасете дши ваша... црковъ повинѹетсѧ хртѹ, такожде и жени своим мѹжем. повинѹ̀тесѧ.

с. 269. Мчнїе стагѡ славнагѡ велико мчника ѳеѡдора стратилата ново преведено ѿ грече-

---

[1]) В. 6. Елезвланъ.

Digitized by Google

скаго азика во славенский язи^к^. Стыи мчени^к^ деwдор бѣ ѿ евхан^т^, евханити же сѹт' мѣсто оу чермнаго моря...

с. 287. Житїе и страда^л^чествw стны великомченици дѣви и прем^д^рия екатерини ново преведенw ѿ греческагw язика во славенскии. Сїя при^с^нwпамятная быше ѿ прехвалнаго града алеѯандрии...

с. 327. Слово похвалное дающимъ млстиню. Воистинѹ братїе велик' ест' пре^д^ бгом' мѹжъ млтвїй. мл^с^тиня же ес егда слюбовїю биваетъ и здоброїм изволенїем...

с. 328. Слово иwанна златоѹстаго w смиренїи. Молю оубо ви чада гда ради смиренїе любѣте зане же и сам'... смириса гдь на^с^ ради...

с. 331. Повѣст препод: ѿца нашего Макарїя великаго ѕело дше полезна. Ходя нѣкогда преп макарй во пѹстини, послѣдоваше емѹ аггл и гла емѹ: благослови ѿче... [Слідує розговор препод. Макарія з ангелом про загробове житє, митарства, вічні муки]. (Пор. Памятки IV, ст. 218—227).

с. 249. Мца ноєв: ке. житїе и мѹчение иже во стих преподобнаго ѿца нашего климентїя папи римскаго жил wколо року р. Иже во стих ѿцъ нашъ климентй. Родом зримѹ. Родичов станѹ сенаторского снъ фаустовъ... (Skarga, ст. 1035).

с. 257. септев. л. мченїе стого сщенно мчнїка Григорїя великїя Арменїя которй жил Рокѹ счи: писа^н^ семиwном метафраст: Во днї Ардасира цря перского. которй з кролем Арме^н^ским кѹрсарем во'нѹ вѣлъ. Направил на него то е^с^ на курсара нѣякого Анана[1]), которися вигнанцем ѿ него ѹчинивши, а в приязнь ся кролевскѹю ѹкрадши. курсара кроля зрадливе замордовал... (Skarga, ст. 910).

с. 264. Мѹченїе кепсими панни со тридцатма и шестма паннами. Диwклитиян цесар римски. Довѣдавшис w гдно' паннѣ красоти великоѣ християнцѣ которѹ звано кепсима...

с. 267—278 чисті.

---

[1]) у Скарги — „Анака".

Digitized by Google

с. 279. Починають ся Святці в формі молебнів. В 1-ім молебні перечислено праро̂дичів і її потомків, патріархів, Мойсея, Давида, царів, пророків, старозавітні жони до Сусанни. Для інформації подаєм статю 279-ої стор.:

Праведни Адаме Родоначалнікѹ со Євою помощницею своєю и со сином своїм Авелем молите.

Праведни Сіде со сїном своїм Єносом моли.

Праведни Каїнане сїне Єносовъ со сином своїмъ Малелеилом молите.

Праведнї Іареде со сином своим Єнохом моли^т^.

Праведнї Мадѹсале со сїном своим ламехом.

Праведнї Ное сїне ламехов со сїнома своима семом и Афетом молите бг҃а ѡ мнѣ грѣшном... (с. 281) Праведнї Іакове Сїне Ісааковь Патрїархо Лѣсь^т^вице дѣвическаѧ... Левї сїне Іаков хр҃тѹ великомѹ бжественнї еси слѹга: что Левї вышше и сеѧ слави хощеши. (с. 283) Праведнї фаресе Ізарь ѿ Ѳамарї Блѹднїци. сїнове Їѹди Патрїархи... (с. 284). Памѧт соломона цара сїна давидова. Праведнї Ровоаме сїне соломонов твоего дѣда бити великаго глю... (с. 287) Праведнї Мелхисїдекѹ нматъ тѧ пїсанїе кромѣ ѿца и матере... (с. 289) Правед Сенедо жено Їѡсїфа прекраснаго. Праведнаѧ Марїе сестро Моѵсеѡва.. (с. 290) Праведнаѧ Анно молитвою чадо родши самѹила великаго. Памѧт правед Сѹсанни. Тѣхъ млтвами пртых бцо хрте бже помилѹи.

с. 295. Мцы септеврїѧ въ д҃.

Сты пр°рче Моѵсею бговид^ч^е моли бг҃а ѡмнѣ. Сты прр҃че Захарїе млн... Сты прр҃че и пр^д^тече кртителю Гднь Ѡане м... (с. 296 на полї: февр8арїн). Сти прроче Захарїе млн. Сты славнї прр҃че и пр^д^тече кртителю гднь Ѡане ради перкаго: втораго. и третаго ѡбрѣтенїѧ честныѧ главн твоеѧ моли бг҃а ѡ мнѣ грѣш. (май) Сты прр҃че Ѡремѣе млн... (с. 297) Чести и славни прр҃че и пре^д^течe кртителю гднь Ѡане ради усѣкновенїем честныѧ глави твоеѧ моли бга ѡ мнѣ грѣш.

За сим іде по місяцям такий же молебен апостолам; ученики апостольскі названі також апостолами... (с. 299) Мцы Інѹарїѧ(!). Сты Соборе сты^х^ седмьдесят апостоловь вамъж^е^ имена сты дорде списа: На 302-ій ст. в такім же помісячнім порядку зложений молебен мученикам... (309—310 ст.) „Ико

имꙋще дерзновеніе ко хр̃тꙋ бг̃ꙋ нашемꙋ мч̃це всечестьнии того прилежно молите ѡ мнѣ грѣшномъ...

(с. 312). Мц̃ы мая. Ст̃ы Мч̃ники и князи Росы̆стіе Борісе и Глѣбе Ради пренесені̆ ст̃ыˣ мощѐ ваш... (316 ст. липень). Ст̃ые страстотерпци князи Руськіе Романе и Давиде: моли бг̃а...

с. 318. Мцы септевріа свщенномꙋченики списанние... (с. 322) мц̃ы Апріля. Ст̃ы свщенно мч̃е Антипо еп̃е Ассйскѝ бл̃гдть ѿ бг̃а имаши цѣлити зꙋбнꙋю болѣзнь... (с. 325). Вси ст̃іи сщ̃енномч̃ці, епископи ї архіеп̃пи молите бг̃а ѡ мнѣ грѣшьном.

с. 326. Молебен святителям: — (с. 327 жовт.). Ст̃ітелю ѿче наш Арсеніе Архіеп̃пе Сербскі̆... (с. 328 груд.) Ст̃ітелю ѿче наш Петре мітроп кіев ї всея Росіи.. (с. 329 січ.) Ст̃ітелю ѿче наш Саво первї архіепе ї ꙋчітелю сербскі̆... (с. 330 лют.) Ст̃ітелю ѿче нашь алеѯее Архіеп̃пе кіев и всея Россіи новы̆ чꙋдотворче... (с. 332 мар.) Ст̃лю ѿче наш Їѡно митрополите киевскии и всея россии мл̃и... (с. 333 май) Ст̃лю ѿче нш̃ъ алеѯие митрополите киевскіи и всея Росіи новѝ чꙋдотвор. (с. 334) Пренесеніе честьнихъ мощѐ їже ко ст̃их ѿцъ нашых преѡсвщ̃енніе митрополити кіпріане фотіе и Їѡно кіевскіе и всея Росіи чꙋдотворци мл̃ите... (с. 335 черв.) Ст̃лю ѿче бл̃говрнӗ княже Петре со февроніею мꙋромскіе чꙋдотворци... (с. 336 лип.) Ст̃ѝ велікии княже владимире нареченні̆ востоˣ крщ̃енѝ васіліе иже посвѣтил еси ст̃ім своем крщ̃еніеˣ всю землю Рꙋскꙋю и сокрꙋшіл еси їдоли... (с. 337 серп.) Ст̃лю ѿче нашь васіліе хр̃та ради Юродиві̆ чꙋдотвор̃ московскі̆ мл̃и... Ст̃лю ѿче нашь митрополито кіевскі̆ и всея Росіи чꙋдотворче (без імени).

с. 337. Почннаеть ся молебен преподобним по місяцям. (с. 338 вер.) Преп. ѿче нашь Савватіе Соловецкі̆ чꙋдотворче... (с. 345 січ.) Пр̃пдбне ѿче наш лаврентіе змн̃стира печерскаго затворникꙋ мл̃и... (лют.) Прпдбне ѿче наш прохоре черноризче печр̃ски иже ѿ билия глаголемаго лобода хлѣб̆ творяше ѿ пепела соль мл̃и бг̃а ѡ мнѣ... (с. 346 лют.) Прпдбне ѿче наш симеѡне сербскѝ, нови мироточце... п. ѿ. н. кириле еп̃пе. катанскѝ философе и оучителю словяном и болгаром. мл̃и бга... флавыане... (с. 347) п. ѿ. н. еразме черноризче печерскѝ мл̃и... касѣане... (с. 348) исповѣдныку... п. ѿ. н. евстратіе

печерскіи мл̃и... (с. 350 цвіт.) п. Ѡ. н. нифонте еп̃кпе новгородскій... (с. 352 май) п. Ѡ. н. деωдосіе печерскіи первоначалниче ωбщемꙋ житїю вросиїстеи земли Іг8мене печер... (с. 353) п. Ѡ. н. Никито затворьнікꙋ печерскї... (с. 354) п. Ѡ. н. Никито стол перенславскі и чꙋдотворче моли.. (с. 355 лип.) п. Ѡ. н. Антоніе печерскі їже во кїевѣ биль еси началнік всѣмъ монахом... (с. 356) п. Ѡ. н. многотерпеливй Іωане затворникꙋ печерскй мл̃и бг̃а... (с. 357 серп.) пр. Ѡ. н. антоние з' рима приплившаго по водам во великй новгород. п. Ѡ. н. многотерпеливе пимине Ѡ лавры печерскиѧ мл̃и ба̃. прпд̃бни Ѡци нш̃и деωдоре Басиліе печерскіе... п. Ѡ н. алимпіе печерскі... (с. 358) п. Ѡ. н. Авраамїе соловецкй чꙋдотворче...

с. 358. Преподобномученикам — жовтня, січня, марця, цвітня — (седмь дѣвыць 359), а в 360-ої ст. мученицям: (с. 364 лип.) Ст̃аѧ блженнаѧ книгине ро°скаѧ елено мл̃и бг̃а ω мнѣ грѣшном.

№ 187. Зборник. Ркп. старанним полууставом кін. XVII. або поч. XVIII. в. на папері знаку — крест в щиті (як у Лихачева, н-р 510) з короною, на 162 кк. 4-ки (нд̃. — снд̃. + 2 к.), без переплета, розбитий екземпляр; получена од дяка із Ослав 1872 р. Се очевидно часть більшого „Зборника", із котрого перша частина з місяцословом, пасхалією, індіктом, стовпами евангельскими, соняшним кругом і „лѣтерою" пасхальною, „Словом дꙋшеполезным Ѡца памви" і „Сказанїемъ ст̃го Їеронима ω Іюдѣ скаріωтскомъ" затратила ся, про що свідчить „Ѡглавленїе вещей иже ωбрѣтаютъсѧ въ книзѣ сей" (снд̃. об. сл.). Із оглава недостае послїдня картка (статї смд̃. — снд̃. кк.).

к. нд̃. Ѡ таемници обхожденїѧ сп̃сителнаго дне истинныѧ пасхи. Законоположенїе ст̃ыхъ ап̃лъ и преданїе Ѡ бг̃оносных Ѡцъ цр̃кви непремѣнно соблюдати. Избранное Ѡ слова великаго аданасїа, архиеп̃па алеѯандрїйскаго. иже исписа повеленїем перваго собора никейскаго, в'крꙋзѣ пасхалїйном', время подобно ко ст̃рти хв̃ѣй хранити: еже есть днь таинна вечерѧ гд̃нѣ волнїѧ ст̃рти распатїѧ и погребенїѧ его

плотїю: пресвѣтлаго триднѥвнаго воскр҃нїѧ, на н҃бса со плотїю вознесенїѧ, и сошествїѧ оутѣшителѧ д҃ха. Ѿсихъ ꙗко Ѿ главнзнъ и прочаѧ празднїки чиномъ своим послѣдꙋютъ. Тайнꙋ ц҃рскꙋю достойно и пр҃дно естъ сокривати, дѣла же б҃жїѧ лѣпо повсюдꙋ исповѣдати, ѡ непостижимом смотренїи создавшаго всѧ Ѿ небитїѧ... [короткий шестодневець, значене кождого дня тижня для людей і вірних, пояснене знаків зодіака, індикт, постанови о празнованю пасхи].

к. чє҃. об. Пристиженые до мѣсѧцослова. Первое междꙋ линѣею число д҃нь м҃цѧ значит... Во третой линѣи личба крꙋга лꙋннаго и настатѧ м҃цѧ н҃бснаго... (всього 6 стрічок).

к. чѕ҃. Канонъ покаѧнный ко г҃дꙋ н҃шемꙋ і҃с х҃ртꙋ. пѣваемый повсѧ дни. творенїе пр҃дбнаго Ѿ҃ца кѵрила.

к. р҃. об. Исповѣданїе грѣховъ повседневно ко самомꙋ г҃дꙋ б҃гꙋ. любомꙋдрѣйшаго каллїста ѯандѡпꙋла, воистиннꙋ д҃шеполезно естъ ч҃лвкꙋ и с҃пстелно. Воспоминаютъ бо сѧ во сем исповѣданїи человеческїѧ всѧ ст҃рти.

к. рѕ҃. об. М҃лтва по исповѣди ко пр҃тѣй б҃городицн. Ѡ пренепорочнаѧ г҃пже ц҃рице...

к. ри҃. об. и. к. с. Ѿ. н. кѵрилла, архиеп҃кпа Алеѯандрїйскаго. Слово ѡ исходѣ д҃ши Ѿ тѣла, и ѡ страшном' втором' пришествїи х҃ртовомъ. ѕѣло д҃шеполезно ко оумиленїю и покаѧнїю приходѧщее: Преведеное Ѿ елин'ска на словен'скїй и паки на простѣйшїй ꙗзыкъ съ исправленїемъ. Боюсѧ смерти, ꙗко горкостю мнѣ естъ: страхаюсѧ ѡгнѧ пекелнаго, або вѣм' безконеченъ естъ оучастникомъ теплоты: боюсѧ темности, не естъ бо вѣмъ оучастницею свѣта... (Гл. Памятки IV, 202—213).

к. рка҃. Слово ѡ мелхиседецѣ: їже в'с҃тых Ѿ҃ца н҃шего Аѳанасїѧ патрїархи алеѯанъдрыйскаго: Потреба Ѿтчизнꙋ и родъ бл҃женнаго мелхиседека ѡповѣсти; поневажъназивается безъ Ѿ҃ца и без м҃тере, и безъ родꙋ. той мелхиседекъ былъ споколѣнѧ хамова, которого оуродилъ ное.. (Єсть се варіант слова, народною мовою, напечатаного Порфирьевим I, 131—5 ст. Пор. Памятки I, 92—101 ст.).

Digitized by Google

к. ркд҃. об. Ѡ лѣтехъ внихъже кіевское княженіе и всея россіи само державствіе под татарскимъ пребысть игомъ. Ѡ рокꙋ рож: х҃ва. ѧсм. Ѡ нашествіѧ злочестиваго батіѧ в'россійскꙋю землю, и Ѡ разореніѧ православнаго цр҃твеннаго града кіева, и вси кн҃зи россійскіи под поганскіѧ власти игом чрезъ полтораста лѣтъ пребывахꙋ... [Дословна виписка з друкованого Гізелевого „Сѵнопсіса“ 1680 р. В тексті подибуєм хиба правописні зміни, та деякі переміни в роді „православнаго“ замість „преславнагѡ“. Печатаний текст (б. — рг҃. об.) поміщений тут на (ркд҃. об. — рмд҃.) кк.].

к. рмд҃. По статї „Ѡ погибели Мамаевой“ слїдують: Ѡ княженіи великаго кн҃зя Владиміра в'кіевѣ, и всея Россіи, и ѡ самодержавствіи его. до статї (рн҃. об.) Ѡ обліяніи водою на великъ день“ — („Сѵнопсісъ“ к. 25 об. — 29).

к. рна҃. об. О княженіи міхаила всеволодовича в'кіевѣ, и ѡ нашествіи злочестиваго батія. — (к. рнг҃.) Ѡ бл҃говѣстꙋ в' ст҃ой обители печерской ко цр҃ковномꙋ слꙋженію Ѡкꙋдꙋ ѡнъ начася. („Сѵнопсісъ“ 68- 70 к.).

к. рнг҃. об. Ѡ семъ когда в' цр҃твꙋющемъ градѣ Москвѣ Патріаршескій пр҃олъ Ꙋстроися. Бж҃імъ промышленіемъ' бл҃гочестію в' Великороссійскомъ цр҃твіи яко с҃лнцꙋ посредѣ крꙋга н҃бнаго сіяющꙋ при бл҃говѣрномъ великомъ г҃дрѣ и цр҃ѣ великом кн҃зѣ Ѳеѡдорѣ Іѡановичи всея великія Россіи самодержци... (прибутє патріарха Єремії, основанє московского патріаршества — зі ссилкою на „книгꙋ правил' печатних на Москвѣ“ т. є. на Кормчу 1646 р. На 154 об. находим дві короткі хронїкарскі виписки із Лїтописця по Стрийковскому 1432 - 1455 р.

к. рне҃. Б҃городични и кр҃тобогородични.

к. ро҃. Прикладъ о хитрости діаволской и якъ сꙋди бж҃іе естъ скрытіе. Пꙋстелникъ единъ былъ, котрій въ едной пꙋщи пребывалъ въ дни и нощи г҃дꙋ б҃гꙋ слꙋжилъ: а предъ ѡною пꙋщею единъ пастиръ ѡвци завше пасовалъ. И придало ся Єдного часꙋ, же ѡній пастиръ оуснꙋлъ: а гди спалъ пришедъ злодѣй, и оукрадъ всѣ ѡвцы... (Очевидно переклад з польського).

Digitized by Google

к. ров҃. об. млⷭ҇тва бабѣ. Гдⷭ҇и Іс҃е хрⷭ҇те бж҃е нашъ, рождейсѧ прежде вѣкъ ѿ Ѻ҃ца без мт҃ре: и во послѣдняѧ лѣта посланъ бысть безъ Ѻ҃ца родитися на земли, и ѿ браконеискꙋсніѧ мт҃ре прошедъ... (пріѧть) бабою пеленъ повитіе и во ѩслехъ скотыихъ положенъ. ты и насъ пришествіемъ твоимъ пріиди и ѡсты рабꙋ твою сію имрк: бабꙋ, пріемшꙋю младнца (или младницꙋ) прости пришедшꙋю къ ст҃ѣй твоей цр҃кви на ѡчищеніе дш҃и и тѣлꙋ...

к. ров҃. об. Предословіе ст҃аго Ішана златоꙋстаго: Блаженъ градъ ѿ бл҃гочестивихъ цр҃ей цр҃твꙋемъ и монастиръ ѿ воздержникъ и искꙋсныхъ строимъ: и корабль ѿ искꙋсныхъ оуправлѧемъ...

к. рог҃. об. ѿ патерика нравоꙋченіе. Гл҃аше иногда нѣкій ѿ старецъ лаври алеѯандрійскіа братіамъ совопрошающимъ. Бг҃ъ (рече) силнѣйшій естъ всего...

к. род҃. Ішнъ (достойно и праведно) нареченъ бысть златоꙋстый: чистоти ради златыхъ оученый...

к. род҃. об. Мл҃тва ко пр҃тѣй и живоначалнѣй тройцы... і 3 молитви до Богородиці.

к. роѕ҃. об. Животъ и мч҃еніе Афры блꙋдныцѣ из' инишюми. Skarga, 711 str.

к. рп҃. об. Мцⷭ҇а маѧ въ д҃. дн҃ь пренесенію чт҃ныхъ мощей и. в. ст҃. ѿ. н. ніколаѧ — (служба).

к. рча҃. об. Сказаніе во кратцѣ ѡ чꙋдесѣх' и. в. ст҃. ѿ. н. ніколаѧ мѵрликійскихъ чꙋдотворца. Бл҃гочестивомꙋ читателю предложенное. Бг҃ъ прославлѧемый въ совѣтѣ ст҃ыхъ своихъ... (з виданя київского 1680 р.).

к. рчв҃. об. Мѣсѧца декеврїѧ во шестый день житіе ѿчасти сказаніе ѡ чꙋдесѣхъ и. в. с. ѿ. н. ніколаѧ архиеп҃па мѵръ ликійскихъ чꙋдотворца. Чꙋдотворца великаго, помощника скораго, и ходатаѧ къ бг҃ꙋ изрѧднаго... [Все до кінця переписано з печатного видання 1680 р.].

№ 99. Зборник зложений з двох рукописів: полууставних уривків Пролога XVI. в. з доповненями і польскими встав-

ками XVIII. в.[1]), доконаними, судячи по почерку заголовка і вставок, рукою лодинського священника Павла Свідзінского, намісника (декана) бірецкого. — Правопись старого тексту звичайна руско-болгарска з неправильним ужитем юсів; папір знаку „лїлія". — В ркп. 2+85 кк. F° + 10 кк. печатних, в тектуровім переплетї; внутрішна сторона обложки заклеєна листами з рукописної тріоди цвітної (XVI. в.)

На 1-ій сторонї початкової карти (+) скорописна запись-заголовок: „Сия книга єстъ властная превелебъного Фца Павла Свѣдзѣн'ского, презвитера Лодинского, намѣсника бѣрецкого".

На обороті: Historya o Vigiliuszu Papieżu. Vigilius pirszy Papież, ten wstempiuszy na Stolice Piotra S. był napomniony od Iustyniana cesarza y Theodozy Małząki Iego...

На 3-ій стор. Historia o Iedney Białogłowie. Discipulus pisze o iedney białogłowie gniewliwey, ktora zmężem y z Sąsiady Swoiemi nigdy się nie zgadzała, uczyniła się dewotką...

На 4-ій стор. Historia o Borromeuszu Swiętym. Czasu iednego Borromeusz S. iachał przez Helwecyię y Stanoł nanoc w gospodzie iedney... ale go ieszcze sam bronił, gdy go inna czeladz iego bic chcieli zato.

к. а҃. (+) Житїе и чудеса ст҃ыхъ чудотворецъ и безсребникъ козмы и дамиана, мц҃а ноемвриа дня а҃. Гдѣ ни́мѣ іс҃ хр҃тѣ рож'дшѹся и явл'шѹся на земли всяка лестъ разорыся...

к. в҃. (ше) ст҃ый козма ѡ принятїи трехъ яицъ. Їѯатїа дамианова. не мный якв мзды ради прият, зане ѡслѹшанїе клятвы ради...

к. г҃. Въ тож дн҃ь слово ѡ чудесехъ ст҃ыхъ чѫдотворецъ козми и дамиана. Бѣ нѣкто на том мѣстѣ моуж именем малхъ...

к. ѕ҃. (+) Докінчене чуда „ѡ женѣ".

На обороті наклеєна таблиця планетарних системів — Птоломея, Коперника і Тихона Браге і величини планет по Геллю, з нїмецкими замітками.

---

[1]) Віддільні картки сих вставок помітимо крестиком (+).

Digitized by Google

к. з҃. (+) Historia o Swiętokupstwie. Za czasów Wiktora II, Papieża w Roku Pańskim 1055...

к. и҃. мцⷭ҇а ген'вара а҃. дня. слово стого великаго василїа. їже Ѿнялъ чл҃ка Ѿ дїавола. Баше моуж въ кесарїйстѣй странѣ. имя емоу сиклитиан. имяше имѣнїа мног им'же небѣ числа. села и люди и конїй множество, и оусего. имяше дщер единꙋ, имя ей карасїа. и обрек ю бг҃ꙋ... (оповідане про Евладія, пор. Житє і Слово т. I).

к. аі҃. (+) Закінченє, дописане доповнячем — „(такожде) братия вѣрныи хр҃тиане памятайте велицїи и малыи... не ѡбѣщайтеся диаволꙋ... хотяй велми гришен кто, не Ѿстꙋпай Ѿ мл҃тиваго бг҃а, гдѣ бг҃ъ мл҃тивъ Ѿпꙋститъ чл҃кꙋ грихи, хто добрыи дѣла творытъ...

— Historia o Anastazyuszu Cesarzu.

— Historia o Uwakaryku.

— Historia o Persach.

к. аі҃. об. Historia o krolu Burgundyiskim — закінчена на наклеєнім на давнїй текст 12-ої к. листку. За нею „Historia o Ferdynandzie Tyranie“.

к. ві҃. мцⷭ҇а септеврїа въ з҃. днь. мч҃нїе ст҃. мч҃ника созонта їже впонтѣ. Маѯимїанѫ ѡбладающꙋ киликїею. и градствѫющи гнѫснѣй вѣрѣ идолъстей...

к. еі҃. об. — під текстом доклеєна: Historia o Xiążęciu Lotaryńskim.

к. ѕі҃. Мцⷭ҇а тогож[1]) ке҃. блговѣщенїе пр҃тыя владчица нашея бцⷣа ї прно дв҃ы мрїа. слов їже къ ст҃ыхъ Ѿца нашего їѡана дамаскїна. Нн҃ѣшнемоу чт҃номоу и црк҃омоу собранїю... (пор. вище — Ізмараґд, стор. 19—20).

Між ке҃. і кѕ҃. картами вставлені 4 к. Q польської проповіди на похороні Xiędza Jana Czarniawskiego Plebana Rychwalskiego, Poddziekaniego Bieckiego. На обороті 4-ої к. запис: „Ta xięga iest własna Andrzeia Lewickiego Diaka wsi ulucza. kupiona u s. p. Anastazyi Swidzinskiey Popowicki Łodzinskiey za złpoll 5. dnia 25-o 7-bra 1804 Roku.

---

[1]) марта.

Memento homo! Pulves est et pulves reverteres.. Requiem aeterno Domine.

к. кѕ҃. Слов' дш҃еполезно. Въ ст҃ый вел. четвертокъ ст҃рныѧ нед. Днес братїе слышасте въ еѵ҃глїи ст҃рти х҃вы чтѹще...

к. кз҃. Втож че҃ страстныѧ нед слово ѡ мѹцѣ гн҃и евсеѧ бл҃женнаго. Вчерашнюю рѣч' мыш'лю изрещи днес и раздрѣшнтисѧ длъгоу возлюбленый...

к. ки҃. об. Въ ст҃ый вел пѧк ст҃ртныѧ нед. слов ѡ снѧтїи гн҃и съ кр҃та ї ѡ плачи ст҃ыѧ бц҃а. Чѫдеса и с(л)ишлы гн҃ѧ, кто возлюбленныи изг҃лтъ, или кто может извѣщати страсти его... (пор. Памятки II, стор. 246—252 і 412—417).

к. ла҃. об. впѧк вел на д҃-мъ ча҃ посланїе пилатово к тиверїю кесарїю. Пилатъ ж ꙗко оуслыша и оувидѣ ѡ въскр҃нїи ї ѡ вознесенїи ісвѣ ѕѣло оубоѧсѧ. и ре҃, аще оуслышана бѹдѹтъ словеса оу кесарѧ. сѣде и написа епистолїю и посла҃ кесарю врим'... (пор. Порфирьевъ II, ст. 191—7 і Памятки II, ст. 353—356, гл. чи҃).

к. ле҃. Въ ст҃ый вел пѧ҃ страстныѧ не҃ чюдо сътвор'шисѧ въ цр҃иградѣ образа гн҃ѧ иже бѣ на стѣне моѵ'сей сътвори. Въ цр҃тво оустына великаго сътвори҃ чюдо преслав'но... [як на стелї у одного жидовина появив ся образ розпятого Христа „моѵсиею сътворенъ"; жидівска рада обвинила за се свого співвизнавця в відступництві; щоб доказати безпідставність сього обвиненя, жидовин в присутности ради пробиває копієм бік намальованого Христа — і з нього потекла кров і вода. Жидовин увірив, рада розбіглась, цар з патріархом зібрали витїкшу кров і перенесли її разом з образом у церков].

к. лѕ҃. об. (+) Hystoria o swiętym karpie Biskupie kretenskim.

— Historia o Metronie swiętym.

к. лз҃. (нижня половина). Мц҃а маѧ въ в҃. дн҃ь слово на пренесенїе мощем ст҃ы҃ м҃чни҃ бориса и глѣба — [се звичайне проложне чтеніе: „Бл҃вн҃ъ г҃ь б҃ъ ѿц҃ь г҃а нашего іс҃ х҃а иж не да҃ нам погибнѹти въ прелестѣ идолстѣй"]...

Digitized by Google

к. лй. об. Втож днь пренесеніе мощей стых мчник глѣба и бориса — [варіант попереднього, на підставі широкого Сказанія].

к. лд҃. об. Чюдеса сты м борисa и глѣба. о хромѣмъ, ѡ слѣпомъ, (к. м҃. об.) чюдо ге еже в кієвѣ бы° — (з вязями).

к. ма҃. об. Мца маа д҃. пренесеніе мощем стго великого Ѻца нашего чюдотворца хва николы Ѿ миры во барѣ градѣ. Прно оубо братіе длъжны есмо божественныа празникы въ чти дрьжащей творити...

к. мд҃. мца тогож слов ѡ принесеніи мощем стог ве стла чюдотворца николы. Ѿ мир въ баръ град. Понеж за оумноженіе грѣхов наших попущающу бгоу на хртіане ѕѣло и многіа казни... [Чуда св. Николи] к. мє҃. о трех мужех въвръженныхъ въ море, к. мз҃. ѡ оумръшем члци на пѫты.

к. мй. об. Чюдеса и дѣаніа іже въ стых Ѻца нше николы. — о члцѣ елиферіи именемъ димитріи, к. й҃. ѡ семинѡнѣ члцѣ бжіи, к. на҃. ѡ юноши именем николѣ к. нв҃. ѡ попѣ христофори. к. нг҃. о петрѣ чрънци.

к. нз҃. Hystoria o Biskupie Panormitańskim. З первісного тексту остав ся: „Мца іюла въ к҃. днь житіе и похвала предивного стого и слав'ного пррка иліи. Нне свѣтозар'ное слнце нбнаго кржга в'шествіи ѡгненных кон. свѣтлостию просвѣщаютса пач...

к. нд҃. в. т. д. григоріа мниха и презвитера игоумена ѡбители пантократорѡвы сло похвалное стомоу прркꙋ іліи. Пророци оубо вси воплощеніе единородиаго посланы быша жестокосръдомоу пропѡвѣдати ійлю... (Гр. Цамблака).

к. ѯз҃. об. (нижня полов.) Hystoria o Iednym Człeku Heretyku. Pisze Thomas Valdensis także y Bredenbachius...

к. ѯи҃. (верхня половина +) Hystoria o Białogłowie Iedney. Ex Iacobo Vitriaco Ioannes Iunior in Scala Caeli pisze o iedney niewiescie...

— (нижня половина). Слово на оусѣкновеніе чтны главы стог і славного пр°рка і пртчи кртла гна іѡана. Родик'шуса гс хоу въ вифлеѡмѣ іоудестем възысканіа. сътвори ірод четверовластник ıако погоубити рожд'-

Digitized by Google

шесѧ ѡтроча... [Втеча Елісавети, пробуванє в горі, погоня Иродових вояків, відлученє на 5-ім місяцї, поворот на 13-ім міс., 27-лїтнїй Іван Креститель у Ирода, звісна історія з Иродіадою і похвала на смерть праведника. Иродіада же (к. оа҃.) „оусѣченна бы҃с водою помръзшею. и принесена бы҃с глава еѧ на лонѡ ѻ҃ца еѧ. самаж ѡста долѣ подледом оусѣкшим во въдѣ. (обор.) ѡвогда ѿ с҃тго їѡанна бл҃вєннаѧ. аки бритва изѡщрен'на желѣзнаѧ. не точїю грѣхи ѡчищающи, но и племени иродовꙋ на кровъ неповин'ноу въстав'ши и скоро теченїе съвръши, оусѣкнꙋ їѡана мечем. сиж водою помрьзлою оусѣчена бысть. ѡ вода бл҃вен'наѧ ѡцѣщающи грѣхи. ѡ вода ѡстрѣйши меча. ѿсѣкающи главоу на ѡбличенїе скверъны҃х"... Порівнанє судьби Івана Крт. і Иродіади по смерти. (пор. A. Vassiliev, Anecdota I, ст. 1—4; Памятки II).

к. ов҃. Слово с҃тго ефрема ї прр҃чтво їсанно с҃на амосова. съ плачем и рыданием ѡ послѣднех лѣтех хотѧщих быти. Тако г҃лет Г҃ь нашъ Ї҃с х҃с к вам братїе, внемлѣте г҃лы оус҃т моих. (Пор. Памятки IV, стор. 252—257).

к. од҃. об. слов с҃тго григорїа б҃гослова. ѡ бж҃ственѣй литоргїи. Се же бы҃с въ дни пръвыѧ, с҃тыи ѻ҃ци събраша҃с (к. ое҃.) ко с҃томоу григорїю б҃гословоу. и рекоша емꙋ ѡ҃ч с҃тыи скажи нам ѡ тайнѣ с҃тѣй и бж҃свенѣй литор'гїи...

к. оѕ҃. об. Въпросиша с҃тыи ѻ҃ци григориа б҃гослова г҃люще. Что е҃с ѻ҃че с҃тый григорїе цр҃ковъ бж҃їа и чесо ради създана бы҃с... [Одвіт на се питанє розʼяснює сімволїку частий церкви і її сосудів].

к. оѕ҃. об. Словѡ ї. в. с. ѿ. н. василїа ѡ въспоминанїи е҃ства ч҃лча. Велика мудро҃с бж҃їа братїе житїе сего пребыванїѧ...

к. оз҃. Поученїе ѡ мятежи житїа сего ї ѡ покаянїи всѣх ч҃лкъ. Разꙋмѣите братїе свѣта сего мятеж и ч҃лкое сꙋетство...

к. оѳ҃. Слово їѡанна златоустаго ѡ покаянїи ї ѡ ползѣ дш҃евнѣ. Дрꙋзи и братїѧ. ꙗко имамы страх и трепет...

к. 80. (+) Historia o Iednym Człowieku Pobożnym. Pisze venerabilis Beda w Historiey Swoiey, iż Roku

Digitized by Google

Siedmsetnego Dwudziestego za iego czasu człowiek Ieden, Żonaty w Brytaniey na imie Dzietelnus...

к. 81. (+) **Како клѧтвопрестѹпникъ не избѣжа сѹда бж҃їѧ.** — Оповідане про Готфтина(!) сотника, що в Едесї взяв собі другу жінку Евфімію, дочку фундаторки церкви мучеників Гурія, Самона і Авіва (15. падол.) і, мимо присяги над гробницею мучеників — не вчинити Евфімії нїякого зла, змусив її відректи ся від нього, яко мужа, і стати невольницею першої жінки. Евфімія родить від сотника хлопця; панї троїть його. Евфімія замачує незначно кусок вовни в їдь, пливучу з уст мерлої дитини і при добрій нагоді витискає її своїй пани в вино. Панї умирає. Рідні додумують ся до звязку смерти хлопця і панї і рішають Евфімію живцем поховати разом з розложившим ся трупом сотникової. Евфімія молить ся едеским мученикам о поміч — і вони переносять її непостережно від Готфтів (Ґотів) в Едесу. Рано мати знаходить свою дочку у гробницї мучеників. По якімсь часї з'явив ся в Едесї сотник, що — не знаючи нїчого про чудо з Евфімією — удав ся в дім тещи, де і „**прїемъ казнь по дѣломъ своимъ**". — Се очевидно типічний середньовіковий роман з цїкавою фабулою — двоженьства і подвійного конфлїкту (двоженьство — зломане присяги) з одної сторони, а неустанної помочи святих своїм почитателям, помимо їх тяжких провин (месть Евфімії своїй панї). Сотнику фабула каже понести „**казнь по дѣломъ своим**" в домі тещи, хотя — здаєть ся нам — прощене було би тут більше на місцї у молодої християнки, що любила колись Готина. — Ся повість списана „**Ѿ житїѧ стыхъ. мсца ноемврїѧ во еї. день.** Anno Domini 1785 die 28. maji v. s. I. Lewicki".

к. 82 об. (+) **Слово сїе преподобнаго и бг҃оноснаго Ѿца нш҃его памвы дш҃еполезно. мц҃а ноеврия во ѕї. день.**

к. 83. Pytania y Odpowiedzi niektore bardzo ku wiedzeniu potrzebne. o Rożnych Rzeczach z Pisma S. Pytanie. który naypierwszy język na swiecie. Odpowiedź na to: Od poczatku swiata pierworodny, powszechny iest język Hebrayski... wszyscy iednostaynie trzymaią, że Hebrayski, Grecki. Łaciński. Teutonski y Słowiański są główne ięzyki... (обор.) z Słowieńskiego (ińsze pochodzą) Polski. Węgierski, Czeski. Moskiew-

Digitized by Google

ski albo Ruski. Tatarski. Bułgarski. Turecki. pospolity etc. Powidaią, że iest na swiecie 70 ięzykow... (к. 84) niegodzi się ieść żydom... ptastwa wszelkiego na 4 nogach chodzącego. Do tego: myszy, krokodyla, łasicy, ieża slimaka, kreta etc. P. co znaczy єфїωпъ. odp. Murzyn... [все рукою Левіцкого].

к. 85 (+ почерк як в початкових наклейках) Historia o krolu Francuskim (Робертї милосердніи).

Titus Imperator od Rzymian swoich był nazwany Deliciae generis humani, iż wszystkich niedostatki sam opatrował...

— Historia o Tyberiuszu Cesarzu... На обороті сеї картки наклеєна паперова печать з власноручним підписом Ian Kazimierz Krol.

По сім вшиті ще 10 кк. (рѯѕ—роѕ); Поѹченїє на шлюбѣ в'негда обручаєтсѧ моужъ къ женѣ и та къ немѹ, блгвенїємъ їерейскимъ" і „Поѹченїє на преставленїє вѣрного чл҃ка, над'гробнымъ ѕѣло дш҃е полезнымъ". На 176 об. „Мл҃тва тогожде трѹдолюбца о съвершенїю сеѧ книги".

№ 138. Зборник статей із Хронографа, Шестоднева, Фізіолога. Ркп. грубим старанним полууставом, южноруско-болгарського письма, на грубім гладженім папері знаку кабан, а від 236-ої к. — шестиконечний хрест (Лихачев № 546 р. 1513), по 20 рядків на стороні; кк. рк҃з—ткв҃ 4-ки, в новійшій тектуровій оправі.

к. рк҃з. (продовжене) їереи каков либо. аще слоужит лѵ҃ргїа а непричаститсѧ ст҃ых таинь, ꙗко недостоинь сй зазирал си ѿ своеѧ съвѣсти...

— Слово ѡ сътворенїи нб҃ѹ и землн. Тоужде повѣдѣ мудрїи и несмысльнїи. начом землѧ стоить. ил нб҃о чим здѣлано оу чем ли было здѣлати... (ркд҃. об.) писанїе бо гл҃еть є коурь ємоуж глава до нб҃се, а въ мори до колѣнѫ ємоуж имѧ пиннзь[1]) єгдажь слнце ѡмываетсѧ въ акыꙗнѣ[2]) тогдаже акиѧнь оусколѣбаетсѧ. и кѫрь ѡчютитсѧ и възгласит. тогда въси кѫри оуспожт въ єдин ча҃...

к. рл҃а. слово ѡ ст҃ѣх дарѣх црковных съсѫдѣх. Оупро҃ что є єпп҃ь что єс попь что є калѹгирь. что

---

[1]) т. е. фінікс; [2]) вище — „акїанѹ".

Digitized by Google

єс дїаконь ѕѣницѹ на рамѣ носѧ ѿ єпп҃а… [налон, кадилница (єс) саламѣ и араматы, дїакон єс конархаа, комканїє, сивигрь = гѫка — 131 об., кръсѹроу поиди, корьсѹрь, ѡ кръсѹлє, кръсѫрь — 132].

к. рлв҃. об. слово ѡ ст҃ѣй лѵтргїи ст҃го ап҃ла павла. Быс ан'филог ѿ цр҃скаг рода. невѣдаше закона, невѣроваше къ х҃а іс҃а. дръжащє оута лѣта поганымь сарацином. и поихавшѫ¹) же анфилогѫ къ братѹ своємоу въ їєрслим… (Пор. Памятки IV, ст. 92—102).

к. рлд҃. об. слово ѡ понагїи ст҃ыѧ бц҃а прсно-дв҃цѧ. Єгда быс оуспенїє пр҃тыѧ бц҃а мрїа. агг҃ли и ап҃сли на ѡблацѣх избирахѫсѧ. дома же нарицаемыи оувѣрѣкаше ѳг҃. людїй и не хотѧше ѿити дондеже оукрит вьсѣх. и взѧт єго на ѡблак свѣтель и принесе и срѣте стѫѧ бц҃ю на ѡблацѣх носимоу въ раи оуводимоу… [Апостоли рішили не приняти Фому в свій круг за його вічне недовіре. Фома помолив ся до Богоматери дати йому який знак, щоби апостоли простили його. Богородиця подала йому свою зїницю, що й виєднало йому прощу у товаришів-апостолів. — В „Сборнику № 362“. Румянц. Музея, се слово слїдує безпосередно за „житїємъ и дѣянїємъ ст҃го ап҃ла Ѳомы“; пор. Востоковъ, Опис. 520 ст.).

к. рлй. об. Слово ѡ съборнѣи цр҃кви и о латинѣ. и оплатцѣх. въ кратцѣхь. Латина мовѧт блѫдѧщє. рим есть съборнаа цр҃ковь. и оплатокь наричют тѣло хв҃о…

к. рмг҃. виденїє ст҃ого нифонта ѡ съмр҃ти. Єгда дш҃а разлѫчаетсѧ ѿ тѣла и прїемлют ѧ агг҃ли, еже хранѧт родь хрстїаньскыи и стоѧт смотрѧчи что бѫдет было подвигь дш҃и тои. събирѫѧтжесѧ немлстивїи бѣси… (Пор. Памятки IV, 233—4).

ч. рмѕ҃. виденїє ст҃го нифонта ѡ рѹсалїих. Видѣ ст҃ыи нифонть чл҃ка съ сопѣл'ми скачюща. идѧше съ ним множество народ танець… [срѣбрьницю въ ч'пагь 146 об., срѣбро и мѣд оп'тиволѫ съпѣл'никѹ, чювстовнымa очима 147а об.]. Пор. Востоковъ, Опис. 230 ст. — „Златоустъ № 182“ і ст. 234 — „Измарагдъ № 186“.

---

¹) к. рлз҃. — поєха.

Digitized by Google

к. рмд. Ярис... Македоніє... Несторіє... Діоскорь... Євтихїи еретици.

к. рмд. об. Сказаніє ѡ седмѣх съборѣхь.

к. рнв. об. поучєніє стго климента. на прѣображеніє гд бд и спса нашего їу хд. Послоушаите братїє да скаж҄ ка҄ дне сего чтъ. каковаа вонь ѩвишася...

к. рнд. об. слово ѡ сѫдѣх ѿ прощенїа алеѯандра. Въ единь ѿ днїй чл҃кь нѣкыи въ рѣкѫ въпад и оумрѣт. ѡвїи оубо глаах҄ по грѣхом своимь въспрїать, и инїи же глѧть ѩко съмрть его пришла... (Виклад Евсевія).

к. рнѕ. Въпроси и ѿвѣти еуг҄льскых словес ѩвѣ сказана василїемь. и феологом и григорїєм. Чл҃кь етер исхождааше ѿ їерлима въ ерихон. и въ разбойникы въпаде... (пор. Памятки IV, ст. 1—3).

к. рѯѕ. о том еже не проскѹмисати въ гора҄. ни въ клѣте҄. Не лѣпо е҄ проскѫмисати въ гора҄ [обор.] ни въ клѣтех. сты҄ таинь гнь. но въ стѣи цркви тъчїа...

к. ро. об. виденїе еже видѣ пррк даниль. И се четыри вѣтри налегоша на море великое. и възмѫтившѫся морю. и се исхождахѫ изне҄ д. ѕвѣрїе велицїи... (провидів Антихриста).

к. роа. слово ѡ сивилѣ црци. Двдь црь и пррк гнь имаше похо҄ велїа въ себѣ... (гл. Памятки І, ст. 277—8. Ріжниця між обома статями та, що наша значно ширша, як в вияснению Сівілою 9-и сонць, так і в закінченю. Для приміру приведем слова Сівіли о першім сонцю, 172 об.) а. рѡ҄ словене, рек'ше бльгаре. добри, гостолюбиви и смирени истинни и безлобиви. любѧще чюждина и хр҄тїанство боу съвѣрою предадѧт... (Сей текст надрук. у Записках, т. 67. misc.).

к. рое. об. михаила архиепппа костѧнтинагра҄ елика латина чре҄ прѣ҄црковное творѧт их'же ради имамы неприѡбщеннѣ҄ латины глѧть хѫлнаа. Глѧ оубо дхь сты не ѿ оца исходит единого (176) но ѿ сна... [27 обвинительних точок против латинян: св. дух, опрісноки, причастіе через поцілованє, суботи, удавленина, свинина і мясо у монахів, безбороді і безженні священники, перстень, война, дві сестри, літурґія і в великий піст, алилуя, не признають трех святителів, крещенє, мощи, Богородиця-Марія, хрест, кілька літурґій, олтар доступний всім,

відпущене гріхів через плювене, піст в господскі празники, руки умерців не складають на-хрест, запусти, риба в страстний тиждень].

к. рой. Єпифаніа мниха и презвитера ѡ знаменни^х^ образа же и възраста пр^с^тыа вл^д^чца наша бц҃а и пр^с^нодв҃кы мрі҃а. Баше оубо Флоучен'но мѣсто въ храминѣ гн҃и, близъ лѣвыа (об.) страны жрътовника... [Єсть то уривок із звістного сказанія о Богородиці — монаха Епіфанія. пор. Памятки II, ст. 372—3].

к. роѕ. стг҃о григоріа бг҃ослова протлъкованіє гі҃ вл҃ки. Вѣрую въєдинаго бг҃а. Различно бж҃и не сж^т^ инїи, но тъкмо вл^д^ка нашь іс҃ хс҃ єдинь, въ негож мы вѣрующие. дѣмоньскыа богы [обор.] ꙗко пръсть попираємь. Оц҃а въседръжителѣ. [толк, і т. д.].

к. рпд҃. гѣ оучаше оучн҃кы своа. єгда мл҃ите^с^ немного гл҃ите въ мл҃тва^х^. но ꙗкож їѡань наоучи оученикы своа гл҃а мл҃тва. Оч҃е нашь иже єси на нбсє^х^. правоє покажи житїє въ вѣрѣ чистѣ... — се „Отче нашь" з толком.

к. рпє. и се ви^д^те ꙗко сж^т^ три цр҃и єже є^с^ ст҃аа трц҃а на нбсєхь. мцїй ві҃. то҃ ві҃. ап^с^лъ. Црїй вѣнчан'ныхъ на пр^с^тлѣ^х^ цр^с^твжю^т^. Пръвоє цр^с^тво греческоє. Држгоє цр^с^тво блъгарьскоє. третїє цр^с^тво аламаньскоє. съ греческы^м^ [обор.] цр҃тво^м^ Оц҃ь. съ аламаньскы^м^ цр҃тво^м^ сн҃ь. и съ блъгарскы^м^ цр^с^твом дх҃ь ст҃ыи. Греци цр^с^тво бо҃у придадат. ламаньскоє цр^с^тво поперет въса ꙗзыкы и полѹвѣрци... [72 язики; правовірні — блъгарє, греци, сириане, иверн, рж^с^]. Оу ты^х^ троє книгы правовѣрны^х^. греческыа. блъгарскыа. иверскыа. и полоувѣрны^х^ ꙗзыкь вг҃. Ꙗламєнє, фржзи. оугрє. єдинанє. їаковитє. армане. саси. лаcи. арбанаси. харвати. хизи. нѣмци. [походжене тих язиків від синів Ноя].

к. рпз҃. ѡ прѣстолѣ^х^. пръвы҃ пр^с^тль (обор.) ст҃го ап^с^ла петра фржзскыи. а ст҃го андрєа оугорскыи пр^с^тль. а ст҃го ап҃ла и єу^г^листа лоукы армен'скыи пр҃ть. а ст҃го ѳомы ивер'скы҃ пр҃ть. а стго їѡанна сръбин'скыи столь. а ст҃го матѳєа кыпрьскыи столь. а ст҃го мар'ка хиз'скыи столь. а ст҃го вардоломєа сто^л^ нѣмецкы҃. а ст҃го филиппа трапезон'скы҃ сто^л^. а ст҃го їакова сто^л^ словеньскыи, иже поставиша цр҃и половина ꙗзыка цигон^с^каго. въпро^с^. како є^с^ ꙗ-

Digitized by Google

зыком часть. и каковь єͨ которыи ѡвычаємь. Ѡвѣть фрѧзинь коͩ... ола͗ пес... татаринь ѡгарь. кѹмани͗ пар҆дѹͨ. блъгаринь быкь. сръбинь влъкь. [к. рпи҃.] грєкь лисица. волошин͗ котка... оугринь рысь. рѫсин выдра. нѣмєць сорока. хрьватин сова. литвин тѫрь. цмконин єжь... євреинь мзвєць...

к. рпи҃. въ нєдлю сътвори бг҃ нб҃о и зємлѧ дн҃ь и нощ. и въсєлєнѫю... По сїм короткім обзорі днїв творенія, слїдують вопросо-одвіти, в роді — „Ѡкѫдѹ зачаͨ ѝлъжа, злость, клевета, хѫла, завиͨ и нєнавиͨ татба. и силованїє“... (188 об.).

к. рп҃д. слово иже въ ст҃ыͯ ѡца нашєго ї҆ѡанна златѹстаго. архиеп҃па костантина граͯ. ѿ книгы бытїа нб҃си и зємли. Бг҃ прѣжͯє въсѣхͯ вѣкь, ни҃ начала имѣти конца, ѩко бг҃ь силєнь сътвори агг҃лы своѧ дх҃ы... [обор.] ѡ агг҃лѣͯ... (к. рч҃.) ѡ вѡдаͯ... (к. рчв҃.) ѡ тврьди... (к. рчг҃. об.) ѡ сатанѣ... (к. рчѕ҃.) ѡ чл҃цѣ... (к. рчз҃.) ѡ воднѣͯ родѹ... (к. рчн҃.) ѡ птицаͯ и ѡ риблаͯ... (к. рчи҃. об.). Єсть оубо птица имєнєͯ ал҆коность, имѣєт же гнѣздо на брєзѣ пѣска въскраи морѣ. и тѫ износит ѩица своѧ... (к. рчд҃. об.) Єсть же оубо рыба юже възыкають многоножица... (к. с҃.) ѡ ѕєзовли... (в чужі гнїзда яйця...) тои бо птици оуподобистєсѧ вы ѡкаан҆нїи жидовє, прїємшє ѿ роды ст҃ыͯ книгь оучєнїа, и Ѡвръгостє. и прѣдастє ст҃аа писанїа въ страны ѩзыком... [По сїм слїдув на 201 к. оповіданє о тім, коли Адам пізнав Еву — по 30-и лїтах, уже вні раю — їх дїти; накликуванє апостолів не перелюбити]... ст҃їи же оубо апͨли тїи по пѧтидєсѧтныͯ днєͯхь въскр҃сєнїа, ѩко ѩица въ гнѣзда слово сп҃сєнноє, въ иноѩзычникы [к. св҃.] въложиша. мыж оубо нє ѿ своихь ѿць и прадѣͯ слово сп҃сєнноє прїахомь, нѫ ѿ ст҃ых ап҃лъ и ѿ вашєѧ братїа. въчинь агг҃льскыи зовѫщє гл҃ємь. ст҃ь. ст҃ь. ст҃ь. гь҃ въ трͨци нєразлѫчно. ѡ мєрелѣ... (парувть ся з змією) тѣͯжє и нєчисто єͨ въ чл҃цѣͯ бєсръмє͗скыи законь. понєжє єрєсїю бохьмита[1]) своєго ѡбѧти сѫщє. оставлѣюͭ оубо подрѫжїа своа. и сами (обор.) сѧ содомскы смѣшают. тогͯа раͯ частѧͭ ѿходы своѧ па͗ лицѧ и срͯца. Сѫͭ же иныѧ оубо рыбы нарицаємы фокы... єгда чада (их҃ъ) чего перєжаствѧтсѧ[2]) то пакы въ мт҃рню

---

[1]) Могамета. [2]) налякають ся.

ѧтробѫ въмѣкнѫтсѧ. таци оубо сѫт нравы злыˣ чл҃къ... Єсть оубо птица въ велицѣи индѣи. нарицаемаа финиѯь... [живить ся „арамато́м“ лїванських кедрів; на старість приносить з неба вічного огню, запалює ним своє гнїздо і гине разом з ним, щоби опять з попелу відновити ся. До неї подібні віруючі в бога; при чім говорить ся і о грішниках... (к. сд҃.) ѡ чл҃цѣˣ Сємѫж оубо животоу.. (обор.) ѡ дш҃и... (к. се҃.) ѡ чл҃цѣ. Създа бг҃ чл҃ка то ничтож сътвори безлѣпоты... (подрібна анатомія людського тїла). (к. cѕ҃. об.) ѡ оумѣ — (з продовженєм фізіольоґії чоловіка).

к. сї҃. Сїа книги бытїа нб҃си и земли и всѧкои твари, иже сътвори бг҃ въсѧ дѣла испръвл. Прѣжˣе всѣˣ сыи и всѧᵏ ѡ всѣˣ подобаеть истинномоу чл҃кѫ вѣдати что есть бг҃. ѩко шѫᵐ ѩвиᵒ бг҃ о чеᵐ наречеᶜ бг҃...

к. сѕї҃. об. ѡ сифѹ. Роди же адам сн҃а и нарече имѧ емоу сифь. тъжˣе сн҃ы своѧ и дъщерѧ своѧ наоучи бл҃гочтїю... (к. сзї҃. об.) ѡ еносѣ. Роˣжьшѫᶜ еноχѹ быᶜ мѫᶻ бл҃гь и бл҃гочтивь.... ѡ нои. Исполином же въсѣм сѫщим. и нехотѧщиᵐ прославити творца. роди же сѧ мѫж именеᵐ нои. мѫжь бл҃гочᶜтивь... (к. сдї҃.) о потопѣ... (обор.) ѡ ковчеѕѣ...

(к. ска҃. об.) о раздѣленїи ѩзыкь...

(к. скв҃. об.) ѡ авраамѣ. Въ дн҃и же ѡны̀ родиᶜ авраᵐ и дань быᶜ ѿ отца своего наѹчитисѧ ѕвѣзˣочетїю. и искаше творца нб҃ѫ и земли. сл҃нцю и лѹнѣ и ѕвѣздам. и не бѣ̀ емоу ѡбрѣсти ѡ сиˣ разоуᵐ. ѿць же его бѣ̀ идолотворець... [пор. Памятки I, ст. 80—6.).

к. скз҃. об. ѾО мелχиседецѣ. Сьи мелχиседекь нарѣчеᵗ· сѧ безѿчень и безмт҃рнь... (пор. Памятки I, ст. 92—7).

к. слв҃. об. ѡ источници клѧтвеннѣмь. възыиде авимелеˣ црь рар̀ :кыи испровърьгаа иχь и гонѧ ѡтрокы авраамовы...

к. слг҃. о ѡбрѣзанїи. Быᶜ ѩкож роди смаила и рече емоу гь бг҃ χощѫ тѧ предварити паче всѣₓ ѩзыкь...

к. сле҃. об. ѡ ст҃ѣи троᵒци. Авраам же пришеˣ въселисѧ оу дѹба авриᵐска идеже пръвѣе имѧше бо страннолюбїе... (к. слѕ҃.) ѡ ѩвленїи ст҃ыѧ троᵒца (пор. Памятки I, ст. 86—90).

к. слз҃. о разкращенїи содѡмь: Въстав̀же авраамь погнавь въслѣд иχь...

Digitized by Google

к. см҃. об. ѡ ї с а а ц ѣ. Въ врѣмѧ же ѡⁿ, жена его сарра роди мѫжⷤскь поль...

к. смд҃. ѡ оумрьтвїи сарринѣ. Быⷭ же по днеⷯхь оумрѣти хотѧщи сарра жена авраамова...

к. сми҃. ѡ моѵсеи. Роди же сѧ мѡѵсй въ егѵптѣ. и младоу емоу сѫщ8...

к. сн҃. ѡ кѫпинѣ горы синаискыѧ. Бѣшеⷣ мѡѵсеи на горѫ хоривьскѫѧ, бѣше ѡвца пасыи. и възрѣвь видѣнїе видѣ...

к. снз҃. ѡ исхождєнїи їилевѣ. Въздвигошѧ сѧ с҃нове їилеви. Ѿ рамеси къ хорь.

— ѡ фараѡне и о воеⷯ еⷢ. И взѧть фараѡнь ѡрѫжники своѧ. и всадникы всѧ егѵпеⷮскыѧ...

к. сни҃. об. ѡ амалицѣ. Възаша же сѧ с҃нове їилеви Ѿ морѧ чрьмнаго и идѧхѫ по пѫстыни...

к. сѯа҃. об. Ѿ законодавца. Не прїимеши сл8ⷯ лъжа. и не сѧдеши съ неправедными...

к. сѯв҃. Ѿ бж҃їиⷯ словесь закона. Азь есмь гь҃ бъ҃ твои. изведыи тѧ Ѿ землѧ егѵпеⷮскыѧ. и Ѿ домоу работы... [3 перші заповіди — о почитаню бога; 4-а о дни суботнім; 5-а о почитаню родичів; 6-а о перелюбстві на старість літ; 7-а клевета, віднсена і до звірят ближнього — очевидно річ іде о крадежи; 8-а клятва; 9-а почесть старшим віком; 10-а побитє родичів].

к. сѯд҃. ѡ скѵнїи како сътвори. Посем рече гь҃ къ мѡѵсеови. сътвори ми скѵнїю...

к. сѯи҃. об. ѡ исхождєнїи въземлю ѡбѣтованнѫѧ. Приближахѫсѧ къ земли ѡбѣтован'нѣй и до връха горы. и не въсхотѣша вънити въ неѧ...

к. сов҃. ѡ валаамѣ влъхвѣ. Слышаав'же валакь цр҃ь моавиⷮскый и оубоѧвсѧ въстрепета. испаде емоу ср҃дце. и бѣше въ многѣ скръби ѡ сеⷨ. слышав'же моавь ѡ ѩзыцѣ їоудеистѣⷨ, ѩко бъ҃ велика имоут... [гл. Порфирьевъ I, ст. 230—235; і у Памятках I, ст. 257—262]. (к. сог҃. об.) ѡ валаамѣ влъхвѣ. Сего ради м҃лимьтисѧ да пришеⷯ поможеши наⷨ, да не како разорикшеⷭ погыбнем... (Порфирьевъ I, ст. 231 на долї).

к. соз҃. об. ѡ елфегорѣ. о сеⷨ бо еⷭ иже гл҃юⷮ книгы ѱаломскыѧ ѡ сиⷯ...

Digitized by Google

с. сөӣ. ѡ пораженим камени. Посдвигшеса їи҃льтане ѿтѫдꙋ и прїити къ инѫ землю. и градоущи^м имь, и вънидоша въ поусто мѣсто и безьводно...

к. сп҃. ѡ смрти мѡѵсеовѣ. Рече моѵсеи къ їсоу наввинꙋ, къзыде^м на горꙋ... [варіант у Порфирьева I, ст. 203—4].

к. сп҃. об. ѡ їсѣ наввинѣ. Їс наввинь прїат люди гд҃на и прїиде на їѡрдань...

к. сп҃. ѡ иендорѣ. Въста же въ їоудеѡ^х мѫжь именем ендорь. съ ревностїю пришед и како ѿци наши порабощени быша халдеѡ^м. и подвигься свободꙋ хота сътворити...

к. спѕ. об. ѡ ёфдани. Сьи ефдань бы^с ѿ колѣна данова. изгна^н же бы^с ѿ ꙗзыка того. понеже бѣ рабынинь сн҃ь. ибо мт҃и его съблѫ^дши сърако^мсн. и роди вътан... [гл. вільну перерібку сього оповідання у Памятках I, ст. 335—8].

к. спз҃. об. сказанїе ѡ сам'сонѣ. Бы^с мѫжь ѿ колѣна данова. имѧ емоу маное. бѣѕо бесчадень... [к. сч҃. об.] оковаха его ꙋзами желѣзными. и желѣза възложиша нань се^дмера. небо смѣахꙋ при[стꙋпити къ немꙋ — і т. д. дописано пізним почерком се закінчене з якогось польскоруского рукописа].

к. сча҃. починяєть ся продовженем видіня пророка Данила; початок дописаний тим самим почерком, що попередвій конець... [показаса звѣрь] ꙗкы ры^с. и томоу бѣхꙋ крила четыри. ꙗки птицѣ и съвыше ея...

к. сче҃. об. иполита слово ѡ данїилѣ пр^орцѣ виде^не сѫ^дна^г дн҃е. Дрѫгѫѧ таннѫ сказѫе^т на^м пр^оркь. о послѣ^дны^х лѣтѣ^х. речено бо тако. и въстане^т дрѫгыи црь, бестꙋдень и възвыситса. и гл҃ати начне^т вышнеи мѣрѣ исправити. донелѣжеса скон'чает гнѣвь нако^нчанїи...

к. тд҃. об. Стезанїе бывшее въкратцѣ въ їер^слимѣ. при софронїи архиеп^спѣ о вѣрѣ хрстїаньстѣи. и законѣ ї оудеиском съше^дшѫ са се съборꙋ хр^стїаньскомꙋ. ї евреискомꙋ. хр^стїанинѫ прѣж^де вьсѣ^х сих въпросити длъжно е^с жидовина. рьци ми жидовине, чего ради слышиши^с їоудеанинь, їевреанинь, їи҃льтанинь. и что е^с разѫ^м трїемь имено^м... (к. те҃. об.) Начало стезанїе: Зло съпротивѧщи^мсѧ їоудеѡ^м гл҃ѧщи^м незрители ꙗко на чл҃ка ѡбѣшен'на и осѫж^денна оупокастe хртїане... (к. тѕ҃.)

начало дрꙋгое. Въпроси пакы жидовин написка. почто (обор.) нбо закѣщав'шѫ не покланѣхѫс дрѣвѫ, или каменю. вы же сїа чтѫще покланѧетас творѧще ѿ них крсть и иконы... [Див. Востоковъ, Опис. 308 ст., Кормча № 233, к. 364].

к. тгі. ѡ сѫдїахъ. Где сѫдїи ваши. где кнѧѕи оскѫдѣша. где жрътвы ваша. где храм вашь се лежит поустъ. словеса ха нашего рекшаг, не прѣбѫдет камень на камени...

к. тѕі. об. ѡ антихрьстѣ. И пакы хрстїанинъ въпроси жидовина. рци намь жидовине. погибелнаг ожидаете. и что глете быти того, иоудеанина бо ѿ їоудеи. послѣдѹюща законѫ мѡѵсеовѹ, или хрстїанин прѣстѹпает законъ...

к. тді. слово ѡ лицемѣрнѣмь чрънориздци. Повѣдаше аѳанасїи презвитерь. повѣсть страшнѹ. ꙗко манастырь ес глемыи галаат...

к. тк. въпроси и ѿвѣти како беседокаша стїи ѿци. въпрос. два мелѧще въ жрън'вах. един оставлѣетсѧ а дрꙋгыи поемлетсѧ. ѿвѣт. жрънвы сѫт миръ. а мелющїа дша и тѣло. дша поемлетсѧ. а тѣло ѡставлѣетсѧ... [к. ткв. об.] въпрос. за колко лѣт обновлѣетсѧ крѫг нбны. ѿтвѣт за рл. а земныи за ѳ. а мор'скы [за з. лѣтъ. — дописано як висше].

№ **134**. Зборник вопросо-одвітних статей догматично-морального змісту і таких же слів. Рвп. полууставом XVII в., руско-болгарского письма, на 123-х к. Q; папір знаку топір з орлом (Лихач. № 545 із 1646 р.). Початок і конець недістають, переплету нема, початкові зшитки розбиті.

к. 1. (продовжене) мыѧ. ни иного ниче[со]же во мирѣ сем брежет, нѫ выше мира сего чтетъ. паче своеѧ цръкви плътныѧ. оужe видитъ троцѹ исплъненїѧ. се и слыша тайнѹ юже далъ есть хс приходом своимъ. въпрос. великое и восѣм искомое рокъ ли хощемъ рещи члче жити или ни...

[Під текстом продовжене скорописної записи „(раба) бжия Їереа Григорѣꙗ Мѣсковѣча (обор.) презвитера борисов'ского подписан'на (к. 12) быст' сином его сщенним їереемъ михаиломъ презвитеромъ борисовскимъ рокѹ бжия ахне"].

Дальші питаня доторкають ся (к. 2) — дітей, чому одні мруть, а другі — злі живуть; (3) недодержаних обітниць, гріху і покаяня; (4) сповіди; (5) о душах по смерти — видїне св. Антонїя, раю; (6) толкованя евангельских чтеній і деяких біблійних місць.

к. 7 об. сло^в ѿ м д҄о а с҃тго єѵ^г лї а [на полї — „ѡ попѣ^х д8^рных не годи^тсѧ пре^х ним исповѣдатисѧ]... (обор.) ѡ цр҃е^х и пано^х и ѡ посполиты^х...

к. 10. Въпрошенїа и ѿвѣты єѵ^г л҄ски^х слове^с ѡвѣ сказанна василїє^м і д ешлокго^м григорїємъ. Ч҃лкъ етеръ сохождаше ѿ їер8салима во єрихонъ и во разбойникы вопаде. Въпро^с что єстъ иер8^сли^м. что єстъ їерихонъ и кто с8тъ разбойникы. (Памятки IV, 1—3).

к. 12. Вопрошенїа антиѡха кнѕа и ѿвѣты бл҃женнаго аданасїа, єп҃па ѡ поле^нны^х. Въпро^с. Ѿ с8щества ли свѣта сего сотворены с8тъ агг҃лы, или ѿ коеѧ вещи... [всього 6 вопросо-одвітів, що відповідають 5-ому, 7, 10, 11, 13 і 19-ому у Порфирьева II, ст. 331—5, друк. Памятки IV, ст. 414—146].

к. 13. въпро^с. при ко^м пол їѡсиф м р҃їю ис цр҃кве ст҃лѧ ст҃ы^х... и обрѣзаста ю въ ѡсмый дн҃ь по ро^ждествѣ таж два ноурїа и захарїа... (обор.) възлиавшїа миро на глав8 г҃ню жена єстъ симона прокаженнаго лазорєва ѿца... а се имена апостоло^м Петръ, павелъ, ма^тдей дамнїє бж҃їє. ма^рко высокаѧ пропов'ѣ^х, л8ка воскрешамй. їѡанъ бл҃годать да^с. андрей силами ѿвѣщевамй. филипъ р8чнаѧ 8ста. варфоломей сн҃ъ повѣсивый воды. дома безначала близнецъ. ѡсанна сп҃сай въ вышнихъ.

к. 13 об. Въпросы и ѿвѣты ѿ тлъкованїа палеи. въпро^с. аще ѿ бж҃на водхновенїа єстъ д҃ша, то оубо ѿ бж҃їа соущества єстъ. (Надрук. Памятки IV, ст. 428—448).

к. 31 об. Я се ѿ книгь пополїта въпросъ. Трое ми єстъ немощно раз8мѣти, а четверта^г не свѣде. слѣда ѡрл8 летѧщоу по возд8х8. и п8ти змиа ползающа по камени. и стеѕа корабла плов8ща по мор8. и п8ти м8жа въ юности єго. и тако жены любодѣйца. ꙗко сѧдетъ измывшисѧ, и ничтож дѣетъ зде, сотворши грѣшно и безчинно. (Див. Памятки IV, ст. 416--418)

к. 32 об. слово стго їωанна ѕлатоустаго ω адамѣ. Ѿ дѣвыя земля сотвори бг҃ (к. 33) адама тѣмъж ωбразом и Ѿ дѣвы родися хс҃. на поновленіе ωбетшавшемоу члкꙋ. якож и Ѿ адама ребро возем и сотвори женоу. и не ωхꙋди адама. також и дѣвица моужа породи и нескаѕи дѣства яжоже адамъ бе жены родися, також и дѣва без мꙋжа мꙋжа породи.. (Друк. Памятки IV, ст. 418—419).

к. 35. Слово стого григория ω престꙋпленїи адама, и ω прелщенїи еввы. Їже во раи древле. про колико ки испаде испороды. Нꙋ елмаже зави-стїю дїяволею, и женным прелщенїемъ сꙋд прїя: акы менщая яж приведе акы послꙋшливѣйша... [між 36 а 37-ою кв. недостає одна картка].

к. 37. починаєть ся продовженем видїня св. Макарія: „во егуптѣ свирѣлникъ. ω немже Ѿкрвеся во пꙋстыни стомꙋ Ѿцꙋ макарїю бжтвенный глас гля. яко не достиглъ еси во мѣрꙋ филимона свѣрилника. въ ωн снце градѣ. шед оубо стый старецъ макаріе ωбрѣте и на нѣкоем мѣстѣ свѣряющꙋ(!) и плящꙋща...

к. 41 об. Преподобнаго Ѿца нашего деωдꙋла патрикия иж въ црство великаго деωдосїа епарха въ константинѣ градѣ бывша. (к. 42) Сеж пакы Ѿвѣсти преславны извѣстити покꙋшаются. во лѣто маоу-кирїя(!) цря бысть въ константинѣ градѣ чародѣя нѣкто лꙋкав и хитръ глемый меситъ. той прїять нѣкоего Ѿрока яко въ ωбраѕѣ скорописца...

к. 43 об. въпрошенїя стго григорїя и Ѿвѣты стго василїя. Григорїй рече, кая дка борета. Василїй рече, животъ и смрть. Григорїй реч, кая два сꙋпостата. Вас. реч, днь и нощъ... (Друк. Памятки IV, ст. 407—409).

к. 45 об. служба тлъкованїя злату̂стаго тлъкованїе исихїево. (к. 46) Цркви есть земное нбо и храм бжїй. и невѣста хва. кровїю его ωкропленна. и водою крще-нїя ωчищающи...

к. 48. ω приносѣ ветхаго закона. Повелѣ оубо бг жидом приносити агнец. или козꙋ. или горлицꙋ. или го-лꙋбъ. или крꙋпы пшеничны. со древяным маслом...

к. 48 об. законныи ωбразъ ω хѣ съвершиша. Рече гь ко моисею, заповѣждь сном їилвом да поимоут ωвча совръшенно, ни слѣпо, ни хромо, ни косно, ни сꙋхо. тлк...

Digitized by Google

к. 49 об. Я се новаго закона хрестїанъского. Просфоура видѣнїе извѣстно, како подобаетъ быти бж^с^твенном8 приношенїю въ ст҃ѣй слоужбѣ. ѿ просфѫрѣ и ѿ винѣ...

к. 51. тлъкованїе бж^с^твенныѧ слоужбы. глетъ дїакон...

к. 75 об. сло^в^ ст҃го василїѧ того^ж^ сщ҃ни^ч^скаго чина. что е^с^ їерей. и почем8 гл҃е^т^сѧ сщ҃енни^к^ и что ѡстрижнїе главы его. Попъ, ѻ҃цъ естъ и стл^п^ъ м8ченич^с^кый, посл8^х^ бо цр҃ковный естъ. Я дїаконъ стлъ^п^ агглъскый. и^ж^ по ѡбраз8 аггл^с^кы^х^ си^х^. с8тки ѡлара(!) носѧща ꙗко крылѣ сл8жебныи д8си...

к. 79. слово ст҃го їѡанна златооустаго ѡ скончанїи житїѧ чл҃ча что е^с^ еже рече писанїе. Єгда ѡп8стѣетъ землѧ, и цр҃ь изнеможе, и силныи его разыйд8тъсѧ, и тогда раз^д^р8шитъсѧ каменъный град. и нѣтры не розвѣютъ... тлъкованїе...

к. 80. Слово ѿ патерика вл^д^ко ст҃ы бл҃ви. Братъ нѣкый побѣжденъ бысть ѿ бѣса бл8днаго. и повсѧ дни ѡбрѣташесѧ въ бл8дѣ пребываѧ...

к. 83 об. изложенїе въкратцѣ о православнѣ вѣрѣ. їѡана философа конѣкоем8 просившем8 оу него. Поне^ж^ мѧ еси въпросилъ слово добрособранно^е^ извѣстно ѡ бл҃гочтивый(!) нашей вѣры. ꙗко да б8деши вѣдый. елико ѡ исповѣданїи... (к. 84) вѣр8ю въ единаго бг҃а... [к. 87 об. — Собори]. — Се статя із Кормчоѝ, пор. Востоковъ — Опис., № CCXXXIII, к. 354 об.

к. 90. їѡн҃а дамаскина лѣтописца по плъти великаго гд҃а бг҃а. ї сп҃са нашего іс҃ ха҃. Роднсѧ оубо гд҃ь нашъ іс҃ хс҃ ѿ пречс^т^ыѧ приснодв҃ы марїѧ. во рч҃де ѡли^м^бїады и во г҃е ѡли^м^бїада^ж^ дръжитъ м҃. лѣтъ тѣми бо тогда римлѧне лѣта чтѧх8. еже естъ во ѕ҃ефа҃-е лѣто... (к. 91) приꙗтъже при авг8стѣ ры^м^ское црт҃ко тиверїй. во иоудеи же по архелаи антипа, иж иро^д^ нарыцаемый, сойже четве^р^товла^с^те^ц^ нарицаетъсѧ... [к. 92] ѿ сп҃нїѧ стр^с^ти гд҃а нашего іс҃ ха҃ до плѣненїѧ їер^с^лимъска лѣтъ м҃. оукїе^н^ны^х^ же и ѿ гла^д^а оумръши^х^. и распродан'ныхъ евреє написѹ8ютъ т҃. те^х^ дръжащи гра^д^ ѡбъстоимъ вои вї҃. лѣт. ꙗко ѿноу^ж^ды великыѧ и чада своѧ ꙗсти. [Востоковъ — як вище, к. 357].

к. 92 об. єпифанїа мниха и презвитера ѡзнаменїи нрава и во҃раста пр͡стыа влчца нашеа бц҃а. Баше оубо ѿлѹчен҆но мѣсто во храмѣ гн҃и. близъ лѣвыа страны жрътовника. идѣж стоахѹ тѡкмо дв҃ы єдины... (к. 93) всѣх же лѣж о҃. и в҃. [гл. Памятки II, ст. 151].

к. 93. Знаменїє ѡ подобїи и о возрастѣ гд҃а нашего іс҃ ха҃. Мойже хс҃ и бж҃, бѣ ѡбразом красенъ ѕѣло. возрастом же рекше высотою телесе ѕ҃. стоп съвръшенных, рѹсы власы и не вел҃ми гѹсты... (обор.) сой ї іаковъ раздѣли страны ап҃лом... [пор. Памятки II. ст. 204 — тут закінчене инше] нѹ да согласѹетъ проповѣдъ хв҃а. сиє исписа єпифанїє мних и презвитеръ. слово сотворивъ ѡ ст҃ѣ бц҃и (к. 94) иѡскфъж ѡбрѹчникъ старъ вел҆ми оумре. житъ(!) лѣтъ р҃. и ї., иѡакым ѿцъ стыа бц҃а оумре сый лѣтъ п҃., мт҃иж єа анна оумре лѣтъ сый о҃. и д҃.

к. 94. єже єлико сътвори бж҃ въ ѕ҃. днех. Въ пръвый дн҃ь сотвори свѣтъ и тмѹ. сирѣчъ дн҃ь и нощъ. во вторый сотвори нб҃о и землю...

Слїдуючі статї кк. 95—102 взятї із Хронографа; о 3-х перших гл. Востоков-Опис., ст. 732 кк. 463—5, у котрого подані і паралелї.

к. 95. ст҃го ѿца нашего Єпифанїа о томже. Испръва оубо к҃. и в҃. дѣлѣ сотвори бж҃ до седмаго дн҃е, во а҃. дн҃ь сотвори нб҃са грънаа и земла и воды, ѿ нихже стихїй єстъ ледъ и снѣгъ, мразъ и роса...

к. 96. Северїана єпископа гавалѹ. сказанїє ѿ пръвого слова шестоднєвника. Въ а҃. дн҃ь сотвори веществїа тварем. іакож оубо что гл҃а. нб҃о несѹщее. не сїеж видимое, но превышнее...

к. 97. тогожде ѿ в҃-го слова. Въ в҃. дн҃ь рече бг҃ да бѹдетъ твръдъ посредѣ воды, и дабѹдетъ раздѣлающи посредѣ воды...

к. 98 об. тогожде ѿ третїаго слова. Въ г҃. оубо дн҃ь проѕѧбоша плоды. и іако да не вознепщѹетса пакы, іако ѿ єства слнчнаго проѕѧбоша...

к. 100 об. тогожде ѿ четвертаго слова. Прочїе да изыщемъ что ради совръшен҆нѹ лѹнѹ сотвори бж҃...

к. 101 об. тогожде ѿ патого слова. аггли оубо поспѣшници не бѣхѹ бѹ. нѹ слѹжителїє...

Digitized by Google

к. 102. тогожде ѿ шестого слова ѡ древѣ разумныхъ. Сице убо древо ѡно. не естество имаше смертнаго творенія дѣйственно. но ѿ пребывшаго адаму злобы...

к. 102 об. и. в. с. ѿ. н. Иѡанна златоустаго разуми полезніи душеполезнаго ученія. Наоучимся кого подобаетъ блажити. кого ли ѡкаанна и строна мнѣти... (поучительні виреченя).

к. 108 об. геннадія патріарха чесо ради поусти бгъ диеволу(!) коротися съ родомъ члчскымъ. Пакы бгоборци, чесо ради не потреби гъ діявола ѿ между сеа, ну попусти ему братися сонами...

к. 109 об. Іѡанна златустаго ѡ исповѣданіи грѣховъ. Исповѣданіемъ бо струпы душевныи исцѣляютъ...

к. 110. наказанїа попови ї́ѡан златустаго. Пакы тобѣ глю ѡ презвитере хвы братія предстателе страшнѣй трапезѣ, и зався сущая во градѣ семъ, и совокупленіи любовнѣ возносая млтвы ко гу. хранитися ѿ питія... [кротость, чистота рук, язика, милосердіє, вірность князям і боярам в молитвах, книжне почитане, послух старшині, уміренность в їдї, приличіє за столом, не упивати ся].

к. 111 об. и. в. с. ѿ. н. Иѡана архиеппа костантина града златоустаго слово егда внѣ цркви сбрѣтеся ефтропіи ѿвръженъ быс. Сладостенъ убо цвѣтникъ и рай многомъ сладостнѣ книжное прочитаніе и разумъ...

к. 123. (дописано другим почерком). Правила кирила митрополита руского ї сошедшихся еппъ. Понеж убѣдѣхом ѡ бжственом крещеніи съмунѣ ї неразумнѣ смѣшающе миро бжственое смасломъ и сице мажут повсему тѣлу крещаемаго еже всего злѣе ес... [за сим о оглашених].

№ 70. Слова Ефрема Сіріна. Ркп. полууставом XVI. в., середноболгарского письма рускої редакції на IV (відривки) + 221 кк. F⁰, без прп., на гладженім грубім папері знаку кабан. Початкові карти (I—IV) являють ся відривками затрачених слів. Заголовки „наказаній“ киноваром, початкові букви в орнаменті.

Digitized by Google

Зшитки з҃—кв҃. писані густим чорним чорнилом, а кг—кз. (кк. 120—159) блїдим чорнилом, другим почерком, а навіть другою правописю; кк. 160 і сл. писані третїм почерком.

к. 1. починаєть ся кінцем 28-го слова: „сѣ гн҃и. и тѣ бѫдет нам стѣна и покровь ѿ лица вражїа. ꙗкож пишет, ѡплъчитсѧ агг҃лъ гн҃ъ окрѫсть божщїихсѧ его. и избавит их. томꙋ слав въ вѣкы амїнь: — наказанїе ѡ тѡх еже имѫщомꙋ дасѧ. слов кд҃. Пишет имѫщомꙋ дасѧ избытьчьствꙋет ѿ неимѫщааго же, и еже мнитсѧ имѣти, възматсѧ ѿ него…

к. 1 об. наказанїе о еже стоѧй въ съборѣ или ходѧ ѡмраченїемь своим падет вьнезаапѫ. слов л҃. (Пор. Паренезіс к. 274, сл. ла҃.).

к. 4. наказанїе о смѣреномѫдрїи, слов ла҃. (Пар. лв҃.).

к. 5. наказанїе. ꙗко подбает хрстїанинꙋ длъготрьпѣливꙋ быти и незлобывꙋ въсѣкомꙋ. слов лв҃. (Пар. лг҃.).

к. 6 об. Наказанїе о стрстех блѫдных. слов лг҃. (Паренезіс лд҃.).

к. 7 об. наказанїе како подобает оутѣшати прѣнемагаѫщее. слов лд҃ (Пар. ле҃.).

к. 11 об. наказанїе ꙗко подбает чьтѫщомꙋ въ оушїю братꙋ прилежно прочьсти. слов ле҃. (Пар. лѕ҃.).

к. 12. наказан съпротивно о дѣвствѣ и о цѣломѫдрїи. слов лѕ҃. (Пар. лз҃.).

к. 14. наказанїе о чистотѣ. слов лз҃. (Пар. ли҃.).

к. 15 об. наказанїе еже не метати очима само и ѡнамо, нѫ долꙋ имѣти очи. въпрос. чимь оупражнѣетсѧ брань блѫдныа. ѿ въздрьжанїа ли брашеннааго. или ни. ѿвѣт слов ли҃. (Пар. лѳ҃.).

к. 17 об. наказанїе о кротцѣи стрти. слов лѳ҃.

к. 19 об. наказанїе къ непокоривым. и о оустроенїи. и о бж҃їи. и бѫдѫщїимь сѫдѣ. слов м҃. (Пар. к. 285, сл. мв҃.).

к. 24 об. наказанїе. о бл҃гоговѣнїи слово ма҃. (Паренезіс к. 284, сл. ма҃.).

к. 27. — о ѿпадаѫщїих своеѫ лѣностїѫ. и непщꙋѫщих вины о грѣсѣх слово мв҃. (Паренезіс к. 290 об. сл. мд҃.).

Digitized by Google

к. 31 об. наказаніє. на блаженые слово. мг. (Паренезіс к. 293 об. сл. мѕ҃.).

к. 36 об. о сѫдѣ и о милостины. слово мд҃.

к. 43. о двьствѣ. слшвш ме҃. (Пар. мн҃.).

к. 47. наказаніе къ исправленїю странноживѫщих. и чъсти сисановы нцѣжщих. слово мѕ҃. (Пар. мд҃.).

к. 54 об. о страсти спасшвѣ. слшво мз҃. (Пар. н҃.).

к. 58 об. повѣсти блженнаго ефрема. о ст҃ѣмъ авраамїи слшво мн҃. бл҃ви ѡч: [між к. 61 і 62 нестає двох карток. Сеї статї в Пареневісї нема].

к. 71. тогожє ст҃го єфрема о покаанїи. слово мѳ҃. Сънишедьшие гь ѿ нѣдрь ѿчїих и бывь намъ пѫть сп҃сенїа... [Парен. — нема).

к. 75 об. поучєнїє тогожед ст҃го єфрема сирїна. бл҃ви ѡч. н҃. Болѣзнь нѫдит᾽мѧ изрещи, и недостинство мое запрѣщает ми мльчати. болѣзны срдца моего нѫдет мѧ вѣщати, грѣси же мои повелѣваѫть ми мльчати... (Парен. к. 315 сл. на҃. — Се слово можна роздїлити на кілька слів о покаянію; що і находим в друкованім Ефремі, Моск. 1667 р. сл. н҃.—нд҃.).

к. 102 об. тогоже ст҃го єфрема сирина, похвалное общежившщїих братїи. слово на҃. Рай исплънь ес плода весела и различных цвѣтовь, и множьство инокь въ нех оукрашень въ бж҃їи любвы... (Парен. нема).

к. 103. о житенскых печалеи(!) и вещех. слово нв҃.

— о высокомѫдрїи и о зависти. и о прѣхождении ѿ мѣста на мѣсто. слово нг҃. бл҃ви ѡч.

к. 106 об. слово ст҃го єфрема еже гл҃а. егда прїидоше къ немоу братїа и въпросише его о дѣланїихъ. имы главѫ. кг҃. слово нд҃. Оублажаѫ вашѫ жизнь ѡ хр҃толюбци, ꙗко бл҃годръзновенна ес. и пачеса моеѧ жизны, ꙗко непотрѣбна ес. оублажаѫ вас ѡ дръѕы, ꙗко правыих и простыих житїемь...

к. 107 об. о страсѣ бж҃їи слово не҃.

к. 108. о бестрашїи слово. нѕ҃.

к. 108 об. о любвы слово нз҃.

к. 109. о неимѫщїи любве. слово нн҃. бл҃ви ѡч.

к. 109 об. о дльготръпѣнїи слово нѳ҃.

к. 110. о неимѫщїих дльготръпѣнїа. слово ѯ҃.

Digitized by Google

к. 110 об. о тръпѣнїи слово ѯа҃.

к. 111. о неимѫщїи҆ꙗ длъготрьпѣнїа. слово ѯв҃.

— об. о безгнѣвїи. еже не имѣти гнѣвь. слово ѯг҃.

к. 112. о наглодоушїи. сирѣч о гнѣвѣ. слово ѯд҃.

— об. о кр͠тости. слѡвѡ ѯе҃.

к. 113. о лѫкавствѣ слово ѯѕ҃.

— об. о истинѣ слово ѯз҃.

к. 114. о лъжахъ. слѡвѡ ѯи҃.

— об. о послоушанїи слов ѯѳ҃.

к. 115. о непокорствѣ и о р͠ъптании. сло͠в о҃. Прокљть и ѡкаанень нестежавыи послоушанїе, нѫ ръп͠танїе... (Парен. к. 306 об. сл. ѯѳ҃.

[Низом під текстом дуже неумілим полууставом запись: „сиѧ книга ереѧ михаїла презъвитера ракъбанъского и опаръского].

к. 116. о ѫже неимѣти зависти и ревности сло͠в. оа҃. (Парен. о҃).

— об. о зависти и ревности. слово ов҃. (Пар. оа҃.).

к. 117 об. о еже не быти клевет͠никѹ. ог҃. (Пар. ов҃.).

к. 118. о клѫветѣ слово од҃. (Пар. ог҃.).

— о въздръжании слово ое҃. (Пар. од҃.).

к. 119 об. о не въздръжанїи слово. слово оѕ҃. (Пар. ое҃.).

к. 121 об. тогож͠де ст͠го ефрема наказанїе о покаанїи д͠ши. слѡво оз҃.

к. 127. тогож͠де ст͠го ефрема о покаанїи сло͠в. ои҃. Оумилисѧ д͠ше моа оумили о всѣх благых ихже прїела еси ѿ б͠а и не съхранившїи. покаисѧ о всѣх злых ѫже съгрѣшила еси...

к. 132. тогож͠де прп͠днаго ефрема о сѫдѣ и о любви. и о покаанїи слово. оѳ҃. Прїидѣте братїе моа. послоушаите вьси съвѣта грѣшнаго и ненаказанаго ефрема...

к. 140 об. тогож͠де ѩко иже въ новѣ къ вѣрѣ пришед͠шеи аще не вънимаѫть себѣ оудобь пакы на ѫзычьскаа възвратитсѧ дѣла. п҃.

к. 145. слово блаженнаго ефрема. о приношенїи. сирѣчь о прѣчистыихъ таинь. па҃.

[На 146 к. внизу пізнїйшим полууставом дописано: „Величаемтѧ прп͠дбне ефреме и͠чтемъ ст͠ѹю памѧт твою наставниче иноко͠м“].

к. 142 об. наказаніе къ братоу ѿпадшꙋ. и опоканіи. пв҃.

к. 155. наказаніе къ комоу речено быс оуне есть женитиса и посагати, нежели раждизатиса. пд҃.

к. 157. наказаніе о любвы. слово пг҃. Любимиче. аще спо^д^бишиса разоумоу и разсѫжденіѧ. или дарованіѧ исцѣленіемь. блюди да не како надѣкавсѧ дарованіѧ. безплода скончаешисѧ...

к. 158 об. наказаніе о цѣломѫ^д^ріи и о покааніи. сло^в^. пд҃.

к. 164 об. наказаніе ѡ зло̀ ѡбычнѣи мисли. словѡ пѕ҃. (Парен. к. 310 об. сл. оз҃.).

к. 165 об. наказаніе ѡ по^д^ѕа^х^ иночьскаго житіа. сло^в^ пз҃. (В друкованім нема).

к. 167. наказаніе. ѩко не по^д^бае^т^ клети^с^. слово пи҃. (Пар. 311 об. сл. ои҃.).

[На к. 168 об. запись: 1753 Misionca austa(!) d. 7. Syia Gnyha(!) zwanaia Iefrem pozyczyłem U malarza Stryskieg — Antoniego Do przytania(!) Imam odac zaczas].

к. 169. поучение къ еулогїꙋ. сло^в^. пѳ҃. На плоды послоушаніа възыраж брате, потъща^х^сѧ писати тебѣ ѡ нихже повелѣль еси...

к. 173. тогож^д^е блаженаго ефрема. слово ч҃[1]): Бл҃жени възлюбльше ба҃, и нерадившеи о въсѣ^х^ вещеи земных ради любве его..

к. 174 об. тогож^д^е пр҃п^д^бнаго ефрема ѡ покааніи. слово ча҃. Пріидѣте любимици. пріидѣте ѿци и братіа моа...

к. 185. тогож^д^е блаженаго ефрема ѡ покаани. слово чв҃. Оувѣдимь грѣшници мл^с^рдіе бж҃іе каковь бѣ анхоимець...

к. 187. тогож^д^е ефрема пѣ^с^ чинов'наа къ сьгрѣшаѫщіимъ и кажщіимсѧ: — слово чг҃.

к. 188 об. тогож^д^е бл҃женаго ефрема ѡ стр҃те^х^ сло^в^ чд҃.

к. 191 об. тогож^д^е ѡ тръпѣни, и ѡ кѡ^н^чинѣ, и ѡ твѡрѣмъ(!) пришестви хв҃ѣ, и ѡ поучени бж^с^твны^х^ книгь, и что

1) Се ч҃ виходить у писця як грецке ,σ зі знаком тисячов.

єс безмлъвїю пшн҃ѕа. сло҃. чѐ. (В друкованім 1667 р. находим ряд слів чд҃—рг҃.).

к. 202. тогожде прѣподобнаго єфрема и прѣкраснѣмъ іωсифѣ. слово благослови ωче. чѕ҃.

к. 219 об. прпⷣбнаго ωца нашего єфрема. ω сп҃сени и ω покаани сло҃. чз҃. — без кінця; із к. 220-ої послїднїй рядок, а із 221-ої 4 нижні рядки текста вирвані).

Палеоїрафічна сторона рукописи досить інтересна: ȣ, т, в верхнїх, ρ, з в нижнїх, ȣ, д в крайнїх рядках визначають ся продовженими раменами з перечеркненями; ω = оо; в о стрічаєм часто дві точки („очи“); ѣ в титлах передано +; тр в скороченю виходить як з; тв як ꙁ̆; з відзначаєть ся характеристичним гачком в верхнїй шийцї. — Правопись перейшла, здаєть ся, через румунску редакцію, що замінила ѧ буквами ѣ, є, а и — ы (жизны, дръзосты I, грꙋды и болѣзны I об., кнѧѕы II об., III, браѕы, наѕы III і др. приміри в текстах описаня).

Digitized by Google

Покащик.

Житя:

Аввакума прор. 102.
Авксентія 76, йому канон 73.
Авраама, Ісаака, Іакова 119.
Агафії 83.
Акили і Пріскили 84
Акилини 88.
Алексїя, чолов. бож. 110, 122, 137, 189.
Амблїха 183.
Ананії 115.
Ананії, Азарії і Місаіла 119, 134.
Ананії ап. 132.
Анастасії римл. 115, 132.
Андрея юрод. 51.
— крит. 91.
— первозв. 117, 134.
Анни зачатіє 134.
Апостолів собор 106, 123.
Арделеона шпільмана-игреца 82.
Арефи і товаришів 194.
Аристовула ап. 80.
Артемія 99, 101.
Афанасія алекс. 86, 122, 138.
Афри блудниці 201.

Богородиці благовіщенє 80.
Бориса і Глїба 82, 86, 92, 107, 122, 127, 138, 140, (їм величанія 162), „кнѧзы Россїйстїи“ 197, 204—5.
Borromeusza 202.

Варнави ап. 88, 89.
Варвари 99, 117, 134.
Варфоломея 89, 94.
Варяга муч. і сина Івана в Києві 84, 107.
Василія вел. 120, 128, 135.
Вас. вел., Григ. богосл., Ів. зл. 121, 136.
Веронїки кровоточ. 84.
Vigiliusza pap. 202.
Володимира кн. 85, 90, 107, 123, 139.
Вячеслава 101.

Гавріїла арх. собор 81; о нїм слово 91.
Георгія (Юрія) 85, 96, 102, 110, 111 (слово похвальне), 117, 122, 134, 137, 191, 193.
Германа патр. 79.
Глїба Волод-ча 100.
Голендухи 79.
Григорія акраг. 100.
Григорія арм. 195.

Даніїла прор., як розбив вавилонского бога 102.
Деміана печ. чорнорив. 79.
Дмитрія солун. 115, 132.

Евдокії 122, 137.
Евпраксії 92.
Евстафія Плакиди 99, його жени Феопістії і синів Агапія і Феописта 113, 131.

Евстратія, Авксентія, Евгенія, Ореста, Мардарія 100.
Евфая, що хотів принести в жертву дочку 80.
Евфимії 79.
Евфросинії 113, 132.
Екатерини 117, 195.
Екатерини і Вірґілія вітії 133.
Елени цар. (похвала) 88.
Епіфанія кипр. 79, 87.
Еразма муч. 78.
Ефеских муч.: Максима, Ліана, „Інбліха", Мартина, Діонисія, Іоанасекса, Коустодѣана, Анътонина 115; Максимиліана, Амбліха... Іоанекса... 132.
Ефеских 7 отроків 185.
Ефрема Сир. 120, 136.
(Замбрія 76, 78).
Захарії прор. 130.
Іакова ап. 85.
— перс. муч. 117, 134.
Івана богосл. 86, 94, 113, 132.
Івана Дамаскина 102.
Івана Злат. — (поставлене презвитером 102); 116, перенес. мощей 120, 136; (достойно названий Златоустим 201).
Івана Колодяжника 82.
Івана Хрест. — обрітене глави 87, 96, усікнов. глави 94, 205—6; 98, 106; рождество 123, 132.
Івана Кущника 99, 120, 136.
Івана Лїствичника 154.
Івана милост. 116, 133.
Івана огородника 194.
Іелесея 84, 89, 91.
Ілії боговидції похвала 97.
Ілії прор. 124, 140, 205.
Іоакима і Анни 112.
Іоасафа царевича 102, 116.
Іова 82, 86, 129.
Іосифа еп. сол. 85.
Іосифа прекр. 159.
Ісаії 83.
Кандея презв. 79.
Kagra bisk. kret. 204.
Кепсими панни 195.
Кирика і Улїти 90, 139.
Кирила патр. 88.
— филос. 76, 77, 108—9.
Климента папи 102, 195.
Козми і Дамяна 115, 133, 194, 202.
Константина і Елени 87, 123, 138.
Ксенофонта і дїтей його Івана і Аркадія 100.
Лазаря успеніе 4-дневне 158, 159.
Лукіана і 2-х дїтей 87.
Людміли 101.
Майора муч. 77.
Макавеїв, їх матери Соломонії, учит. Елеазара 2-х жен з дїтьми 93.
Макавеїв братів 93.
Макрини сестри Вас. вел. 91.
Малахії вигляд 104.
Марії егип. 110, 122, 137.
Марії Магдалини 92.
Марини 91, 124, 140.
Марка афин. 99.
— еванг. 82, 85.
— фрач. 120, 136.
Маркіана 79.
Мартина туров. мниха 79.
— фряж. еп. 116.
Мартиніана 121, 136.
Матфея ап. 102, 133.
Мелхиседека 106.
Мефодія морав. еп. 78, 105.
Metrona św. 204.
Михаілу арх. і Гавріїлу похвала 116.
Михаїла арх. чуда 112, 131.
— 115.
— нов. 111.
Мойсея Мурина 94.
Наассора і Сосипатра 82.
Нафанаіла уч. ап. 82.

Digitized by Google

Нікейских 318 отців і иниших 6-и соборів 139—140; отців 7-и соборів 123.
Никити халк. 87, 112.
Николая 95, 134, 201.
— перенес. мощей 86, 97, 111, 123, 138, (служба 201), 205.
— чуда 117, 118, 187.
Олвіана еп. 78.
Ольги княг. „плесковитины“ 79, 106.
Онисима уч. ап. 77.
Онуфрія пуст. 88, 123, 138.
Павла ап. навернене 129.
Памфила, Павла, Порфирія, Селеона, Оуалента, Оуліана, Феодула 77.
Панкратія 90.
Пантелеймона 92.
Параскевії 115, Парасковгеи 132.
Патермутія, Киприя і Александра воіна 90.
Пахомія 86—7, 111.
Пелагії блудниці 78, 191.
— мучен. 86.
Перпетуї, і Потецѣанны свести Нероновы 84.
Петра афон. 100.
— ап. 129.
Петра і Павла діянія 90.
— память 90.
— 123.
Петра ап. пренів со Симоном волхвом 89, 138.
(Посвячене храма в Київі 102).
Прокопія 90, 194.
Robert miłosierdny 208.
Сави 95.
Сампсона презв. 79.
— страннопріем. 89.
(Святих всіх память 153).
(Святих руских і славян. 197—198).
3-х святителів-королів 129.
Севастійских 40 муч. 96, 110, 122, 137, (десять муч. 193).
Семіона ближика, еп. іер. 82.
— серб., дружини його Анастасії і Авдѣлы презв., Пусфата, Ѳеасика 82.
Симеона ант. 111.
— богопр. і Анни прор. 121.
— едес. 91.
— столп. 99, 130.
— юрод. і Івана пуст. 92.
Силвана еп. кипр. і 40 муч. 78.
Созонта понт. 203.
Софонія вигляд 104.
Стефана діак. 119, 135.
— перенес. мощ. 93, 124.
Тимофея ап. 88.
— і Маври 78.
Уліани 119.
Февронії діви 89.
Фекли 113, 132.
Феодори алекс. 112, 131, 181.
Феодора едес. 84.
— страт. 109, 121, 136, 194.
— Тир. 136, 154.
— 108.
Феодосія игум. печ. 78.
Феодула патр. 218.
Филипа ап. 101.
Фоми діянія 132.
— ап. 184.
Флора і Лавра 94.
Фрола 125.
Халкидонских отців 123, 139.
Христини тир. 92.
Христофора 86.
Юліяна муч. 89.
Юліянії 134.
Юстина фил. 88.
„Чистыл“ мучениці 84.

Автори і виданя, згадані в „Описі“:

Абрагам В. проф. 53.
Анфологіон, Льв. 1643 р. 74.
Архангельский проф. 17, 18.
Бодянский 70, 79.
Брікнер А. проф. 51.
Васильев А. ак. 206.

Digitized by Google

Востоков 20, 42, 44, 45, 47, 64, 88, 190, 209, 216, 219, 220.
„Гласник“ 49.
Горский-Невоструев 4, 10, 60, 62, 163, 168.
Григорович 74.
Добровский 76.
Житіе св. о. Николая, Кіев 1680 р. 201.
Житє і Слово 187, 203.
Житьѧ и хоженьѧ Даніила игум. 182.
Записки наук. Т-ва ім. Шевч. 210.
Извѣстія 2-го Отд. Ак. Н. 65.
Истрин В. проф. 18.
Іоана Злат. книга о свящ. 1614 р. 50, 53.
Калайдович 14.
Калужняцкий проф. 36, 44.
Cyriacus, шкільне дїйство 1595 р. 115.
Кирил Туровский 14.
Combefis 14.
Коскен 5.
Костомаров 4, 5, 11, 14.
Лихачев 61, 63, 68, 70, 73, 100, 128, 162, 198, 208.
Макарій 173.
Migne, Patrol. gr. 9, 11, 15, 17, 20, 41, 65.
Міклошич 64, 154.
Минея ркп. XV. в. 73.
Młot na czarownice 1614 р. 54.
Памятники др.-рус. учит. письм. 156.
Петров Н. И. 20.
Петрушевич А. С. 76, 77, 79, 142.
— Мих. 168.
Погодин М. П. 74.
Попов А. 141.
Порфирьев, Апокр. 98, 119, 125, 127, 147, 178, 179, 199, 214, 215, 217.
Православ. Собесѣдникъ 10, 12, 13, 16, 17.
Пролог, С-Птб. 1895 р. 77, 79, 81, 82, 84, 94, 103, 105, 124. 128.
Пѣтухов 10, 16.
Рукописи Б-ки Народ. Дома № 98 а: 64, 65.
Русскія достопамят. 44.
Свѣнцицкій, Опис. 182.
Сергій Мѣсяцесл. 114.
Сvноѱісъ 1680 р. 200.
Skarga, Żywoty swiętych 1979 r. 85, 86, 87, 89, 92, 129, 193, 194, 195.
Срезневскій И. И. 16, 92, 114, 122, 124.
Сухомлинов 8, 12.
„Starine“ 137, 189.
„Студит“ книга 143—7.
Тихонравов 7, 12.
Требник Стрят. 1606 р. 50, 56.
Устав москов. печати 50.
Франко І. д-р. (Памятки укр.-рус. мови: Апокр.; Варл. і Йоас.) 6, 12, 14, 17, 18, 60, 64, 77, 81—5, 98, 99, 101—3, 105—7, 112, 113, 115, 116, 119, 125, 128, 130—5, 138, 139, 141, 160, 178—182, 184, 185, 187, 192, 195, 199, 206, 209—11, 213—15, 217, 220.
„Чтенія“ 7, 133, 138, 140, 141.
Ягичъ И. В. 174.
Яковлев, Измар. 2—18.

антімінса „написаніе“ 34.
Антихрист 210, 215, 216.

Апокріфічно-леґендарні статї, видїня, повісти:

Авакума прор. 102.
Агафія видїнє раю, чудо з шматком хлїба від пр. Ілії 83.
Адамова голова 193.
Адам і Ева 217—8.
Андрея і Епіфанія видїнє о Покрові 101, 113—4.

Digitized by Google

Андрея вид. о раю 101.
— о умершім богачі 101.
Анни зачатіе 118.
Богородиці рождество 112, 131.
— житє 185.
— возраст (Епіф. мн.) 211, 220.
— введенє в храм 102, 133.
— Успеніє 107, 141.
— риза 90, 97, 139.
Волхви 103.
Даніїла прор. видіня 18, 68, 210, 215.
Івана богосл. мощей чуда 105.
Ісаії Амосового пророцтво о послїднїх днях 17.
Ісуса Христа Рождество134—5.
— подобіє і возраст 220.
— дїтство 187.
— мука і воскресеніє (Стекар і Леоугин) 160.
— нерукотвор. образ (убрус.) 141, 178.
— знайдений у Акилини (Григ. Ніс. 98, у жидовина в Цар-городї 204.
— Переписка з Авгарем 125, 177—8.
— дерева хрестові 192.
— знятіє з креста 204.
о Лотї 178—9.
Луцї ап. похвальне слово 115.
Макарія вел. слово 195, видїнє 218.
Матфея ап. мученє 116.
Мелхіседек 106.
Мефодія патар. слово 185.
Михаїла арх. апокалїпсіс 131.
Ніфонта видїнє о смерти і русалїях 209.
Павла ап. видїнє 12.
Пилата к Тиверію посланіє 204.
Прохора в Потребах повість 99.
Світа (неба і землї) сотворенє 208, 212, 213, 220.
Соломія баба 103.
Фоми ап. дїянія 115, (о понагії) 209.

Historye o Anastazyuszu ces. 203.
Biskupie panormitańskim 205.
Dzietelmusie pobożnym 206—7.
Królu burgund. 203.
Księciu lotaryn. 203.
Persach 203.
Titusie rzym. 208.
Uwakaryku 203.
Ferdynandzie tyr. 203.
ікони 102.
гусяр, як навчив ся малювати.
Евладій 203.
Жена вірна з невірним мужем 187.
„Игуменъ нѣкій“ 17.
Киріак піп 114—5.
Клятвопреступник уник божого суда 207.
Купець богобоязний 17.
Месит чародїй 218.
Молодець мудрий 187.
О правдї і неправдї 14, 81.
розбійників 2-х зачатіє 192.
Сивіла ц-ця 210.
Сиклїтіан цар з зятем Еладієм, що записав жену і дїтей Люциперу 187.
Слїпець татьвий (злодій) 15.
Соломон премудрий 181.
о Тязнотї слово 14.
Чорноризець лицемірний 216.
Чортівска хитрість і божа справедливість 200.
Чорти борють ся з мнихами 79, хотять прельстити черця 17.
Чорт тягне молячого ся брата за полу 15.
Чуда: молитвою дощ з неба 11.
молитвою 13 зол. убогому 80.
Іван Милост. простив уже по своїй смерти грішну жону 116.

Digitized by Google

з головою Івана Хрт. 110, 121—3, 137, 138.
св. Николи в Киї̈ві 118, 134.
кара попу і його попадї за скотоложство (розшарпані птицями в церкві) 57—8.
Павел ап. говорить в ухо Івану Зл. 102.
ангели служать з попами літурґію 80.
св. Ілії в Новгородї на Волзї 91, 124, 140.
о владимир. ікон̈і Богородиці 94, 125.
шевцї 2 сусїди 14, 84.

блаженства христіянскі 182.
богачі:
Притча от болгарских книг 4.
о богатім і Лазарі 7,
Нїфонта сл. о богатім і скупім 11.
о немилостивих богатих 11.
слово о богатих 145—6.
„еже не богатѣти лихо“ 151.
скупарі 184.
перед богатим бути смиренним 190.
пани і раби 56.
раби „да не окидат гнѣа своего“ 83.

Віруваня, народні звичаї, гріхи:

св. отець „како хрт̃іаномъ жити“ 12, 13.
обаванія-чари 32, 50, 51.
„карити пероги виною чести ради рождества прч. мри дѣвы“ 37—8; гл. „сковродопечци“ 42.
наузи і стріла громова 38.
хрест, що на землї або на небі пишуть 45.
віра в гади, звірів, злі і добрі хвилї 48, 56.
чарівники 53—4.
„чары, челбы, коби, игры, дивы, басни, шахматы уставы, коньнаго оурнистанія незри (сщ̃енниче)“ 58—9.
гл. гри.

Властителї, вкладники, писцї і читачі книг:

Antoni malarz Stryiski (6 л.) 225.
Бельовска вдова (вл.) 68, 70.
Бѣлневичъ Іонъ(!) жудачевского (!) пов. (вл.) 100.
Бучацкий Стефан (вл.) 111.
Демковичъ Семіон, стрятин. дяк 1618 р. (п.) 112, 126.
Досіфей митр. сочав. (вл.) 68.
„Игнат из жоною Юстина и съ чадми Кирилом, Сафронію и Аленою“ (вкл. 34.
Ѿ. Иѡанъ Долгопол̈ъски (ч.) 33.
Іоань Кримка (вкл.) 108.
Іона іеромон. унев. 1577 (п.) 152.
Козма свщ. Дунаева (вл.) 130.
Константин поп, зять Марії з Туряева (вл.) 131.
Lewicki Andrzej diak ulucki (вл.) 203.
Марія з Туряева (чи не Уняєва?) (вл.) 131.
Марія з Унева 1737 р. (вкл.) 130.
Матфей Попович Зроубежевич дяк в Хирові 1614 р. (п.) 59.
свщ. Мѣсковѣч Григорѣ з Боршова 1755 р. (вл.) 216.
Мѣсковичъ Іоанъ, син (п.) 216.
Михаіл презв. рабъбанъсъкй (вл.) 224.
Петровский Конст. свщ. мартинівский 1647 р. (вл.) 55.
Прокопій свщ. городовский (вл.) 59.

Digitized by Google

Свѣдзѣн'ски Пав. презв. лодиньскій (вл. п.) 202.
Силоуан Клисиарх (ч.) 35.
Stefanowski Zacharyasz, bakałarz wyspiański 1744 p. (ч.) 106.
Татяна з доч. Федосею „дякунихою Морозихою“ в Золочеві (вкл.) 81.
„Томяковъ Анъдрей въ селѣ Лѣн'цехъ за панѣ Туркулови“ 1720 р. (п.) 189.
Шумлянскии Евстафій (вл.) 21, 28.
Вопросо-одвіти 179, 206, 210, 216; Pytania o różnych rzeczach 207–8.
Грамоти грецкої початок 173—174.

Гри, забави, спів, танці:

о „играх и ѡ плѧсанїи“ Ів. Зл. 3.
„ѡ роусальѧх“ Нїфонта 4, 209;
о льсти мира сього 8.
ап. Павло против танців, гуслів, сопілок, сатаниинских пісень і позорищ 14.
народні забави 51.
гріхів ісповідане 172.

діти — родичі:

діти супроти родичів 6.
„како имѣти чѧдь“ Ів. Зл. 6.
дітям чтити родичів 7, 68—9, 146.
„не излише по младенцѣх плакати“ Ів. Зл. 8.
„ѡ помѣтающих своѧ младенцѧ“ 33.
діти і родичі 56.

духовенство:

„ꙗко не подобаеть престасти оучаще“ Ів. Зл. 5.
„како чтити презвитеры“ Ів. Зл. 7.
„како попом оучити люди“ Ів. Зл. 10.
приписи царя Устіяна з Кормчої 38—9, 52.
поученiє всякому попови Ів. Зл. 45, 221.
Причт церковний 47, 208.
о римских попах 52.
о священстві кир Симеона 52—3.
„ѡ їереѡх“ 57.
„ѡ епкпѣх не пекущихсѧ людьми“ Ів. Зл. 84.
о священниках, що не учать людей, слово прор. Езекії 106.
о świętokupstwie 203.
священник служить літургію, а не причастить ся 208.
перед „дурными попами“ не сповідатись, ев. Матвія 217.
„что есть їерей“, Василія вел. 219.
духовний брат 49.

душа:

„ѡ исходѣ души“ Ів. Мил. 31. Феофіла алек. 82, 152; Кирила ал. 192, 199.
„скотоу кровъ его ест дша его“ 57.
„како дша праведных исходѧт на нбса и како грѣшных оставлѧема врагомъ“, видінє Пахомія 83.
о душах, слова Андрея і Епіфанія 101, 106, 191.
о души праведній, Ів. Зл. 146, 147—8.
о спасенію души 158.
о „мѧтежи житїѧ сего“ 206.

Єресі, полємiка з ними:

Павлікіяне 18.
Македоній 40.
— і др. 210.
Латинь, опрісноки 34, 41, 172, 173, 209, 210.
Адріану папі епістолія 32, 40.
„о франзѣх и прочих латинах“ 41.

папи Іфремура исповідане віри 35.
коявити і цицари 41.
„месалиѧни-бабѫни богомолїи“ 41. 42.
єресї, по Епіфанію (славянщене назв) 41—2.
Севира єресь, Ів. книжника Трифен 42.
аримейска 45.
о ходячих в церкви латинскі, жидівскі і иновірні 102.
о скопцях 105.
„ѡ арьмѧнїхь“ 177.
вопросо-одвіти 179, 180.
Thomas Valdensis 205.
стязаніє в Єрусалимі при патр. Софронію о христ. вірі 215.
(гл. нехристіяне).

Женитьба, перелюбство:

св. отець слово 7.
— о соблазні бісовскім 6.
Ів. Зл. к вдовцям і вдовам 9.
о „кръвомѣси“ 33, 43, 56.
„ѡскѣнитисѧ жены“ в неділю і 40-ницю 34.
„повѣсти различны къ ѹтвръжденїѧ встающимь на ны бранем ѿ любодѣѧнїѧ“ 150.
„съвокѹпленїй оубѣгати“ 151.
„млтыню творѧщиє а блоуда не остасѧ“ 7.
кари за блуд 38.
мужоложство 48.
малакія 48, 51, 57.
о браті, побідженім од блуда (із Патерика) 219.

Жени:

„како блюстисѧ злыхъ женъ“ Ант. вел. 3.
о добрих женах, Ів. Зл. 6.
о злих і добрих женах, Ів. Зл. 6.
о злих женах, Ів. Зл. 6, 107, 125—6.
„о иже въ нечистотѣ женахъ“ 33.
жена, котрої муж в чужу землю вийшов 34.
кари за спільну купіль з мущинами 37.
правила о женах 51.
жени „да будут молчаливы“ 194.
o iedney białogłowie gniewliwey 202.

Записи і приписки на полях:

27-8 (поговорки, голод і саранча 1749, ряд історичних осіб); 66—7 (поговорки, пісні церковні польскі і рускі); 103, 104, 105 (поговорки, вірша); 106 (пісня на Вознесеніє); 110 (пісня о Адамі); 130—1 (вкладна — 20 зол. пол. за Соборник); 148—9 (вірші), 152; 186 (+ Василія свщ. братского 1679 і сніг на великдень 1665 р.); 189; 203 (проповідь на похороні x. Jana Czarniawskiego plebana Rychwalskiego); 216, 225.
звірят фізіологія 212—213.
книги:
„како не лѣпо чести“ Ів. Зл. 2.
„какѡ слѹшати книгъ“ Ефр. 2.
„о чтѹщих многыѧ книгы“ Ген. патр. 18.
ложні книги 46; молитва від них 61.
мирскі псалми 46.
писця послїсловіє 47.
правила апостольскі о книгах:
„ихже подобаеть чести и вънимати; ихже не вънимати ни чести“ 59.
індекс ложних книг 60—1.
о книжнім ученю Ефр. 103—4.
хытрость книжна 133-4.
о слуханю і читаню поученій книжних 147.
„кнзие рускиє: ростиславъ

моравскїи, стополкъ тѹровскїи и коцлѧнъ кнѧз панонскїи" 74.
Всеволод кіев. і Володимир Всевол. черниг. 111.
Димитрію вел. кн. посланіє 46.
лїтурґії толкованє 39, 52, 59, 218—219.
„перенос" з толком 178.
о тайнах 52, 58.
Григорія богосл. 206.
ап. Павла о лїтурґії 209.
лїченє недугів „волхованиемъ и нлѫзы" 2.
(гл. Вірування — чари).
мірила „сѹгѹблѧ" 54.
місцевости:
монастир на Чорнім Дїлку 21.
— сваричівский 1661 р. 28.
Золочів 1719 р. 84.
Сочава 68.
м-р в Драгомирнї 108.
Путятинский замок 130.
м-р в „Ѹнѧкѣ" 1577 р. 152.
Молитви:
на охорону від ложних книг 61.
„о вразѣхь на всѧк днь" 174.
„єгда ѕмиѧ оуѧсть" 174.
о „ѡстакленїи прохода чл҃коу" 174.
„ѿ напасти" 174.
„ѿ кроке" 175.
„ѿ морѹ и ѿ вѣщиць" 175.
„ѿ бѣшена пса или вълька" 175.
„над оужасающимсѧ въ снѣ" 175
„иже бо҃ не спитъ" 175.
„ѿ всѧкаго недоуга ѿ. Басилїѧ" 176.
од страха 176.
„ѿ трѧсавиц" 176.
„єгда срдце болит" 176.
„ѿ нежита" 176.
молитва бабі 201.
м-ви св. тройцї-і Богородицї 201.
м-ва о „съвершенїю сеѧ книги" 208.
„Отче наш" з толком 178, 211.
Народи ріжні, їх походженє 207—8, 211—212.
Нехристіяне:
агаряне-ізмаілтяне 42.
халепа-каліф 45.
„халепины дѣла" 177.
Пости:
о великім і апостольских постах Ів. Зл. 13.
о великім, филиповцї і петрівцї, св. отець і апостолів 13.
о филиповцї 16.
великі і малі пости 48, 52, 56.
поученіе о постах 186.
постні слова 204.
Право чортовске 53—4.
„Путника" одривки (віддаленя) 185, 189.
свояки — славянскі назви 49.
свята:
Богоявленє, Благовіщенє 56.
1-го серпня празнуемо „милостивомѹ Спасѹ и прч. Матери" 93.
(гл. слова).
Середа, пятниця, неділя:
о середї і пятницї, Пахомія 12.
о неділї, Евсевія 15.
— Якова брата Госп. 15.
о середї, пятницї 40-цї 52, 53.
Слова:
Рождеству 19, 95 (Ів. Зл., Вас. В.); 119, 135 (Ів. Зл.); Предпраздеству 119, 134.
Обрізаню 119, 135.
Стрітеню 108, 121, 136.
Богоявленю 19, 96, 120.
Преображеню 93 (Ів. Зл., Ефр.); 97 (Анаст., Кир. ал.); 124 (Ів. Зл., Клим.); 141 (Ів. Зл.).
Воскресеню 81, 105, 144, 160; о невірячих в Воскресенє 158.
Вознесеню 147.

Digitized by Google

Воздвиженю ч. хр. 112, 131.
Введеню в храм Бці 116, 117.
Благовіщеню 19—21, 96 (Ів. Зл., Гр. Ніс.); 110 Предпразд. (Афан. В., Ів. Зл., Ів. Дам.); 122, 137, 203. (Ів. Зл., Ів. Дам.); 135 (Ів. Зл.).
Воплоченю Ісуса 19, 101.
Успенію 94, 98 (Ів. Зл.); 98 (Клим.); 124.
Собору Б-ці 119, 135.
Покрову 132.

Слова проложні:

„ѧко по смр҃ъти мл҃тынѧ боу҆ прїатна“ 81.
„о многом иманїи“ св. Василія 84.
„ѡ расмотренїи“ 84.
„ѡ прозрьлив҆ствѣ Данїила“ 84.
о перших і послідніх мнихах 84.
похвала даючим милостиню 195.

Смерть:

„прѣнїе петра черноризца преже три дни смърьти“ 83.
„о скончанїи житїѧ чл҃вечскаго“ Ів. Зл. 219.
о „исходѣ души и к҃. митарствъ“ Кирила Ал. 14.
(гл. Суд послідній).

Собори церковні 210.

Старозавітні події і особи (по Палеї) 213—216.

Суд:

о суді і о правді, з Мойсейового закона 39.
Сирахово слово на немилостивих князів, що неправдою судять 46.
о судіях „емлющих мзду“ 46, 83.

Суд послідній:

слово Ефрема 4, 153.
о казнях божих Ів. Зл. 10.
повість о будучім суді і о земних муках 68.
о Тязноті-Таксіоті, митарства 14, 105.
добрі і злі учинки людей на харатіях 146.
Мефодія Патар. о послідній дні і послідніх літах 184—5.
Макарія Вел. слово 195.
о „сѫдѣх ѿ прощенїѧ алеѯандра“ 210.
Даніїла прор. видїня 215.

Твори святих Отців:

Алексея патр. „о крацѣх“ 43.
Амвросія мед. похвала Елені цар. 88.
Анастасія ігум. син. — Слово 3, вопрос 58, о 6-ім псалмі 99, о пості 154.
Анастасія патр. исповідане віри 69.
Андрея юрод. слово о Антихристі 191.
Андрея крит. слово на Воздвижене 112.
Антіоха вопроси, одвіти Епіфанія 9.
Антіоха Пандок 77.
— вел. Слова із Пандектів: 3, 156 (ѡденїе възражанїе), 157 (пост, сребролюбїе, алчба, не любити мира, клевета, шептанїе и клевета), 158 (лѣность, злоба, не украсти, послушанїе, трепенїе).
Афанасія 5, 17; к Антіоху кн. 15, 69, 217; о св. дусі 35; о пренію Монданиста еретика з христ. 35, к Аномію 35, о наузах і стрілі гром. 38, к Аммону мниху 40; о казнях божих; о ратех і о граді 82; о одверженю мира сего 85, на Стрітене 96, в нед. цвіт. 143, о Лазарі 159, о Мелхиседеці 181, 199; о образі Господні 194; о таемници обхожденія дне истинныя пасхи 198.

Digitized by Google

Варлаама пустин. о трьох другах 6.
Василія еп. Амас. посланіє 18.
Василія Вел. 4, 11, 16 19; Ангелова повість 10, о іноках і мирянах 18, епістолія 32, посланіє к Амфілохію 38, к Григорію богосл. 42, Поученіе мнихом 49, 58; од завіщаня 51; правила і вопросо-одвіти 59; похвала 40-а муч. севаст. 110; о постї 153; поученія 157 (о словесии, покаяню, тройцї, терпіню; о тварі і о божестві 161; о „всякои добродѣтелы" 193, о Евладію 203, о єстві чоловіка 206; вопросо-одвіти 217.
Генадія патр. 10, 17, 18; епістолія 32, 40; стословець 189—90; чому Бог позволив бісу боротись з чоловіком 227.
Германа патр. Ѡвѣщаніе папѣ Френемуру 35, посланіє 45, слово на Введенє 117, 133.
Григорія анус. правила 42.
— богосл. поученє в 2-у нед. поста 155, о літургії 206, толк „Вѣрую" 211, вопросо-одвіти 217.
— ігум. Похвала Георгію побід. 111, Ілії 205.
— неокес. О нашествію варварів 42.
— ніс. Мелетію надгробне слово 108, Феодору тір. 109, в вел. суб. 144, на Сошествіе 148.
— папи 2, о Матронї 11.
— чудотв. 35.
„Дїадоха" Ѡкровенїє 43.
Діонісія — Слово 9.
— аеп. правила 40, 58.
— ареопаг. о св. Дусї 35.
Доминика аеп. венет. писаніе о опрісноцї 34.
Доментрія кизич. митр. о коявитах і цицарах 41.
Дорофея тир. реєстр 70-и учеників 83, 106.
Евсевія — Сл. 14.
— алекс. о муцї Господній 159, о судах посмертних 210.
Евфімія търн. похвала Константину і Еленї 111.
Епіфанія кипр. Слова 19, о єресях 41—2.
Ефрема Сир: о судї і покаяню 4, 68; о покаяню 9, мятежи жития 9; о 2-ім приходї Х-та, о кончинї мира 15; о казнях божих і о ратях 16; Паренезіс 21—7, Слова 54—5, 68; о подвизї 82, о ереях 83, о будучім суді, о пості 153, о послїднїх лїтах 206.
Іакова черця посл. вел. кн. Дмитрію 46.
Івана богосл. Откровеніе 111.
— Дамаск. сл. на Благовіщ. 19—21, 203; од богословія 35; *περὶ αἱρέσεων* 41—2; Варл. і Йоас. 69; о правосл. вірі 219; лїтописець Іс. Х-а 219.
— Злат. слова в Ізмарагдї 1—19; на посл. ап. Павла 54, о суєтнім житю і о умерших 68, не виходити із ц-ви од лїтургії 82; як належить вчити, о навику гріховнім 83; на рожд. Ів. хрт. 89, 97; Преображ. 93, 124; Усїкнов. ч. гл. 94, 125, 141; Пет. і Пав. 97, 139; Мелетію 108; Івану еванг. 111, 138; о 14 тис. убитих дїтях 119, 135; слова тріодійні 126—8, 142—8; о житю і скорбях 133; Б-цї і арх. Гавр. 137, о житю і посл. судї 153; о постї, памятати о страш. часї 155;

поучене 157; о 10-и дївах, о соборі на Іс Х-а, о блудници 159; поуч. 178, о смир. 195, предословіе 201, о покаяню і душевній пользї 206, од книги битія 212, о Адамі 217, лїтур. толк. 218, о скінч. житя люд. 219, душеполез. сл. іcповід. гріх., о Евтропію 221.
— китрош. к еписк. драч. Кавасилї 34.
— милост. Слово 3.
— митроп. евх. похвала 3-м святим 96.
— киз. правила Івану чорнор. 44.
— новгор. правила 45.
— рус. о опрісноках 41.
— тир. Фвѣщанїа 33.
— Пости. Правила 33, 49.
Іларіона — о одверженю мира 158, о монаш. житю 158.
(І)ларіона прп. о житю сїм 11, о одверж. мира 107, величаніе монаш. 107.
Ісіхія презв. єрус. Похв. Петру і Павлу 97.
Іосифа слово о ц-вних жидів. чинах 106.
Кирила алекс. Слово 7; посл. к Домну, Евлогію, Максиму і Генадію 40; Сл. о Ів. еванг. і Б-цї 111; на Стріт. 121, 136; о ісходї души 199.
Ф. Кирила—Сл. о страсї бож. 12, о небес. силах 18, канон покаян. к І-су Х-ту 199.
Кирила митр. рус. правила 44, 221.
Климента еп. Івану крт. 120, 136, арх. Мих. і Гавр. 133.
Константина памф. вопрошанія 43.
Максима митр. рус. о постї 46, — іcповід. образ церкві 45.
Михайла патр. к антіох. патр. Петру 35.
— Сиггела єрус. о правій вірі 34.
Нектарія патр. о Феод. тир. 109.
Никити ірак. Одвіти 34.
Никифора патр. Правила 33, 53.
— митр. (рус.) о опрісноках 173.
Никона посланіє 53, Тактикон 61, на колицѣ цѣнѣ продаде Іуда Х҃рта 193.
Нила чорнор. Посланіє Халкію 42.
Нифонта — Слово о искушенію 4, о богачі і скупарі 11, о смертї 209.
Памвы сл. душеполез. 207.
Панкратія муч. Слово 10.
Парфенія патр. посланіє 182.
Петра і Павла заповіди о людских дїлах 56.
Петра аеп. алек. посл. к бенетскому аепу о опрісноках 41.
Петра аеп. антіох. посланіе к римскому аепу 41.
Пополїта вопроси 217.
Прокла конст. Похвала Ів. бог. 111.
Сави Правило 58.
Северіяна гевал. слово од шестоднева 220—1.
Семіона еп. месоп. о смерти 10, яко в умі мати день ісходний 152.
Сидора посланіє к Евсевію еп. 5.
Сисинія патр. „о второбрачних“ 33.
Сисоя о обидах 84.
Тарасія аеп. Епістолія 32, 40.
Тимофея алекс. правила 40, о Сим. і Аннї 136.
Феодора іcповідн. Слово на рожд. Б-ці 131.
— Студ. о трудячих ся 81,

Digitized by Google

поуч. к братії 105; о постї і безстрашію, о благодати бож. 153; з вірою слухати богослужене і 4 инші слова 154; сл. утїшительне братії 155, о пользї душев. 156.
Феодорита о месал. ересї 42.
Феодосія Печ. поученія 105; о терпіню і любві, о терп. і милостині, о терп. і смир., о ходженю в ц-в і молитві 156.
Феодота о постї 153.
Феофіла алекс. правила 40, оісході души 152.
Феофілакта болг. толкоsoučв 68.

Церков:

ходити в ц-в 5.
о невстаючих на утреню Ів. Зл. 8.
приходити з вірою Ів. Зл. 9, 10.
в ц-ві погребати 10.
десятини ц-вні 36, 46.
толк о апостольскій ц-ві 39, 59.
ц-вна злука при Констант. і Романї 39.
Максима ісповід. „чїи образ дрьжитъ соборныѧ цвь" 45.
не виходити з ц-ви од служби Ів. Зл. 82.
в ц-ві зо страхом стояти 147.
о неуміючих крестити ся 147.
о ц-ві і молитві 156.
символїка частей ц-ви Григ. богосл. 206.

Чини:

причащеня слабого, поновленя 50.
умершим память творити 57.
поставленю заклинателя 59.
— четця і півця, поддіякона і діякона, презвитера 59.

Чоловіка фізіолоґія:

кріпость і розум де живуть, Ів. Зл. 8.
о тварі божій і кончинї Ів. Зл. 8.
о умираючих нагло 9.
о складї тїла люд. 10.
о житю людскім св. отець 11.
о „прѣвозданѣмъ" Кир. 12.
зносини супругів, ап. Павла 13.
о снах од Пандока 17.
„блжд и сонїѧ ѿ колика образь" 155.

Digitized by Google

Digitized by Google

Зміст I частини.

стор.

Передне слово . . . . V—VII

Передмова . . . . VIII—XIV

I. Ізмараґд XVI. в. 1

II. Кормчі і Номоканони:

Кормча XV. в. 31

„ XVI. в. 35

Номоканон XVI. в. 48

„ XVII в. 50

Правила апостолів і соборів 1614 р 56

III. Варлаам і Йоасаф, Кирил і Мефодій:

Варлаам і Йоасаф XIV./XV. в. 63

„ „ XVI. в. 69

Кирил і Мефодій XVI. в. 69

„ „ XVII./XVIII. в. 70

Житє Кирила XVI. в. 75

IV. Прологи:

XVII. в. 76

XVI. в. 77

XVI./XVII. в. 80

XVII. в. 85

XVI. в. 100

XVI. в. 104

V. Торжественники:

XVI. в. . . . . 18—21

XVI. в. . . . . 95—100

XVI. в. 108

1618 р. 112

поч. XVIII. в. 128

кон. XVI. в. 130

Digitized by Google

стор.

VI. Книги аскетичні:

Феофілакта болгар. Толкованя на еванг. Матфея XV. в. 86
Ефрема Сир. Паренезіс XV. в. . . . . . . 21—27
„ „ „ XVII. в. . . . . . . 54—55
„ „ — Слова XVI. в. . . . . 221—6
Слова на 40-ницю XVII. в. . . . . 126—8
„ „ „ XVI. в. 142
Отечник. Поученя о монашескім житю XVI. в. . . . 150
Студит 1577 р. 152
Тактикон Никона XVI. в. . . . . . 61—2, 162—8
Авви Дорофея Поученя XVI. в. 168

VII. Зборники ріжного змісту:

Уривок „Пчоли“ XVII. в. . . . . 55—6
Зборник XVI. в. 172
„ XVIII. в. (Путник) 181
„ XVI. в. 183
Александрія XVIII. в. 186
„ 1725 р. 188
Зборник XVIII. в. 189
Святці XVIII. в. 961
Зборник XVII. в. 198
„ XVI. в. 201
„ XVI. в. 208
Вопросо-одвіти XVII. в. . . . . 216—221
Показчик . . . . 227—239
Зміст . . . . 241—242

Digitized by Google

Publicationen

der Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg

Czarnecki-Gasse 26.

Mittheilungen der Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften, redigiert von Prof. Michael Hruševskyj, bis jetzt erschienen Bde I—LXXIV (Geschichte, Archäologie. Ethnographie, Sprache und Litteraturgeschichte, besonders der Ukraine). Preis: Bde I—XX kosten 48 Kronen, jeder weitere Bd. (auch separat käuflich) 3 Kr., Bd. XXIII—XXIV (Doppelband) 5 Kr., Bd. XXXI—II u. XXXV—VI (Doppelbände) à 6 Kr.

Publicationen der Sectionen und Commissionen der Ševčenko Gesellschaft:

A. **Die historisch-philosophische Section** publizierte bis jetzt:

1. Neue Bände ihrer Beiträge (Zbirnyk istoryčno-filozofičnoi sekcyi) B. I—IV u. VI—IX enth. eine Geschichte der Ukraine von Prof. M. Hruševskyj (I. Theil bis Anfang des XI Jahrh., II — bis Mitte des XIII Jahr., III—IV bis zum J. 1340, VI—VII bis zum J. 1569), VIII—IX Verfassung und sozialle Verhältnisse im XIV—XVII Jhrh. Preis I, II u. V B. à 4 Kr., III u. IV B. 5 Kr., VI u. VII B. 4·50, VIII u. IX B. 4·50. Bd. V. enthält Materialien zur Kulturgeschichte Galiziens im XVIII—XIX Jahrh. Preis 2 Kr.
2. **Historische Bibliothek**, bis jetzt erschienen B. I—XXIV.
3. **Ukrainisch-ruthenisches Archiv** I Band: Die Handschriften des Musäums des Narodnyj Dom in Lemberg — 3 Kr. II Band: Materialen zur Geschichte des Bauerntums und der Oekonomik Galiziens im XVIII—XIX Jhdt. — 4 Kr.
4. **Juridische Zeitschrift**, bis jetzt X Bde, à 2 Kr.
5. **Juridische und ökonomische Zeitschrift**, bis jetzt IX Bde à 3 Kr.
6. **Juridische Bibliothek**, bis jetzt III B. à 2 u. 3 Kr.

B. **Die philologische Section** publizierte bis jetzt 9 Bde ihrer Beiträge (Zbirnyk filologičnoi sekcyi), enthaltend: Bd. I. und IV. eine Biographie des ukrainischen Dichters Taras Ševčenko, von A. Koniskyj, Preis à 3 Kr. Bd. II. u. III. Abhandlungen aus dem Gebiete der ukrainischen Volkskunde und Literatur, von Michael Dragomanov (erster Theil). Preis à 4 Kr. Bd. V. Die Mundart der Lemken, von I. Verchratskyj, 6 Kr. B. VI. Abhandlungen aus dem Gebiete der ukrainischen Volkskunde von M. Dykariv. Preis 4 Kr. Bd. VII. Abhandlungen aus der ukrainischen Volkskunde und Literatur von Michael Dragomanov (Zweiter Theil). Preis 5 Kr. Bd. VIII—IX, Die Korrespondenz d. J. Holowaćkyj, Preis 7 Kr.

Ukrainische Bibliothek, Bd. I—III. Sämmtliche Werke von J. v. Fed'kovyč, Bd. I. Gedichte, Preis 6 Kr., B. II. Erzählungen, Preis 4 Kr., Bd. III. Dramatische Werke 1A Theil, Preis 3 Kr., 2 Theil, Preis 3 Kr.

C. **Die mathematisch-naturwissenschaftlich-medicinische Section** publizirte bis jetzt 9 Bände ihrer Beiträge (Zbirnyk). Die beiden ersten Bände kosten à 3 Kr., Bd. III—VIII erschienen jeder in zwei Abtheilungen, jede unter einer besonderen Redaction; die mathematisch-naturwissenschaftliche red. von Iv. Verchratskyj und Vlad. Levickyj, die medizinische red. von Dr. E. Ozarkevyč. Preis jeder Abtheilung 2 Kr.

D. **Die Archaeographische Commission** publizierte bis jetzt folgende Werke:

1. **Quellen zur Geschichte der Ukraine**, Bd. I (Lustrationen der königlichen Domänen in den Bezirken Halyč und Peremyšl vom J. 1565—66); Bd. II (Lustrationen der königl. Domänen in den Bezirken von Peremyšl und Sanok im J. 1565); Bd. III (Lustrationen de königl. Domänen in den Bezirken von Cholm, Belz und Lemberg im J. 1564—5); Bd. IV u. V (Galizische Akten aus den J. 1648—1659). Bd. VII (Lustration vom J. 1570). Jeder Bd. kostet 4 Kronen, III Bd. 5 Kr.
2. **Denkmäler der ukrainischen Sprache und Literatur.** Bd. I. Alttestamentliche Apokryphen; Bd. II. Neutestamentliche Apokryphen A. Evan-

Digitized by Google

gelienkreis. Bd. III. B. Apokryphe Apostelgeschichten. Bd. IV, Eschatologische Apokryphen, IV. B. V, Denkmäler der religiösen Polemik aus dem XVI—XVII Jh. Bdtd. I u. V. Preis 4 Kr., Bd. II u. III à 5 Kronen.

3. Kotljarevskyj, Die travestierte Aeneïs, Abdruck der ersten Ausgabe vom J. 1798, Preis 60 Heller.

E. Die Ethnographische Commission publiziert:

1. Das Ethnographische Sammelwerk (Etnografičnyj Zbirnyk); bis jetzt erschienen 17 Bände. Preis Bd. I—IV u. VII—X u. XII—XIII à 3 Kronen, Bd. V—VI u. XVII à 4 Kr. Bd. XI 6 Kr. Bd. XVI 6 Kr. Bd. XVII—XVIII à 3 Kr.

2. Materialen zur ukrainischen Ethnologie, Bd. I, Preis 8 Kr. (Enthält Abhandlungen über neueste archäologische Funde, uber die Lebens- und Arbeitsweise der ukr. Fischer in der Dobrudža, der galizischen Kürschner usw., sowie auch eine Abhandlung über die farbigen Ostereier, ihre Herstellung und Ornamentik, mit 13 chromolithographischen Tafeln und zahlreichen Illustrationen im Text). Bd. II, 4 Kr. Die Huzulen, Land, Leute, Lebensweise, Industrie. Sitte und Brauch, religiöse Vorstellungen usw., mit über 300 Illustrationen, Bd. III, 4 Kr. (Neue archäologische Funde, Volkskalender, Aus der galiz. Volksindustrie, Hochzeitslieder und Gebräuche a. d. Gouv. Černyhiv, Die Corporationen der Dorfjugend in der Ukraine, Bd. IV, 4 Kr. Die Huzulen (zweiter Theil), Bd. V, 6 Kr. Die Huzulen (dritter Theil). Bd. VII. Die Huzulen (vierter Theil) 6 Kr. Bd. VIII. Das Kind in der ukr. Volkskunde, 4 Kr.

Chronik der Gesellschaft, enthält die Berichte über die Thätigkeit der Gesellschaft, Sectionen und Commissionen derselben, erscheint 4 Mal im Jahre. Bis jetzt erschienen N. 1—26 ukrainisch und deutsch.

Diese und andere Publikationen der Gesellschaft sind in der Buchhandlung der Ševčenko-Gesellschaft in Lemberg, Theaterstr. 1, vorrätig.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BOUND BY
Digitized by Google

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 081881366
Digitized by Google